

พฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย
โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ที่มีต่อพัฒนาการทางการเมืองไทย

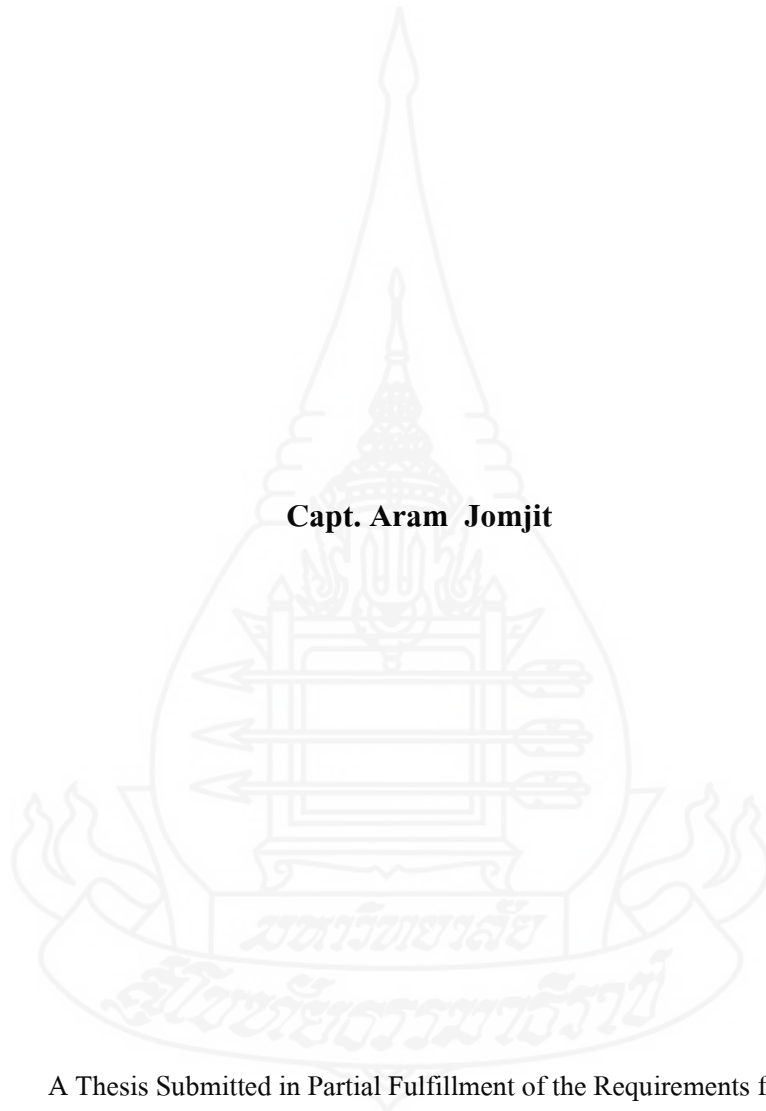

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกการเมืองการปกครอง สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ.2557

**Political Behavior of Chulachomkiao Royal Military Academy Cadet
Towards Thai's Political Development**

Capt. Aram Jomjit

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Political Science in Politics and Government

School of Political Science

Sukhothai Thammathirat Open University

2014

หัวข้อวิทยานิพนธ์ พฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อย
พระจุลจอมเกล้าที่มีต่อการพัฒนาการทางการเมืองไทย
ชื่อและนามสกุล ร้อยเอกอร่าม จอมจิต
วิชาเอก การเมืองการปกครอง
สาขาวิชา รัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร. วรณชธรรม กาญจนสุวรรณ
2. รองศาสตราจารย์ ดร. เสนีย์ คำสุข

วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 29 สิงหาคม 2557

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

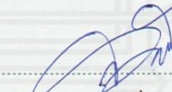
ประธานกรรมการ

(พลตรีเอกกสิศักดิ์ เครือหงส์)

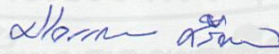
กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. วรณชธรรม กาญจนสุวรรณ)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. เสนีย์ คำสุข)

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(ศาสตราจารย์ ดร. สิริวรรณ ศรีพหล)

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้มีความสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์และเจตนารมณ์ของผู้วิจัย ตามที่ได้ตั้งไว้ เพราะได้รับการอนุเคราะห์และสนับสนุน ตลอดจนคำแนะนำทางวิชาการจาก รองศาสตราจารย์ ดร. วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่คอยให้คำแนะนำ แนวทางที่ถูกต้องในแต่ละขั้นตอนของการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ เจ้าหน้าที่ สาขาวิชารัฐศาสตร์ทุกท่าน และเพื่อนนักศึกษาที่เป็นส่วนสำคัญทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้วเสร็จ มีความถูกต้องสมบูรณ์ ตลอดจนคอยให้คำแนะนำ และเป็นกำลังใจให้มีความมุ่งมั่นในการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อและคุณแม่ผู้ให้กำเนิด ผู้อบรมสั่งสอนกล่อมเกล้าให้ผู้วิจัย มีความมุ่งมั่นตั้งใจศึกษาเล่าเรียน และตั้งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ตลอดจนบุคคลอันเป็นที่รัก ที่คอยให้กำลังใจในการศึกษาวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณ พลตรี อำนาจ รัตนทานพ รองผู้บัญชาการ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า คณาจารย์กองวิชากฎหมายและสังคมศาสตร์ นายทหารปกครอง กรมนักเรียนนายร้อยรักษาพระองค์ และ นักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ในปีการศึกษา พ.ศ.2556 ชั้นปีที่ 1-4 ที่ให้โอกาสและความร่วมมือเป็นอย่างดีแก่ผู้วิจัย ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและให้ข้อเสนอแนะในการศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ จึงถือเป็นผลงานที่สำเร็จอันเกิดจากความร่วมมือและการสนับสนุนจากทุกๆ ท่านตามที่ได้กล่าวมา ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

อร่าม จอมจิต

กันยายน 2557

ชื่อวิทยานิพนธ์ พฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าที่มีต่อพัฒนาการ
ทางการเมืองไทย

ผู้วิจัย ร้อยเอก อร่าม จอมจิต รหัสนักศึกษา 2548001292

ปริญญา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร. วรณธรรม กาญจนสุวรรณ (2) รองศาสตราจารย์ ดร. เสนีย์ คำสุข
ปีการศึกษา 2557

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ปีการศึกษา พ.ศ.2556 (2) ศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยที่มีผลต่อพัฒนาการทางการเมืองไทย และ (3) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยการวิจัยเชิงปริมาณ จากนักเรียนนายร้อย ชั้นปีที่ 1-4 รวมจำนวน 797 คน สามารถเก็บตัวอย่างได้ 590 คน เครื่องมือวิจัยใช้แบบสอบถามและการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าร้อยละ (%) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน การวิจัยเชิงคุณภาพใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 9 คน ได้แก่ รองผู้บัญชาการ รร.จปร. จำนวน 1 คน อาจารย์ประจำกองวิชากฎหมายและสังคมศาสตร์ จำนวน 2 คน นายทหารปกครอง กรมนักเรียนนายร้อยรักษาพระองค์ จำนวน 2 คน และผู้แทนนักเรียนนายร้อยแต่ละชั้นปี ชั้นปีที่ 1-4 จำนวน 4 คน เครื่องมือวิจัยใช้การสัมภาษณ์และวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัย (1) พฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย จากการวิจัยเชิงปริมาณ พบว่ามีการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.29$) โดยแสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเลือกตั้งมากที่สุด ($\bar{x}=3.99$) และการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่านักเรียนนายร้อยแสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเลือกตั้งมากที่สุด เป็นผลมาจากการสนับสนุนของ รร.จปร. เพื่อตอบสนองนโยบายของรัฐบาล และป้องกันการเสถียรทางการเมือง (2) พฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยที่มีผลต่อพัฒนาการทางการเมืองไทย จากการวิจัยเชิงปริมาณ เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน พบว่าพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยมีความสัมพันธ์ทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 กับพัฒนาการทางการเมืองไทยไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งด้านความเสมอภาค ด้านการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล และความสามารถในการปรับตัวของรัฐบาล ตามลำดับ และการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่าพฤติกรรมทางการเมืองจะมีผลต่อพัฒนาการทางการเมืองไทยในทุกๆ ด้าน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเลือกตั้งจะมีผลต่อการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผลมากที่สุด เพราะต้องให้เหตุผลในการตัดสินใจ และผู้ที่ได้รับเลือกตั้งต้องใช้เหตุผลในการทำงาน จากผลการวิจัยทั้งสองแบบพบว่ามีผลสอดคล้องกัน โดยพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยจะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพัฒนาการทางการเมืองไทย และ (3) ปัญหาและอุปสรรคในการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย ได้แก่ ด้านตัวนักเรียนนายร้อยที่บางส่วนยังขาดความเข้าใจและมีทัศนคติเชิงลบต่อการเมืองแบบประชาธิปไตย ข้อจำกัดด้านเวลา เพราะต้องฝึกศึกษาตามหลักสูตรที่เน้นการสร้างนายทหารอาชีพในบทบาทผู้พิทักษ์ ประกอบกับสภาพสังคมนักเรียนนายร้อยที่มีแบบแผนในการดำรงชีวิตและต้องทำตามระเบียบปฏิบัติประจำวัน ด้านระบบและธรรมเนียมทหารที่ต้องยึดถือ และการปฏิบัติตามกรอบนโยบายของผู้บังคับบัญชาที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการมีส่วนร่วมแบบประชาธิปไตยเท่าที่ควร

คำสำคัญ พฤติกรรมทางการเมือง พัฒนาการทางการเมือง นักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

Thesis title: Political Behavior of Chulachomklao Royal Military Academy Cadet Towards Thai's Political Development.

Researcher: Capt. Aram Jomjit ; **ID:** 2548001292;

Degree: Master of Political Science (Politics and Government);

Thesis advisor: (1) Dr. Varnadharm Kanchanasuvarna, Associate Professor; (2) Dr. Senee Comsook, Associate Professor; **Academic year:** 2014

Abstract

The objectives of this thesis were to (1) Study on political behavior of the Chulachomklao Royal Military Academy cadets in B.E.2534 academic year. (2) Study on political behavior of the Chulachomklao Royal Military Academy cadets that affected to Thai's political development. (3) Study on problems and obstacles in the expressions on the political behavior of the Chulachomklao Royal Military Academy cadets.

This thesis is study by using quantitative research and also qualitative research too. The quantitative research could take the 590 samples from 797 cadets that are study in year 1st to year 4th in the academy. Questionnaire and data analysis descriptive statistics viz. average (\bar{x}), percentage (%), standard deviation (SD.) and Pearson's Correlation Coefficient were used as a research tools. As for the qualitative research applied the selected 9 specific samples as Deputy, Commandant Chulachomklao Royal Military Academy, 2 samples of the teacher attached in law and social division, 2 samples of the administration staff officer attached in King's Royal Guard cadet department and 4 samples representative cadets from year 1st to year 4th were used as a research tools in the interview and data analysis descriptive statistics.

The research results show (1) The quantitative research found that the expressions on the political behavior of the Chulachomklao Royal Military Academy cadets is in the moderate level ($\bar{x} = 3.29$) and their most important action is the participation in every political election ($\bar{x} = 3.99$), in the part of qualitative research result shows that the most important action on political behavior of the cadets is the election participation too, as a result of the Academy's support to response the policy of the Government and to prevent a loss of their political right. (2) The quantitative research show that the political behavior of the Chulachomklao Royal Military Academy cadets has affected to Thai's political development in the same direction. Because the results of the correlated statistically significant is at the 0.01 level considered by Pearson's Correlation Coefficient whether respectively progress of the equality, the reasonably created political cultures and the ability of the Government adjustment. The qualitative research found that the political behavior has affected to all part of Thai's political development. The elective participation will be most influence on reasonable politics culture creations further more. The politics have to reasonably consider no matter who was elected. The both research results are mutual consistency that the political behavior of the Chulachomklao Royal Military Academy cadets will have a positive impact on Thai's political development. (3) The problems and the obstacles that effect on the political expression of the cadets were the misunderstanding and negative attitudes toward democratic system, time restriction, and the limitation of the cadets social, the discipline and customary practices and the respect to comply with the policies of their superiors.

Keywords: Political behavior, Thai's political development, Cadet of Chulachomklao Royal Military Academy

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	9
กรอบแนวคิดการวิจัย	9
สมมติฐาน	10
ขอบเขตการวิจัย	11
นิยามศัพท์เฉพาะ	11
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	13
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	14
แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมือง	14
แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการทางการเมือง	28
บทบาทของทหารกับพัฒนาการทางการเมืองไทย	36
โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า	61
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	74
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	78
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	78
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	79
การสร้างเครื่องมือ	82
การเก็บรวบรวมข้อมูล	83
การวิเคราะห์ข้อมูล	84
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	85
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาเชิงปริมาณ	85

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	87
ตอนที่ 2 ความรู้และความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยที่มีต่อระบบการเมือง	89
ตอนที่ 3 พฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยที่มีต่อพัฒนาการทางการเมืองไทย	91
ตอนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย	93
ตอนที่ 5 ทดสอบสมมติฐาน	98
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาเชิงคุณภาพ	101
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์	102
ตอนที่ 2 พฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย	105
ตอนที่ 3 พฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยที่มีต่อพัฒนาการทางการเมืองไทย	109
ตอนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย	118
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	120
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	126
สรุปการวิจัย	126
อภิปรายผล	134
ข้อเสนอแนะ	162
บรรณานุกรม	165
ภาคผนวก	172
ก แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง	173
ข แบบสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง	178
ค ผลการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง	181
ง หลักสูตรการศึกษาโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า	217
ประวัติผู้วิจัย	236

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1	แสดงรูปแบบการกระทำทางการเมือง..... 23
ตารางที่ 2.2	ประเภทบทบาททางการเมืองของทหาร..... 54
ตารางที่ 2.3	สรุปหลักสูตร โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า พ.ศ. 2444 – พ.ศ.2546..... 64
ตารางที่ 3.1	ประชากรตัวอย่างที่ทำการเก็บข้อมูล..... 79
ตารางที่ 3.2	แสดงระดับคะแนนเฉลี่ยที่ใช้ในการกำหนดเกณฑ์ของนักเรียนนายร้อย..... 80
ตารางที่ 4.1	ชั้นปีการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง..... 87
ตารางที่ 4.2	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง..... 88
ตารางที่ 4.3	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความรู้และความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยที่มีต่อระบบการเมือง..... 89
ตารางที่ 4.4	ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการแสดงออกทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย..... 90
ตารางที่ 4.5	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย ที่มีต่อพัฒนาการทางการเมืองไทย..... 91
ตารางที่ 4.6	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยที่มีผลต่อพัฒนาการทางการเมืองไทยในแต่ละด้าน..... 93
ตารางที่ 4.7	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความเห็นของนักเรียนนายร้อยที่มีต่อพัฒนาการทางการเมืองไทย..... 94
ตารางที่ 4.8	สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาเชิงปริมาณ..... 96
ตารางที่ 4.9	สรุปค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยที่มีต่อพัฒนาการทางการเมืองไทย..... 99
ตารางที่ 4.10	ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์..... 102
ตารางที่ 4.11	ผลการให้ระดับความสำคัญพัฒนาการทางการเมืองไทยในด้านต่างๆของกลุ่มตัวอย่าง..... 110
ตารางที่ 4.12	ผลการวิเคราะห์การให้ระดับความสำคัญพัฒนาการทางการเมืองไทยในด้านต่างๆของกลุ่มตัวอย่าง..... 111
ตารางที่ 4.13	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์ พฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยที่มีผลต่อพัฒนาการทางการเมืองไทย..... 113

ญ

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ 4.14 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 120

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	10
ภาพที่ 2.1 ลำดับชั้นของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ในบริบทสากลของ Milbrath.....	27

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยมีประวัติความเป็นมายาวนาน มีวิวัฒนาการระบอบการปกครองในรูปแบบต่างๆ ตั้งแต่ในอดีต ซึ่งล้วนมีทหารเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเมื่อพิจารณาจากความบ่อยครั้งในการทำสงครามในสมัยอยุธยาจนถึงในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นแล้ว ทหารจึงเป็นผู้ที่มีความสำคัญอย่างสูงในสังคมไทย ในการแบ่งชนชั้นทางสังคมไทยในอดีตนั้น ไม่ได้กำหนดขุนนางฝ่ายทหารให้มีฐานะหรือสถานภาพแตกต่างไปจากขุนนางฝ่ายพลเรือน เท่ากับแสดงให้เห็นว่าสังคมไทยมิได้ให้ความสำคัญแก่ขุนนางทหารเป็นพิเศษ แต่ยอมรับในเกียรติและสถานภาพของขุนนางรวมกันไป

โดยทั่วไปผู้คนมักคิดว่าทหารกับการเมืองเป็นเรื่องปกติและเก่าแก่ มีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัยและอยุธยา พระมหากษัตริย์ก็เป็นทหาร ขุนนาง ไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินชายก็เป็นทหารกันทุกคน แต่ในแง่ของวิชาการรัฐศาสตร์และประวัติศาสตร์ ทหารกับการเมืองเป็นปรากฏการณ์ใหม่ที่มาหลังการปรากฏตัวของรัฐชาติ คำว่า “ระบอบทหาร” หรือ “Militarism” ก็เพิ่งเกิดเมื่อทศวรรษ 1860 ซึ่งเกิดขึ้นมาที่หลังคำว่า Liberalism, Socialism และ Communism นี่คือการปรากฏการณ์ของโลกสมัยใหม่ที่ต้องมีการปฏิวัติอุตสาหกรรม มีเทคโนโลยีทางวิทยาศาสตร์ มีการคิดสิ่งประดิษฐ์ที่ทันสมัย และที่สำคัญก็คือต้องมีกองทัพประจำ โดยประเทศไทยสามารถสร้างการทหารสมัยใหม่ที่รวมทั้งกองทัพประจำการ อาวุธยุทโธปกรณ์ที่ซื้อหรือได้รับบริจาคมา สร้างโรงเรียนทหารและสถาบันทหารมาได้กว่า 100 ปี ในสมัยรัชกาลที่ 5 เมื่อปี พ.ศ. 2430 สถาปนาสิ่งที่เรียกว่า “Cadet School” ซึ่งต่อมาจะวิวัฒนาการเป็นโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าในที่สุด อีกทั้งมีพระราชบัญญัติการเกณฑ์ทหารครั้งแรก ทหารสัญญาบัตรหรือทหารอาชีพที่ถูกฝึกฝนให้เล่าเรียนเป็นอาชีพเฉพาะได้พัฒนากลายเป็นสถาบันใหม่อย่างรวดเร็ว และภายในระยะเวลาเพียง 24 ปี หรือ 1 ชั่วโมงคน ก็เข้ามาเกี่ยวพันแทรกแซงทางการเมือง กลายเป็นคู่แข่งของระบอบเก่าหรือสถาบันกษัตริย์ ดังจะเห็นได้จากกรณีที่เราเรียกว่า กบฏ ร.ศ.130 ซึ่งเป็นความพยายามของนายทหารหนุ่มรุ่นใหม่ที่วางแผนยึดอำนาจจากราชสำนักของรัชกาลที่ 6 (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ 2550)

หลังจากวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ.2475 ประเทศไทยก็เรียกได้ว่าเป็นประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ที่มีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ และมีพระมหากษัตริย์ที่มีพระราชอำนาจจำกัดอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญมาตลอด แต่ในทางปฏิบัติยังไม่มีความเป็นประชาธิปไตยโดยสมบูรณ์ ตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงหลัง พ.ศ.2475 เต็มไปด้วยการต่อสู้เพื่อแย่งชิงอำนาจระหว่างผู้ที่ต้องการเข้ามาบริหารประเทศอยู่ตลอดเวลา การต่อสู้ในส่วนมากเป็นการใช้กำลังหรือการมีกองกำลังหนุนหลังมากกว่าการต่อสู้ตามครรลองประชาธิปไตย คือการต่อสู้เพื่อเอาชนะในการเลือกตั้ง เพื่อให้มีอำนาจบริหาร และเพื่อให้ให้ดำรงอยู่ในอำนาจบริหารต่อไป (ภัทราวดี ศรีบุญสม และอภิรักษ์ จันทร์อุบลละ 2555: 6)

ทหารได้เข้ามามีบทบาททางการเมือง โดยในรัฐธรรมนูญทุกฉบับต้องมีบทบัญญัติแนวนโยบายด้านความมั่นคงของรัฐ ซึ่งเกี่ยวกับหน้าที่ของทหารโดยตรง เช่น รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 มาตราที่ 77 “รัฐต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย และบูรณภาพแห่งเขตอำนาจรัฐ และต้องจัดให้มีกำลังทหาร อาวุธยุทโธปกรณ์ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย จำเป็นและเพียงพอ เพื่อพิทักษ์รักษาเอกราช อธิปไตย ความมั่นคงของรัฐ สถาบันพระมหากษัตริย์ ผลประโยชน์แห่งชาติ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเพื่อการพัฒนาประเทศ” เป็นผลให้ทหารเข้ามามีบทบาทและแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองอย่างเด่นชัด นับตั้งแต่ได้พัฒนากลายเป็นสถาบันใหม่ในสังคมไทย โดยพฤติกรรมทางการเมืองนั้นหมายถึง กิจกรรมหรือการแสดงออกทางการเมืองด้วยความสมัครใจในรูปแบบต่างๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อสร้างอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลหรือ โดยที่มีความเกี่ยวข้อง และส่งผลกระทบต่อการปกครองประเทศ โดยหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 ทหารจำนวนหนึ่งไม่ได้ถอนตัวออกจากวงการเมือง แต่ได้พยายามส่งเสริมอำนาจทางการเมืองของตนให้มีความเข้มแข็ง จนกระทั่งต้องมีเรื่องขัดแย้งกัน การเสริมสร้างอำนาจในช่วงนี้ได้อาศัยฐานจากกองทัพเป็นสำคัญ รวมทั้งใช้อุดมการณ์ชาตินิยม (Nationalism) และลัทธิทหาร (Militarism) ปลุกฝังให้ประชาชนเกิดความเลื่อมใสเพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับการปกครองของตน ลัทธิหรืออุดมการณ์ทั้งสองนี้สอดคล้องกับนโยบายเสริมสร้างกองทัพให้เข้มแข็ง และสนับสนุนให้ผู้นำทหารเข้ามาเป็นผู้นำประเทศ ไม่มีนโยบายเสริมสร้างพรรคการเมืองแต่อย่างใด จึงไม่เป็นที่ประหลาดใจที่สถาบันหลักๆ ของระบอบประชาธิปไตย อันได้แก่ พรรคการเมือง การเลือกตั้ง และสภาผู้แทนราษฎรไม่ได้รับการพัฒนาอย่างจริงจัง (สุจิต บุญบงการ 2537: 51-52)

หากพิจารณาจากปี พ.ศ.2475 จนถึงปัจจุบัน ปรากฏการณ์ที่เรียกว่า กบฏ ปฏิวัติ และรัฐประหาร มีทั้งหมด 24 ครั้ง แบ่งเป็น การก่อกบฏ 11 ครั้ง ปฏิวัติ 1 ครั้ง และรัฐประหาร 13 ครั้ง รวมทั้งเหตุการณ์การลุกฮือและการต่อต้านของประชาชนอีก 7 ครั้ง เฉลี่ยแล้วในทุกๆ 4 ปี ประเทศ

ไทยมีการยึดอำนาจเกิดขึ้น 1 ครั้ง และรัฐธรรมนูญ 1 ฉบับ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความไร้เสถียรภาพทางการเมืองอย่างสูง และหลังจากรัฐประหารแต่ละครั้งรัฐบาลทหารมักจะยกเลิกรัฐธรรมนูญที่มีอยู่เดิมและประกาศใช้กฎบัตรชั่วคราว โดยสามารถพิจารณาพฤติกรรมกรมการแสดงออกทางการเมืองของทหาร พร้อมกับพัฒนาการทางการเมืองของไทย ตามรูปแบบการปกครองสมัยต่างๆ ได้ดังนี้

สมัยราชาธิปไตย พฤติกรรมของทหารนั้นเกี่ยวข้องกับการรบพุ่งป้องกันและขยายราชอาณาจักรให้กว้างขวางออกไป เป็นเครื่องมือของกษัตริย์ในการรักษาพระราชอำนาจ และเป็นเครื่องมือของขุนนางที่ใช้ในการยึดอำนาจจากองค์พระมหากษัตริย์ จากภัยคุกคามของชาติตะวันตก จึงทำให้รัชกาลที่ 5 ทรงต้องทำการปฏิรูปประเทศไทย โดยทรงใช้ระบบราชการเป็นเครื่องมือในการรวมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลาง ระบบราชการไทยจึงมีความเข้มแข็ง มีประสิทธิภาพและเสถียรภาพสูง และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในทางด้านการทหาร เริ่มการพัฒนาจนกลายเป็นสถาบันใหม่ในสังคมไทยอย่างรวดเร็ว เริ่มเรียนรู้และแสดงพฤติกรรมทางการเมือง เช่น กบฏ ร.ศ.130 ต้องการเปลี่ยนระบอบการปกครองจาก “สมบูรณาญาสิทธิราช หรือ Absolute Monarchy” ให้เป็น “Limited Monarchy หรือ สถาบันกษัตริย์ที่มีพระราชอำนาจโดยจำกัด” แรบบันดาลใจรูปแบบของกลุ่มนี้น่าจะมาจากความสำเร็จการปฏิรูปเมจิของญี่ปุ่น โดยความพยายามของกบฏ ร.ศ.130 มาประสบความสำเร็จในการยึดอำนาจ 24 มิถุนายน พ.ศ.2475 หรืออีก 21 ปีต่อมาโดย “คณะราษฎร” นำโดยพันเอกพระยาพหลพลพยุหเสนา เป็นต้น (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ 2550)

สมัยอำมาตยาธิปไตย การปฏิวัติ พ.ศ.2475 สะท้อนความเปลี่ยนแปลงที่กำลังเกิดขึ้นในสังคมไทยยุคนั้น การแข่งขันช่วงชิงกันระหว่าง “ระบอบเก่า” กับ “ระบอบใหม่” โดยมีระบอบทหารมาเกี่ยวข้องอันไปสู่การรัฐประหาร พ.ศ.2490 นำมาซึ่งระบอบทหารอย่างแท้จริง โดยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ในช่วงแรกของการเข้าสู่การเมือง มีพฤติกรรมทางการเมืองในลักษณะเป็นประชาธิปไตยเข้าร่วมกลุ่มคณะราษฎร แต่ต่อมาเมื่อมีอำนาจในการปกครองประเทศกลับเลือกใช้วิธีการอำนาจนิยม การสร้างลัทธิกระแสนาตินิยมและทหารนิยม ภายใต้คำขวัญ “เชื้อผู้นำชาติพันธุ์” ไม่มีนโยบายส่งเสริมองค์การหรือกระบวนการทางการเมืองระบอบประชาธิปไตย แม้จะก่อตั้งพรรคเสรีมนังคศิลา แต่ก็ไม่มีบทบาทมากนัก ต่อมาจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ขึ้นบริหารประเทศจากการรัฐประหารยึดอำนาจจอมพล ป. พิบูลสงคราม นำไปสู่การปกครองระบอบเผด็จการทหารอย่างเต็มรูปแบบ โดยเฉพาะรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2502 มาตรา 17 ทำให้ประชาชนขาดสิทธิเสรีภาพในบางส่วน แต่ประชาชนส่วนใหญ่พอใจที่บ้านเมืองสงบราบคาบ ปราศจากโจรผู้ร้าย อีกทั้งธุรกิจใหญ่ๆ กลายเป็นรัฐวิสาหกิจของรัฐ มุ่งพัฒนาความเจริญของประเทศ อันนำไปสู่การเกิดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 1 (นันทนา กปีลาภยจน 2530) และถูกพัฒนาใช้มาจนถึงปัจจุบัน ต่อมาสมัยจอมพลถนอม กิตติขจร ก็ได้สืบทอดทางการเมืองแบบเผด็จการทหาร จนเกิดเหตุการณ์ 14

ตุลาคม พ.ศ.2516 ระบอบทหารจึงถูกลดอำนาจลงใช้ร่วมกับพรรคการเมืองในระบอบประชาธิปไตยครั้งใบ ทั้งนี้ทำให้เกิดแนวคิดทางการเมืองในเรื่อง “ทหารนำมาซึ่งความทันสมัย” หรือข้ออ้างที่ว่า ทหารเป็นเครื่องประกันเสถียรภาพและความมั่นคงชาติ สรุปได้ว่าในสมัยอำมาตยาธิปไตย ทหารมีการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองในลักษณะเป็น “ทหารผู้ปกครอง” ผู้ผูกขาดอำนาจทางการเมือง รวมทั้งมีการกีดกันทหารกลุ่มอื่นไม่ให้มีอำนาจ ผู้นำทหารระดับสูงจึงมักจะสวม “หมวก 2 ใบ” โดยมีตำแหน่งทางการเมืองควบคู่กับตำแหน่งทางทหาร ทำให้ฐานทางการเมืองตนเองมั่นคง รวมทั้งพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงเข้ามามีปฏิสัมพันธ์กับระบบการเมืองที่ดำรงอยู่

สมัยธนชาติไทย ผลจากเกิดเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ.2516 และ 6 ตุลาคม พ.ศ.2519 ทำให้ทหารต้องลดและปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองมากขึ้น ประกอบกับการเติบโตของกลุ่มการเมืองอื่นๆ โดยเฉพาะกลุ่มธุรกิจ นำไปสู่กระบวนการทางการเมืองแบบธนชาติไทย เกี่ยวข้องกับการใช้เงินมาเป็นเครื่องในการเข้าสู่อำนาจ รักษาอำนาจ และใช้อำนาจของผู้ปกครอง ระบอบธนชาติไทยมีผลจากการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสียดุลโดยอมาตยาธิปไตย ซึ่งเป็นข้าราชการทหารและพลเรือนที่เป็นผู้วางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม (ลิขิต ธีรเวคิน 2554) นอกจากนี้บนพื้นฐานของโลกทุนนิยมทำให้เกิดนักธุรกิจการเมืองขึ้นมาอย่างรวดเร็ว คนกลุ่มนี้สามารถยึดโยงกลุ่มทหารด้วยวิธีต่างๆ ภายใต้ระบบอุปถัมภ์ค้ำจุน เราพบว่าผู้นำกองทัพมักจะมีผลประโยชน์ร่วมกับบริษัทใหญ่ๆ มีตำแหน่งที่สำคัญๆ ทำให้ภาพลักษณ์อีกมิติหนึ่งของทหารมีความเป็น “ทหาร-ธุรกิจ” บทบาทของทหารไทยมีลักษณะของการช่วยเหลือเกื้อกูลตลอดจนเป็นพิทักษ์รักษา ค้ำครองผลประโยชน์ร่วมระหว่างนักธุรกิจกับทหาร โดยกระจายไปทั่วทุกวงการไม่ว่าจะเป็นการเมือง ธุรกิจ บันเทิง กีฬา สถานเริงรมณ์และอื่นๆ (วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ 2540: 140) สรุปได้ว่าสมัยธนชาติไทย ทหารจึงมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางการเมือง โดยแสดงพฤติกรรมทางการเมืองในลักษณะเป็นผู้ใกล้ชิดและพิทักษ์รักษา กลุ่มผลประโยชน์ร่วมกับกลุ่มการเมือง กลายเป็นกลุ่มอำนาจใหม่ในการเมืองไทย เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ทั้งตำแหน่งหน้าที่และทรัพย์สิน มักเข้าร่วมปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มธุรกิจ ในรูปแบบต่างๆ เช่น การค้าขาย การร่วมหุ้น หรือทางเครือญาติ เป็นต้น มีการแบ่งพรรคแบ่งพวกในกลุ่มทหารอย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น ใครจะเป็นผู้นำทหารระดับต่างๆ ต้องมีฝ่ายการเมืองสนับสนุนและมีการใช้เงินเข้ามาเป็นปัจจัยหลัก

นอกจากการร่วมมือผ่านความสัมพันธ์แบบเครือญาติแล้ว ยังมีความสัมพันธ์ผ่านการศึกษาาร่วมกันของชนชั้นนำ จากผลงานวิจัยของ นวลน้อย ตรีรัตน์ (2555) เรื่อง “เครือข่ายผู้บริหารระดับสูงผ่านเครือข่ายทางการศึกษา” รายงานว่าหลักสูตร วปอ. และหลักสูตรอื่นที่คล้ายกันเป็นที่แบ่งอำนาจระหว่างชนชั้นนำภายใต้ความสัมพันธ์แบบ “พรรคพวกเพื่อนฝูง” และเป็นช่องทางลัดให้คนกลุ่มใหม่เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของชนชั้นนำ ด้วยกลไกที่โยงนักวิชาชีพระดับกลางและสูง

ในภาครัฐและเอกชนเข้าด้วยกันกับบุคคลระดับผู้นำของสังคมไทยในภาคการเมือง ธุรกิจ และ ข้าราชการระดับสูง ทั้งทหารและพลเรือนผ่านการเข้าฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นสำหรับผู้บริหาร ระดับสูงและการทำกิจกรรมร่วมกัน เกิดกระบวนการที่ก่อให้เกิดความร่วมมือที่ทำให้เกิดการสร้าง รักษา สืบทอดอำนาจ และเชื่อมโยงถึงการสะสมความมั่งคั่ง ซึ่งนวนน้อยตั้งคำถามว่า “การรวมตัวของบุคคลชั้นนำผ่านหลักสูตรเหล่านี้จะก่อให้เกิดการผูกขาดอำนาจชนชั้นนำมากขึ้นหรือไม่ หรือ จะเกิดในลักษณะที่สองคือ เป็นช่องทางให้กลุ่มทุนใหม่ที่เติบโตจากโครงสร้างเศรษฐกิจไทยที่ขยายตัว แทรกขึ้นมาเป็นส่วนหนึ่งของชนชั้นนำ ซึ่งส่วนตัวแล้วเชื่อแบบที่สองมากกว่า” ซึ่งสามารถ ทำให้เห็นภาพความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำทหารกับกลุ่มต่างๆ ได้ดีขึ้น ทั้งในด้านความสัมพันธ์แบบ เครือข่ายเพื่อนฝูงและระบบอุปถัมภ์ในการเมืองไทย

สมัยประชาธิปไตย บทเรียนจากเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ทำให้ทหารดิคลบในสายตา ประชาชน โดยแนวคิดของพลเรือนในกระบวนการประชาธิปไตยที่เกิดหลังวิกฤติการณ์เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2535 คือความเชื่อว่าโครงสร้างและรูปแบบของกองทัพของประเทศที่เป็น ประชาธิปไตย จะสามารถทำให้กองทัพไทยเป็นประชาธิปไตยได้ การสร้างประชาธิปไตยกับ สถาบันกองทัพนั้น น่าจะหมายถึงการจัดความสัมพันธ์ระหว่างพลเรือนกับทหารในกรอบของ ระบอบประชาธิปไตย ซึ่งโดยหลักการในทางรัฐศาสตร์ได้แก่ “การควบคุมทหาร โดยพลเรือน” (Civilian Control) (วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ 2540: 133) โดยทหารต้องยุติการเข้าแทรกแซงทาง การเมือง ทหารต้องไม่ยุ่งเกี่ยวกับการเมือง แต่ทั้งนี้ต้องทำหน้าที่ทหารตามที่ได้รับไว้ใน รัฐธรรมนูญ และตามหน้าที่ของประชาชนชาวไทย เป็นเวลาเกือบ 14 ปี (พ.ศ.2535 – พ.ศ.2549) โดย ในสมัยประชาธิปไตยนี้ ทหารก็ได้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางการเมือง ให้มีความเป็น ประชาธิปไตยมากยิ่งขึ้น เช่น พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ เมื่อเป็นรัฐบาลได้ใช้นโยบาย “การเมืองนำ การทหาร” ในการแก้ไขปัญหาของชาติ พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ ขณะการเลือกตั้ง ได้นำรัฐบาล ประชาธิปไตยสู่การแข่งขันโลกาภิวัตน์ ใช้นโยบาย “เปลี่ยนสนามรบให้เป็นสนามการค้า” และ พล.อ.ชวลิต ยงใจยุทธ สามารถจัดกรอบแห่งการปฏิบัติให้กับกลุ่มทหารอยู่ในระเบียบวินัยได้ดี บทบาททางการเมืองของทหารยุคนี้จึงเป็นไปตามนโยบายรัฐบาลเป็นสำคัญ (วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ 2540: 142) โดยสรุปพฤติกรรมทางการเมืองของทหารสมัยประชาธิปไตย มีการ เปลี่ยนแปลงไปโดยมีการยอมรับและปฏิบัติตามกระบวนการทางการเมืองประชาธิปไตยมากยิ่งขึ้น เน้นบทบาทผู้พิทักษ์ กองทัพจึงอยู่ภายใต้ “การควบคุมของพลเรือน” รวมทั้งการปฏิบัติหน้าที่ของ ทหารในระบอบประชาธิปไตยได้ดีในระดับหนึ่ง ผู้นำทหารมีลักษณะเป็นทหารอาชีพมากยิ่งขึ้น แต่ ทั้งนี้การเมืองเป็นเรื่องของการต่อสู้เพื่ออำนาจ ทหารและกลุ่มการเมืองบางส่วนก็ยังคงใช้ กระบวนการทางการเมืองนอกรอบประชาธิปไตย เพื่อล้มล้างและสร้างอำนาจทางการเมืองให้แก่

ตนเอง การต่อสู้เห็นได้ชัดเจนสมัย พ.ศ.ท. ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี เกิดความขัดแย้งทางการเมืองอย่างรุนแรงประกอบกับปัจจัยต่างๆ ทำให้ทหารได้ออกมาทำการรัฐประหารภายใต้การนำของ พลเอก สนธิ บุญยรัตกลิน เมื่อ 19 กันยายน พ.ศ.2549 ซึ่งเป็นจุดเริ่มความวุ่นวายและความขัดแย้งทางการเมืองในสังคมไทยจนมาถึงในปัจจุบัน

สำหรับประเทศไทยเป็นประเทศที่ทหารได้มามีบทบาทเกี่ยวกับการเมือง ย่อมต้องมีส่วนสำคัญในการสร้างพัฒนาการทางการเมืองไทยตั้งแต่ในอดีตถึงปัจจุบัน และในอนาคต กลุ่มทหารจึงมีบทบาททางการเมืองอย่างแน่นอน ถึงแม้ว่าจะมีการปฏิรูปการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่สมบูรณ์แล้วก็ตาม ความจำเป็นที่เราต้องให้ความสำคัญในเรื่องการรักษาเอกราช ความมั่นคงของรัฐ ผลประโยชน์ของรัฐ และที่สำคัญคือการมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ล้วนแต่เป็นองค์ประกอบสำคัญทางการเมืองไทย ด้วยเหตุนี้ทำให้ทหารยังมีบทบาททางการเมืองอยู่มาก (วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ 2540: 141) แต่ข้อเท็จจริงพบว่าการแทรกแซงทางการเมืองของทหารนั้นมักเกิดในกลุ่มผู้นำทหารที่มีการแย่งชิงผลประโยชน์ โดยทหารส่วนใหญ่ไม่สนับสนุน และทหารส่วนใหญ่มักถูกชักจูงเข้าสู่การแทรกแซงทางการเมืองด้วยเหตุผลสองประการหลักคือ การทำตามหน้าที่ตามคำสั่งผู้บังคับบัญชา และความต้องการให้สังคมมีความสงบเรียบร้อย ซึ่งส่งผลให้ง่ายต่อการเป็นเครื่องมือของนักการเมืองและผู้นำทหารที่หวังผลประโยชน์ทางการเมืองใช้เป็นเครื่องมือ จนทำให้ทหารมักถูกมองว่าขัดขวางพัฒนาการทางการเมือง ซึ่งจากการศึกษาของ ฉันทภากร อุ่นตรงจิตร (2553) พบว่า ในการทำความเข้าใจสถานการณ์ความแตกแยกและความขัดแย้งของบ้านเมืองที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนี้ เมื่อพูดถึงคำว่า “ทหาร” จะต้องมีการผนวกกับคำวิเศษณ์เพื่อขยายฝ่ายข้างของทหารนั้น เช่น แดง โม นูรพาพยัคฆ์ วงศ์เทเวศย์ หน่วยรบพิเศษ ฯลฯ เพราะเมื่อพูดถึงทหาร เราเริ่มไม่แน่ใจว่ากำลังพูดถึงทหารฝ่ายไหน และปฏิเสธได้ยากว่า ความบานปลายของปัญหาความขัดแย้งในปัจจุบันนี้ ส่วนหนึ่งเป็นเพราะทหารมีหลายสาย โดยแท้จริงแล้วทหารแบ่งเป็นสายมานานแล้ว และมีการต่อสู้เชิงอำนาจเพื่อแย่งชิงผลประโยชน์ในสถาบันทหารเอง สะท้อนให้เห็นว่าความเข้าใจที่ว่าทหารเป็นสถาบันการเมืองที่เข้มแข็ง มีเอกภาพ และมีบทบาทในการแทรกแซงการเมืองเพื่อคุ้มครองบ้านเมืองให้รอดพ้นจากความวุ่นวาย นั้นเป็นเพียงความเข้าใจหนึ่งซึ่งอาจจะไม่ถูกต้องตามความเป็นจริงนัก อีกทั้งบางครั้งทหารมักจะถูกแทรกแซงจากฝ่ายการเมือง

ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าคณะผู้นำทหารของไทยได้มีพฤติกรรมและบทบาทต่อการเมืองไทยอย่างต่อเนื่อง ในรูปแบบที่หลากหลายแตกต่างกัน ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่นักเรียนนายร้อยต้องเรียนรู้และเข้าใจระบบการเมือง ดังนั้นสำหรับนักเรียนนายร้อยถือได้ว่ามีความสำคัญต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศเป็นอย่างมาก ในฐานะที่พวกเขาต่อไปในอนาคตจะเป็นชนชั้นนำทางทหาร (Military Elite) ที่อาจจะมีโอกาสดำรงตำแหน่งที่สำคัญ ๆ ทางการเมืองหรือจะเป็นผู้ที่

บทบาทในการบริหารประเทศไทยในระยะต่อไป (อริคม สุวรรณประสิทธิ์ 2545: 80-83) สำหรับสถาบันที่สร้างนายทหารหลักให้แก่กองทัพก็คือ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ซึ่งมีหน้าที่ให้การศึกษ อบรม และดำเนินการฝึกนักเรียนนายร้อย โดยผลิตนักเรียนนายร้อยเพื่อให้เป็นนายทหารสัญญาบัตรของกองทัพที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นแบบฉบับของนายทหารสัญญาบัตร มีความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐานในการปฏิบัติทางทหาร (หลักสูตรโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า 2554: 4) โดยเริ่มจากการจัดตั้ง “ทหารมหาดเล็กไล่ก่า” ในปี พ.ศ.2411 มีวิวัฒนาการเรื่อยมาจนถึง วันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2491 ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตขนานนามว่า “โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า” ใช้แนวทางตามหลักสูตรของโรงเรียนนายร้อยทหารบกสหรัฐอเมริกา (West Point) ซึ่งอนาคตของนักเรียนนายร้อยเหล่านี้ย่อมจะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมสำคัญทางการเมืองของประเทศ โดยเฉพาะเมื่อนักเรียนนายร้อยจบการศึกษาและเติบโตในกองทัพ ทั้งนี้เราจะพบว่าโรงเรียนนายร้อยเริ่มพัฒนามาพร้อมกับการพัฒนาระบบประชาธิปไตยไทย

โดยกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนนายร้อยนั้น มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อสร้างนายทหารผู้นำให้กองทัพ ในสังคมของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเป็นสังคมที่มีการยอมรับอำนาจและใช้อำนาจ ในการอบรมสั่งสอน จึงถ่ายทอดทัศนคติที่เป็นอำนาจนิยมแก่นักเรียนนายร้อยในรูปแบบต่าง ๆ ถือหลักตามอาวุโส (Seniority) และปฏิบัติตามคำสั่ง (Order) อย่างเคร่งครัด ทำให้นักเรียนนายร้อยยังมีบุคลิกภาพที่ชอบอำนาจ และเป็นผู้ที่ยอมรับอำนาจได้ง่าย สำหรับส่วนงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และอบรมนักเรียนนายร้อยที่มีบทบาทสำคัญมาก ได้แก่ ส่วนกองการศึกษา มีหน้าที่ให้ความรู้ด้านวิชาการ มีกองวิชากฎหมายและสังคมศาสตร์ให้ความรู้ด้านการเมืองการปกครองและสังคม โดยนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 1 ทุกคน จะต้องเรียนวิชาพื้นฐาน เช่น ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป หลักรัฐศาสตร์ และประวัติศาสตร์ร่วมสมัย เป็นต้น ส่วนกองวิชาทหารมีหน้าที่สั่งสอนและฝึกอบรมด้านวิชาทหาร และกรรมนักเรียนนายร้อยรักษาพระองค์ มีหน้าที่อบรมดูแล ปลูกฝังวินัยขนบธรรมเนียมและความเป็นทหารอาชีพ อีกทั้งนักเรียนนายร้อยทุกคนจะต้องร่วมกิจกรรมชมรม โดยมีกิจกรรมที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเมืองและสังคม เช่น ชมรมค่ายอาสาสมัครนิธิรัฐบุรุษ พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ ชมรมพัฒนาสังคม และกิจกรรมที่ให้นักเรียนนายร้อยไปร่วมประชุมสัมมนาปัญหาของประเทศ หรือร่วมดำเนินการสนับสนุนหน่วยงานของรัฐและเอกชน เป็นต้น จากที่ได้กล่าวมาทำให้เห็นได้ว่านักเรียนนายร้อยมีรูปแบบการศึกษาที่เฉพาะ เพราะต้องศึกษาทั้งวิชาสามัญและการทหาร มีระบบแบบแผนการดำรงชีวิตที่อยู่ภายใต้กฎระเบียบ ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนนายร้อยมีทัศนคติ ความเชื่อและค่านิยมทางการเมืองไปทางด้านอำนาจนิยมมากกว่าประชาธิปไตย ถึงแม้ระบบการศึกษาจะพยายามส่งเสริมการเรียนรู้การเมืองแบบ

ประชาธิปไตย ตลอดจนการพัฒนา รูปแบบการอบรมคุณลักษณะผู้นำทหารภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยมากยิ่งขึ้น ดังนั้นในการศึกษาเรื่องของพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย ต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายด้าน เช่น หลักสูตรการศึกษา ระบบธรรมเนียมทหาร ปัจจัยพื้นฐานของนักเรียนนายร้อยแต่ละคน และปัจจัยสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก เป็นต้น

หลังจากการรัฐประหาร 19 กันยายน พ.ศ.2549 ประเทศไทยมีปัญหาความวุ่นวายทางการเมืองและสังคมอย่างต่อเนื่อง เกิดความแตกแยกของคนในชาติอย่างชัดเจน จนนำไปสู่การยึดอำนาจอีกครั้งของทหาร ในวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ.2557 นำโดย พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในนาม “คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.)” ซึ่งเป็นการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองโดยตรงของทหารอีกครั้ง ทั้งๆ ที่ทหารปัจจุบันทุกระดับชั้น ได้มีการเรียนรู้ถึงปัญหาที่ตามมาของการใช้กำลังความรุนแรงทางการเมือง แต่ผู้นำทหารก็ยังคงเลือกที่ออกมาทำหน้าที่เป็นรัฐาธิปัตย์อีกครั้งท่ามกลางกระแสโลกประชาธิปไตยและการเข้าสู่สมาคมอาเซียนของไทย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของปัญหาการเมืองไทยยังไม่มีคามมั่นคง และคณะผู้นำทหารเข้ามามีบทบาทสำคัญทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง โดยการตัดสินใจเข้าแทรกแซงทางการเมืองของทหารนั้นเกิดจากการตัดสินใจของคณะผู้นำทหาร ซึ่งทุกคนล้วนมีพื้นฐานการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันการศึกษากับแนวคิดและพฤติกรรมทางการเมือง ดังนั้นจึงเป็นเรื่องที่ควรเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองของคณะผู้นำทหาร โดยทำการศึกษาผ่านพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ปีการศึกษา พ.ศ.2556 อันเป็นการจำลองแนวคิดและพฤติกรรมทางการเมืองของอนาคตผู้นำทหารได้

การเป็นนักเรียนนายร้อยคือช่วงเวลาเปลี่ยนผ่านจากชีวิตพลเรือนสู่ความเป็นนายทหาร รวมทั้งเป็นจุดเริ่มต้นของแนวคิดทางการเมืองและการทหาร ดังนั้นพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยจึงถือว่าเป็นเรื่องสำคัญ ประเด็นปัญหาที่ทำการศึกษาได้แก่ 1) นักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ปีการศึกษา พ.ศ.2556 มีการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองอะไรบ้าง 2) พฤติกรรมที่แสดงออกมานั้นมีผลต่อการพัฒนาการทางการเมืองไทยหรือไม่ อย่างไร และ 3) ปัญหาและอุปสรรคในการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยมีอะไรบ้าง เพราะในอนาคตถึงแม้ว่านักเรียนนายร้อยไม่คิดจะยุ่งเกี่ยวกับการเมือง แต่วันหนึ่งการเมืองจะเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับนักเรียนนายร้อย โดยเฉพาะเมื่อจบการศึกษา ซึ่งอาจช่วยให้เราสามารถวิเคราะห์ถึงพัฒนาการทางการเมืองไทยในอนาคตได้ ซึ่งจะช่วยให้เรามองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างทหารกับการเมือง สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ส่งเสริมพัฒนาการทางการเมืองไทย ตลอดจนหลักสูตรและระบบการอบรมของนักเรียนนายร้อย เพื่อสร้างนายทหารอาชีพภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นทรงเป็นประมุข

ในการศึกษาครั้งนี้ได้ทำการเก็บข้อมูลในช่วง 1 พฤษภาคม พ.ศ.2556 – 1 ตุลาคม พ.ศ.2557 ดังนั้นเพื่อให้การศึกษาพฤติกรรมของนักเรียนนายร้อยที่มีต่อพัฒนาการทางการเมืองไทย มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น จึงมีการนำสถานการณ์ทางการเมืองในช่วงก่อนและหลังการรัฐประหาร วันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ.2557 โดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ มาใช้อธิบายประกอบเพิ่มเติม

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ปีการศึกษา พ.ศ.2556

2.2 เพื่อศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ปีการศึกษา พ.ศ.2556 ที่มีต่อพัฒนาการทางการเมืองไทย

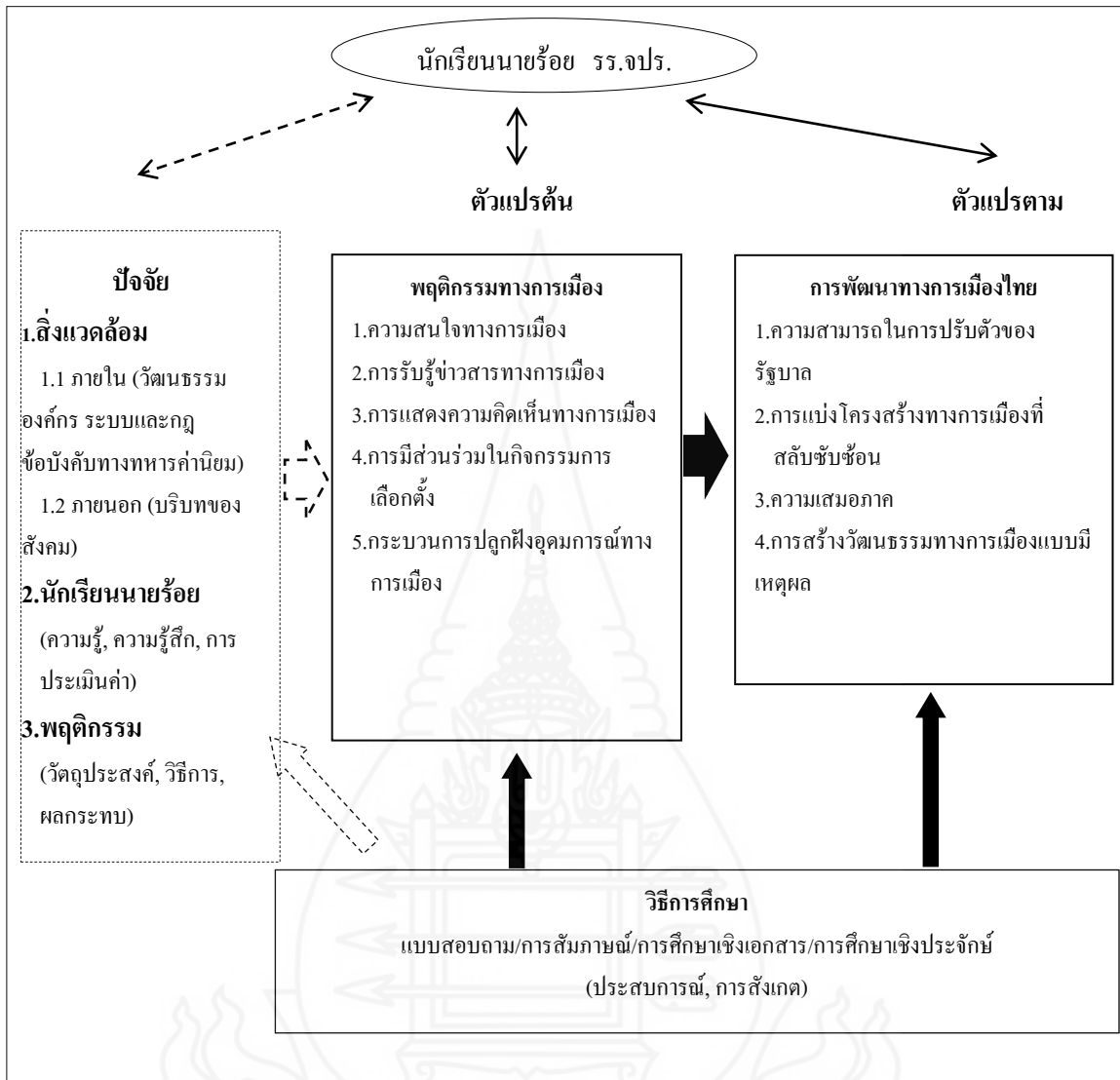
2.3 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ปีการศึกษา พ.ศ.2556

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และระบบการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ผู้วิจัยจึงได้กำหนดกรอบในการศึกษาวิจัยเพื่อให้ครอบคลุมและตรงประเด็นการวิจัย โดยกำหนดตัวแปรและกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรต้น เป็นการประมวลผลจากแนวคิดของนักวิชาการทั้งหลาย โดยคัดเลือกพฤติกรรมแสดงออกทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนนายร้อยมากที่สุด

ตัวแปรตาม ใช้แนวคิดพัฒนาการทางการเมืองของนักวิชาการทั้งหลายมาประกอบกัน ในการกำหนดตัวแปร

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. สมมติฐานการวิจัย

พฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ปีการศึกษา พ.ศ.2556 มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพัฒนาทางการเมืองไทย

5. ขอบเขตการวิจัย

5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ทำการศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย ในปีการศึกษา พ.ศ.2556 และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย กับพัฒนาการทางการเมืองไทย

5.2 ขอบเขตด้านประชากร ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้ง

5.2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ นักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ในปีการศึกษา พ.ศ.2556 ชั้นปีที่ 1- 4 รวมจำนวนทั้งหมด 797 คน

5.2.2 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ รองผู้บัญชาการโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จำนวน 2 คน อาจารย์ประจำกองวิชากฎหมายและสังคมศาสตร์ ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จำนวน 18 คน นายทหารปกครอง กรมนักเรียนนายร้อยรักษาพระองค์ จำนวน 10 คน และ นักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ในปีการศึกษา พ.ศ.2556 ชั้นปีที่ 1- 4 จำนวน 797 คน

5.3 ขอบเขตด้านเวลา ทำการศึกษาภายในห้วงปีการศึกษา พ.ศ.2556 (1 พฤษภาคม พ.ศ.2556 – 1 ตุลาคม พ.ศ.2557)

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 นักเรียนนายร้อย หมายถึง นักเรียนนายร้อย (นนร.) โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าที่กำลังทำการศึกษาในปีการศึกษา พ.ศ.2556

6.2 พฤติกรรมทางการเมือง หมายถึง กิจกรรมหรือการแสดงออกทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ด้วยความสมัครใจในรูปแบบต่างๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยอาจจะส่งผลหรือไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล หรือที่มีความเกี่ยวข้องต่อการปกครองประเทศ โดยมีกิจกรรมดังนี้

6.2.1 ความสนใจทางการเมือง หมายถึง การแสดงอารมณ์ความรู้สึกสนใจที่นักเรียนนายร้อยมีต่อการเมือง เศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งความรู้สึกที่อยากเข้าไปมีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมือง

6.2.2 การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง หมายถึง การรับรู้ข้อมูลข่าวสารและความรู้ที่เกี่ยวกับการเมือง รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงและความเคลื่อนไหวทางการเมืองโดยทั่วไป

6.2.3 การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง หมายถึง การแสดงอารมณ์ ความรู้สึก ความคิดเห็นและข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับการเมืองต่อผู้อื่น โดยมีการพยายามให้เหตุผลหรือข้อสนับสนุนประกอบ เพื่อให้ความคิดเห็นนั้นมีความน่าเชื่อถือ

6.2.4 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเลือกตั้ง หมายถึง การไปลงคะแนนเสียง หรือชักชวนผู้อื่นไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ทั้งในระดับประเทศและท้องถิ่น รวมถึงการร่วมกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง

6.2.5 กระบวนการปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมือง หมายถึง กระบวนการส่งเสริมให้นักเรียนนายร้อยมีความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนทัศนคติที่ดีต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

6.3 พัฒนาการทางการเมืองไทย หมายถึง ระบบการเมืองที่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ พิจารณาได้จาก

6.3.1 ความสามารถในการปรับตัวของรัฐบาล หมายถึง รัฐบาลหรือผู้มีอำนาจทางการเมืองที่สามารถตอบสนองของประชาชนทั้งในทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง หรือทำหน้าที่ของตนได้อย่างต่อเนื่อง แม้ว่าสภาพแวดล้อมจะเปลี่ยนแปลงไป พิจารณาได้จาก อายุของสถาบันการเมือง อายุของกลุ่มผู้นำสถาบันการเมือง และพิจารณาจากการทำหน้าที่ของสถาบันการเมืองนั้นๆ

6.3.2 การแบ่งโครงสร้างทางการเมืองให้มีความแตกต่างและมีความชำนาญเฉพาะ หมายถึง มีการแบ่งงานกันเป็นส่วน ๆ ตามหน้าที่ และความชำนาญเฉพาะอย่าง เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ตรงเฉพาะทาง เช่น ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ เป็นต้น แต่ต้องอยู่ในความรู้สึกความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของระบบการเมืองด้วย

6.3.3 ความเสมอภาค หมายถึง ความเสมอภาคทั้งทางกฎหมาย สิทธิทางการเมือง และความเท่าเทียมกันที่ประชาชนจะได้รับจากการให้บริการของรัฐในด้านต่างๆ ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการดำรงชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ

6.3.4 การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล หมายถึง การพัฒนาทางการเมืองจึงเป็นไปในทางมุ่งส่งเสริมให้ประชาชนให้เหตุผลในการดำรงชีวิต โดยเฉพาะความเป็นเหตุเป็นผลที่ประชาชนจะต้องควบคุม กำกับดูแล และตรวจสอบการเมืองอย่างใกล้ชิด

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ให้ความรู้ถึงพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ในปีการศึกษา พ.ศ.2556 ว่ามีอะไรบ้าง และมีผลต่อพัฒนาการทางการเมืองไทยอย่างไร

7.2 ให้ความรู้ถึงปัญหาและอุปสรรค ในการพัฒนาพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

7.3 สามารถนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาไปใช้ประโยชน์ ในการปรับและพัฒนาหลักสูตร ตลอดจนกระบวนการปลูกฝังอบรมด้านการเมืองของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ นักเรียนนายร้อยสามารถเข้าใจฐานะบทบาทของตนเองให้ถูกต้อง ทั้งในฐานะทหารและในฐานะพลเมืองของประเทศ นำไปสู่ความเป็นนายทหารอาชีพภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมือง
2. แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการทางการเมือง
3. บทบาทของทหารกับพัฒนาการทางการเมืองไทย
4. โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมือง

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรม

1.1.1 ความหมายพฤติกรรม

คำอธิบายของ “พฤติกรรม” (Behavior) มีที่มาจาก 2 ศาสตร์ด้วยกัน ได้แก่ ศาสตร์ทางปรัชญาและทางจิตวิทยา ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของพฤติกรรมไว้มากและน่าสนใจ เช่น บุญเกื้อ วัชรเสถียร (2543) อธิบายว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกของสัตว์เพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้า หรือสิ่งที่มากระตุ้น (Stimulus) ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นทันทีหรือเกิดขึ้นหลังจากที่ถูกกระตุ้นมาแล้วระยะหนึ่ง

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี (2556) อธิบายว่า พฤติกรรม หมายถึง การแสดงและกิริยาท่าทางซึ่งสิ่งมีชีวิต ระบบหรืออัตลักษณ์ประติษฐ์ ที่เกิดร่วมกันกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งรวมระบบอื่นหรือสิ่งมีชีวิตโดยรวม เช่นเดียวกับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ พฤติกรรมเป็นการตอบสนองของระบบหรือสิ่งมีชีวิตต่อสิ่งเร้าหรือการรับเข้าทั้งหลาย ไม่ว่าจะเป็นภายในหรือภายนอก มีสติหรือไม่มีสติระลึก ชัดเจนหรือแอบแฝง และโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ

จากความหมายและคำอธิบาย เราอาจสรุปได้ว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำกิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์ เพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้าทั้งภายนอกและใน ทั้งที่สามารถสังเกตได้ และที่สังเกตไม่ได้ โดยรูปแบบของพฤติกรรมต่างๆ นั้นเป็นผลมาจากการทำงานร่วมกันของ

พันธุกรรม และสิ่งแวดล้อม โดยองค์ประกอบสำคัญที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ที่เป็นองค์ประกอบภายในตัวมนุษย์เอง ได้แก่ การรับรู้ สถิติปัญญา การคิด เจตคติ และอารมณ์

1.1.2 รูปแบบพฤติกรรม สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1) *พฤติกรรมภายนอก (External behavior)* หมายถึง พฤติกรรมที่เราสามารถสังเกตได้ด้วยตา เช่น การยืน การเดิน การนั่ง การนอน ฯลฯ หรือใช้เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ตรวจสอบเพียงอย่างเดียว เช่น คลื่นสมอง คลื่นหัวใจ เป็นต้น

2) *พฤติกรรมภายใน (Internal behavior)* หมายถึง พฤติกรรมที่ไม่สามารถสังเกตได้โดยตรงและไม่สามารถใช้เครื่องมือวัดได้ ได้แก่ พฤติกรรมที่เป็นความในใจ ความรู้สึกนึกคิด ต่างๆ ซึ่งเราสามารถสันนิษฐานได้จากพฤติกรรมภายนอก แต่บางครั้งก็ไม่สามารถสรุปแน่นอนได้ เจ้าตัวเท่านั้นที่สามารถบอกได้ว่าเขารู้สึกอย่างไร ดังนั้นการสรุปพฤติกรรมภายในเป็นสิ่งที่ควรระวังให้มากเพราะอาจผิดพลาดได้ เพื่อสะดวกในการศึกษาเราอาจแบ่งพฤติกรรมภายในได้ดังนี้

(1) *พฤติกรรมที่เป็นความรู้สึก* ที่เกิดจากสิ่งเร้ามากระทบกับประสาทสัมผัส เช่น การที่ได้ยิน การได้เห็น การได้กลิ่น การได้รู้รส การได้สัมผัส เป็นต้น

(2) *พฤติกรรมที่เป็นการตีความ* เมื่อสิ่งเร้ามากระทบประสาทสัมผัสจะเกิดความรู้สึก และการที่จะทราบว่าจะอะไรเกิดขึ้นนั้นต้องอาศัยการตีความเข้าช่วย

(3) *พฤติกรรมที่เป็นการคิดและการตัดสินใจ* ให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมภายนอกในรูปแบบต่างๆ กัน ในขณะที่เดียวกันการคิดและการตัดสินใจย่อมขึ้นอยู่กับการรับรู้และการจำ ทั้งนี้เราจะพบว่าพฤติกรรมนั้น มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอตามระยะเวลาที่ผ่านไป ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล และสำหรับการศึกษาพฤติกรรมเพื่อการพัฒนาตนนั้น มุ่งเน้นการพัฒนาจิต ความคิด หรือพฤติกรรมภายในเป็นลำดับแรก เนื่องจากพฤติกรรมภายในเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมภายนอก การได้มาซึ่งพฤติกรรมมาของมนุษย์จะได้อมาจาก 2 ทางใหญ่ๆ คือ พฤติกรรมที่มีมาแต่กำเนิด (Innate Behavior) กับ พฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ (Learning Behavior) โดยวิธีการศึกษาพฤติกรรมนั้น เราสามารถทำได้หลายวิธีด้วยกัน ได้แก่ วิธีการทดลอง วิธีการตรวจสอบจิตตนเอง วิธีทางคลินิก การใช้แบบสอบถาม และการสังเกต

1.2 ความหมายพฤติกรรมทางการเมือง

สุมาลี มีจัน (2554) อธิบายพฤติกรรมทางการเมือง หมายถึง กิจกรรมทางการเมืองที่เมืองต่างๆ ไป ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้ง การแสดงประชามติ การเดินขบวน หรือกิจกรรมอะไรก็ตามที่มุ่งหวังจะให้เกิดผลกระทบในทางการเมือง ส่วนการศึกษาพฤติกรรมทางการเมือง คือ ความพยายามที่จะหาเหตุผลว่าอะไรอยู่เบื้องหลังการกิจกรรมทางการเมืองของคนๆ หนึ่ง สังคมๆ หนึ่ง หรือรัฐฯ หนึ่ง เหตุผลที่อยู่เบื้องหลังพฤติกรรมทางการเมือง เช่น พลังที่มาจากบุคคล ความคิด

อุดมการณ์ สถานการณ์ ผลประโยชน์ หรือสิ่งแวดล้อมที่จะมีผลกระทบต่อกระบวนการปฏิบัติทางการเมือง เพื่อพยายามค้นหาว่าพฤติกรรมทางการเมืองหนึ่ง ๆ มีผลมาจากอะไร เช่น บุคลิกภาพ สิ่งแวดล้อม ผลประโยชน์ หรือว่าอะไร ซึ่งตามความคิดเห็นของนักพฤติกรรมการเมืองนี้ถือว่า บุคลิกภาพของบุคคล ทัศนคติ สิ่งแวดล้อม เป็นมูลเหตุจูงใจที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคล และมูลเหตุจูงใจนั้นสามารถพิสูจน์หาข้อเท็จจริงได้

รัฐันท์ เหมรัตน์ (2553: 15) พฤติกรรมทางการเมือง หมายถึง การแสดงออกทางการเมือง ทั้งในการกระทำหรือความรู้สึกนึกคิด และทัศนคติทางการเมือง ตลอดจนการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่างๆ ทั้งที่มีผลก่อให้เกิดการพัฒนาการร่วมมือ หรือขัดแย้ง ซึ่งพฤติกรรมทางการเมืองนั้นมีหลายรูปแบบ เช่น การออกเสียงเลือกตั้ง การปฏิบัติตามกฎหมาย ตลอดจนความสนใจและเบื่อหน่ายทางการเมือง

สุภัทรา อำนวยสวัสดิ์ (2556) พฤติกรรมทางการเมือง หมายถึง ผลของการกล่อมเกลாதทางการเมืองและความสนใจตนเอง เป็นเรื่องเกี่ยวกับ Demographic (สถิติ ประชากร การเกิด การตาย อายุเฉลี่ย ความเป็นอยู่) องค์ความรู้ ข้อคิดเห็น ทำให้คนแสดงพฤติกรรมออกมา ผลที่ออกมาเป็นกิจกรรมต่างๆ ที่ปรากฏในสังคม หรือวัฒนธรรมการยอมรับ ซึ่งกิจกรรมต่างๆ ในทางสังคมแบ่งเป็น 3 ชนิด คือ พฤติกรรมที่สนับสนุน พฤติกรรมที่มีอิทธิพลต่อผลประโยชน์ และพฤติกรรมในการลงคะแนนเสียงเลือกบุคคลหรือนโยบาย

กล่าวโดยสรุปได้ว่า พฤติกรรมทางการเมือง หมายถึง กิจกรรมหรือการแสดงออกทางการเมืองด้วยความสมัครใจในรูปแบบต่างๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อการเมือง เพื่อสร้างอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลหรือโดยที่มีความเกี่ยวข้องและส่งผลกระทบต่อปกครองประเทศ ซึ่งอาจแสดงออกในรูปแบบของพฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้ หรือในลักษณะของความรู้สึก ความเชื่อและทัศนคติทางการเมือง

1.3 ทฤษฎีพฤติกรรมทางการเมืองที่เกี่ยวข้อง

1.3.1 ทฤษฎีความสำนึกเชิงเหตุผล (Consciously Rational Theories) แนวทางการศึกษาพฤติกรรมการเมืองแนวความสำนึกเชิงเหตุผลนี้ ได้นำความคิดทางเศรษฐศาสตร์ที่ว่าด้วยความชอบด้วยเหตุผลของมนุษย์เศรษฐกิจ (economic man) มาใช้ศึกษาการตัดสินใจทางการเมือง แนวความคิดนี้เห็นว่าความสำนึกเชิงเหตุผลของบุคคลในเชิงต้นทุนและผลประโยชน์ที่ได้รับ เป็นตัวกำหนดที่สำคัญของพฤติกรรมการเมือง ตัวแบบนี้จึงมีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “ตัวแบบการเลือกโดยเหตุและผล” แนวทางการศึกษานี้ที่น่าสนใจ คือ แนวความคิดซึ่งมีสมมติฐานของแนวการวิเคราะห์ตัดสินใจว่าทุกคนเป็นผู้มีเหตุผล ดังนั้น ทุกคนจะตัดสินใจอย่างมีเหตุผลเสมอ กล่าวได้ว่าความชอบด้วยเหตุผลเป็นเรื่องราวของกระบวนการปฏิบัติ คือ ผู้ตัดสินใจเลือกทางที่เหมาะสมที่สุด

ตามลักษณะค่านิยมหรือเป้าหมายของเขา โดยเลือกจากทางเลือกที่จัดลำดับไว้สูงสุด ตามแนวความคิดนี้สรุปได้ว่า การตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้ผู้สมัครคนใดคนหนึ่ง ผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแต่ละคนจะปฏิบัติอย่างสมเหตุสมผล นั่นคือผู้ลงคะแนนเสียงจะต้องตัดสินใจว่าจะไปลงคะแนนเสียงหรือไม่ลงให้ใครตามเหตุผลของตน ทั้งนี้โดยพิจารณาว่าพฤติกรรมใดจะก่อผลประโยชน์ให้ตนมากกว่ากัน ซึ่งตามปกติจะลงคะแนนเสียงให้กับผู้สมัครสังกัดพรรคการเมืองที่มีนโยบายใกล้เคียงกับตนเองที่สุด

1.3.2 ทฤษฎีปัจจัยกำหนด (Deterministic theories) ทฤษฎีปัจจัยกำหนดมี

แนวความคิดพื้นฐานว่า ปัจจัยทางสังคมเป็นตัวกำหนดที่สำคัญของพฤติกรรมการเมือง ทั้งนี้ปัจจัยทางสังคมที่เป็นภูมิหลังของคนมีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อพฤติกรรมการเมือง แนวความคิดหลักของทฤษฎีนี้ได้แก่ ตัวแบบแรงผลักดันทางสังคม (Social Forces) ของลาซาร์สฟีลด์ (Lazarsfeld) และทฤษฎีสานาม (Field Theory) ของเคิร์ต เลวิน (Kert Levin) (จิตวิทยา สุวรรณระชฎ 2527: 38 อ้างถึงใน รูปนรรต พรหมอินทร์ และคณะ 2549: 11) ซึ่งเป็นทฤษฎีเสนอเงื่อนไขที่กำหนดรูปแบบของพฤติกรรม แนวทางศึกษานี้ได้นำแนวความคิดทางสังคมวิทยาเรื่องสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของบุคคล (SES : socio economic status) ที่ว่าฐานะตำแหน่งทางสังคมเป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดความแตกต่างในพฤติกรรมของคน โดยการสันนิษฐานเบื้องต้น เชื่อว่าบุคคลที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมเหมือนกัน มักจะได้รับประสบการณ์และการอบรมกล่อมเกลาคือคล้ายคลึงกัน เพราะฉะนั้นจึงมีปฏิกริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้าคล้ายคลึงกัน ในทางตรงกันข้ามบุคคลที่อยู่ในสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมแตกต่างกัน จะถูกหล่อหลอมแตกต่างกัน ก็จะแสดงออกในแบบแผนที่แตกต่างกัน ผลจากการวิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลของฐานะเศรษฐกิจสังคมที่มีต่อพฤติกรรมการเมือง อาจสรุปในลักษณะแยกส่วน เพื่อประโยชน์ในด้านการทำความเข้าใจดังต่อไปนี้

เพศ จากการวิจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยทั่วไป พบว่า เพศชายมักจะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าเพศหญิง เพราะส่วนใหญ่ชนบทรรมนิยมประเพณีของประเทศต่าง ๆ เห็นว่าการเมืองเป็นเรื่องของผู้ชาย เพศชายจึงมักจะผูกพันทางการเมืองมากกว่าเพศหญิง

อายุ ในแต่ละช่วงชีวิตบุคคลจะมีพฤติกรรมต่าง ๆ รวมทั้งพฤติกรรมทางการเมืองแตกต่างกัน กล่าวคือ ในช่วงวัยเด็กบุคคลจะได้รับการอบรมสั่งสอนและเรียนรู้ทางการเมืองเพื่อสร้างทัศนคติ บุคลิกภาพ และความรู้สึกผูกพันต่อหน้าที่พลเมือง สำหรับในช่วงวัยรุ่นตอนปลายที่กำลังเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ ถือเป็นช่วงระยะเวลาสำคัญในการก่อตัวของทัศนคติทางการเมือง มีการรับเอาความรู้สร้างสรรค์ความคิดใหม่ๆ และเริ่มมีความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง ยอมรับหน้าที่และความผูกพันต่อระบบการเมือง จนกระทั่งถึงวัยผู้ใหญ่ซึ่งจะเป็นช่วงที่มีความรู้สึกรู้ตัวกับสถานภาพทางการเมืองและสังคมมากขึ้นด้วย บุคคลจะมีความเป็น “ตัวตนทางการเมือง” (Political

Self) ทั้งนี้เนื่องจากมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว และสถานภาพต่างๆ ทางสังคม จึงมีแนวโน้มที่จะให้ความสนใจทางการเมืองและเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น ผลการวิจัยส่วนใหญ่พบว่า การเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองจะเพิ่มขึ้นตามอายุจนกระทั่งถึงวัย กลางคนและจะค่อยๆ ลดลงทีละน้อยในวัยสูงอายุ เนื่องจากความรู้สึกมีประสิทธิภาพทางการเมือง ลดลง

การศึกษา ระดับการศึกษานับเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อทัศนคติทางการเมืองและพฤติกรรมทางการเมือง เนื่องจากบุคคลที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ย่อมจะทำให้เกิด ความรู้สึกนึกคิดหรือพฤติกรรมการแสดงออก ตลอดจนการมีความสำนึกในบทบาทหน้าที่ในฐานะ ที่ตนเป็นสมาชิกสังคมแตกต่างกันไปด้วย โดยพบว่ายิ่งบุคคลมีการศึกษาสูงขึ้นเท่าไร ยิ่งจะเข้าร่วม กิจกรรมทางการเมืองมากขึ้นเท่านั้น

อาชีพ ของบุคคลเป็นผลมาจากการศึกษา ดังนั้น อาชีพและระดับการศึกษา จึงมีความใกล้เคียงกัน กล่าวคือ ผู้ที่มีการศึกษาสูงมักมีตำแหน่งการงานสูง และอาจทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงตามไปด้วย อาชีพจึงเป็นตัวกำหนดความแตกต่างของระดับความรู้ความเข้าใจ ในการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคล

รายได้ บุคคลที่มีรายได้สูงก็จะมีโอกาสมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้ที่ มีรายได้ในระดับต่ำ เพราะผู้ที่มีเงินทองมากมักจะไม่ต้องวิตกกังวลในเรื่องต่างๆ ทำให้มีเวลาสนใจ ในเรื่องการเมืองได้มากขึ้น

ที่อยู่อาศัย คนที่อยู่ในท้องถิ่นที่แตกต่างกันอาจมีพฤติกรรมทางการเมืองที่ แตกต่างกันไปด้วย กล่าวคือ โดยทั่วไปคนที่อยู่ในเมืองมักจะมีการศึกษา อาชีพ และรายได้สูง กว่าคนในชนบท ทั้งยังมีข้อมูลข่าวสาร และการสื่อสารทางการเมืองที่แตกต่างจากคนในชนบท อย่างมีนัยสำคัญอีกด้วย ความแตกต่างของที่อยู่อาศัยจึงเป็นตัวกำหนดความแตกต่างของพฤติกรรม ทางการเมือง

แนวคิดข้างต้นสรุปได้ว่า สถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมเป็นตัวกำหนด พฤติกรรมการเมือง โดยทั่วไปพบว่า ผู้ที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมสูงมักจะสนใจทาง การเมืองมากที่สุด และผู้ที่มีฐานะต่ำจะสนใจในการเมืองน้อยที่สุด โดยสามารถใช้เป็นคำตอบ สำหรับความแตกต่างของพฤติกรรมเลือกตั้งได้ในระดับหนึ่ง ว่าคนกลุ่มใดตัดสินใจลงคะแนนเสียง เพื่อเป้าหมายอันใด หรือเพื่อผลประโยชน์อะไร

1.3.3 ทฤษฎีจิตวิทยา (Psychology Theories) แนวทางศึกษานี้ให้ความสนใจต่อ ปัจจัยทางด้านความรู้สึกหรือความผูกพันทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเมือง ตัวแบบ ทางจิตวิทยาที่นักรัฐศาสตร์ให้ความสนใจศึกษาได้แก่ พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

อันเกิดขึ้นจากความผูกพันทางจิตใจต่อพรรคการเมือง ซึ่งเน้นศึกษาอิทธิพลของความผูกพันพรรคการเมือง (Party Identification) ความผูกพันพรรคการเมืองคือความจงรักภักดี หรือความเชื่อที่มีต่อพรรคการเมืองใดพรรคหนึ่งคล้าย ๆ กับประชาชนเชื่อต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือศาสนาว่าจะสามารถสนองประโยชน์ตามที่ตนต้องการได้ และพร้อมที่จะปฏิบัติตามความเชื่อนั้น ในขณะที่เดียวกันก็จะมี การถ่ายทอดความเชื่อนั้นต่อกันไปในรูปของกระบวนการเรียนรู้ในสังคม แนวความคิดนี้ระบุว่า ความผูกพันพรรคการเมืองเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของบุคคล โดย ความผูกพันพรรคการเมืองประกอบหลายประการ บางคนผูกพันพรรคเพราะชอบนโยบายพรรค หรือชอบบุคลิกภาพของผู้นำ ความผูกพันกับพรรคมิได้หมายความว่าเฉพาะการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองเท่านั้น แต่รวมถึงการสนับสนุนพรรคในรูปแบบต่าง ๆ อีกด้วย อย่างไรก็ตามได้เคยมีผู้ศึกษาและสรุปเกี่ยวกับความผูกพันพรรคของคนไทยออกมาว่าการเลือกตั้งของไทยนั้น การลงคะแนนเสียงมักให้ความสำคัญกับผู้สมัครมากกว่าพรรคการเมือง

1.3.4 ทฤษฎีการแลกเปลี่ยน (Exchange Theory) เฮอร์ก โฮแมนส์ (George

Homans 1981 อ้างถึงใน ฐปนรรต พรหมอินทร์ และคณะ 2549: 19) ได้พัฒนาทฤษฎีการแลกเปลี่ยน โดยเปรียบเทียบกับพฤติกรรมของมนุษย์ โดยมนุษย์จะคบหาสมาคมกันอย่างไรก็ดีหรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับ การสนองตอบความต้องการและทำประโยชน์ช่วยเหลือกันและกันมากน้อยเพียงใด ความต้องการและผลประโยชน์จึงเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของคนที่อยู่ร่วมกัน ส่วน ปีเตอร์ เอ็ม เบลลา (Peter M. Blau อ้างถึงใน ฐปนรรต พรหมอินทร์ และคณะ 2549: 20) ได้ย้ำว่าสิ่งที่ได้รับการตอบแทนเป็นสิ่งกระตุ้นให้คนเราคบหาสมาคมกัน นอกจากการแลกเปลี่ยนในระดับปัจเจกชนแล้ว เบลลา ได้ขยายว่าการกระทำที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เช่น การจัดสร้างที่พักผู้โดยสาร การบริจาคทาน ในสมัยเลือกตั้ง เป็นต้น ก็ถือว่าเป็นการแลกเปลี่ยนที่กว้างออกไปในระดับสังคมด้วย ดังนั้น การที่ผู้ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ไปเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้ง ก็เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนกับทรัพย์สินหรือประโยชน์อย่างอื่น ส่วนผู้สมัครรับเลือกตั้งก็ใช้เงิน ผลประโยชน์ หรือการยกย่องนับถือว่าเป็นกลุ่มเดียวกันบ้าง ให้แก่ผู้สนับสนุน เพื่อแลกเปลี่ยนกับคะแนนเสียงที่ตนได้รับ พฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจึงเกิดขึ้น เพราะเป็นการแสดงออกของผู้ยึดถือระบอบประชาธิปไตย ความมีสำนึกเชิงเหตุผลและปัจจัยตัวกำหนด แต่ประชาชนอีกประเภทหนึ่งไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เพราะต้องการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ที่ตนเองจะพึงได้รับสนองตอบ โดยไม่เข้าใจและไม่สนใจในระบอบประชาธิปไตย จึงมีการซื้อขายเสียงกันขึ้นในกลุ่มประชาชนกลุ่มดังกล่าว และเป็นอุปสรรคที่สำคัญยิ่งต่อระบอบประชาธิปไตย

1.4 กรอบการวิเคราะห์พฤติกรรมทางการเมือง

การศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองใช้ศาสตร์จากหลาย ๆ สาขาวิชาเข้าด้วยกัน ด้วยเหตุนี้การศึกษาพฤติกรรมการเมือง เป็นการศึกษาที่ใช้ความรู้ทางสังคมวิทยา จิตวิทยา ตั้งสมมติฐาน และทดสอบด้วยวิธีการทดลองจากสภาพความเป็นจริง โดยใช้วิธีการสำรวจศึกษาทางวิทยาศาสตร์ และสถิติ มีการใช้ตัวอย่างจากสภาพความเป็นจริง การหาข้อมูลการใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การสังเกต และใช้วิธีการทางจิตวิทยาเพื่อวิเคราะห์บุคลิกภาพ โดยเฉพาะการพิจารณาการก่อตัวของทัศนคติของบุคคล มุมเหตุซึ้งใจของบุคคล และใช้ความรู้ทางสังคมวิทยาวิเคราะห์มุมเหตุซึ้งใจของกลุ่ม ใช้วิชาทางสถิติมาใช้หาค่าในเชิงปริมาณ เป็นต้น

พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2532:87) ได้อธิบายว่า เมื่อพิจารณาอย่างกว้างที่สุดแล้ว กรอบความคิดของพฤติกรรมการเมืองเกี่ยวข้องกับปัจจัย 3 กลุ่ม คือ สิ่งแวดล้อม บุคคลหรือกลุ่มบุคคล และพฤติกรรมแสดงออกอันเป็นการตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมบุคคล

สุพจน์ บุญวิเศษ (2550) อธิบายว่า การเมืองมีความหมายหลากหลาย การเมืองมีความสำคัญต่อมนุษย์ จนมีคำกล่าวที่ว่าถ้าท่านไม่เล่นการเมือง การเมืองก็จะเล่นท่าน หรือถ้าท่านไม่ยุ่งเกี่ยวกับการเมือง การเมืองก็จะเข้ามายุ่งเกี่ยวกับท่าน และกิจกรรมที่เข้าข่ายการเมืองนั้นต้องมีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ

- 1) เป็นการต่อสู้ คัดค้าน แข่งขัน ต่อรอง และประนีประนอม
- 2) มีวัตถุประสงค์ที่จะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในปัญหาของ

ส่วนรวม

- 3) ผลของการตัดสินใจนั้นจะต้องมีผลกระทบต่อส่วนรวม

Almond and Verba (1965: 16-17) อธิบายว่า แบบแผนทางพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลย่อมต้องอาศัยความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก และการประเมินค่าต่อระบบการเมืองเป็นพื้นฐาน อันจะย่อมส่งผลต่อความยึดมั่นหรือเชื่อมั่นต่อระบบการเมืองด้วยความเป็นเหตุเป็นผล ซึ่งเกิดขึ้นมาจากการที่บุคคลนั้นได้รับการอบรมกล่อมเกลารวมทั้งทางการเมือง ในขณะเดียวกัน เมื่อบุคคลมีความรู้ความเข้าใจอย่างไรต่อระบบการเมืองและส่วนต่าง ๆ ของระบบการเมืองอย่างไรแล้ว จะมีการพัฒนาความรู้สึกดังกล่าวออกไป ซึ่งก็อาจเป็นไปได้ทั้งในความพอใจ หรือไม่พอใจ แบบแผนพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคล จึงเริ่มต้นจากการรับรู้และความเข้าใจทางการเมืองก่อนเสมอ ในขณะที่บุคคลที่ขาดความรู้ความเข้าใจ ย่อมขาดความสามารถในการใช้เหตุใช้ผล ประเมินค่าหรือวิเคราะห์ระบบการเมือง อันสามารถส่งผลให้บุคคลขาดวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม ซึ่งท้ายที่สุดนั้น การพัฒนาทางการเมืองตามครรลองของระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Politically Participated Democracy) ก็จะไม่อาจก้าวรุดหน้าไปได้

ในทำนองเดียวกับที่ สมบัติ ชำรงชัยวงศ์ (2544) ได้กล่าวไว้ว่า ถ้าเราต้องการพัฒนาระบบการเมืองให้เป็นแบบประชาธิปไตย โดยยึดถือหลักการสำคัญของระบอบประชาธิปไตยเป็นเป้าหมายในการพัฒนาการเมือง เราจะต้องเสริมสร้างให้ประชาชนมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย กล่าวคือ จะต้องเริ่มต้นให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ (Cognitive) เกี่ยวกับหลักการสำคัญของระบอบประชาธิปไตย ซึ่งจะพัฒนาไปสู่ความรู้สึกศรัทธา เชื่อมมั่น (Affective) และประเมินค่าด้วยการตัดสินใจยอมรับระบอบประชาธิปไตยเป็นอุดมการณ์ทางการเมืองของตน (Evaluative) จนเป็นแบบแผนพฤติกรรมทางการเมืองในที่สุด

1.5 ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมทางการเมือง

วรวัจน์ โรจนพล (2554: 8-9) อธิบายสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมทางการเมืองเกิดขึ้นทั้งจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกตัวบุคคล ปัจจัยภายใน ได้แก่ ระบบความเชื่อ อุดมการณ์ทางการเมือง และบุคลิกลักษณะ ปัจจัยภายนอก ได้แก่ สภาพแวดล้อมภายนอกตัวคน ทั้งหมด ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

1.5.1 ระบบความเชื่อ เป็นปัจจัยที่ผลักดันให้คนแสดงพฤติกรรมทางการเมืองหนึ่งๆ Philip Converse (1964 อ้างถึงใน วรวัจน์ โรจนพล 2554: 9) ได้ศึกษาระบบความเชื่อของปัจเจกบุคคลในสหรัฐอเมริกา และสรุปว่าคนที่เป็นผู้นำ และประชาชนทั่วไปมีโครงสร้างระบบความเชื่อที่แตกต่างกัน โดยประชาชนทั่วไปมีระบบความเชื่อที่ไม่ซับซ้อน คับแคบ และเชื่อในสิ่งที่เป็นรูปธรรม ในขณะที่ผู้นำมีระบบความเชื่อในทิศทางตรงกันข้าม คือ ระดับของความคิดเป็นนามธรรมสูงกว่า มีความมั่นคง และมีมุมมองที่กว้างกว่า ซึ่งส่งผลต่อการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองที่แตกต่างกันระหว่างผู้นำและประชาชนทั่วไป

1.5.2 อุดมการณ์ทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นอุดมการณ์อนุรักษนิยม เสรีนิยมคลาสสิก สังคมนิยม และสังคมนิยมประชาธิปไตย ต่างมีฐานคติในเรื่อง ปัจเจกบุคคล ความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคลและสังคม และความเท่าเทียมที่แตกต่างกัน ซึ่งส่งผลต่อการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางการเมืองที่แตกต่างกัน

1.5.3 บุคลิกลักษณะ เป็นลักษณะแนวโน้มภายในของปัจเจกบุคคลที่จะกระทำสิ่งหนึ่งในทิศทางที่แน่นอน ภายใต้บริบทเฉพาะหนึ่งๆ โดยแนวทางการศึกษานี้มีฐานคติที่ว่า ความรู้ที่มีต่อบุคลิกลักษณะของบุคคลสามารถช่วยวิเคราะห์เพื่อเข้าใจถึงทัศนคติทางการเมืองและการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลได้

ในขณะที่ปัจจัยสภาพแวดล้อม ได้แก่ ระบบเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และระบบการเมือง ในแต่ละช่วงเวลาด่วนเป็นปัจจัยเชิงโครงสร้างที่หล่อหลอม ระบบความเชื่อ อุดมการณ์ทางการเมือง และบุคลิกลักษณะของปัจเจกบุคคลลักษณะหนึ่งขึ้นมา ซึ่งมีส่วนในการผลักดันให้

บุคคลนั้นๆ แสดงพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลเหล่านั้นในเวลาเดียวกัน โดยรอบครัว โรงเรียน กลุ่มเพื่อน สื่อต่างๆ มีส่วนอย่างมากในการกล่อมเกลาทางการเมือง ที่ส่งผลต่อการแสดง พฤติกรรมทางการเมือง

1.6 ลักษณะและรูปแบบพฤติกรรมทางการเมือง

Oliver H. Woshinsky (1995: 124 อ้างถึงใน ภาณุ ชรรณสุวรรณและทวิศักดิ์ ถ้อยม ลิ้ม 2543: 9) เสนอลักษณะพฤติกรรมทางการเมืองที่สะท้อนผ่านกิจกรรมทางการเมือง มี 3 แนวทาง คือ

1) การไม่มีส่วนร่วมทางการเมือง

2) การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยทั่วไป โดยรวมตั้งแต่ระดับพื้นฐานที่สุด คือ การพูดคุยสนทนาเรื่องการเมืองระหว่างบุคคล การรวบรวมข้อมูลข่าวสารทางการเมือง การชักจูงให้ บุคคลให้ความสนใจต่อทัศนคติ มุมมองทางการเมือง เช่น การเขียนข้อคิดเห็นเสนอผ่าน สื่อมวลชน การเข้าร่วมชุมนุมทางการเมือง การใช้สิทธิเลือกตั้ง เป็นต้น

3) การให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยมีพฤติกรรม การแสดงออก คือ การติดตามข้อมูลข่าวสารทางการเมืองอย่างจริงจัง การถกเถียงแลกเปลี่ยนความเห็น ด้านการเมืองกับผู้ที่ให้ความสำคัญทางการเมืองอย่างจริงจัง การเข้าร่วมกลุ่มองค์กรทางการเมือง การบริจาคเงินสนับสนุนพรรคการเมือง หรือผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ตนสนับสนุน เป็นต้น

วิวัฒน์ เอี่ยมไพรวาน (2548: 17-18) อธิบายรูปแบบของพฤติกรรมทางการเมือง หมายถึง วิธีการแสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชน ได้แก่ การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การแสดงประชามติ การประชาพิจารณ์ การถอดถอนออกจากตำแหน่ง และการริเริ่มเสนอแนะ

1) การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง (voting behavior) เป็นพฤติกรรม การไปลงคะแนนเสียง เลือกตั้งเพื่อเลือกผู้แทน พฤติกรรมทางการเมืองแบบนี้อาจเกิดขึ้นได้ทั้งในระบบการเมืองแบบ ประชาธิปไตยและแบบเผด็จการเบ็ดเสร็จ (เช่น กรณีของสาธารณรัฐประชาชนจีน) รวมทั้งแบบกึ่ง เผด็จการกึ่งประชาธิปไตย อาจพิจารณาได้ว่า การไปใช้สิทธิเลือกตั้งซึ่งเป็นการแสดงออกซึ่ง พฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นอาจกระทำโดยอิสระ หรือโดยถูกบังคับก็ได้

2) การแสดงประชามติ (referendum) เป็นพฤติกรรมทางการเมืองที่บ่งบอก ความรู้สึกและการประเมินค่าของประชาชนที่มีต่อ นโยบายของรัฐหรือปรากฏการณ์ทางการเมืองที่ เป็นปัญหาการเมืองที่มีผลกระทบต่อเสถียรภาพของสังคมและสิทธิเสรีภาพของประชาชน

3) การประชาพิจารณ์ (public hearing) เป็นพฤติกรรมทางการเมืองที่สะท้อนถึง การที่ประชาชนเฝ้าดู ตรวจสอบและวิพากษ์วิจารณ์ โดยการแสดงทัศนคติ ความเชื่อ และค่านิยมที่มี ต่อสิ่งต่างๆ ทางการเมือง

4) การถอดถอนออกจากตำแหน่ง (recall) เป็นพฤติกรรมทางการเมืองที่ประชาชนควบคุมการทำงานของผู้แทนหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐระดับสูง โดยการเรียกอำนาจที่ได้มอบให้ไปกลับคืนโดยการปลดออกหรือถอดถอนออกจากตำแหน่ง

5) การริเริ่มเสนอแนะ (initiatives) เป็นพฤติกรรมทางการเมืองที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ทำการเสนอแนะ ริเริ่ม มาตรการหรือนโยบายที่เห็นว่าสอดคล้องกับความต้องการของตนเอง รูปแบบของพฤติกรรมทางการเมืองเหล่านี้ล้วนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยที่ มุ่งเน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในฐานะของการเมืองภาคประชาชน หรือ การเมืองของพลเมือง อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาในด้านตัวแสดงบทบาททางการเมืองที่แสดงพฤติกรรมทางการเมือง วรวัณชัย โรจนพล โรจนพล (2554: 11) แบ่งได้ใน 2 ระดับ คือ ระดับปัจเจกบุคคล และระดับกลุ่ม ได้แก่ การกระทำทางการเมืองของกลุ่ม กลุ่มผลประโยชน์ และพรรคการเมือง

1) ตัวแสดงทางการเมือง ได้แก่ ปัจเจกบุคคล ซึ่งแสดงออกผ่านการกระทำทางการเมือง (Political Activities) โดยแยกตามรูปแบบของตัวแสดง และลักษณะการกระทำทางการเมือง ดังนี้

ตารางที่ 2.1 แสดงรูปแบบการกระทำทางการเมือง

รูปแบบการกระทำทางการเมืองของตัวเอง	ลักษณะการกระทำทางการเมืองของตัวแสดง
การปฏิบัติ	การใช้ความรุนแรงทางการเมืองในลักษณะต่อต้านระเบียบการเมืองที่ดำรงอยู่
การประท้วง	การจลาจล อาระขัดขึ้น การเข้าร่วมประท้วงในที่สาธารณะ การประท้วงการระดม การปฏิเสธที่จะเชื่อฟังกฎหมายที่ไม่เป็นธรรม
การกระทำกิจกรรมทางการเมือง	การเป็นผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง
การสนับสนุนพรรคการเมือง	การให้เงินสนับสนุนพรรคการเมือง ผู้สมัคร การโน้มน้าวให้ผู้อื่นลงคะแนนเสียงให้ การเข้าร่วมและสนับสนุนพรรคการเมือง
การทำกิจกรรมชุมชน	การจัดตั้งกลุ่มของชุมชนเพื่อทำงานในประเด็นที่เป็นปัญหาของท้องถิ่นนั้นๆ การติดต่อเจ้าหน้าที่รัฐในประเด็นที่เป็นทางสังคม

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

รูปแบบการกระทำทางการเมืองของตัวเอง	ลักษณะการกระทำทางการเมืองของตัวเองแสดง
การติดต่อสื่อสาร	การเขียนจดหมายถึงสื่อมวลชน การส่งข้อความ สนับสนุนหรือต่อต้านผู้นำทางการเมือง การเข้าไปมีส่วนร่วมอภิปรายทางการเมือง
การติดต่อกับเจ้าหน้าที่รัฐ	การติดต่อกับเจ้าหน้าที่รัฐในระดับท้องถิ่น ระดับรัฐ และระดับชาติ ในเรื่องเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
การสนับสนุนและการแสดงถึงความเป็นผู้รักชาติ	การโบกธงชาติ การเดินสวนสนาม การถ่ายภาพ
การไม่ทำกิจกรรมทางการเมืองใดๆ	การไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การไม่กระทำกิจกรรมทางการเมืองเลย

2) *ตัวแสดงทางการเมืองในระดับกลุ่ม* ได้แก่ การกระทำทางการเมืองของกลุ่ม กลุ่มผลประโยชน์ และพรรคการเมือง

(1) *การกระทำทางการเมืองของกลุ่ม* เป็นการแสดงออกทางการเมืองของประชาชนที่มารวมตัวกัน ที่อาจปรากฏรูปของการชุมนุมประท้วงต่อต้านรัฐบาล หรือรูปของ ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม เพราะการกระทำของบุคคลแต่ละคนไม่สามารถก่อให้เกิดผลที่แตกต่างได้ แต่ถ้าพวกเขากระทำทางการเมืองโดยรวมกลุ่มกันจะมีความเข้มแข็งมากกว่าในการใช้อิทธิพลเหนือระบบการเมือง

(2) *กลุ่มผลประโยชน์* เป็นกลุ่มที่เกิดจากการรวมตัวของบุคคลที่มีเป้าหมายเชิงผลประโยชน์ร่วมกัน เช่น สมาคมธุรกิจ สมาคมการค้า เป็นต้น โดยกลุ่มผลประโยชน์จะแสดงพฤติกรรมทางการเมืองในลักษณะของการพยายามเข้าไปมีอิทธิพลเหนือการตัดสินใจของรัฐบาล เพื่อให้เห็นนโยบายของรัฐบาลสนับสนุน หรือไม่ก่อให้เกิดผลกระทบกระเทือนด้านลบต่อผลประโยชน์กลุ่มตน ในขณะที่เดียวกันก็มีความสัมพันธ์ในลักษณะของการแลกเปลี่ยนข้อมูลเฉพาะระหว่างกัน และประสานความร่วมมือกับรัฐบาลในกระบวนการกำหนดนโยบาย และนำนโยบายไปปฏิบัติ

(3) *พรรคการเมือง* เป็นกลุ่มที่เกิดจากการรวมตัวของบุคคลที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองร่วมกัน และต้องการเข้าไปมีอำนาจทางการเมือง โดยพรรคการเมืองทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการเชื่อมประชาชนเข้ากับระบบการเมือง ในฐานะเป็นองค์กรที่รวบรวมข้อเรียกร้องและความ

ต้องการต่างๆ ของประชาชนนำเสนอต่อรัฐบาล ในขณะที่เดียวกันก็ทำหน้าที่เป็นองค์กรกล่อมเกลாதองการเมืองดำเนินกิจกรรมทางการเมืองในด้านต่างๆ ทั้งทิศทางสนับสนุนและต่อต้านรัฐบาล

1.7 ระดับการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมือง

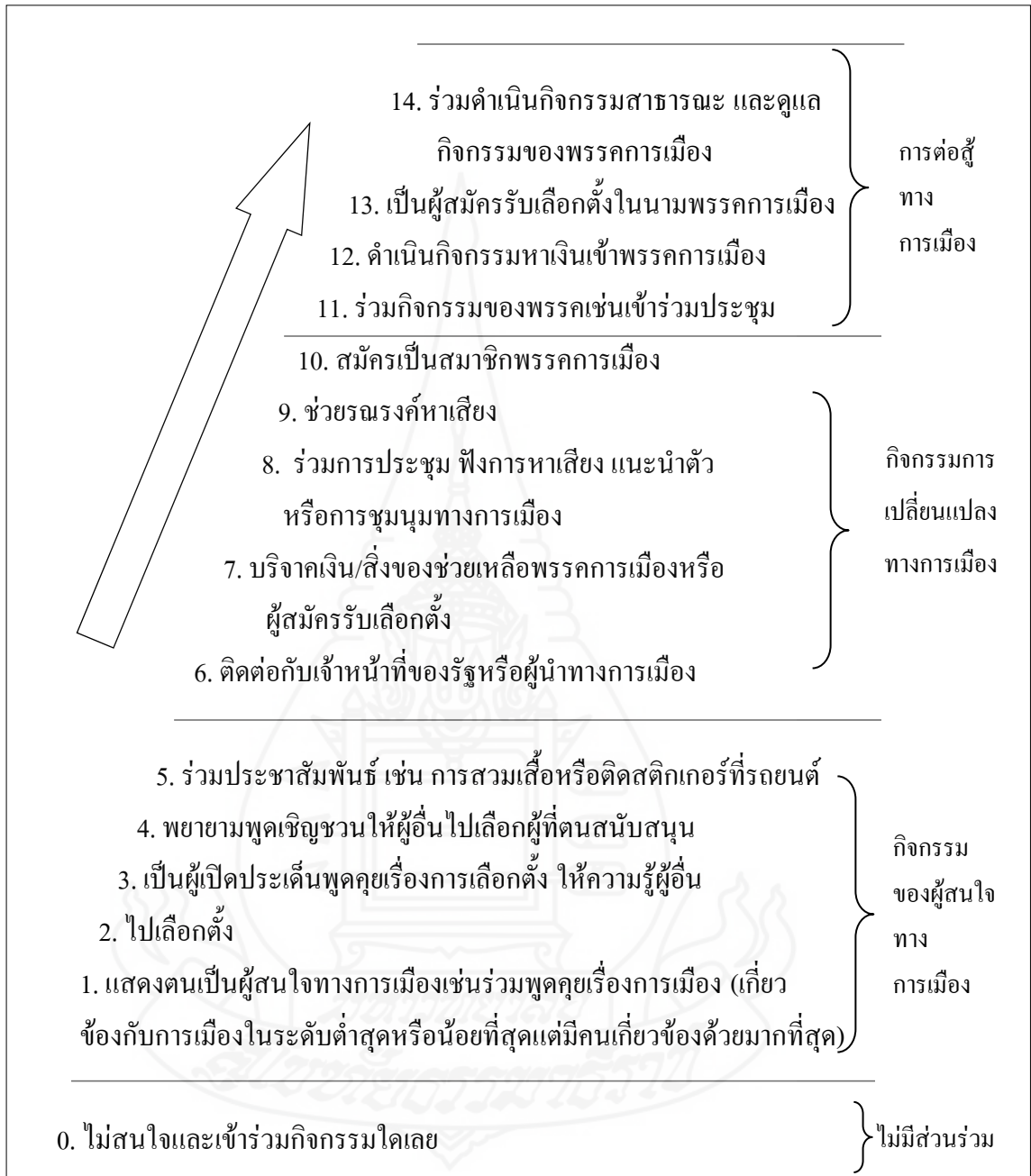
การจำแนกพฤติกรรมทางการเมืองเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง นอกจากจะจัดแบ่งเป็นรูปแบบกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองดังกล่าวแล้วยัง สามารถจัดลำดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อแสดงระดับของพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลซึ่งจะแตกต่างกันออกไปได้ด้วย ความแตกต่างทางด้านภูมิหลังหรือปัจจัยสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของบุคคลย่อมมีส่วนให้บุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งในรูปแบบทางการเมือง และปริมาณของกิจกรรมทางการเมืองแตกต่างกัน

Roth และ Wilson (1980 อ้างถึงใน ถวิลวดี บุรีกุล 2544: 9) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองออกเป็น 3 ระดับ คือ (1) *ระดับต่ำหรือกลุ่มผู้ดู (Onlookers)* ซึ่งได้แก่การให้ความสนใจต่อข่าวสาร และการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง การถกเถียงปัญหาทางการเมือง การไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง การพยายามชักจูงให้ผู้อื่นเห็นด้วยกับจุดยืนทางการเมืองของตน (2) *ระดับกลางหรือระดับผู้มีส่วนร่วม (Participants)* ได้แก่ การมีส่วนร่วมใน โครงการของชุมชน การมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกิจกรรมของกลุ่มผลประโยชน์ การเป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมของพรรคการเมือง และการช่วยรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง (3) *ระดับสูงหรือระดับนักกิจกรรม (Activists)* ได้แก่ การเป็นผู้นำกลุ่มผลประโยชน์ การมีตำแหน่งและทำงานเต็มเวลาให้แก่พรรคการเมือง และการได้รับตำแหน่งทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งสามระดับนี้ เป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในประเทศประชาธิปไตยตะวันตก ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ Lester W. Milbrath (1996 อ้างถึงใน อรุณี ปริศนานันท์กุล 2552: 26-33) ที่เห็นว่าพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น จะเพิ่มจากความสนใจทางการเมืองไปสู่กิจกรรมทางการเมืองที่ต้องการความสนใจและแรงจูงใจมากขึ้นเป็นลำดับ เช่น จากผู้ที่ไม่สนใจทางการเมืองเลย กลุ่มนี้เรียกว่า *apathetic* หากคนสนใจการเมืองมากขึ้นจะเป็น ผู้ที่สนใจแบบผู้ดูวงนอก คือ ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ติดตามข่าวคราว วิพากษ์วิจารณ์ ไปฟังการหาเสียง ฯลฯ เรียกว่า *Spectator* และหากมีความสนใจมากขึ้น ก็จะกลายเป็นกลุ่มที่มีความกระตือรือร้นเข้ามามีส่วนร่วมในทุกรูปแบบ เรียกว่าพวก *Gladiator*

Lester W. Milbrath เห็นว่าพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลจะเปลี่ยนแปลงจากผู้ไม่สนใจทางการเมืองไปสู่ผู้ที่สนใจทางการเมือง และในส่วนของผู้ที่สนใจทางการเมืองนั้น บุคคลจะมีพฤติกรรมเกี่ยวพันทางการเมืองจากลำดับต่ำไปสู่ลำดับสูง อย่งไรก็ตามการแสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคลอาจจะแตกต่างกันไปตามเวลาและสถานการณ์

หรือแตกต่างกันไปในแต่ละสังคม แต่จะไม่แตกต่างกันไปในแต่ละสังคม และจะไม่แตกต่างกันเกินกว่าหนึ่งหรือสองลำดับขั้นเท่านั้น ในสังคมอเมริกัน กลุ่มผู้ไม่สนใจทางการเมืองอาจไม่เกี่ยวข้องกับการเมืองในลำดับเลข ส่วนผู้ที่สนใจติดตามทางการเมืองจะให้ความสนใจกิจกรรมทางการเมืองในลำดับต้นๆ 5 ลำดับแรก คือการหาข่าวสารทางการเมือง การใช้สิทธิเลือกตั้ง การพูดคุยทางการเมือง การชักจูงให้ผู้อื่นเลือกผู้ที่ตนสนับสนุน และการแสดงความพอใจต่อพรรคการเมืองด้วยการติ กระชุมหรือ สติกเกอร์เป็นการสนับสนุน สำหรับผู้ที่เข้าไปมีบทบาททางการเมืองในลำดับที่สูงกว่านั้นจะเป็นกลุ่มเล็กๆ ซึ่งนอกจากจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองแล้ว ยังสนใจเข้าร่วมพรรค ร่วมระดมทุน และร่วมแข่งขันทางการเมืองด้วย จากลำดับขั้นของความเกี่ยวพันทางการเมืองดังกล่าวมาแล้ว

ภาพที่ 2.1 ลำดับขั้นของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในบริบทสากลของ Lester W. Milbrath

ที่มา: Lester W. Milbrath (1996 อ้างถึงใน อรุณี ปริศนานันท์กุล 2552: 26)

2. แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการทางการเมือง

2.1 ความหมายพัฒนาการทางการเมือง

การพัฒนาการเมือง (Political Development) หรือนักวิชาการบางท่านก็ใช้คำว่า การทำให้ทันสมัยทางการเมือง (Political Modernization) ซึ่งยังไม่มีความหมายอันหนึ่งอันเดียวกันในหมู่นักวิชาการ โดยการพัฒนาการเมืองเป็นเรื่องของการเปลี่ยนแปลงให้เป็นสมัยใหม่ เป็นเรื่องของความสามารถของระบบการเมืองในการรักษาเสถียรภาพทางการเมืองในขณะที่สังคมมีการเปลี่ยนแปลง และเป็นเรื่องของการสร้างความเป็นสถาบันให้กับระบบการเมือง พัฒนาการทางการเมืองทำให้เป้าหมายทางการเมืองเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของแต่ละประเทศเด่นชัดขึ้น ทำให้เห็นทางเลือกแนวทางการพัฒนาได้หลายแนวทาง มีความสัมพันธ์ต่อการพัฒนาทางด้านสังคมและเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก โดยมีนักวิชาการทำการศึกษาและให้ความหมาย เช่น

อาทร อยู่สมบูรณ์ (2541: 20) การพัฒนาทางการเมือง หมายถึง การเปลี่ยนแปลงกระบวนการทางการเมืองไปในทิศทางที่ดีขึ้น เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพ ความต้องการของสังคมและประชาชน การพัฒนาทางการเมืองจึงเป็นเรื่องของกิจกรรมทางการเมืองที่ต้องการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านการกำหนดเป้าหมายสาธารณะ กฎหมาย เศรษฐกิจ สังคม และความเป็นประชาธิปไตย

Lucian W. Pye (อ้างถึงใน ลิทธิพันธ์ พุทธหุน 2554: 36-39) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาการเมืองไว้หลายอย่าง พอสรุปได้ คือ

- 1) การพัฒนาการเมืองเป็นเสมือนการเมืองพื้นฐานที่จะรองรับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ
- 2) การพัฒนาการเมืองเป็นเสมือนการเมืองในประเทศที่เจริญทางอุตสาหกรรม
- 3) การพัฒนาการเมืองคือการทำมีระบบการเมืองที่ทันสมัย
- 4) การพัฒนาการเมืองเป็นเสมือนเครื่องช่วยในการสร้างเสริมรัฐชาติ
- 5) การพัฒนาการเมืองคือการพัฒนากฎหมายและขบวนการการบริหาร
- 6) การพัฒนาการเมืองคือการระดมมวลชนและการเข้าร่วมในทางการเมือง
- 7) การพัฒนาการเมืองคือการพัฒนาประชาธิปไตย
- 8) การพัฒนาการเมืองคือการสร้างเสถียรภาพและให้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระเบียบ
- 9) การพัฒนาการเมืองคือการระดมสรรพกำลังเพื่อสร้างอำนาจให้กับชาติ
- 10) การพัฒนาการเมืองเป็นส่วนหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่สลับซับซ้อน

Samuel P. Huntington (อ้างถึงใน รัชชภัทร อุ่นตรงจิตร 2553) ได้กล่าวว่า ความ เป็นสมัยใหม่ (Modernization) และการพัฒนาทางการเมือง (Political Development) จะต้อง “ดำเนินไปด้วยกัน” โดยเมื่อสังคมได้เข้าสู่ความเป็นสมัยใหม่ สังคมจะมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบ การผลิตจากสังคมแบบเกษตรกรรมไปเป็นสังคมอุตสาหกรรม เกิดชุมชนเมืองที่นำไปสู่ความตื่นตัว ทางการเมือง และรูปแบบการเมืองจะเปลี่ยนไปเป็นความเป็นสมัยใหม่ทางการเมือง (Political Modernization) ซึ่งในรูปแบบการเมืองสมัยใหม่นี้ประชาชนจะต้องการมีส่วนร่วมในกระบวนการ ต่างๆ ทางการเมือง ในกระบวนการมีส่วนร่วมนี้ สังคมจะต้องพัฒนาสถาบันการเมือง จุดสำคัญของ ข้อเสนอของ Huntington อยู่ที่ข้อสรุปที่ว่า “โครงสร้างและสถาบันการเมืองจะต้องพัฒนาไปให้ สอดคล้องทัดเทียมกับความเป็นสมัยใหม่ของสังคม” มิเช่นนั้น โครงสร้างทางการเมืองจะไม่สามารถ รับมือกับความเรียกร้องทางการเมืองต่างๆ ได้ และนำมาสู่ความล้มเหลวทางการเมือง โดย Huntington อธิบาย “พัฒนาการเมือง” หมายถึงการที่จะสร้าง “ภาวะความเป็นสถาบัน” หรือการสร้างสถาบันทางการเมืองที่มีลักษณะยืดหยุ่น หรือมีความสามารถในการปรับตัว การมี ความสลับซับซ้อน การมีความเป็นอิสระ และการมีความเป็นปึกแผ่น เพียงพอที่จะสามารถควบคุม การขยายตัวของมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ได้ ตลอดจนสามารถที่จะส่งเสริมให้มีการ เปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ

2.2 องค์ประกอบของพัฒนาการเมือง

Lucian W. Pye ได้สรุปองค์ประกอบพัฒนาการเมืองเป็น Development Syndrome ซึ่งมีอยู่ 3 ประการ ที่จะบ่งบอกลักษณะของระบบการเมืองที่พัฒนาแล้วนั้นคือ

- 1) *Differentiation and Specialization* ในโครงสร้างของระบบ มีการแบ่งงานกัน เป็นส่วน ๆ ตามหน้าที่และความชำนาญเฉพาะอย่าง แต่ทั้งนี้ก็ต้องขึ้นอยู่กับความรู้สึกในความเป็น อันหนึ่งอันเดียวกันของระบบการเมืองด้วย
- 2) *Equality* ในความหมายส่วนใหญ่ของการพัฒนาการเมืองจะเกี่ยวกับการเข้า ร่วมของมวลชนและการเข้าเกี่ยวข้องในกิจกรรมทางการเมืองของมวลชน ความเสมอภาคนี้ยัง หมายถึงความเป็นสากล (Universalistic) ของกฎหมาย ตลอดจนการคัดเลือกคนเข้าสู่การเมือง ก็ควร จะใช้มาตรฐานในระบบคุณธรรมและเป็นไปอย่างยุติธรรมด้วย
- 3) *Capacity* ของระบบการเมืองหมายถึงนโยบายหรือผลผลิตจากระบบการเมือง สามารถตอบสนองความต้องการของสังคมและเศรษฐกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ระบบที่พัฒนาแล้ว นั้นจะต้องให้แก่สังคมมากกว่าและรวดเร็วกว่า ตลอดจนมองเห็นได้ชัดกว่าด้วย นอกจากนี้ยัง หมายถึงการบริหารงานของรัฐบาลที่ดำเนินอย่างมีเหตุผลด้วย

การมองการพัฒนาการเมืองแบบ Development Syndrome ดังกล่าวข้างบนนั้นจะ ปฏิเสธไม่ได้ว่าเป็นการมองรูปแบบในอุดมคติ มีลักษณะเอนเอียงไปทางระบบตะวันตก (Western – Biased) และในด้านการแบ่งแยกความแตกต่างและความชำนาญเฉพาะก็ไม่ได้มีแต่ในระบบ การเมืองสมัยใหม่เท่านั้น แต่ในระบบการเมืองสมัยเก่า เช่น จีนและจักรวรรดิโรมัน ก็มีการแบ่งแยก ความแตกต่างในโครงสร้างมากพอสมควร ซึ่งทำให้ Development Syndrome ไม่สามารถนำมา อธิบายได้ในหลาย ๆ กรณี

Samuel P. Huntington (1969: 31) ได้ศึกษาวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาับ การมีส่วนร่วมทางการเมืองในผลงานวิชาการเรื่อง “Political Order Changing Societies” ซึ่งเป็น การศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงในประเทศต่างๆ จากสังคมแบบดั้งเดิมไปสู่สังคมที่ทันสมัย การ พัฒนาการทางการเมืองไปสู่ความทันสมัยตามทฤษฎีของ Huntington นั้น จะเป็นเรื่องของการแบ่ง โครงสร้างทางการเมืองให้มีความสลับซับซ้อนมากขึ้น ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับการขยายอำนาจการ ปกครองของรัฐบาลกลางให้ครอบคลุมไปทั่วทุกส่วนในรัฐกล่าวคือ ทุกภาคส่วนภายในรัฐจะต้อง อยู่ภายใต้การปกครองของรัฐบาลเดียวกันอยู่ภายใต้ระบบกฎหมายเดียวกัน กล่าวโดยสรุป พัฒนาการทางการเมืองในสายตาของ Huntington คือการสร้างความเป็นสถาบันทางการเมือง โดย นอกจากจะต้องได้รับการสนับสนุนจากประชาชนแล้วยังจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ

1) ความสามารถในการปรับตัวของระบบการเมือง (Adaptation) หมายถึง การที่ สถาบันนั้นยังสามารถตอบสนองหรือทำหน้าที่ของตนอย่างต่อเนื่องไปได้ แม้ว่าสภาพแวดล้อมจะ เปลี่ยนแปลงไป วิธีวัดว่าสถาบันนั้นมีความปรับตัวได้มาก หรือสามารถทำหน้าที่ของการทำทาส สิ่งแวดล้อมได้ตลอดเวลาจะพิจารณาได้จาก

- (1) อายุของสถาบันหรือองค์กรนั้น
- (2) พิจารณาจากกลุ่มอายุของกลุ่มผู้นำสถาบันหรือองค์กรนั้น
- (3) พิจารณาจากทำหน้าที่ของสถาบันหรือองค์กรนั้น

2) ความสลับซับซ้อน (Complexity) หมายถึง การที่สถาบันหรือองค์กรนั้นมี หน่วยย่อยขององค์กรมากมาย มีการจำแนกโครงสร้าง การทำหน้าที่ตามความสามารถตามความ ชำนาญเฉพาะอย่าง ตามสายบังคับบัญชา เพื่อรับผิดชอบต่อปัญหาเฉพาะอย่างมีประสิทธิภาพ ลักษณะสำคัญของการมีองค์กรที่ซับซ้อน ก็คือการมีหน่วยงานย่อยต่างๆ ที่มีความชำนาญเฉพาะ และสอดคล้องกับปัญหานั้นเอง

3) ความเป็นปึกแผ่น (Coherence) หรือความเป็นกลุ่มก้อนขององค์กร หมายถึง ความเป็นเอกภาพ การมีความเห็นที่สอดคล้องต้องกัน เพื่อรับมือกับปัญหาและการเรียกร้องต่างๆ ของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ

4) *ความเป็นอิสระ (Autonomy)* หมายถึง การที่สถาบันหรือองค์กร ตลอดจนระเบียบวิธีการทางเมืองของสถาบันหรือขององค์กรนั้น ยังคงมีความเป็นสถาบันหรือองค์กรของตนเองได้ คือ สามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง มีอำนาจของตนเอง เป็นต้น โดยที่กลุ่มพลังทางสังคม ตลอดจนระเบียบวิธีการทางสังคมอื่นไม่สามารถเข้ามามีอิทธิพลหรือครอบงำโดยสิ้นเชิงได้ เนื่องจากสังคมการเมืองมีลักษณะที่หลากหลาย ดังนั้นสถาบันต่างๆ จึงต้องมีความเป็นอิสระต่อกัน เพื่อให้การปฏิบัติการกิจเฉพาะของตนเองมีประสิทธิภาพ

Almond and Powell (อ้างถึงใน สุจิต บุญบงการ 2537: 9-10) ได้วางลักษณะพัฒนาการทางการเมือง ไว้ดังนี้

- 1) การแบ่งแยกความแตกต่างในโครงสร้างทางการเมือง เช่นเดียวกับ Pye กล่าวไว้
- 2) วัฒนธรรมทางการเมืองที่เป็นแบบทางโลก การทำให้วัฒนธรรมทางการเมืองมีลักษณะความเป็นเหตุเป็นผล ไม่ใช่ขงมงายเชื่อโชคลาง การกระทำใดๆ ต้องพิจารณาข้อมูลที่เป็นจริง
- 3) *ความเป็นอิสระของระบบย่อย* หมายถึง ความเป็นอิสระของหน่วยต่างๆ ในระบบ มีลักษณะความเป็นตัวของตัวเอง มีการจัดองค์กรที่ดี ทำงานได้โดยอิสระพอสมควร

สมบัติ ชำรงธัญวงศ์ (2544: 35 - 36) ได้สรุปองค์ประกอบอันเป็นสาระสำคัญของการพัฒนาทางการเมือง ออกเป็น 5 ประการดังนี้

- 1) *ความเท่าเทียมกัน (Equality)* ซึ่งมีความหมายครอบคลุมทั้งความเท่าเทียมกันทางกฎหมาย ความเท่าเทียมกันในสิทธิทางการเมือง และความเท่าเทียมกันที่ประชาชนจะได้รับจากการให้บริการของรัฐ ทั้งทางบริการด้านการศึกษา สาธารณสุข ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกดำรงชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ

2) *ความสามารถของระบบการเมือง (Capacity)* หมายถึง ความสามารถที่ระบบการเมืองจะตอบสนองความต้องการของประชาชน ทั้งในทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง โดยที่ระบบการเมืองจะต้องเปิดรับการควบคุม กำกับและตรวจสอบจากประชาชน เพื่อให้มั่นใจได้ว่าการตัดสินใจใดใดทางการเมือง จะเสริมสร้างให้ประชาชนมีความกินดีอยู่ดีโดยเสมอภาคกัน

3) *การแบ่งโครงสร้างทางการเมืองให้มีความแตกต่างและมีความชำนาญเฉพาะ* สอดคล้องกับทัศนะของ Almond and Powell (1978: 299-300) ที่เห็นว่า องค์ประกอบสำคัญด้านหนึ่งของการพัฒนาการเมืองก็คือ การแบ่งโครงสร้างทางการเมืองให้มีความแตกต่างและมีความชำนาญเฉพาะ เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ตรงเฉพาะทาง ส่วนการจัดแบ่งโครงสร้างทางการเมืองออกเป็นฝ่ายต่าง ๆ เช่น ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหารและฝ่ายตุลาการ เป็นต้นนั้น เป็นไปเพื่อให้แต่ละฝ่ายสามารถจัดหาบุคลากรที่มีความชำนาญเฉพาะในการปฏิบัติงานตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4) การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุมีผล (*Secularization of Political Culture*) การพัฒนาทางการเมืองจึงเป็นไปในทางมุ่งส่งเสริมให้ประชาชนให้เหตุผลในการดำรงชีวิต โดยเฉพาะความเป็นเหตุเป็นผลที่ประชาชนจะต้องควบคุม กำกับและตรวจสอบการเมืองอย่างใกล้ชิด

5) ความเป็นอิสระของระบบย่อย (*Subsystem Autonomy*) คือ ผลผลิตของการกระจายอำนาจทางการเมือง เพื่อให้ระบบย่อยมีอำนาจในการพิจารณาปัญหา สาเหตุความเดือดร้อนและความต้องการของประชาชน

ลิขิต ชีรวะกิน (อ้างถึงใน สิทธิพันธ์ พุทธหุน 2554: 51) สรุปแนวความคิดการพัฒนาการเมืองที่ใช้ได้กับระบบการเมืองทุกระบบทุกยุคทุกสมัย จะพิจารณาเฉพาะด้านการเมือง โดยพิจารณาที่สถาบัน กระบวนการทางการเมือง และอำนาจทางการเมือง แนวความคิดอันนี้จะมีลักษณะเป็นกลางโดยไม่มีอคติทางอุดมการณ์ทางการเมืองด้วย แผนพัฒนาการเมืองจะประกอบด้วยตัวแปรสามตัว คือ

1) ความสามารถที่ทำให้ระบบการเมืองยอมรับ โดยสมาชิกของประชาคมการเมือง กล่าวคือมีความชอบธรรมปราศจากการบังคับ

2) การรับช่วงอำนาจอย่างสันติ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงตัวผู้นำการเมืองโดยปราศจากการใช้ความรุนแรง

3) ความต่อเนื่องของระบบการเมือง หมายถึง ระบบการเมืองนั้นสามารถดำเนินไปได้โดยไม่ขาดระยะเป็นเวลานาน

จากความหมายและองค์ประกอบของพัฒนาการทางการเมืองที่นักวิชาการหลายๆ ท่านได้ศึกษาไว้ สรุปได้ว่าพัฒนาการทางการเมือง หมายถึง ระบบการเมืองที่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะที่ปัจจัยทางสังคมมีการเปลี่ยนแปลง พิจารณาได้จาก ความสามารถในการปรับตัวของรัฐบาล การแบ่งโครงสร้างทางการเมืองให้มีความแตกต่างและมีความชำนาญเฉพาะ ความเสมอภาค และการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล

2.3 วิธีการศึกษาและข้อจำกัดในการศึกษาพัฒนาการทางการเมือง

ตามแนวคิดของ สุจิต บุญบงการ (2537: 15-24) ได้แบ่งวิธีการศึกษาและข้อจำกัดในการศึกษาพัฒนาการทางการเมือง ดังนี้

2.3.1 การศึกษาแบบระบบหน้าที่ แยกไม่ออกกับวิธีการศึกษาแบบโครงสร้างหน้าที่ ในการศึกษาพัฒนาการทางการเมือง โดยมีผู้ศึกษาที่สำคัญ เช่น Almond และ Powell ซึ่งระบบการเมืองในทรรศนะพวกนี้ประกอบด้วย โครงสร้างทางการเมือง วัฒนธรรมทางการเมือง ซึ่ง

เป็นส่วนประกอบทางจิตวิทยาและระบบย่อย ซึ่ง Almond และ Powell ได้แบ่งลักษณะของกิจกรรมของโครงสร้างออกเป็นดังนี้ ลักษณะแรกเป็นการดูหน้าที่หรือกิจกรรมของระบบ ในด้านความสามารถของระบบทั้งหมด ลักษณะที่สองเป็นการดูหน้าที่ของระบบในด้านการเปลี่ยนแปลง ส่วนที่ใส่เข้าไป (Input) และส่วนที่นำออกมา (Output) ลักษณะที่สามเป็นหน้าที่ของระบบเกี่ยวกับการบำรุงรักษาระบบและปรับปรุงระบบ เป็นต้น โดยสรุป การวิเคราะห์แบบระบบหน้าที่มีประโยชน์ในการวางรูปแบบจำลองที่กว้าง แต่ไม่กระตุ้นให้มีการสร้างสมมติฐานใหม่ๆ อันจำเป็นในการสร้างทฤษฎี จึงไม่มีกรรมรวมข้อมูลใหม่ๆ หรือตัวแปรต่างๆ เป็นจำนวนมากเพื่อหาความสัมพันธ์ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง

2.3.2 การศึกษาแบบกระบวนการทางสังคม ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงพฤติกรรมกระบวนการทางการเมืองกับกระบวนการทางสังคม เช่น การขยายตัวของเมือง การเปลี่ยนแปลงเป็นอุตสาหกรรม และการขยายตัวของสื่อมวลชน โดยใช้การวิเคราะห์เชิงปริมาณ ในขณะที่ทำการวิเคราะห์เน้นการตั้งสมมติฐานและการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ เช่น ผลงานของ Danial Lerner (1985) ที่ได้พยายามหาความสัมพันธ์ของตัวแปรทางด้านสื่อสารมวลชน คือ วิทยุ ภาพยนตร์ และหนังสือพิมพ์ กับการเปลี่ยนแปลงให้เป็นสมัยใหม่ ผู้ที่เป็นสมัยใหม่คือผู้ที่มี “บุคลิกภาพที่เคลื่อนที่ได้” คือผู้ที่ตื่นตัวกับกระบวนการเปลี่ยนแปลงและลักษณะของความเป็นสมัยใหม่ ซึ่งหมายถึงความสามารถที่จะมองตนเองในบทบาทใหม่ เป็นต้น วิธีการนี้มีข้อจำกัดคือ ตัวแปรต่างๆ ที่นำมาใช้เป็นเรื่องระดับการพัฒนามากกว่า เป็นเรื่องของอัตราการเร่งพัฒนา และมีข้อจำกัดคือมีข้อมูลเฉพาะที่หาได้เท่านั้น ปัญหาข้อที่สอง ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระทางสังคมและเศรษฐกิจต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองซึ่งเป็นเรื่องของผลของความพยายามหรือความตั้งใจของมนุษย์ ไม่ใช่เรื่องอัตโนมัติแต่เกิดจากความต้องการของคนที่ทำให้เกิดขึ้น ปัญหาข้อที่สาม การวิเคราะห์แบบนี้ไม่ได้ให้ความสำคัญต่อโครงสร้างทางสังคม วัฒนธรรมทางการเมือง ผู้นำทางการเมือง สถาบันทางการเมืองซึ่งมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเป็นอันมาก

2.3.3 การศึกษาแบบประวัติศาสตร์เปรียบเทียบ เป็นการเปรียบเทียบวิวัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของประเทศต่างๆ ในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงในสถาบัน วัฒนธรรม ผู้นำทางการเมือง และรูปแบบต่างๆ ของพัฒนาการทางการเมืองในขั้นตอนต่างๆ ที่สังคมทั้งหลายได้ผ่านมา และจะต้องผ่าน เช่น Samuel P. Huntington (1969) ได้พิจารณาการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองว่ามีสามเหตุมาจากการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการสร้างสถาบันทางการเมือง และความสัมพันธ์นี้เป็นเงื่อนไขสำคัญของการมีเสถียรภาพทางการเมือง Huntington ได้อธิบายความคลี่คลายทางการเมืองในประวัติศาสตร์ในรูปแบบของความขัดแย้งระหว่างชนบทกับในเมือง โดยแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงให้เป็นสมัยใหม่ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นแรก เป็นยุคของสังคม

จารีตประเพณีซึ่งชนบทเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม การมีส่วนร่วมทางการเมืองจำกัดอยู่ในกลุ่มขุนนางหรือชนชั้นสูงเจ้าของที่ดินเท่านั้น ขั้นที่สอง การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมทำให้คนในเมืองเข้มแข็งขึ้นและเริ่มท้าทายอำนาจของขุนนางในชนบท ขั้นที่สาม เป็นระยะที่พวกในเมืองล้มล้างอำนาจของพวกขุนนางในชนบทสำเร็จ และขั้นที่สี่ เป็นระยะของการตั้งประชาชนในชนบทเข้าการสู่เมือง ซึ่งมีหลายรูปแบบ รวมทั้งการปฏิวัติโดยการระดมชาวนาในชนบท เป็นต้น ซึ่งวิธีการศึกษาแบบนี้ไม่ได้สร้างทฤษฎีหรือทฤษฎีมากนัก แต่สามารถสื่อความหมายกับผู้อ่านได้ดี โดยเฉพาะผู้อ่านที่ไม่ชอบศัพท์ทางเทคนิคและตัวเลข

2.3.4 ข้อจำกัดในการศึกษาพัฒนาการทางการเมือง มี 3 ประการคือ

1) *ประการแรก* ข้อจำกัดทั่วไปของการศึกษาด้านพฤติกรรมศาสตร์ คือยังไม่สามารถสร้างทฤษฎีที่อธิบายปรากฏการณ์ได้ทั่วไป เพราะในเรื่องของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางการเมืองนั้นมีจำนวนมาก จึงไม่สามารถนำตัวแปรทุกตัวมาวิเคราะห์ได้ จึงต้องเลือกเอาเฉพาะตัวแปรที่สำคัญ

2) *ประการที่สอง* ข้อจำกัดในการทำวิจัยในประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งมีปัญหาอยู่ไม่น้อย เช่น ข้อมูลทางสถิติไม่สมบูรณ์ ระเบียบวิจัยที่นำมาจากประเทศตะวันตกไม่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของประเทศกำลังพัฒนา เป็นต้น

3) *ประการที่สาม* ข้อจำกัดอันเกิดจากนิยามและขอบเขตของการศึกษาเรื่องพัฒนาการทางการเมือง ซึ่งยังไม่มีนิยามและขอบเขตที่แน่นอนที่นักวิชาการทั้งหลายให้การยอมรับและเป็นมาตรฐาน ดังนั้นในระยะหลังนักรัฐศาสตร์จึงหันไปศึกษาเรื่องของการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองมากกว่าจะเน้นเรื่องของพัฒนาการทางการเมือง เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาในด้านคำจำกัดความและเกณฑ์วัดระดับการพัฒนา

2.4 ความสำคัญและเป้าหมายของการพัฒนาทางการเมือง

ความสำคัญของการพัฒนาทางการเมืองตามแนวคิดของ สุจิต บุญบงการ (2546: 13-14) มีดังนี้

1) *ทำให้เป้าหมาย* ของการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของแต่ละประเทศเด่นชัดขึ้น ช่วยชี้ให้เห็นว่า อะไรเป็นเป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายที่น่าพึงปรารถนา และอะไรที่ไม่ใช่

2) *การพัฒนาทางการเมืองมีความสำคัญอย่างมาก* ต่อแนวทางและวิธีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของแต่ละประเทศ การศึกษาพัฒนาการทางการเมืองได้ให้ข้อคิด แก่ผู้นำของประเทศกำลังพัฒนาถึงแนวทางต่าง ๆ ที่จะพัฒนาประเทศ ว่าสามารถทำได้หลายทาง สามารถเปรียบเทียบข้อดีข้อเสียของแนวทางต่าง ๆ และความเหมาะสมกับสภาพของประเทศตน มากน้อยเพียงใด

3) การพัฒนาทางการเมืองมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางด้านสังคม และเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก ต่างส่งเสริมซึ่งกันและกัน พัฒนาการทางการเมืองจะมีส่วนช่วย ส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ และความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจจะช่วยให้ระบบ การเมืองพัฒนาได้เร็วขึ้น

สำหรับเป้าหมายของการพัฒนาทางการเมืองตามแนวคิดของ สุจิต บุญบงการ (2546: 25-30) มีดังนี้

1) *เสถียรภาพทางการเมือง* ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ วิธีการที่จะทำให้ สังคมมีเสถียรภาพก็โดยมีระบบการปกครองที่ดี เช่น ระบบอำนาจนิยม ระบบประชาธิปไตย และ ระบบเผด็จการคอมมิวนิสต์ ซึ่งระบบประชาธิปไตยมีประสิทธิภาพที่สุดในการรักษาเสถียรภาพแต่ อาจจะไม่สมบูรณ์ที่สุด

2) *ความชอบธรรมทางการเมือง* เกิดขึ้นได้โดยการยอมรับของประชาชน ซึ่งอาจ เกิดจากการขัดเกลาทางสังคมให้มีอุดมการณ์ทางการเมืองหรือมีวัฒนธรรมทางการเมืองที่ สอดคล้องกับระบบการปกครองประเทศ

3) *ประสิทธิภาพและประสิทธิผลทางการเมือง* ซึ่งเป็นเรื่องของความสามารถหรือ สมรรถนะของระบบการเมืองเป็นปัจจัยนำไปสู่ความชอบธรรมทางการเมือง โดยพิจารณาจาก ความสามารถในการตั้งทรัพยากรมาใช้และการบังคับใช้กฎหมาย

4) *ความเป็นสถาบันทางการเมือง* ซึ่งจะช่วยให้พัฒนาการเมืองประสบ ผลสำเร็จมีเสถียรภาพเนื่องด้วยความยืดหยุ่น ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และความอิสระ

5) *ความทันสมัยทางการเมือง* เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาการเมือง พัฒนาการทางการเมืองเป็นไปไม่ได้ถ้าไม่มีความทันสมัย โดยความทันสมัยอาจมีองค์ประกอบ หลายอย่างที่สำคัญ คือ เป็นระบบการเมืองที่รัฐบาลกลางมีอำนาจครอบคลุมทั้งระบบ มีความเป็นชาติ การใช้เหตุผล หลักนิติธรรม การมีส่วนร่วม และความเท่าเทียมกัน

2.5 แนวโน้มการพัฒนาทางการเมืองไทย

ตามแนวคิดของ สุจิต บุญบงการ และ สุขุม นวลสกุล (2546: 860-910) ได้ศึกษา แนวโน้มการพัฒนาทางการเมืองไทยในสามด้าน ได้แก่

2.5.1 *การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง* ของคนไทยยังคงมีอยู่ในระดับต่ำ ทั้ง กลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมืองของไทยยังไม่มีความเข้มแข็ง ดังนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องพัฒนา กลุ่มผลประโยชน์และพรรคการเมืองให้เข้มแข็งเสียก่อน เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของประชาชนให้เป็นไปอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น

2.5.2 การพัฒนาสถาบันทางด้านการปกครองประเทศ อันได้แก่ การลดบทบาทของทหาร การพัฒนาสถาบันรัฐสภา การปรับปรุงระบบราชการ และการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น จะทำให้พัฒนาการทางการเมืองไทยเกิดขึ้นได้

2.5.3 การพัฒนาทางด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมและเศรษฐกิจ โดยให้มีการสื่อความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยที่ถูกต้องให้แก่ประชาชน ให้ประชาชนรู้จักใช้สิทธิอย่างรับผิดชอบ รวมทั้งการปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางสังคม และเศรษฐกิจให้ดียิ่งขึ้น จะช่วยสนับสนุนการพัฒนาประชาธิปไตยให้มีเสถียรภาพมากยิ่งขึ้น

สำหรับปัญหาและอุปสรรคของพัฒนาการทางการเมืองไทยนั้น ส่วนหนึ่งพิจารณาได้จากภายหลังการเปลี่ยนแปลง พ.ศ.2475 มีลักษณะของการเปลี่ยนแปลงไปมาระหว่างการยึดอำนาจโดยทหาร และการจัดตั้งรัฐบาลพลเรือนที่มาจาก การเลือกตั้ง ทั้งทหารและระบบราชการต่างก็เข้ามา มีบทบาทครอบงำการเมืองไทยมาโดยตลอด จนเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้การพัฒนาประชาธิปไตย เป็นไปอย่างเชื่องช้า

3. บทบาทของทหารกับพัฒนาการทางการเมืองไทย

3.1 แนวคิดบทบาทของทหารในทางการเมือง

คำว่า บทบาท (Role) นั้นมีความหมายที่หลากหลาย ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้ บทบาท หมายถึง แบบแผนพฤติกรรมหรือการกระทำต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกัอำนาจหน้าที่และสิทธิ ซึ่งผูกพันอยู่กับสภาพหรือฐานะตำแหน่งทางสังคม โดยที่สังคมจะกำหนดหรือคาดหวังบทบาทและบุคคลในแต่ละสถานภาพ หรือฐานะตำแหน่งไว้เพื่อให้ผู้ที่อยู่ในสถานภาพ หรือตำแหน่งนั้นๆ ยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติ

ดังนั้น บทบาทของทหาร หมายถึง แบบแผนพฤติกรรมหรือการกระทำต่างๆ ของทหาร ตามอำนาจหน้าที่และสิทธิที่กำหนดไว้ในกฎหมาย โดยบทบาทที่ทหารที่จะต้องทำและปฏิบัติมีอยู่สองฐานะ คือบทบาทในฐานะที่เป็นพลเมืองตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2550 มาตรา 70 บัญญัติว่า “บุคคลมีหน้าที่พิทักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญนี้” และในฐานะทหาร โดยเฉพาะ ซึ่งเป็นบทบาทที่ควบคู่กับบทบาทของรัฐด้วย ตามมาตรา 77 “รัฐต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช อธิปไตย และบูรณภาพแห่งเขตอำนาจรัฐ และต้องจัดให้มีกำลังทหาร อาวุธยุทโธปกรณ์ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย จำเป็นและเพียงพอ เพื่อพิทักษ์รักษา เอกราช อธิปไตย ความมั่นคงของรัฐ สถาบันพระมหากษัตริย์ ผลประโยชน์แห่งชาติ และการ

ปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และเพื่อการพัฒนาประเทศ” ในภาพรวมบทบาทของทหารก็คือ การปกป้องดำรงไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ประชาชน และประชาธิปไตย

จากอดีตที่ผ่านมา ได้มีผู้ศึกษาวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างทหารกับการเมืองไว้มากพอสมควร โดยมีแนวคิดหลักๆ ว่า ลักษณะของการแทรกแซงทางการเมืองของทหาร ในกระบวนการพัฒนาทางการเมืองไทย มีทั้งในทางตรงและในทางอ้อม ซึ่งในทางตรงนั้น ผู้นำทหารจะแสดงบทบาทของผู้ปกครองของผู้ปกครอง มีการใช้อำนาจอย่างเด็ดขาด และเข้าครอบงำถึงวิถีชีวิตของประชาชนที่อาศัยอยู่ในสังคมการเมือง ทั้งนี้โดยยึดอยู่บนพื้นฐานของการอ้างความชอบธรรมหลายประการ ส่วนการแทรกแซงในทางอ้อมนั้น กระทำไปภายใต้บทบาทของผู้เปลี่ยนสังคมให้เป็นสมัยใหม่ เกิดขึ้นได้เนื่องจากการที่องค์กรทหาร เป็นองค์กรที่มีการจัดระเบียบที่ดี มีความทันสมัย มีความสามารถในการระดมผู้มีความรู้ความสามารถ เข้าร่วมเป็นสมาชิกได้มาก บทบาทของทหารในแง่นี้ มีผู้มองว่าเป็นไปในทางสร้างสรรค์มากกว่าที่จะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาบทบาททางการเมืองไทย จะเห็นได้จากการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 (กมล สุขพานิช-ชันทปราบ, 2540: 427) บทบาทของทหารได้ถูกบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญทุกฉบับ ในแนวนโยบายด้านความมั่นคงของรัฐ ซึ่งเกี่ยวกับหน้าที่ของทหาร โดยตรง ทั้งจากรัฐธรรมนูญ และจากนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.2550 –2554 ซึ่งได้กำหนดผลประโยชน์แห่งชาติ จำนวน 7 ประการคือ

- 1) การมีเอกราช อธิปไตย และบูรณภาพแห่งเขตอำนาจรัฐการดำรงอยู่อย่างมั่นคงยั่งยืน ของสถาบันหลักของชาติ
- 2) ความปรองดอง ความสามัคคีของคนในชาติ
- 3) การดำรงอยู่อย่างมั่นคงของชาติและประชาชนจากการคุกคามทุกรูปแบบ
- 4) ความปลอดภัย ความเป็นธรรม และความอยู่ดีมีสุขของประชาชน การมีเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์
- 5) การดำรงอยู่อย่างมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิทธิเหนือทรัพยากรชีวภาพของชาติ
- 6) การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขกับประเทศเพื่อนบ้าน
- 7) การมีเกียรติและศักดิ์ศรีในประชาคมระหว่างประเทศ

ซึ่งส่งผลให้ทหารเข้ามามีบทบาทและเป็นกลไกหลักทางการเมือง ความสำคัญของทหารในสังคมไทยมีมากน้อยเพียงใด และมีในลักษณะใดนั้นขึ้นอยู่กับบทบาทของทหารที่มีอยู่ในสังคม ลักษณะของอาชีพทหาร การรวมตัวเป็นกลุ่มทหารและความสัมพันธ์ของกลุ่มทหารที่มีต่อ

กลุ่มอื่น โดย ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2542: 403-411) อธิบายแนวคิดหรือแนวทางการศึกษาบทบาทของทหารในทางการเมืองที่สำคัญมีอยู่ 6 แนวทางด้วยกัน

1) *แนวคิดที่หนึ่ง* อธิบายว่า องค์กรทางการเมืองทหารเป็นองค์กรที่มีการจัดตั้งเข้มแข็งกว่าองค์กรทางสังคมอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่กำลังพัฒนา ซึ่งมีปัญหามากมายหลายด้าน ทั้งทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม ซึ่งก่อให้เกิดความตึงเครียดและวิกฤตการณ์อยู่เป็นระยะ วิกฤตการณ์นี้ทำให้รัฐบาลไม่สามารถที่จะใช้อำนาจในการบริหารประเทศได้ จึงมีผลให้ทหารซึ่งเป็นองค์กรในสังคมที่มีการจัดตั้งดีที่สุดในสังคม และมีกำลังอาวุธสามารถเข้าทำการแทรกแซงทางการเมือง โดยการปฏิวัติ รัฐประหารได้ ทั้งนี้ คณะทหารจึงเข้ายึดอำนาจเพราะรัฐบาลหรือกลุ่มผู้นำอื่น ๆ ไม่สามารถที่จะแก้ไขสถานการณ์ให้ดีขึ้นได้ ดังนั้น คณะทหารจึงได้เข้ามาแบกรับภาระที่จะทำการพัฒนาประเทศแทนนักการเมืองพลเรือน แนวคิดนี้เน้นความสำคัญขององค์กรทางการเมืองว่าเป็นองค์กรในสังคม ที่มีการจัดตั้งเข้มแข็งกว่าองค์กรอื่น ๆ อีกทั้งยังเห็นได้ว่าบุคลากรในกองทัพสามารถเชื่อมโยงกันอยู่ได้ด้วย การแต่งงาน สายสัมพันธ์ทางเครือญาติและการเป็นเพื่อนร่วมรุ่น โรงเรียนเดียวกัน ยิ่งไปกว่านั้นในบางกรณี บารมีส่วนบุคคลก็เป็นปัจจัยสำคัญในการเชื่อมโยงบุคลากรในกองทัพเอาไว้ด้วยกัน เช่น จอมพล ป. พิบูลสงคราม จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์และ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ที่ใช้บารมีส่วนตัวในการสร้างเอกภาพในกองทัพเอาไว้

2) *แนวคิดที่สอง* เห็นว่าโครงสร้างของสังคมเป็นปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการมีบทบาททางการเมืองของทหารมากกว่า เนื่องจากคณะทหารในประเทศกำลังพัฒนาส่วนใหญ่มีจะมีบทบาททางการเมืองเหมือนกับสถาบันทางการเมืองอื่น ๆ อยู่แล้ว แต่การที่ทหารจะเข้าแทรกแซงทางการเมืองหรือไม่ขึ้นอยู่กับสภาพการณ์ทางสังคม แนวคิดนี้จึงมองว่าคณะทหารเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่มีลักษณะทางสังคมและการเมือง ร่วมกับสถาบันทางสังคมอื่นๆ เช่น ถ้าในสังคมมีความแตกต่างทางชนชั้น เชื้อชาติ และอุดมการณ์ คณะทหารเองก็จะได้รับผลกระทบจากความแตกต่างเหล่านี้ด้วย ในกรณีที่ปัญหาใดปัญหาหนึ่งเกิดลุกลามรุนแรง ทหารก็จะมีปฏิกิริยาต่อความขัดแย้งดังกล่าว และเข้ามามีบทบาททางการเมืองด้วย

3) *แนวคิดที่สาม* เห็นว่า คณะทหารเป็นกลุ่มผลประโยชน์ประเภทหนึ่งเหมือนกับกลุ่มผลประโยชน์อื่นๆ และจะรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มไว้หรือไม่ก็พยายามเพิ่มพูนและขยายขอบเขตของผลประโยชน์ของกลุ่ม เมื่อผลประโยชน์ของคณะทหารได้รับความกระทบกระเทือน คณะทหารก็จะปกป้องรักษาผลประโยชน์นั้น ด้วยการเข้ามามีบทบาททางการเมืองและแทรกแซงทางการเมือง พิจารณาได้จากการจัดสรรงบประมาณของกองทัพ การจัดซื้อยุทโธปกรณ์ อำนาจการแต่งตั้งโยกย้ายภายในกองทัพ หรือแม้กระทั่ง โควตาการเข้าเป็นบอร์ดบริหารองค์กรรัฐวิสาหกิจของผู้นำทหาร ซึ่งเหล่านี้ล้วนเป็นผลประโยชน์ที่กองทัพต้องการรักษาทั้งสิ้น

4) *แนวคิดที่สี่* เห็นว่า คณะทหารหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของคณะทหาร ไม่ได้เป็นองค์กรที่มีเอกภาพ แต่มีการแบ่งแยกแตกออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ หรือเป็นฝักฝ่าย แต่ละกลุ่มต่างก็มีผู้นำซึ่งแข่งขันกับกลุ่มอื่น ๆ เช่น งบประมาณในการบำรุงหน่วยของตน การมีอาวุธที่ทันสมัย การมีสวัสดิการที่ดี เป็นต้น แนวคิดนี้จึงเห็นว่ามูลเหตุที่ทำให้เกิดการแทรกแซงทางการเมืองของทหารนำเกิดจากความทะเยอทะยานส่วนบุคคล หรือความไม่พึงพอใจส่วนบุคคลหรือกลุ่มมากกว่าเรื่องอื่น ดังนั้นคณะทหารจึงมิได้ทำการปฏิวัติรัฐประหาร เพื่อแก้ไขปัญหาของชาติ หรือเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของกองทัพ แต่ทำไปเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวหรือของพรรคพวกเท่านั้น ซึ่งเราจะเห็นได้ชัดเจนจากกลุ่มผู้นำกองทัพไทย ตั้งแต่ในอดีต เช่น กลุ่มจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ กับกลุ่มพลตำรวจเอก เผ่า ศรียานนท์ เป็นต้น หรืออาจจะมีการแบ่งเป็นรุ่นนักเรียนนายร้อย และนักเรียนเตรียมทหาร เช่น กลุ่ม จปร.5 กับ จปร.7 และ ตท.10 กับ ตท.12 เป็นต้น และในปัจจุบันก็มีการแบ่งทหารออกเป็นกลุ่มต่างๆ มากยิ่งขึ้น บ่งบอกถึงความไม่มีเอกภาพขององค์กร ซึ่งส่งผลร้ายต่อกองทัพ เช่น

(1) *ทหารแดงโม, ทหารมะเขือเทศ หรือทหารเสื้อแดง* หมายถึงทหารที่มีแนวคิดสนับสนุนกลุ่มเสื้อแดง อีกทั้งยังอาจหมายถึง ทหารที่ทำตัวเป็นไส้ศึก เป็นผู้ที่นำความลับจากการประชุม ศอฉ. ไปบอกกลุ่ม นปช. หรือกลุ่มคนเสื้อแดง โดยใช้ผลไม้ที่เป็นสีแดงเป็นสัญลักษณ์

(2) *ทหารเสื้อเหลือง* หมายถึงทหารที่มีแนวคิดสนับสนุนกลุ่มเสื้อเหลือง อีกทั้งยังอาจหมายถึงทหารที่มีแนวคิดในการปกป้องสถาบัน หรือมีแนวคิดอนุรักษนิยม

(3) *ทหารบูรพาพยัคฆ์* คือ เครือข่ายนายทหารที่มีเส้นทางเติบโตมาจากกองพลทหารราบที่ 2 รักษาพระองค์ ซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการทำรัฐประหาร พ.ศ. 2549 รวมทั้งยังถือเป็นผู้อำนวยการสำคัญทางฝ่ายทหารปัจจุบัน นายทหารที่มีเส้นทางเติบโตจากบูรพาพยัคฆ์ เช่น พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ, พลเอก อนุพงษ์ เผ่าจินดา, พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นต้น

(4) *ทหารวงศ์เทวัญ* คือกลุ่มทหารกองทัพบกที่เติบโตมาจาก กรมทหารราบที่ 1 มหาดเล็กรักษาพระองค์ และ กองพลที่ 1 รักษาพระองค์ (พล.1 รอ.) ซึ่งมีฐานอำนาจที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งต่อมาจะได้เป็นผู้บังคับบัญชาหน่วยระดับกรมกำลังพลที่มีผลต่อความมั่นคงของชาติ เช่น ตำแหน่งผู้บัญชาการทหารบก, เสนาธิการทหารบก และแม่ทัพภาคที่ 1 เป็นต้น

(5) *ทหารลูกป่า* หมายถึง กลุ่มนายทหารที่มีความใกล้ชิดกับ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ซึ่งมีบารมีและอิทธิพลด้านการปรับย้ายทหาร โดยเฉพาะตำแหน่งสำคัญในหน่วยงานหลักของทหาร ทำให้ได้เป็นผู้มีบารมีในแวดวงทหารมาจนถึงปัจจุบัน โดยเครือข่ายของ “ลูกป่า” มีส่วนอย่างสำคัญในการยึดโยงบุคคลากรจำนวนหนึ่งของกองทัพเอาไว้ด้วยกัน

(6) ทหารรบพิเศษ ทหารที่รับราชการในหน่วยบัญชาการสงครามพิเศษ สวมหมวกเบเรต์สีแดง ซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการทำรัฐประหาร พ.ศ. 2549 ภายใต้การนำของ พลเอกสนธิ บุญยรัตกลิน ซึ่งต่อมามาทหารสายรบพิเศษถูกปรับออกจากฐานอำนาจ

(7) เศษ ๆ หมายถึง นายทหารที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรเสนาธิการ และดำรงตำแหน่งเสนาธิการในหน่วย แต่อีกความหมาย เรามักใช้เรียกนายทหารที่มีอิทธิและเป็นผู้กว้างขวาง นอกจากความไม่มีเอกภาพระดับคณะผู้นำทหารแล้ว ข้อเท็จพบว่าทหารเองนั้นย่อมถือเป็นส่วนหนึ่งของผลผลิตทางสังคม ซึ่งหากสังคมหรือภูมิภาคต่างๆ ภายในประเทศ ล้วนเต็มไปด้วยการแตกแยกทางความคิดหรือสภาวะขัดแย้งทางชนชั้น การคุมกำลังพลระดับล่างซึ่งเริ่มมีการรับรู้ข่าวสารที่มาจากนอกค่ายทหารมากขึ้นเรื่อยๆ หรือมีเครือข่ายซึ่งเป็นคนที่ชอบต่อต้านอิทธิพลทางการเมืองของทหารอยู่เนืองๆ ก็อาจกลับกลายเป็นข้อปัจจัยที่สร้างความยากลำบากให้กับการรวมเอกภาพภายในกองทัพ หรือการสานเอกภาพระหว่างกองทัพกับประชาชนได้

5) แนวคิดที่เห็นว่า การที่คณะทหารเข้ามามีบทบาททางการเมืองจนถึงขั้นทำการยึดอำนาจการปกครองนั้น เป็นเพราะความไร้สมรรถภาพของรัฐบาลพลเรือน หรือ“ความเปราะบางของรัฐบาลพลเรือน” (Regime Vulnerability) ซึ่งเกิดปัจจัยที่สำคัญ 5 ประการ คือ

(1) มรดกทางประวัติศาสตร์ เหตุที่รัฐบาลพลเรือนอ่อนแออาจสืบเนื่องมาจากสภาพการณ์ทางประวัติศาสตร์และสังคมนั้นๆ ที่เกิดการรัฐประหารล้มล้างรัฐบาลพลเรือนอยู่เสมอ และสืบเนื่องมาจากการที่ทหารมีบทบาทสำคัญในการเข้าร่วมกับการเปลี่ยนแปลงการปกครอง หรือกองทัพเอกราชของประเทศมาตั้งแต่ต้น ทำให้ทหารเข้ามามีบทบาททางการเมืองโดยตลอด

(2) ความล้มเหลวของการปกครองระบอบประชาธิปไตย และความล้มเหลวในการดำเนินงานของรัฐสภา และพรรคการเมือง

(3) ทหารถูกดึงเข้ามาเกี่ยวข้องกับการเมืองเพื่อเติมช่องว่างทางการเมือง ที่เกิดจากความไม่มีเสถียรภาพของระบบการเมือง ทหารจึงเข้ามาแทนช่องว่างนี้เพื่อช่วยแก้ไขวิกฤตการณ์ของการเมือง

(4) ทหารมีบทบาทเป็นตัวแทนของประชาชน โดยปกติแล้วทหารเป็นตัวแทนของชนชั้นกลางในฐานะผู้เปลี่ยนแปลงสังคมให้ทันสมัย

(5) ระบบการเมืองไม่มีความต่อเนื่อง มีการรัฐประหารล้มล้างประชาธิปไตยอยู่เสมอ ทำให้การพัฒนาการเมืองไม่ต่อเนื่อง

6) แนวคิดที่หัก อธิบายสาเหตุของการที่คณะทหารเข้าแทรกแซงทางการเมืองด้วยการยึดอำนาจ ว่าเกิดจากมูลเหตุจูงใจส่วนบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในการตัดสินใจที่จะใช้กำลัง ทั้งนี้

เนื่องจากการตัดสินใจที่จะใช้กำลังเข้ายึดอำนาจเป็นการกระทำที่ผิดปกติ ดังนั้นการวิเคราะห์ถึงมูลเหตุจูงใจของบุคคลที่มีส่วนร่วมในการปฏิวัติรัฐประหาร จึงมีความสำคัญในการเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างมูลเหตุจูงใจกับสภาพการณ์ทางสังคมและการเมือง อีกทั้งความสำคัญทางการเมืองของผู้นำทหาร ก็เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการผลักดันให้ทหารตัดสินใจเข้าแทรกแซงทางการเมือง อย่างไรก็ตามเราอาจแบ่งประเภทและระดับของความสำคัญทางการเมืองของทหาร ออกได้เป็นหลายลักษณะด้วยกัน เช่น ความรู้สึกที่ต้องการวางตัวเป็นกลาง ที่เราเรียกว่าความสำคัญของทหารอาชีพที่ยอมรับในอำนาจปกครองของผู้นำพลเรือนที่ชอบธรรม โดยที่ทหารจะทำหน้าที่ปกป้องประเทศแต่เพียงอย่างเดียว เป็นต้น โดยทฤษฎีหรือแนวความคิดเกี่ยวกับการแทรกแซงทางการเมืองของทหาร แบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ กลุ่มแรก เน้นความอ่อนแอในโครงสร้างสังคม ความเปราะบางของรัฐบาลพลเรือนและสถาบันการเมือง การเสียดุลในระบบการเมืองเป็นตัวดึงให้ทหารเข้ามาแทรกแซงการเมือง กลุ่มสองเน้นความเข้มแข็งเหนียวแน่นขององค์กร มีระเบียบวินัย และมีความเป็นวิชาชีพ

3.2 ทหารกับความเป็นสถาบันทางการเมือง

ไฟเนอร์ (S.E. Finer, 1976) นักรัฐศาสตร์อธิบายลักษณะเด่นของทหารในฐานะสถาบันการเมืองว่า ทหารมีลักษณะเด่น 5 ประการคือ มีการบังคับบัญชาที่รวมศูนย์, มีการบังคับบัญชาที่ลดหลั่นเป็นลำดับขั้น, มีระเบียบวินัย, มีการติดต่อสื่อสารภายในหน่วยย่อยต่างๆ ขององค์กร, มีความสามัคคีรักหมู่คณะ และมีความสามารถในการพึ่งพาตนเอง ทั้งยังมีคุณธรรมทางการทหาร (Military Virtues) ซึ่งเมื่อรวมกับลักษณะเด่นทั้ง 5 ประการนี้ ทำให้คณะทหารเป็นองค์กรที่มีการจัดตั้งดีที่สุดในเมื่อเทียบกับองค์กรต่างๆ ในสังคม เพราะว่าลักษณะของการจัดองค์กรของทหารหลายประการที่กลุ่มอื่นไม่มี หรือมีแต่ไม่มีประสิทธิภาพเท่ากับกลุ่มทหาร และเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้คณะทหารเข้ามามีบทบาทในการเมืองสูง โดยเฉพาะในสังคมของประเทศกำลังพัฒนา นอกจากนี้ไฟเนอร์ ยังได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า ความเป็นวิชาชีพของทหารยังเป็นสาเหตุที่นำไปสู่ความคิดของทหารที่ว่า “พวกคุณเป็นผู้รับใช้รัฐ มิใช่ผู้รับใช้รัฐบาล” ณ จุดนี้ทหารจึงใช้ความคิดของตนเองกำหนดว่าอะไรคือผลประโยชน์ของประเทศ มิใช่ผลประโยชน์ของรัฐบาล และเป็นเหตุปัจจัยที่ทหารใช้กำหนดว่าเมื่อใดที่ควรแทรกแซงการเมืองเพื่อผลประโยชน์ของประเทศ ประกอบกับทหารยังมีอิทธิพล อำนาจและบารมี ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยที่เป็นทางการพิจารณาได้กฎหมายรักษาความมั่นคงของชาติ ที่รองรับและมอบอำนาจแก่ทหาร ได้แก่

1) พระราชบัญญัติ การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551 มาตรา 5 “ให้จัดตั้งกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร เรียกโดยย่อว่า “กอ.รมน.” ขึ้นในสำนักนายกรัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่และรับผิดชอบเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงภายใน

ราชอาณาจักร ให้นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาลเป็นผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักรหรือ “ผอ.รมน.” โดยมี ผบ.ทบ.เป็นรอง ผอ.รมน. และเสนาธิการทหารบกเป็นเลขาธิการ กอ.รมน. มีหน้าที่รับผิดชอบงานอำนวยการและธุรการของ กอ.รมน.

2) พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 มาตรา 5 “เมื่อปรากฏว่ามีสถานการณ์ฉุกเฉินเกิดขึ้น และนายกรัฐมนตรีเห็นสมควรใช้กำลังเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือตำรวจ เจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนหรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารร่วมกันป้องกัน แก้ไขปราบปราม ระงับยับยั้ง ฟื้นฟูหรือช่วยเหลือประชาชน ให้นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี มีอำนาจประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินเพื่อบังคับใช้ทั่วราชอาณาจักร หรือในบางเขตบางท้องที่ได้ตามความจำเป็นแห่งสถานการณ์”

3) พระราชบัญญัติ ฎีกายกการศึกษา พ.ศ. 2457 มาตรา 4 “เมื่อมีสงครามหรือจลาจลขึ้น ณ แห่งใดให้ผู้บังคับบัญชาทหาร ณ ที่นั้น ซึ่งมีกำลังอยู่ได้บังคับไม่น้อยกว่าหนึ่งกองพัน หรือเป็นผู้บังคับบัญชาในป้อมหรือที่มั่นอย่างใด ๆ ของทหารมีอำนาจประกาศใช้กฎอัยการศึกเฉพาะในเขตอำนาจหน้าที่ของกองทหารนั้น ได้แต่จะต้องรีบรายงานให้รัฐบาลทราบโดยเร็วที่สุด” และ มาตรา 6 “ในเขตที่ประกาศใช้กฎอัยการศึก ให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายทหารมีอำนาจเหนือเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือน ในส่วนที่เกี่ยวกับการยุทธการระงับปราบปราม หรือการรักษาความสงบเรียบร้อย และเจ้าหน้าที่ฝ่ายพลเรือนต้องปฏิบัติตามความต้องการของเจ้าหน้าที่ฝ่ายทหาร อำนาจศาลทหาร และอำนาจศาลพลเรือน” นอกจากพระมหากษัตริย์และผู้บังคับบัญชาทหารจะมีอำนาจประกาศใช้กฎอัยการศึกแล้ว ก็ยังอาจมีการประกาศใช้กฎอัยการศึกโดยไม่ได้อาศัยอำนาจกฎอัยการศึก พ.ศ.2547 เกิดขึ้นได้ คือเมื่อมีการปฏิวัติรัฐประหารยึดอำนาจล้มล้างรัฐบาลได้สำเร็จ รัฐธรรมนูญก็ตกอยู่ในอำนาจของคณะปฏิวัติรัฐประหารนั้น คณะปฏิวัติมีอำนาจสูงสุดในการบริหารประเทศ และดังนั้นหัวหน้าคณะปฏิวัติ ย่อมมีอำนาจประกาศใช้กฎอัยการศึกได้ โดยกฎอัยการศึกของไทย ถูกประกาศใช้ควบคุมสถานการณ์ฉุกเฉินมาแล้วทั้งหมด 8 ครั้งแล้ว ซึ่งแต่ละครั้งนั้นเกี่ยวพันกับการรัฐประหาร ได้แก่

วันประกาศใช้-วันที่ยกเลิก	สาเหตุที่ประกาศใช้
16 กันยายน 2500-10 มกราคม 2501	หลังจากที่จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ก่อรัฐประหารรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลย์สงคราม
20 ตุลาคม 2501-25 พฤษภาคม 2514	เนื่องจากการรัฐประหารรัฐบาลพลโทถนอม กิตติขจร (ยศในขณะนั้น) โดยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์

วันประกาศใช้-วันที่ยกเลิก

สาเหตุที่ประกาศใช้

17 พฤศจิกายน 2514-20 มีนาคม 2517	จอมพลถนอม กิตติขจร ได้รัฐประหารตัวเอง
20 ตุลาคม 2520-2527	พล.ร.อ.สงัด ชลออยู่ ทำการรัฐประหารรัฐบาลนายธานินทร์ กรัยวิเชียร
23 กุมภาพันธ์ 2534	พล.อ.สุนทร คงสมพงษ์ หัวหน้าคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (รสช.) รัฐประหารรัฐบาล พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ
19 กันยายน 2549	พล.อ.สนธิ บุญยรัตกลิน รัฐประหารรัฐบาล พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร
20 พฤษภาคม 2557	พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ผู้บัญชาการทหารบก (ผบ.ทบ.) ได้ประกาศกฏอัยการศึก

นอกจากนี้ประเทศไทย ยังเคยมีการประกาศใช้กฏอัยการศึก ในเฉพาะพื้นที่ด้วย เช่น ในปี พ.ศ.2547 เกิดเหตุความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ ทั้งการปล้นปืนที่ อ.เจาะไอร้อง จ.นราธิวาส รวมถึงการประท้วงที่ อ.ตากใบ จนมีผู้เสียชีวิตหลายราย ทางรัฐจึงมีการประกาศใช้กฏอัยการศึกในการควบคุมพื้นที่ด้วย เป็นต้น

จากตัวอย่างกฎหมายทั้งสามฉบับนี้เราจะพบว่าลำดับความรุนแรงของกฎหมายจากน้อยไปหามาก ได้แก่ พ.ร.บ.การรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551 ต่อมา คือ พ.ร.ก.การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 และ พ.ร.บ.กฏอัยการศึก พ.ศ. 2457 ซึ่งถือเป็นกฎหมายรักษาความมั่นคงที่มีระดับความเข้มข้นมากที่สุด โดยพิจารณาจากการนำมาใช้ในสถานการณ์ทางการเมืองในปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง เช่น เมื่อมีการชุมนุมทางการเมืองซึ่งมีแนวโน้มที่เกิดความรุนแรงมากขึ้น คณะรัฐมนตรีก็จะมมีมติให้ กอ.รมน. เป็นผู้รับผิดชอบ โดยการประกาศ พ.ร.บ.ความมั่นคงฯ ซึ่งจะกำหนดพื้นที่ที่ประกาศใช้ และระยะเวลาที่ใช้เอาไว้ พร้อมกับกำหนดข้อห้ามต่าง ๆ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย เช่น ห้ามออกจากเคหสถานในเวลาที่กำหนด ห้ามใช้เส้นทางที่กำหนด เป็นต้น หากใครฝ่าฝืนก็จะมมีบทลงโทษที่ชัดเจน แต่เมื่อการชุมนุมมีแนวโน้มรุนแรงขึ้นอีก รัฐบาลและฝ่ายความมั่นคงก็จะมีการประเมินผลร่วมกันและนายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี มีอำนาจประกาศใช้ พ.ร.ก.การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน เพื่อบังคับใช้ตามความจำเป็นแห่งสถานการณ์ แต่เมื่อสถานการณ์มีความรุนแรงมากขึ้นจนรัฐบาลไม่สามารถควบคุมได้ ก็อาจนำไปสู่การแทรกแซงของทหาร เช่น การประกาศใช้พระราชบัญญัติ กฎ

อัยการศึกของ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ผู้บัญชาการทหารบก เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ.2557 ที่ผ่านมา เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศให้เป็นที่เรียบร้อยอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เจ้าหน้าที่ทหารจะมีอำนาจควบคุมสถานการณ์แบบเบ็ดเสร็จ เพราะ พ.ร.บ.ฉบับนี้ กำหนดให้อำนาจทหารทุกอย่างที่จำเป็นในการควบคุม เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยในประเทศ ทั้งอำนาจควบคุมจับกุมคุมขัง ฝ่ายพลเรือนต้องปฏิบัติตามคำสั่งทหาร ครอบคลุมทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ ชีวิตความเป็นอยู่ประชาชน หรือแม้แต่อำนาจในการพิจารณาคดีความของศาลยุติธรรม และกฎหมายก็ยังกำหนดอีกว่า ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการประกาศ พ.ร.บ.อัยการศึก ก็ไม่สามารถฟ้องร้องอะไรทางกฎหมายได้ตามมาตรา 16 ของกฎอัยการศึก เป็นต้น

สำหรับอิทธิพล อำนาจ และบารมีของทหารแบบไม่เป็นทางการ พิจารณาได้จากกองทัพซึ่งไม่เคยมีองค์กรใดก้าวล่วงหรือถูกตรวจสอบ บางครั้งกองทัพยังมีการแสดงจุดยืนทางการเมือง หรือแสดงออกทางการเมืองอย่างเต็มตัว โดยไม่สนใจคำสั่งหรือนโยบายรัฐบาลอย่างเคร่งครัด หลายครั้งเราจะเห็นนายกรัฐมนตรีให้ความเห็นเป็นฝ่ายตาม และแสดงความเห็นด้วยกับกองทัพ เช่น กรณีทหารตบเท้าให้กำลังใจ ผบ.ทบ. โดยที่ประชาชนส่วนหนึ่งเห็นว่า กองทัพแสดงการข่มขู่ประชาชน เป็นต้น รวมทั้งอิทธิพลของกองทัพที่มีอยู่ทั่วทุกวงการ

3.3 สภาพการณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการเข้ามาบิบทบาททางการเมืองของทหาร

ตามแนวคิดของ ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2542: 412-413) คณะทหารจะเข้ามามีบทบาทและแทรกแซงทางการเมืองเมื่อสังคมและระบบการเมืองมีลักษณะที่ขัดแย้งกับลักษณะองค์กรและอุดมการณ์ของคณะทหาร โดยสภาพการณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการเข้ามาบิบทบาททางการเมืองของทหาร ได้แก่

1) *ความเป็นวิชาชีพของทหาร* ซึ่งหมายถึงความเชี่ยวชาญในการใช้กำลังความรุนแรงในการทำสงคราม จะต้องมีการฝึกและศึกษาอย่างเป็นระบบ ดังนั้นทหารจึงมีโรงเรียนเฉพาะของตน มีการเรียนทางยุทธศาสตร์ ยุทธวิธี การบังคับบัญชา และการส่งกำลังบำรุง เป็นต้น โดยความเห็นของนักวิชาการมีต่อความเป็นวิชาชีพของทหารมี 2 แนวคิดคือ หนึ่งเห็นว่าถ้าทหารได้รับการฝึกให้มีความเชี่ยวชาญพิเศษมากขึ้น ก็จะเข้าแทรกแซงการเมืองน้อยลง กับสองเห็นว่า ยิ่งทหารมีความเป็นวิชาชีพสูงขึ้นเท่าใด โอกาสที่จะเข้าแทรกแซงการเมืองมากขึ้นเท่านั้น เนื่องจากทหารจะมีการพัฒนาความคิดและทัศนคติทางการเมืองควบคู่ไปกับวิชาชีพของตนด้วย และจะทำหน้าที่ประเมินการปฏิบัติงานของสถาบันและนักการเมือง นอกจากนี้ทหารที่พัฒนาวิชาชีพสูงจะมีบทบาทในการพัฒนาประเทศเพิ่มมากขึ้น การมีส่วนร่วมในการพัฒนาจะทำให้ทหารมีประสบการณ์ในการบริหารและการเมือง ทำให้มั่นใจในการเข้าไปแก้ไขปัญหาของประเทศเพิ่มขึ้น

ประสาธ เพ็ญธ (2528: 27-30) เห็นว่า ความรู้สึกในความเป็นอาชีพของทหาร สิ่งที ก่อให้เกิดความรู้สึกดังกล่าวนี้เกิดจากคุณลักษณะของระบบการศึกษาอบรมของสถาบันทหารใน ด้านการใช้อาวุธ ยุทธวิธีในการรบ และยุทธศาสตร์จากโรงเรียนต่างๆ เมื่อเข้ารับราชการยังมี การศึกษาอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้เป็นขั้นต้อนไปตามระดับของตำแหน่ง และชั้นยศที่สูง ขึ้นอย่าง ต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดหลักสูตรการศึกษาในโรงเรียนทหารปัจจุบันมีความก้าวหน้ามาก ขึ้น จึงทำให้ทหารมีความรู้สึกในความเป็นอาชีพของตนเช่นเดียวกับอาชีพอื่นมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้การพัฒนาด้านวิชาการดังกล่าว ยังทำให้ทหารมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับสังคมพลเรือน อย่างแยกไม่ออก ประกอบกับได้มีการเปลี่ยนแปลงลักษณะและรูปแบบของการทำสงคราม มาเป็น การให้ความสำคัญกับบทบาทของนโยบายต่างประเทศมากขึ้น จึงทำให้ทหารไม่สามารถหลีกเลี่ยงที่จะ ไม่ก้าวก้าวเกี่ยวข้องกับ การตัดสินใจของพลเรือน และมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเรื่องการเมือง ยิ่งขึ้นได้ การที่จะป้องกันมิให้ทหารแทรกแซงทางการเมืองและหันมายอมรับอำนาจสูงสุดของพล เรือนนั้นทหาร จะต้องได้รับการอบรมให้มีลักษณะความคิดอ่านแบบพลเรือนเพื่อให้สถาบันทหารมี การเปลี่ยนแปลงด้านองค์กรแห่งอำนาจ จากการเน้นความสำคัญของการใช้อำนาจนิยมเด็ดขาด เป็น การเน้นความสำคัญที่จะจูงใจหรือโน้มน้าวการยอมรับการเห็นพ้องต้องกันของกลุ่ม

2) *ความชอบธรรมของระบบการเมือง* โอกาสที่ทหารจะเข้าแทรกแซงทางการเมือง จะมีมาก ถ้าระบบการเมืองมีความชอบธรรมน้อยลง เป็นเหตุให้เกิดการไร้เสถียรภาพทางการเมือง ซึ่งทำให้ทหารเห็นว่าจะจะเป็นอันตรายต่ออธิปไตยและเอกราชของชาติ ความชอบธรรมต่ำย่อม หมายถึงการที่ประชาชนทั่วไปไม่ให้การสนับสนุนแก่รัฐบาล ทำให้ทหารเข้ายึดอำนาจได้โดยไม่ต้องเกรงว่าประชาชนจะต่อต้าน

3) *ความสลับซับซ้อนของสังคม* โอกาสที่ทหารจะเข้าแทรกแซงทางการเมืองมีน้อย ถ้าระบบการเมือง เศรษฐกิจและสังคมมีความสลับซับซ้อนมาก เนื่องจากทหารจะต้องเผชิญกับ ปัญหาการต่อต้านจากกลุ่มฝ่ายต่างๆ มากมาย เพราะความสลับซับซ้อนของสังคมหมายถึงการที่ อำนาจทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง กระจายอยู่ตามส่วนต่างๆมิได้กระจุกตัวกันอยู่ ดังนั้น โอกาสที่ทหารจะได้รับการต่อต้านหรือไม่ได้รับความร่วมมือจากแหล่งอำนาจนั้นมีมาก

4) *ความขัดแย้งระหว่างอุดมการณ์ของคณะทหารกับอุดมการณ์ทางการเมืองที่มีอยู่ในระบบการเมือง* ทหารได้รับการศึกษาอบรมให้มีความคิดความเชื่อ และทัศนคติที่เน้นความรัก ชาติ ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และความสามัคคี ดังนั้นโดยทั่วไปทหารมักมีความคิดอนุรักษนิยม แต่อุดมการณ์ทางการเมืองในระบบการเมืองหนึ่งๆนั้น มักมีมากกว่าหนึ่ง เพราะระบอบการ ปกครองในแบบประชาธิปไตยจะเปิด โอกาส ให้อุดมการณ์ทางการเมืองที่แตกต่างกันสามารถ แข่งขัน เพื่อแสวงหาความสนับสนุนจากประชาชนได้ คณะทหารจึงเห็นว่าอุดมการณ์ประชาธิปไตย

ก่อให้เกิดการแตกแยกภายในสังคมและนำไปสู่ความไร้เสถียรภาพ ตามแนวคิดของ ประสาท เป็อรุณ (2528: 27-30) ได้แบ่งอุดมการณ์ทางการเมืองของทหารที่สำคัญอาจสรุปได้ 4 ประการด้วยกัน คือ

ประการแรก ทหารจะมีความรู้สึกชาตินิยมและความรู้สึกในเรื่องเอกลักษณ์ของชาติสูง

ประการที่สอง มีลักษณะการดำรงชีวิตที่เคร่งครัด มีระเบียบวินัยเน้นความซื่อสัตย์ต่อต้านคอร์ปชั่นมีลักษณะเอาการเอางานและทุ่มเทเพื่องาน ไม่ฟุ่มเฟือย ฟุ้งเฟ้อ

ประการที่สาม การยอมรับความสำคัญในการใช้กลไกของรัฐเป็นเครื่องมือสำคัญเพื่อทำการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ในกรณีที่คณะทหารต้อง เผชิญหน้ากับกระแส และการเคลื่อนไหวทำทนายของกลุ่มฝ่ายซ้าย คณะทหารจะไม่ใช้สัญลักษณ์ หรือรูปแบบของสังคมนิยม แต่ใช้รัฐวิสาหกิจเป็นเครื่องมือ ในการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจแทน

ประการสุดท้าย ทำที่และทัศนคติที่ต่อต้านการเมือง มองการเมืองในแง่ลบ มีความรู้สึกเป็นปฏิปักษ์ต่อนักการเมืองและกลุ่มการเมือง แม้คณะทหารจะเข้ามาเกี่ยวข้องกับการเมืองอย่างชัดเจนแต่ก็จะปฏิเสธบทบาทนั้น การเมืองของทหารจึงเป็นการเมืองที่ต้องการอยู่เหนือการเมือง

สำหรับในประเทศที่กำลังพัฒนา มีความเชื่อว่าปัญหาใดๆ ก็ตามที่เกิดขึ้น สามารถมีหนทางแก้ไขได้อย่างง่ายๆ ตรงไปตรงมาและด้วยความรวดเร็ว ไม่ต้องใช้วิธีประนีประนอมผ่อนปรน ทหารมีลักษณะเป็นนักนิยมการกระทำมากกว่านักคิดหรือต่อรอง ผลจากการศึกษาอบรมและประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ของทหาร ทำให้ทหารขาดการวิจารณ์ตนเองแต่เน้นหนักไปในการพิจารณาเอกลักษณ์ของตนเอง ดังนั้นหากทหารจะพัฒนาความคิดทางการเมืองหรือทางเศรษฐกิจได้ ก็จะเป็นความคิดที่ไม่สุกงอมและสมบูรณ์เต็มที่คืออาจมองเพียงด้านเดียว อุดมการณ์ทางการเมืองของทหารดังกล่าว มีลักษณะตรงข้ามกับอุดมการณ์และทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ซึ่งไม่ส่งเสริมการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย รวมทั้งเป็นปัจจัยสำคัญที่มีส่วนเกี่ยวข้องและทำให้เกิดการแทรกแซงทางการเมืองของสถาบันทหารอีกด้วย

นอกจากสภาพการณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการเข้ามามีบทบาททางการเมืองของทหารแล้ว ความสัมพันธ์ภายในกลุ่มผู้นำทหารและตำรวจที่หล่อหลอมผ่าน โรงเรียนทหาร และ โรงเรียนนายร้อยแต่ละเหล่าทัพ เรายังต้องพิจารณาความสัมพันธ์ของผู้นำทหารกับชนชั้นนำในแต่ละด้าน จากผลงานวิจัยของนวนน้อย ตรีรัตน์ (2555) “เครือข่ายผู้บริหารระดับสูงผ่านเครือข่ายทางการศึกษา” รายงานว่าหลักสูตร วปอ. และหลักสูตรอื่นที่คล้ายกัน เป็นที่แบ่งอำนาจระหว่างชนชั้นนำภายใต้ความสัมพันธ์แบบ “พรรคพวกเพื่อนฝูง” และเป็นช่องทางลัดให้คนกลุ่มใหม่เข้ามาเป็น

ส่วนหนึ่งของชนชั้นนำ ด้วยกลไกที่โยงนักวิชาชีพระดับกลางและสูง ในภาครัฐและเอกชนเข้าด้วยกันกับบุคคลระดับผู้นำของสังคมไทยในภาคการเมือง ธุรกิจ และข้าราชการระดับสูงทั้งทหารและพลเรือนผ่านการเข้าฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นสำหรับผู้บริหารระดับสูงและการทำกิจกรรมร่วมกัน เกิดกระบวนการที่ก่อให้เกิดความร่วมมือทำให้เกิดการสร้าง รักษา สืบทอดอำนาจ และเชื่อมโยงถึงการสะสมความมั่งคั่ง เกิดความสัมพันธ์ทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการระหว่างผู้เข้าอบรมรุ่นเดียวกันหรือต่างรุ่น หลักสูตรดังกล่าวแบ่งออกได้เป็นหลักสูตรที่จัดโดยหน่วยงานรัฐได้แก่

(1) หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) ของวิทยาลัยป้องกัน

ราชอาณาจักร

(2) หลักสูตรผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับสูง (บ.ย.ส.) ของวิทยาลัยการยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม

(3) หลักสูตรการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยสำหรับนักบริหารระดับสูง (ปปร.) ของสถาบันพระปกเกล้า

(4) หลักสูตรการพัฒนาการเมืองการเลือกตั้งระดับสูง (พตส.) ของสถาบันพัฒนาการเมืองและการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้ง

(5) หลักสูตรผู้บริหารระดับสูง สถาบันวิทยาการตลาดทุน (วคท.) ของสถาบันวิทยาการตลาดทุน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

(6) หลักสูตรผู้บริหารระดับสูงด้านการค้าและการพาณิชย์ (TEPCoT) ของหอการค้าไทย

ซึ่งนวลน้อยตั้งคำถามว่า “การรวมตัวของบุคคลชั้นนำผ่านหลักสูตรเหล่านี้จะก่อให้เกิดการผูกขาดอำนาจชนชั้นนำมากขึ้นหรือไม่ หรือจะเกิดในลักษณะที่สองคือ เป็นช่องทางให้กลุ่มทุนใหม่ที่เติบโตจากโครงสร้างเศรษฐกิจไทยที่ขยายตัว แทรกขึ้นมาเป็นส่วนหนึ่งของชนชั้นนำ ซึ่งส่วนตัวแล้วเชื่อแบบที่สองมากกว่า” สามารถทำให้เห็นภาพความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำทหารกับผู้นำกลุ่มต่างๆ ในสังคมได้ดีขึ้น

3.4 แนวคิดของทหารอาชีพ และทหารประชาธิปไตย

ทหารอาชีพ หรือทหารมืออาชีพ ตรงกับภาษาอังกฤษ คือ “Profession of Arms, Military Professionalism, Professional Soldier” ซึ่งสามารถแปลได้ว่า “ความเป็นมืออาชีพของผู้ที่ถืออาวุธ, ความเป็นทหารอาชีพ, ทหารอาชีพ” โดยแต่ละเหล่าทัพของไทย (อ้างอิงใน สุจริต แสงสว่าง ดำรง 2554) ได้เสนอแนวคิดทหารอาชีพไว้ ดังนี้

กองทัพอากาศ เสนอแนวคิดเกี่ยวกับทหารอาชีพว่า ทหารเป็นอาชีพที่มีเกียรติ เป็นสถาบันอันเก่าแก่ และเกี่ยวข้องโดยตรงกับความมั่นคงแห่งชาติ สังคมไทยจึงยกย่องว่า ทหารเป็นวีรชนของชาติ พระมหากษัตริย์ทุกพระองค์ทรงเป็นทหาร หากจะศึกษาธรรมชาติของทหาร ปฐมบทที่ควรเริ่มด้วยทศพิธราชธรรม (พลอากาศตรี หม่อมหลวง สุปรีชา กมลาศน์, 2546: 17 - 22)

กองทัพเรือ เสนอแนวคิดเกี่ยวกับทหารอาชีพว่า ประกอบด้วยองค์ประกอบที่มีความสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ ความเชี่ยวชาญ, ความรับผิดชอบ และความรัก ความสามัคคี (นาวิกศาสตร์, 2547: 1)

กองทัพบก เสนอแนวคิดเกี่ยวกับทหารอาชีพว่า ทหารอาชีพ คือ กำลังพลของกองทัพที่มีความสง่างามทั้งร่างกาย จิตใจ ความรู้ความสามารถ มีเกียรติมีศักดิ์ศรี พอใจในสิ่งที่ตนได้รับ มีความเป็นอยู่อย่างพอเพียง พอดี สามารถเป็นตัวอย่างที่ดีของเหล่าทหารข้าราชการและประชาชนชาวไทยได้ในทุกโอกาส ดำรงตนมั่นคงอยู่ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทแห่งองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ องค์จอมทัพไทย ปฏิบัติภารกิจเพื่อเอกราชของประเทศชาติ ความมั่นคงของศาสนา ความผาสุกของประชาชนชาวไทย ด้วยความสุจริต เสียสละ กล้าหาญ สามัคคี มีวินัย พร้อมถวายความจงรักภักดีแด่องค์จอมทัพไทยด้วยชีวิต (ภาพลักษณ์ทหารอาชีพในกองทัพบกไทย ยศ.ทบ, 2549)

Samuel P. Huntington (1985 อ้างถึงใน ชีรนนท์ นันทขว้าง 2549) อธิบายแนวคิดของการเป็นทหารอาชีพนั้นจะต้องประกอบไปด้วย องค์ประกอบ 3 ประการคือ

1) *ความเชี่ยวชาญ (Expertise)* ทหารจะต้องมีความชำนาญทั้งทางด้านทฤษฎี คือ หลักการ/กรอบแนวคิดทางทหาร และด้านปฏิบัติ คือความชำนาญการในการปฏิบัติการทางทหารตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย โดยทหารอาชีพจะต้องมีความสามารถในเรื่องที่ทำอยู่ในระดับมาตรฐานที่ต้องการ

2) *ความรับผิดชอบ (Responsiveness)* ทหารอาชีพจะต้องมีความรับผิดชอบในภารกิจหน้าที่ที่ได้รับมอบ ไม่ว่าภารกิจหรือหน้าที่นั้นจะอยู่บนความเสี่ยงหรือต้องนำชีวิตเข้าแลก รับผิดชอบต่อสังคม ทำงานด้วยความประณีต และชำนาญ โดยค่าตอบแทนไม่ใช่ความมุ่งหมายหลัก

3) *การให้ความร่วมมือและรักหมู่คณะ (Corporateness)* ทหารอาชีพจะต้องให้ความร่วมมือกับหน่วยของตนเองด้วยความจริงใจ กระทำด้วยความทุ่มเท โดยใช้ความพยายามเต็มความสามารถทั้งร่างกายและจิตใจ

นอกจากนี้ Huntington ยังอธิบายเพิ่มเติมอีกด้วยว่า ความเป็นทหารอาชีพต้องมีลักษณะที่สำคัญ 4 ประการ คือ

1) *เชื่อฟังและจงรักภักดีต่อรัฐ*

2) มีความสามารถในทางทหาร

3) อุทิศตนให้แก่การสร้างทักษะและความชำนาญเพื่อจะนำไปสู่การสร้างควม
มั่นคงของรัฐ

4) ต้องเป็นกลางทางการเมือง

พล.ท.บุญเยี่ยม สาริมาน (อ้างถึงใน ชีรนนท์ นันทขว้าง 2549) ได้กล่าวไว้ใน เอกสารประกอบคำบรรยาย โรงเรียนเสนาธิการทหารบก เรื่อง “บทบาทและอุดมการณ์ของทหาร อาชีพ” ว่า การเป็นทหารอาชีพ หมายถึง การเป็นผู้ที่มีความรู้ ความชำนาญในวิชาชีพของทหาร พร้อมทั้งจะปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่ และมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนกระทำหรือมิได้กระทำ ทหารอาชีพ ต้องมีหลักความประพฤติที่ถูกต้อง ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกที่ควรให้สมกับที่ได้รับ ความไว้วางใจจากประชาชน โดยได้แบ่งคุณลักษณะของทหารอาชีพออกเป็น 4 ประการ ได้แก่ มีความ สำคัญในการเป็นทหาร ฝึกฝนตนเองให้มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง มีความซื่อสัตย์สุจริต และความกล้าหาญ

ทั้งนี้ พล.ท.บุญเยี่ยม ฯ ยังได้กล่าวถึงบทบาทของทหารที่จะต้องแยกออกจาก การเมืองโดยเด็ดขาด เพราะการเมืองจะทำให้เกียรติภูมิของทหารตกต่ำลง ทำให้ไม่มีศักดิ์ศรี สอดคล้องกับแนวคิดของ Huntington ที่ทหารอาชีพจะต้องแยกบทบาทจากการเมืองโดยเด็ดขาด หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ นายทหารจะต้องอุทิศตัวให้กับความเชี่ยวชาญของการเป็น “ผู้จัดการความ รุนแรง” จึงจะถือได้ว่านายทหารผู้นั้นเป็นสมาชิกของทหารอาชีพ ในทัศนะของ Huntington นอกจากนี้ไม่เพียงแต่ทหารอาชีพจะต้องมีความชำนาญในอาชีพของตน และความพร้อมที่จะปฏิบัติ หน้าที่ของตนอย่างเต็มที่ แล้วสิ่งที่สำคัญยิ่งที่จะคอยควบคุมและกำหนดให้ทหารคนนั้นเป็นทหาร อาชีพนั้นคือ จรรยาบรรณของความเป็นทหาร

ศุภลักษณ์ สุวรรณชฎ (2550) วิเคราะห์ทางแก้ไขไม่ให้ทหารปฏิบัติว่า “ใน ประเทศตะวันตก จะมีการสร้างทหารอาชีพ ให้มีความเป็นมืออาชีพสูง คือให้การยอมรับความเป็น ผู้นำของพลเรือน และลดกำลังพลของทหารลง โดยการจะลดกำลังพลนั้นไม่สามารถลดหน่วยกำลัง รบ เพราะเป็นหน่วยที่มีความสำคัญ แต่ต้องลดกำลังพลด้านธุรการ เพื่อไม่ให้กองทัพอ้วนอ้าย ”

ลิขิต ชีรเวคิน (2535) เขียนลงในมติชนรายวัน เมื่อ 1 มิ.ย. 2535 ได้เปรียบเทียบเป็น ข้อคิดเห็นระหว่างทหารอาชีพ กับ ทหารการเมือง โดยใช้บริบทของเหตุการณ์ พฤษภาทมิฬ เขา กล่าวถึงทหารอาชีพว่า “เหตุการณ์พฤษภาทมิฬทหารส่วนใหญ่ร้อยละ 95 เป็น ทหารอาชีพ มีจรรยา ชีพ ทำหน้าที่ทหารอย่างสมบูรณ์ รักษาระเบียบวินัยยิ่งในเกียรติและมีจิตใจรักชาติพร้อมที่จะ เสียสละชีวิตเพื่อชาติศาสนา และพระมหากษัตริย์ ทหารอาชีพเหล่านี้คงมีจำนวนมากที่ไม่เห็นด้วย กับการเข่นฆ่าประชาชน น่าเห็นใจและควรได้รับความเข้าใจอย่างถูกต้อง ไม่ควรใช้วิธีการที่ว่าปลา

ตายตัวเดียว همینทั้งข้อ ส่วนทหารการเมือง เขาหมายถึงทหารที่มีความทะเยอทะยานทางการเมือง ใช้สถาบัน ทหารใต้ตำแหน่งสูงในองค์กร โดยการเล่นพวกถือรุ่นไม่ใช่หลักคุณธรรมและใช้ตำแหน่ง ทางทหารเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมือง โดยการยึดอำนาจหรือการใช้อำนาจอิทธิพลอยู่เบื้องหลัง เขาเสนอแนะว่าจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นควรพิจารณาปฏิรูปองค์การทหาร เริ่มตั้งแต่การเสริม สร้างจรรยาชีพให้เป็นทหารอาชีพ จุดสำคัญที่สุดคือต้องทำให้องค์กรทหารปลอดจากการเมือง หรือการแทรกแซงทางการเมือง”

ดังนั้นสรุปได้ว่าทหารอาชีพ คือ ทหารที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในหน้าที่ของตน มีจิตใจที่เข้มแข็งกล้าหาญ มีความรักสามัคคี พร้อมทั้งจะปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่ และมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนกระทำ รวมทั้งความจงรักภักดีต่อสถาบันหลักของชาติ นอกจากนี้ยังมีบริบทของทหารในความหมายอื่นๆ เช่น ทหารการเมือง หมายถึง ทหารที่มีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับ การเมือง นักการเมือง หรือกลุ่มทางการเมือง มีการอาศัยอำนาจและความสัมพันธ์ทางการเมืองนั้น มาสร้างประโยชน์ให้แก่ตนเอง เช่น การโยกย้ายตำแหน่ง ผลประโยชน์ทับซ้อน หรืออิทธิพลต่างๆ เป็นต้น หรือ การมีอาชีพทหาร ซึ่งมักใช้เปรียบเทียบในเชิงที่ลบกับทหารที่ทำงานเพื่อหวังแค่เงินเดือนในการเลี้ยงชีพ ไม่มีอุดมการณ์ความเสียสละ เป็นต้น

สำหรับคำว่า “ทหารประชาธิปไตย” นั้น ยังไม่มีผู้ใดให้ความหมายที่ชัดเจน แต่โดยส่วนใหญ่จะหมายถึง ข้าราชการทหารที่ศรัทธาในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ยึดมั่นใน กระบวนการวิถีทางประชาธิปไตย รวมทั้งปกป้องให้การปกครองระบอบประชาธิปไตยคงอยู่อย่างมี เสถียรภาพ ซึ่งในส่วนนี้เราต้องแยกแยะให้ออกเป็นเรื่องของการปกครองประเทศ ไม่ใช่ในส่วนที่ เกี่ยวกับระเบียบกฎข้อบังคับของทหาร ซึ่งตามแนวคิดของ ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2555) เห็นว่ากลุ่ม ทหารที่มีความสนใจทางการเมืองมากที่สุด เมื่อ 20-30 ปีมาแล้วมีอยู่สองกลุ่มคือ “ทหาร ประชาธิปไตย” และ “กลุ่มยังเติร์ก” (จปร.7) โดยการสนใจการเมืองของทหารประชาธิปไตยเกิด จากการต่อสู้กับพรรคคอมมิวนิสต์และการเห็นความทุกข์ยากของประชาชนในสมัยนั้น พวกเขา สรุปว่า ปัญหาของประเทศไทยเป็นปัญหาของการขาดประชาธิปไตย นายทหารรุ่นนี้จึงมีความคิด ทางการเมืองและมีการตื่นตัวทางการเมืองสูง การเคลื่อนไหวเผยแพร่ความคิดของทหาร ประชาธิปไตยก็ต้องประสบกับปัญหาเมื่อทหารประชาธิปไตยก้าวเลยไปจากการจำกัดความคิดอยู่ แค่การต่อสู้กับคอมมิวนิสต์ นั่นคือ เมื่อทหารประชาธิปไตยพยายามอธิบายว่า กองทัพเป็นกองทัพ ของประชาชน และมีผู้แย้งว่ากองทัพควรเป็นกองทัพของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทำให้ นายทหารระดับสูงเริ่มคิดว่า ทหารประชาธิปไตยเริ่ม “ล้ำเส้น” จะก่อให้เกิดความแตกแยกใน กองทัพ โดยทหารประชาธิปไตยสามารถทำให้บุคคลภายนอกกองทัพที่เคยมีทัศนคติในทางลบ ต่อทหารหันมาร่วมมือและมีทัศนคติในทางบวกกับทหารได้ แต่ภายในกองทัพเองทหาร

ประชาธิปไตยซึ่งเป็นกลุ่มที่ไม่เป็นทางการ กลับค่อนข้างมีปัญหาเกี่ยวกับผู้นำระดับสูงของกองทัพที่พวกเขาเป็นส่วนหนึ่ง อยู่ในองค์กรที่เป็นทางการนั้น

จากแนวคิดของ Huntington ทหารอาชีพจะต้องแยกบทบาทจากการเมือง โดยเด็ดขาด โดยความเป็นมืออาชีพของทหารเป็นสิ่งที่ถ่วงไม่ให้ทหารเข้ามาแทรกแซงในการเมือง ซึ่ง Huntington กล่าวว่า “สถาบันทหารในรัฐสมัยใหม่ส่วนใหญ่เป็นทหารมืออาชีพ ไม่ใช่ทหารรับจ้างหรือทหารของพระราชอาหม้อเหมือนในสังคมบุพกาล ด้วยเหตุนี้ทหารมืออาชีพจึงมีความรับผิดชอบกับภาระงานในเป้าหมาย จึงไม่มาข้องเกี่ยวกับการเมือง” ซึ่งตรงข้ามกับ S.E.Finer (1976) ที่เห็นว่าเป็นความจริง เพราะคณะทหารในเยอรมันและญี่ปุ่นต่างก็มีความเป็นวิชาสูง แต่ก็ยังแทรกแซงทางการเมืองในประเทศของตนสูงเช่นกัน ดังนั้น Finer จึงเห็นว่าความเป็นวิชาชีพไม่ใช่ปัจจัยหลักในการกำหนดบทบาทของทหารในทางการเมือง การแทรกแซงทางการเมืองของทหารเป็นคนละประเด็นกับการเป็นทหารอาชีพ การถือเอาลักษณะที่ทหารไปแทรกแซงทางการเมือง เป็นดัชนีชี้ความเป็นทหารอาชีพจึงเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง แต่เขาก็สรุปสาเหตุที่ทหารจะแทรกแซงทางการเมืองนั้น ว่ามีอยู่ 3 ประการ คือ

- 1) นายทหารอาชีพถือว่าตนเองเป็นผู้รับใช้รัฐ มิใช่เป็นข้าของรัฐบาล
- 2) นายทหารอาชีพถือว่าตนเองมีหน้าที่พิทักษ์ปกป้องผลประโยชน์ของกลุ่มทหาร
- 3) นายทหารอาชีพจะไม่ยอมปฏิบัติตามคำสั่งของรัฐบาลที่ต้องการใช้กองทัพเป็น

เครื่องมือในการปราบปรามฝ่ายตรงข้ามทางการเมือง

Finer ได้เสนอแนะปัจจัยที่จะช่วยยับยั้งการแทรกแซงทางการเมืองของทหาร คือ การที่คณะทหารมีความเชื่อและยอมรับหลักการที่นักการเมืองพลเรือนจะมีอำนาจสูงสุดได้มากน้อยเพียงใด ทหารจะต้องซึมซับถึงหลักการที่เรียกว่า “หลักอำนาจสูงสุดของพลเรือน” (Civilian Supremacy) ความนึกคิดแบบทหาร (Military Mind) ทหารจะต้องได้รับการเปลี่ยนแปลงให้ตระหนักถึงผลประโยชน์ของการเป็นทหารอาชีพอย่างจริงจัง ในขณะเดียวกันนักการเมืองพลเรือนต้องไม่สร้างเงื่อนไขให้ทหารเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองได้

ในภาพรวมสรุปได้ว่า บทบาทของทหารในประเทศประชาธิปไตยนั้น แท้จริงแล้วควรเป็นผู้ที่พิทักษ์และปกป้องด้านความมั่นคงของประเทศทุกมิติ ในบางกรณีจึงสามารถที่จะให้ข้อเสนอแนะหรือข้อคิดเห็นต่อประเด็นต่าง ๆ ที่จะมีผลกระทบต่อความมั่นคง ซึ่งจากแนวคิดของทหารอาชีพเมื่อนำมาพิจารณากับทหารไทย ก็คงจะไม่ต่างกับนิยามของความเป็นทหารอาชีพ แต่ด้วยปัจจัยเฉพาะและความซับซ้อนทางการเมืองของไทยเช่นนี้ ทำให้คณะผู้นำทหารไทยต้องเกี่ยวข้องกับการเมืองอยู่เสมอไม่มากนักน้อย หรือด้วย “ความเป็นมืออาชีพจึงพร้อมที่จะแทรกแซง” ซึ่งขัดแย้งกับแนวคิดของ Huntington โดยความเป็นทหารอาชีพมักถูกใช้นำมาเป็นวาทกรรม

ทางการเมืองไทยเพียงเพื่อต้องการปลุกขวัญทหาร ให้ตระหนักในการทำหน้าที่ เพื่อใช้เป็นอำนาจ ต่อรองต่อฝ่ายการเมือง ซึ่งไม่ใช่วัตถุประสงค์ที่แท้จริงของความทหารอาชีพ สำหรับประเทศ ประชาธิปไตยที่พัฒนาแล้ว ความทหารอาชีพจะสอดคล้องและสนับสนุนซึ่งกันและกันกับ กระบวนการประชาธิปไตย สำหรับสิ่งที่แตกต่างหรือเป็นเส้นแบ่งระหว่างความเป็นทหารอาชีพกับการเมืองหรือทหารการเมืองนั้น ในแนวคิดของผู้วิจัยคิดว่าอยู่ที่ความชอบธรรมของอำนาจ ซึ่ง แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่

- 1) ความชอบธรรมด้านกฎหมายหรืออำนาจหน้าที่ ซึ่งเกี่ยวกับที่มาอำนาจ การใช้ อำนาจ และการรักษาอำนาจ
 - 2) ความชอบธรรมด้านการยอมรับจากสังคมและศีลธรรม ในการใช้อำนาจใดก็ตาม นอกจากความถูกต้องทางกฎหมายแล้ว ยังต้องพิจารณาให้เหมาะสมตามธรรมเนียมประเพณี นิยมของสังคม และเป็นไปตามหลักคุณธรรมจริยธรรมที่สังคมยอมรับ
 - 3) ความชอบธรรมด้านหน้าที่และภารกิจของทหาร รวมทั้งการเรียนรู้และการ ฝึกฝนเพื่อปฏิบัติหน้าที่และภารกิจตนเอง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด
- สำหรับการพัฒนาความเป็นทหารอาชีพให้มากที่สุดนั้น จะต้องทำการการปรับปรุง พัฒนากองทัพและการเมืองให้เกิดระยะห่างที่เหมาะสม ในการไม่แทรกแซงซึ่งกันและกัน การทำ หน้าที่ของแต่ละฝ่าย สอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สำคัญข้อหนึ่งของนักเรียนนายร้อย คือความมุ่งมั่นในการพัฒนาวิชาชีพทหารและช่วยพัฒนากองทัพ ตลอดจนการอุทิศตนเพื่อเป็น ทหารอาชีพ ดังนั้นเขาจะถูกปลูกฝังให้เป็นทหารอาชีพอยู่ตลอดเวลา ทั้งจากผู้บังคับบัญชาอาจารย์ จากผู้นำทหารในอดีตและปัจจุบัน

3.5 บทบาทของทหารที่มีต่อการเมือง

ชยอนันต์ สมุทวณิช (2542: 420-422) ได้อธิบายบทบาทของคณะทหารที่เข้ามา แทรกแซงทางการเมือง จะมีบทบาทสำคัญ 3 ลักษณะ คือ

- 1) คณะทหารที่มีบทบาทเป็นผู้ไกล่เกลี่ย (Moderator) คือการมีอำนาจยับยั้งในกรณี ที่มีความขัดแย้งทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง โดยคณะทหารไม่เข้าไปควบคุมการบริหารงาน ของรัฐบาล ดังนั้นการใช้อำนาจยับยั้งเป็นการใช้อำนาจชั่วคราว ในกรณีแต่ละฝ่ายไม่สามารถตกลงกันได้ คณะทหารสนใจที่จะรักษาสถานภาพทางการเมืองและแบบที่เป็นอยู่ให้มีเสถียรภาพมากที่สุด คณะทหารประเภทผู้ไกล่เกลี่ยจึงมีความคิดแบบอนุรักษนิยม เพราะไม่ต้องการให้มีการ เปลี่ยนแปลง ทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง แต่ต้องการรักษาคุณภาพทางการเมืองเมื่อมีความ ขัดแย้งระหว่างกลุ่มต่างๆ ในสังคมเท่านั้น อย่างไรก็ตามบทบาทของการเป็นผู้ไกล่เกลี่ยนี้อาจ เปลี่ยนแปลงไปได้ เมื่อคณะทหารมีความคิดทางการเมืองชัดเจนยิ่งขึ้น และมีความไม่พอใจใน

นโยบายของรัฐบาล ในกรณีนี้คณะกรรมการจะขยายบทบาทของตนมากขึ้น ด้วยการเข้าไปควบคุมการดำเนินงานของคณะกรรมการ

2) *คณะกรรมการที่มีบทบาทเป็นผู้พิทักษ์ (Guardians)* เมื่อทหารเข้ายึดอำนาจล้มล้างรัฐบาลชุดเดิม แต่จัดตั้งรัฐบาลชุดใหม่ โดยทหารจะยึดอำนาจการปกครองไว้ชั่วคราว เพราะทหารเห็นว่าจำเป็นต้องมีการควบคุมสถานการณ์ชั่วคราวระยะเวลาหนึ่ง โดยควบคุมการบริหารงานของรัฐบาล ในกรณีนี้คณะกรรมการอาจเลือกพลเรือนขึ้นมาเป็นรัฐบาล หรือไม่ทหารเองก็อาจเป็นหัวหน้ารัฐบาลได้ แต่ที่สำคัญก็คือคณะกรรมการที่มีบทบาทผู้พิทักษ์จะอยู่ในอำนาจในเวลาที่จำกัด โดยคณะกรรมการที่เป็นผู้พิทักษ์มักจะรักษาสถานภาพเดิมของระบบการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากนัก นโยบายสำคัญของผู้พิทักษ์ ได้แก่ การปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารงาน การจัดการคอร์รัปชัน การใช้อำนาจเพื่อการตัดสินใจที่รวดเร็ว เป็นต้น คณะทหารประเภทนี้มักเน้นการเพิ่มเติมอัตราความเจริญทางเศรษฐกิจ การลดอัตราเงินเฟ้อ ลดรายจ่ายของรัฐ และลดหนี้สินของประเทศ เป็นสำคัญ

3) *คณะกรรมการที่มีบทบาทเป็นผู้ปกครอง (Rulers)* ตามคำกล่าวของ S.E.Finer (1976) “ระบอบการปกครองของทหารหรือการปกครองโดยตรงของทหารเป็นลักษณะพิเศษของระบอบการปกครอง และทหารในฐานะพลังทางการเมืองอิสระเป็นปรากฏการณ์พิเศษทางการเมือง” นำไปสู่การก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมืองที่สำคัญ คณะทหารประเภทนี้จะพยายามล้มล้างศูนย์อำนาจทางการเมืองเดิม เช่น พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ และอิทธิพลต่างๆ และสร้างศูนย์อำนาจทางการเมืองขึ้นมาใหม่ โดยคณะกรรมการจะเป็นผู้ควบคุมศูนย์อำนาจใหม่เหล่านั้น ซึ่งมักจะไม่มีสถาบันทางการเมือง ควบคุมเสรีภาพของประชาชน และควบคุมสื่อ เป็นต้น

โดยสามารถพิจารณาเปรียบเทียบขอบเขตของอำนาจและวัตถุประสงค์ทางการเมือง และเศรษฐกิจ ของทหารที่มีต่อบทบาททางการเมืองในแต่ละแบบได้ ตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2.2 ประเภทบทบาททางการเมืองของทหาร

ขอบเขตของอำนาจ และวัตถุประสงค์	ประเภทของคณะทหาร		
	ผู้ใกล้ชิด	ผู้พิทักษ์	ผู้ปกครอง
ขอบเขตของอำนาจ	อำนาจในการใกล้ชิด ใกล้ชิดข้อขัดแย้ง	อำนาจในการ ควบคุมรัฐบาล	อำนาจในการปกครอง
วัตถุประสงค์ทางการ เมืองและเศรษฐกิจ	รักษาสถานภาพ เดิม	รักษาสถานภาพเดิม และ/หรือ แก้ปัญหา ข้อบกพร่องทางการ บริหาร	ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ทางการเมือง และในบาง กรณีการเปลี่ยนแปลงทาง เศรษฐกิจและสังคม

ที่มา: ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2542: 420)

จากตารางที่ 2.2 สรุปได้ว่าการแทรกแซงทางการเมืองที่อ่อนที่สุด คือการที่ทหารเป็นผู้ใกล้ชิดด้วยการใช้อำนาจยับยั้งนโยบาย หรือการกระทำบางอย่างของรัฐบาล โดยจะกระทำเฉพาะกรณีที่มีความขัดแย้งทางการเมืองโดยที่ไม่มีทางออกทางอื่น ส่วนการเป็นผู้พิทักษ์นั้น ก็มีลักษณะของการเข้าควบคุมอำนาจทางการเมืองเป็นการชั่วคราวเช่นกัน ในทั้งสองบทบาทนี้คณะทหารจะไม่ทำการเปลี่ยนแปลงด้านการเมือง เศรษฐกิจ แต่จะรักษาระบบเดิมเอาไว้ แต่สำหรับบทบาทการเป็นผู้ปกครองนั้น นอกจากจะเป็นจะมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจที่สำคัญแล้ว คณะทหารยังเข้าควบคุมการปกครองไว้เสียเอง และไม่มีกำหนดเวลาว่าจะถอนตัวออกด้วย

บทบาทของทหารที่มีต่อการเมืองไทย อาจพิจารณาได้จากบทบาทราชของครีษณ์ผู้ค้ำจุนรัฐของพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ในการเป็นผู้นำกองทัพบทกท่ามกลางความขัดแย้งทางการเมืองช่วงปี พ.ศ.2556-พ.ศ.2557 โดยในช่วงแรกของปัญหาความขัดแย้ง กองทัพได้มีการเรียนรู้จากประสบการณ์ทางการเมืองมาแล้ว จึงพยายามวางตัวเป็นกลาง ตอบสนองนโยบายของรัฐบาลตามความเหมาะสม แต่เมื่อกลุ่มการเมืองต่างๆ พยายามดึงทหารให้เข้ามามีส่วนร่วมทั้งในรูปแบบของการเรียกร้องและต่อต้าน ซึ่งทำให้ทหารเริ่มมีบทบาทเป็นผู้ใกล้ชิดและผู้พิทักษ์ไปพร้อมๆ กัน เพื่อไม่ให้ปัญหาหรือข้อขัดแย้งดังกล่าวบานปลายขึ้น เช่น การเรียกร้องแต่ละฝ่ายหันหน้าเข้ากัน การออกมาปกป้องสถาบันของกองทัพ จนเกิดวลี “อยู่อย่างจงรัก ตายอย่างภักดี” จัดกำลังพลตลอดอาวุธ ออกมาร่วมกับตำรวจในการรักษาความปลอดภัยให้กับประชาชน รวมทั้งการกดดันนโยบายและ

การตัดสินใจของรัฐบาลในเรื่องโครงการรับจำนำข้าว และการเร่งรัดให้รัฐบาลเอาผิดกับผู้ทำการหมิ่นสถาบัน เป็นต้น

โดยเริ่มแรกในปัญหาทางการเมืองครั้งนี้ ทหารพยายามแสดงบทบาทเป็นผู้ไกล่เกลี่ยความขัดแย้ง พิทักษ์รักษาให้ประเทศเกิดความสงบเรียบร้อย และดำรงไว้ซึ่งผลประโยชน์ของชาติ แต่ผลที่ออกมาค่อนข้างประสพความล้มเหลว ความรุนแรงมีแนวโน้มว่าจะยืดเยื้อต่อไป จนนำไปสู่การประกาศใช้ พรบ. กฎอัยการศึก เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ.2557 หลังจากนั้นหนึ่งวัน พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้เชิญบุคคล 7 ฝ่ายร่วมโต๊ะเจรจา ประกอบไปด้วย กลุ่ม นปช., กลุ่ม กปปส., ครม.รักษาการ, กกต., พรรคเพื่อไทย และพรรคประชาธิปัตย์ เพื่อแสวงหาข้อยุติ ซึ่งเป็นการแสดงบทบาทผู้ไกล่เกลี่ยอย่างเต็มตัวและเป็นทางการ แต่ผลการเจรจาล้มเหลวไม่สามารถหาทางออกได้ ทำให้พลเอก ประยุทธ์ ประกาศยึดอำนาจในนาม “คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ หรือ คสช.” ซึ่งนำไปสู่บทบาทผู้ปกครองอย่างเต็มตัว ซึ่งการยึดอำนาจครั้งนี้แม้จะผิดหลักการปกครองแบบประชาธิปไตย แต่สังคมไทยก็เหมือนให้การยอมรับ เพราะต้องการให้ประเทศเกิดความสงบเรียบร้อยมากกว่าความรุนแรง นำไปสู่ความชอบธรรมของทหาร

สอดคล้องกับแนวคิดของ พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต (2557) ที่ว่า “หากต้องเลือกระหว่างมิติตามความชอบธรรมในเรื่องของที่มาอำนาจ กับมิติตามความชอบธรรมในเรื่องการใช้อำนาจและบริหารอำนาจ ชนชั้นกลางส่วนใหญ่มีแนวโน้มจะเลือกมิติล้างมากกว่า” ซึ่งก็ถือต่อการเป็นรัฐธรรมาธิปไตยของทหาร ทำให้มีอำนาจในการแก้ปัญหาการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ภายใต้นโยบาย “ปรองดองสมานฉันท์ คืนความสุขให้คนในชาติ” พร้อมทั้งการจัดทำแผนและแนวทางการปฏิบัติ (Road Map) ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและการวางรากฐานการปกครองของไทยต่อไป จะเห็นได้ว่าถึงแม้ทหารจะเป็นผู้ปกครองแต่ก็ยังคงมีบทบาทผู้พิทักษ์และไกล่เกลี่ย เพราะด้วยยุคสมัยของสังคมโลก ทำให้การแก้ปัญหาต่างๆ ยังต้องใช้สันติวิธีมากกว่าความรุนแรง ในอนาคตแม้ว่าจะเปลี่ยนผ่านการปกครองให้รัฐบาลพลเรือน แต่ทหารก็คงยังมีบทบาทเป็นผู้พิทักษ์และไกล่เกลี่ยต่อไปอีกชั่วระยะเวลาหนึ่ง ดังนั้นจะเห็นได้ว่าบทบาททั้งสามนั้นมีการเปลี่ยนแปลงกันตลอดเวลา ขึ้นอยู่กับปัจจัยแวดล้อมต่างๆ

3.6 รูปแบบการแทรกแซงทางการเมืองของทหาร

นอกจากนี้การแทรกแซงทางการเมืองของทหาร มีหลายรูปแบบ แต่มีลักษณะร่วมกันคือการมีอคติต่อนักการเมือง และกิจกรรมทางการเมืองที่มีการเคลื่อนไหวของกลุ่มผลประโยชน์ การปกป้องผลประโยชน์ร่วมของกองทัพ และการนิยมนระบบการเมืองที่ฝ่ายบริหารมีอำนาจมากกว่า โดย S.E.Finer (1958 อ้างถึงใน นิรัตน์ ทากุดเรือ 2555: 60-61) เชื่อว่าในการแทรกแซงทางการเมืองของทหารนั้น ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมทางการเมืองของสังคมนั้นๆ กล่าวคือ หากเป็นสังคม

การเมืองของประเทศกำลังพัฒนาระดับการแทรกแซงจะมี 4 ระดับ ตามความเข้มของการใช้อิทธิพล คือ

ระดับที่ 1 เป็นการใช้อิทธิพล (influence) ต่อรัฐบาลพลเรือนตามปกติ โดยพยายามโน้มน้าวรัฐบาลให้คล้อยตามด้วยเหตุผลและอารมณ์แต่เป็นการกระทำที่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญและกฎหมาย

ระดับที่ 2 เป็นการใช้ความกดดัน (pressure) หรือการข่มขู่ (black mail) โดยมุ่งที่จะบีบคั้นรัฐบาลพลเรือนให้ปฏิบัติตามความต้องการของตน ซึ่งอาจกระทำได้หลายวิธีและอาจจะขัดกับรัฐธรรมนูญโดยชัดแจ้งก็ได้

ระดับที่ 3 เป็นการปลดรัฐมนตรีหรือรัฐบาลพลเรือนออกจากตำแหน่ง โดยใช้กำลังบังคับหรือข่มขู่แล้วแต่งตั้งรัฐมนตรีหรือรัฐบาลพลเรือนชุดใหม่ที่โอนอ่อนผ่อนตามความต้องการของทหารเข้ามาดำรงตำแหน่งแทน

ระดับที่ 4 เป็นการโค่นล้มรัฐบาลพลเรือน แล้วสถาปนาระบอบทหารขึ้นแทนที่การแทรกแซงทางการเมือง ในระดับนี้ถือได้ว่าเป็นการแทรกแซงระดับสูงสุด

หากพิจารณาตามเกณฑ์ของ Finer ระดับการแทรกแซงทางการเมืองของทหารไทยจัดอยู่ในเกณฑ์สูง ยกเว้นระยะสั้น ๆ เท่านั้นที่ระดับการแทรกแซงของทหารอยู่ในระดับที่ 1 หรือระดับที่ 2 ส่วนสังคมประเทศที่มีวัฒนธรรมทางการเมืองหรือพัฒนาแล้วนั้น ทหารมักจะแทรกแซงทางการเมืองได้น้อยเนื่องจาก

1) *ผู้นำจะต้องได้รับการยอมรับ และสามารถแสวงหาความชอบธรรมจากประชาชนโดยทั่วไปได้*

2) *กระบวนการและองค์กรทางการเมือง ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางว่ามีอำนาจในการปกครองประเทศ*

3) *ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม และมีบทบาททางการเมืองอย่างกว้างขวางเข้มข้น และประชาชนมีความจงรักภักดีอย่างสูงสุดต่อระบบการเมืองและสถาบันทางการเมืองของตน ดังนั้นการเกิดรัฐประหารขึ้นในสังคมใดแสดงว่าสังคมนั้นมีวัฒนธรรมทางการเมืองต่ำ*

นอกจากนี้ในการศึกษา ณิชชาภัทร อุ๋นตรงจิตร (2553) พบว่า จากการวิเคราะห์บทบาทของทหารในทางการเมืองของไทย มีความสัมพันธ์กันใน 3 ลักษณะ ดังนี้

1) *ลักษณะการแย่งชิงอำนาจกันเองของทหาร ซึ่งเป็นลักษณะที่เกิดขึ้นบ่อยที่สุด* ได้แก่ กลุ่มของพลเอก กฤษณ์ สีวะรา ไม่พอใจกับการวางตัวทายาทของ จอมพลถนอม กิตติขจร และลูกเขย จอมพลประภาส จารุเสถียร, การฟอร์มตัวของกลุ่มยังเติร์กและการกบฏเมษาฮาวาย,

ความขัดแย้งระหว่างจปร. 5 และ จปร. 7 และ การที่ จปร. 5 ไม่พอใจที่ พลเอกชาติชาย ชิงชัย พันเอก มนูญ รูปขจร กลับมารับราชการและเลื่อนยศให้เป็นพลตรี

2) ทหารถูกดึงเข้ามาในระบบการเมืองเพื่อส่งเสริมอำนาจของรัฐบาล ซึ่งเป็นลักษณะที่กบฏครั้งร่องลงมา เช่น การดึงพระยาทรงสุรเดช เข้ามาสนับสนุนพระยามโนปกรณัม, การดึงพันเอกพิบูลสงครามมาสนับสนุนพระยาพลพลพยุหเสนา, การคานคูลอำนาจระหว่าง พลตำรวจเอกเผ่า กับ จอมพลสฤษดิ์ เป็นต้น

3) การกระทำของทหารเอง ซึ่งพบว่าเกิดขึ้นน้อยที่สุดและประสบความสำเร็จน้อยที่สุดด้วย เช่น พลโทผิน ชุณหะวัณ กบฏการรัฐประหาร พ.ศ.2490, การรัฐประหารของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์, การรัฐประหารตัวเองของจอมพลถนอม กิตติขจร, การรัฐประหารรัฐบาลนายธานินทร์ ไกรวิเชียร โดย พลเรือเอก สงัด ชลออยู่, การกบฏของ พลเอกฉลาด หิรัญศิริ, การกบฏเมษาฮาวาย และกบฏชาร์เตอร์ เป็นต้น

จากการศึกษาของ พอล แชมเบอร์ส (2552 อ้างถึงใน สุกัลลักษณ์ กาญจนขุนดี 2553) นักวิชาการชาวอเมริกัน ผู้ศึกษาบทบาททหารในการเมืองไทยคนหนึ่ง ได้เสนองานของเขา เรื่อง U-Turn to the Past?: The Resurgence of the Military in Contemporary Thai Politics ได้เสนอกรอบในการวิเคราะห์บทบาทของทหารในการเมืองไทยนั้น จะพิจารณาว่าระหว่างทหารกับพลเรือนใครจะมีอำนาจในการควบคุม ตัดสินใจ และ กำหนดทิศทางการเมืองได้มากกว่ากัน โดยพิจารณาใน 5 ส่วนสำคัญ ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์กับบทบาทของทหารในการเมืองไทย ก็จะสามารถบอกได้ถึงระดับความเข้มข้นมากน้อยของบทบาทของทหาร ดังต่อไปนี้

1) การคัดเลือกผู้นำ จากการใช้อำนาจที่เป็นจริงของกองทัพไทยในการเข้าไปมีบทบาทในการคัดสรรผู้นำ ซึ่งแชมเบอร์สพบว่าในแต่ละยุคแต่ละสมัยนั้นทหารมีอำนาจและความสามารถในการคัดเลือกผู้นำเข้าสู่การเมืองได้แตกต่างกัน โดยเขาได้แบ่งยุคสมัยนับจากสมัย พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ มาจนถึงปัจจุบันได้ 5 ยุคด้วยกัน คือ

(1) ยุคสมัย พลเอกชาติชาย นั่นถือว่าเป็นยุคที่ทหารมีอิสระ อำนาจรัฐบาลพลเรือนในสมัยนั้นอยู่ในระดับกลาง กล่าวคือไม่สามารถจะกำหนดทิศทางของประเทศได้ตามอำเภอใจ ยังต้องมีการต่อรองกับทางกองทัพในหลายเรื่อง

(2) สมัยหลังการยึดอำนาจปี พ.ศ.2534 กองทัพสามารถควบคุมการเมืองได้อย่างเบ็ดเสร็จ กลุ่มนายทหารที่คุมอำนาจในกองทัพก็ได้เข้าไปจัดตั้งพรรคการเมืองเพื่อหวังจะใช้เป็นฐานเข้าควบคุมการเมือง โดยผ่านการเลือกตั้ง

(3) ยุคหลังเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ พ.ศ.2535 กลุ่มพลเรือนได้ขับไล่ทหารออกไปจากการเมือง อำนาจในการร่วมตัดสินใจทางการเมืองของกองทัพในหัวเวาเวลานี้ค่อนข้างต่ำ ในขณะที่อำนาจของรัฐบาลพลเรือนมีอยู่ค่อนข้างสูง

(4) ยุคสมัยของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร นั้นมีองค์ประกอบหลายอย่างที่ให้อำนาจของรัฐบาลพลเรือนมีมาก ประการแรก รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ.2540 ได้ให้อำนาจสิทธิขาดแก่รัฐบาลที่มาจากกาเลือกตั้งค่อนข้างมาก ประกอบกับทักษิณ อาศัยอำนาจทางธุรกิจของเขาและฐานมวลชนจากพรรคการเมือง แชมเบอร์ส ประเมินว่าเป็นอำนาจพลเรือนสูงที่สุดในประวัติศาสตร์การเมืองไทย

(5) ยุคหลังรัฐประหาร พ.ศ.2549 ทหารกลับเข้าสู่การเมืองอย่างเต็มรูปแบบอีกครั้ง สภาทหารคัดเลือกนายกรัฐมนตรีและฝ่ายนิติบัญญัติด้วยตัวเอง พร้อมทั้งวางรากฐานให้ทหารสามารถใช้อำนาจควบคุมการเมืองได้ในอนาคต ผ่านกลไกที่ กอ.รมน. และมีกฎหมายที่ว่าด้วยกฎหมายความมั่นคงภายใน ทหารมีบทบาททางการเมืองได้อย่างต่อเนื่อง และยังคงมีอิทธิพลเหนือรัฐบาลที่มาจากกาเลือกตั้งมาจนกระทั่งปัจจุบัน กองทัพสามารถใช้อำนาจและอิทธิพลในทางความเป็นจริงกดดันหรือจัดตั้งรัฐบาลได้

2) นโยบายสาธารณะ โดยหลักการแล้วการกำหนดนโยบายสาธารณะควรจะเป็นอำนาจหน้าที่ของรัฐบาล แม้แต่ในนโยบายต่างประเทศต่อเพื่อนบ้านซึ่งเคยอยู่ในมือกองทัพมาตลอดยุคสมัยสงครามเย็น ก็มีการเปลี่ยนแปลงมาอยู่ในความรับผิดชอบของรัฐบาลที่มาจากกาเลือกตั้ง อีกทั้งได้ประกาศนโยบายแปรสนามรบเป็นตลาดการค้า โดยไม่ได้นำพาต่อท่าทีของกองทัพแต่อย่างใดเลย และในสมัยต่อๆ มา ทหารก็ไม่ได้นั่งอยู่ในใจกลางของนโยบายต่างประเทศต่อประเทศเพื่อนบ้านอีกต่อไป ยิ่งในสมัย พ.ต.ท.ทักษิณ รัฐบาลพลเรือนที่มาจากกาเลือกตั้งเป็นผู้กำหนดนโยบายและดำเนินนโยบายทั้งหมด กองทัพเข้ามามีบทบาทในการกำหนดนโยบายสาธารณะอย่างเต็มที่อีกครั้งหลังการยึดอำนาจปี พ.ศ.2549 เพราะรัฐบาลในเวลานั้นมาจากกาแต่งตั้งของทหาร

3) ความมั่นคงภายใน รัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นๆ ในปัจจุบัน เช่น กฎหมายความมั่นคงภายใน ได้บัญญัติรับรองการใช้อำนาจของกองทัพในการรักษาความมั่นคงภายในเอาไว้อย่างชัดเจน ทั้งๆ ที่โดยหลักการแล้วงานรักษาความสงบภายในเป็นงานของตำรวจ แต่ด้วยอำนาจและอิทธิพลทางการเมืองที่เกิดขึ้นมาจากกายึดอำนาจของกองทัพ ทำให้งานทางด้านความมั่นคงภายในต้องอยู่ในมือของกองทัพ แม้ว่าในการปฏิบัติจริงอาจจะต้องนำกำลังตำรวจมาใช้ร่วมด้วย แต่ในแง่การบังคับบัญชาที่ล้วนแล้วแต่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกองทัพทั้งสิ้น รัฐบาลที่มาจากการัฐประหาร คือรัฐบาลพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ เป็นผู้ทำโครงสร้างใหม่และชุบชีวิตของกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายใน จากองค์กรที่กำลังจะหมดภารกิจยุคหลังสงครามเย็นให้สามารถ

เกิดขึ้นใหม่และมีบทบาทนำในการรักษาความมั่นคงภายในได้และมีกฎหมายรองรับอำนาจหน้าที่เอาไว้อย่างชัดเจน เป็นการสร้างและเสริมบทบาทของกองทัพให้ออกมาปฏิบัติหน้าที่ควบคุมสถานการณ์ภายในประเทศ จนปัจจุบันเกือบจะเป็นงานหลักของกองทัพไปโดยปริยาย อีกทั้งงานด้านความสงบเรียบร้อยในเขตจังหวัดชายแดนภาคใต้ กองทัพก็เข้าควบคุมและรับผิดชอบอย่างเต็มรูปแบบ ถึงแม้ปัจจุบันจะก่อตั้ง ศอ.บต. ซึ่งจะมีนายกรัฐมนตรีเป็นผู้อำนวยการเองนั้นจะทำงานทางด้านพัฒนา ส่วน กอ.รมน. ก็ยังคงทำหน้าที่ในการรักษาความมั่นคงดั้งเดิม

4) การป้องกันประเทศ สำหรับประเทศที่ปกครองโดยรัฐบาลพลเรือนที่ได้รับเลือกตั้ง กองทัพก็เป็นแต่เพียงกลไกอย่างหนึ่งที่ใช้ในการป้องกันประเทศ กองทัพจะไม่สร้างนโยบายในการป้องกันประเทศเอง หากแต่จะต้องดำเนินการตามนโยบายที่นักการเมืองเป็นผู้นำและผู้กำหนด ซึ่งประเทศไทยก็ต้องดำเนินแนวทางเช่นนั้นด้วยเหมือนกัน แต่เนื่องจากภัยความมั่นคงอยู่ในมือกองทัพมาโดยตลอด ส่วนใหญ่เกี่ยวกับนโยบายป้องกันภัยจากประเทศเพื่อนบ้าน ในทัศนะของแฮมเบอร์ส องค์กรประกอบในการดำเนินนโยบายในการป้องกันประเทศเป็นลักษณะของการประนีประนอมกันระหว่างกองทัพกับรัฐบาลพลเรือน โดยฝ่ายกองทัพควบคุมกระทรวงกลาโหม ส่วนรัฐบาลพลเรือนดำเนินการผ่านสภาความมั่นคงแห่งชาติ

5) องค์กรทหาร แฮมเบอร์ส เสนอว่าจะต้องพิจารณาองค์กรทหารในหลายมิติ ตั้งแต่เรื่องหลักการที่ยึดถือ (Doctrine) พันธกิจ (Mission) กฎหมายทหาร การศึกษาของทหาร ระบบประมวลทหาร และการเลื่อนลดปลดย้ายบุคลากรในกองทัพ ว่ามีลักษณะเช่นไร พื้นฐานสำคัญ of หน้าที่ทหารประการหนึ่งที่ตั้งมาตั้งแต่สมัยจอมพลสฤษดิ์ก็คือ การปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ไปพร้อมๆ กับการปกป้องอธิปไตยของชาติ ในปัจจุบัน แฮมเบอร์ส สรุปว่า เป็นยุคสมัยที่กองทัพเป็นอิสระจากการควบคุมของรัฐบาลพลเรือนที่มาจากการเลือกตั้ง และ ทำนายว่าด้วยความสัมพันธ์และเส้นสายในลักษณะนี้เอง ทหารจะอยู่ในการเมืองในลักษณะนี้ไปได้อีกนาน เพราะลักษณะเช่นนี้เป็นส่วนผสมที่ค่อนข้างลงตัว กองทัพได้เรียนรู้แล้วว่า การเข้าไปบริหารประเทศโดยตรงไม่เป็นผลดี เพราะจะตกเป็นเป้าของการโจมตีจากกลุ่มพลังอื่นๆ ตรงกันข้ามการควบคุมการเมืองโดยผ่านรัฐบาลจะทำให้กองทัพได้ประโยชน์มากกว่า

3.7 ผลกระทบและแนวโน้มการแทรกแซงทางการเมืองของทหารไทย

ตามแนวคิดของ ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2542: 432-449) พบว่าการแทรกแซงทางการเมืองของทหารไทย ทำให้เกิดผลกระทบ 4 ประการที่สำคัญ ได้แก่

- 1) ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกติกาหลักของประเทศอยู่เสมอ
- 2) ทำให้สถาบันหลักทางการเมือง คือ พรรคการเมืองและสภาผู้แทนราษฎรขาดความต่อเนื่อง ซึ่งเป็นผลให้สถาบันดังกล่าวมีความอ่อนแอ

3) ทำให้ทหารเข้ามามีบทบาททางการเมืองเพิ่มมากขึ้น ทั้งในฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ

4) ทำให้เกิดความแตกแยกในกองทัพเป็นฝักเป็นฝ่าย ระหว่างผู้ก่อการกับระหว่างผู้ที่ถูกโค่นล้มอำนาจไป หรือระหว่างรัฐบาลกับคณะผู้ก่อการ

ถึงแม้จะมีการผ่อนปรนให้ทหารเข้ามามีบทบาททางการเมืองในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทหาร โดยตรงตามความเหมาะสม แต่ก็ไม่ได้เป็นหลักประกันว่าการปฏิวัติ หรือรัฐประหารจะไม่เกิดขึ้นอีก เพราะว่ายังมีปัจจัยอีกหลายประการในการกำหนดขอบเขตการแทรกแซงทางการเมืองของทหาร โดยคณะทหารไทยมีแนวโน้มที่จะเข้าแทรกแซงทางการเมือง เมื่อมีการปฏิเสชและหรือขาดสรีทธาต่อระบอบการปกครองประชาธิปไตย เมื่อมีการเคลื่อนไหวไปมาในทางที่มีผลกระทบต่อผลประโยชน์ทางอาชีพและทางการเมืองของคณะทหารโดยตรง และเมื่อมีความขัดแย้งทางอำนาจและผลประโยชน์ระหว่างผู้นำทหารด้วยกันเอง

โดยบทบาทของทหารในอนาคตกับการเข้าแทรกแซงทางการเมืองจะยังคงมีอย่างต่อเนื่อง แต่รูปแบบและระดับการแทรกแซงจะมีการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย และปัจจัยต่างๆ ซึ่งแท้จริงแล้วทหารควรมีหน้าที่หลักในการป้องกันประเทศ ซึ่งเป็นหน้าที่ที่ทหารได้กระทำมาตลอด จะเห็นได้ว่าทหารเป็นสถาบันหนึ่งของประเทศที่มีบทบาทกว้างขวางจนครอบคลุมเกือบทั้งสังคม การที่ทหารได้เข้าไปทำหน้าที่ในการช่วยพัฒนาประเทศอยู่ในปัจจุบันก็เป็นเพียงการขยายบทบาทเท่านั้น ในปัจจุบันวัตถุประสงค์ทางการเมืองของทุกฝ่าย ก็คือการพัฒนาระบอบประชาธิปไตย โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐบาลต้องทำหน้าที่นี้ แต่ทหารซึ่งมีความพร้อมในด้านกำลังคน เครื่องมือ และมีความสามารถในการระดมความช่วยเหลือจากทางภาคเอกชนและภาคราชการ ทหารจึงเข้าไปทำหน้าที่ต่างๆ ดังกล่าว ทำให้นักการเมืองบางคนมองว่าทหารเข้าไปแทรกแซงการเมือง ในขณะที่ทหารกลับพิจารณาว่า ทหารทำบทบาทนี้เพื่อความมั่นคงของชาติ และกระทำด้วยเจตนาที่จะช่วยส่งเสริมความมั่นคงให้กับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของประเทศ

ชัยอนันต์ สมุทวณิช (อ้างถึงใน อธิคม สุวรรณประสิทธิ์ 2545: 64-65) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับบทบาทของทหารในสังคมที่เป็นสังคมเปิดหรือสังคมที่มีพัฒนาการทางการเมืองแล้ว ซึ่งเป็นบทบาทที่กำหนดขึ้นให้สอดคล้องกับลักษณะและการใช้ศักยภาพขององค์กร เพื่อให้เกิดประโยชน์ร่วมสูงสุด โดยพบว่าในยุคโลกาภิวัตน์นี้ทหาร นอกจากจะมีหน้าที่ในการป้องกันประเทศแล้ว ยังควรมีบทบาทเกี่ยวกับการช่วยพัฒนาประเทศด้วย ดังนี้

1) การสร้างเอกภาพแห่งชาติ เหนือความแตกต่างหลากหลายทางท้องถิ่นและภูมิภาค

2) การร่วมแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม อันจะนำไปสู่การลดช่องว่างทางโอกาสและรายได้ และการลดความขัดแย้งทางสังคมลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

3) การร่วมพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างรอบด้าน โดยเฉพาะด้านศาสนา วัฒนธรรม และโอกาสทางการศึกษา

4) การชำระรักษาและเสริมสร้างพลังของประเทศในประชาคมโลก

5) การช่วยเหลือประชาชน

สอดคล้องกับแนวคิดของ เจมส์คีย์ ปิ่นทอง (2552) อธิบายว่าในการเมืองใหม่ ทหารควรทำหน้าที่หลักต่อไป คือ การดูแลรักษาความมั่นคงของประเทศ ต่อสู้กับอิทธิพลศัตรูภายนอกประเทศ แต่เมื่อเกิดภัยของความมั่นคงขึ้นภายในประเทศ มีขบวนการทำลายล้างสถาบันหลักของชาติ ทำลายรัฐธรรมนูญ ทำลายหลักนิติรัฐ ทำลายกระบวนการยุติธรรมและศาลยุติธรรม ทำลายความสงบเรียบร้อยในบ้านเมือง หรือก่อการร้ายในสังคม ทหารก็ไม่อาจละเว้นที่จำเป็นต้องปกป้องประเทศชาติให้รอดพ้นจากภัยความมั่นคงภายใน ในขณะที่เดียวกันทหารในฐานะที่เป็นภาคส่วนหนึ่งของสังคม ก็สามารถจะมีบทบาทแสดงออก และเคลื่อนไหวทางการเมืองได้ ภายใต้ขอบเขตและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

4. โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า เป็นนามที่ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 องค์พระผู้พระราชทานกำเนิดสถาบันการศึกษาแห่งนี้ ทรงเสด็จขึ้นครองราชย์เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2411 ขณะมีพระชนมายุ 15 พรรษา พระองค์ทรงสนพระทัยในกิจการทหารทุกประเภท ประกอบกับในครั้งนั้นมีบุตรราชตระกูลและข้าราชการที่มีอายุอยู่ในวัยเยาว์ เข้าไปอยู่ในพระบรมมหาราชวังชั้นในหลายคนด้วยกัน โดยเริ่มจากจัดตั้ง “ทหารมหาดเล็กไล่ก่า” ในชั้นแรกมีจำนวนประมาณ 12 คนทำหน้าที่ไล่ก่าที่บินมารบกวนข้าวสุกในเวลาทรงบาตร และได้จัดตั้งบอร์ดีการ์ดขึ้น 24 คน โดยทรงเลือกจากทหารมหาดเล็กข้าหลวงเดิม เรียกกันว่า “ทหาร 2 โหล” และมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง จนถึง 1 มกราคม พ.ศ.2491 ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาต ขนานนามโรงเรียนนายร้อยทหารบกว่า “โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า, Chulachomklao Royal Military Academy” โดยใช้แนวทางตามหลักสูตรของโรงเรียนนายร้อยทหารบกสหรัฐอเมริกา (West Point)

โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเป็นแหล่งผลิตนายทหารหลักของกองทัพบก ออกมารับใช้ประเทศชาติ เป็นระยะเวลาอันยาวนานถึง 100 กว่าปี

4.1 ระบบการศึกษา

โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าในปัจจุบันจัดการศึกษาในระดับปริญญาตรี ซึ่งมีประกอบไปด้วย 3 กลุ่มหลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรปริญญาวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต และปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต โดยจัดการศึกษาระบบทวิภาค และมีการฝึกภาคสนามสำหรับวิชาทหาร แต่ละภาคมีระยะเวลาการศึกษาไม่น้อยกว่า 15 สัปดาห์ รวม 4 ปี การศึกษา หรือ 8 ภาคการศึกษาวิชาการ 4 ภาคการฝึกวิชาทหาร เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ถึงเดือนเมษายนของปีต่อไป สำหรับหลักสูตรการศึกษาโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า นั้น ได้พิจารณาโดยยึดถือนโยบายของผู้บังคับบัญชา ความต้องการและความคาดหวังของหน่วยผู้ใช้ และความก้าวหน้าของวิทยาการและเทคโนโลยีของโลกเป็นสำคัญ โดยโครงสร้างการจัดการศึกษา มีการสนธิผสมผสานอย่างกลมกลืนในองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ

4.1.1 ภาควิชาการ ทั้งวิชาเฉพาะสาขา และวิชาความรู้พื้นฐานที่สำคัญสำหรับคุณลักษณะที่ต้องการในด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านสังคมศาสตร์ ได้แก่ วิชากฎหมาย ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การปกครอง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รวมทั้งพื้นฐานอารยธรรมไทย เพื่อให้มีความเข้าใจในประชาชน หน้าที่และบทบาทของทหารในสังคมระบอบประชาธิปไตย และรอบรู้ถึงปัญหาที่ประเทศชาติกำลังเผชิญอยู่ รับผิดชอบโดยส่วนการศึกษา โดยแบ่งเป็น

1) ความรู้พื้นฐาน ที่สำคัญสำหรับคุณลักษณะที่ต้องการ

(1) **ด้านภาษา** ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ เพื่อฝึกให้สามารถสื่อความหมายได้อย่างชัดเจนทั้งด้วยวาจา หรือเป็นลายลักษณ์อักษร สามารถแสดงความคิดเห็นต่างๆ ได้อย่างเฉลียวฉลาด และสามารถติดต่อสื่อสารกับบุคคลทั่วไปได้

(2) **ด้านสังคมศาสตร์** ได้แก่ วิชากฎหมาย ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การปกครอง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รวมทั้งพื้นฐานอารยธรรมไทย เพื่อให้มีความเข้าใจในประชาชน หน้าที่และบทบาทของทหารในสังคมระบอบประชาธิปไตย และรอบรู้ถึงปัญหาที่ประเทศชาติกำลังเผชิญอยู่

(3) **วิทยาศาสตร์พื้นฐาน** เพื่อฝึกให้นำไปใช้ความคิดและพูดได้อย่างถูกต้อง สามารถหาเหตุผลและเข้าใจ สอบสวน วิเคราะห์ และนำไปใช้ประโยชน์ในการศึกษา วิชาการขั้นสูงต่อไป

(4) พลศึกษา เพื่อให้รู้หลักการเสริมสร้างสมรรถภาพร่างกาย และการกีฬา สามารถพัฒนาความแข็งแรงของร่างกาย และความสามารถในทางกีฬาให้แก่ตนเอง และสามารถพัฒนาสมรรถภาพร่างกายและกิจกรรมกีฬาให้แก่กำลังพลในหน่วยของตนได้

(5) จิตวิทยาและการนำทหาร ให้มีความรู้และสามารถใช้จิตวิทยาในการเป็นผู้นำทหาร และความสามารถในการเป็นครูทหาร

(6) วิทยาการทหาร เพื่อวางพื้นฐานที่เข้มข้นสำหรับทหารอาชีพ ในด้านปัจจัยและกลไกในพลังอำนาจด้านการป้องกันประเทศ โครงสร้างพื้นฐานของกองทัพและหน่วย และกลไกในการต่อสู้เบ็ดเสร็จในภาพรวมของชาติ ความเข้าใจในลักษณะพื้นที่และภูมิประเทศ การปฏิบัติการร่วม - ผสมและการปฏิบัติการผสมเหล่า

2) วิชาเฉพาะสาขา ให้นักเรียนนายร้อยมีโอกาสเลือกศึกษาได้ในสาขาที่ตนชอบและถนัด เพื่อให้มีความรู้ในด้านวิทยาศาสตร์ประยุกต์หรือวิศวกรรม ให้สามารถพิจารณาปัญหาธรรมดาสامัญญ์ และแก้ไขข้อขัดข้องในเรื่องวิศวกรรมของเหล่าได้ และมีพื้นฐานความรู้เพียงพอ สำหรับศึกษาชั้นสูงเพิ่มเติมต่อไปในแขนงต่างๆ โดยเฉพาะเมื่อทางราชการต้องการได้

3) วิชาเลือกเสรี เพื่อให้ให้นักเรียนนายร้อยมีโอกาสเลือกศึกษาเพิ่มเติมตามที่สนใจ

4.1.2 ภาควิชาทหาร ทำการสอนในภาคการศึกษา เกี่ยวกับ ภารกิจ การจัดหน่วยของทุกเหล่าในกองทัพบก หลักพื้นฐานการรบ และการใช้หน่วยทางยุทธวิธี ตลอดจนพื้นฐานของยุทธศาสตร์ และบทเรียนจากการรบในอดีต และทำการฝึกตามลำดับขั้นของหน้าที่ต่างๆ ในแต่ละระดับหน่วยของเหล่าต่างๆ ตั้งแต่ ระดับบุคคล หมู่ และหมวด โดยเน้นเหล่ารบ เป็นหลัก โดยเฉพาะการเป็นผู้นำหน่วยทหารขนาดเล็ก และเพิ่มการฝึกหลักสูตรพิเศษต่างๆ เช่น หลักสูตรส่งทางอากาศ และหลักสูตรการรบแบบจู่โจม ในการฝึกภาคสนาม เป็นต้น รับผิดชอบโดยส่วนวิชาทหาร

4.1.3 ภาคการเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำ เป็นการฝึกสอน อบรมและปลูกฝังนิสัยอุปนิสัย วินัย จิตวิทยา และการนำทหาร พลศึกษา วิชาทหารเบื้องต้น ทั้งในระหว่างภาคการศึกษา และภาคฝึก ซึ่งสอดแทรกอยู่ตลอดเวลา ด้วยระเบียบปฏิบัติประจำ ระบบที่สำคัญต่าง ๆ เช่น ระบบนักเรียนนายร้อยใหม่ ระบบอาวุโส ระบบเกียรติศักดิ์ เป็นต้น โดยแต่ละระบบนั้นมีวัตถุประสงค์การนำมาใช้ที่แตกต่างกัน ดังนี้

ระบบนักเรียนนายร้อยใหม่ ใช้กับนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 1 เพื่อเป็นการปรับสภาพจากนักเรียนเตรียมทหารให้มีความเหมาะสมเป็นนักเรียนนายร้อย เน้นการปฏิบัติตามคำสั่งอย่างเคร่งครัดประกอบการสอนประเพณีข้อปฏิบัติและกฎระเบียบของนักเรียนนายร้อย

ระบบอาวุโส คือการนับถือให้ความเคารพผู้ที่มีอาวุโสมากกว่า ซึ่งจะสอดคล้องกับสิทธิที่จะได้รับในแต่ละชั้นปี ผู้ที่มีอาวุโสน้อยต้องเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งผู้ที่มีอาวุโสมากกว่าตนเอง

ระบบเกียรติศักดิ์ คือการปลูกฝังให้ยึดถือและระลึกถึงเกียรติยศและศักดิ์ศรีของตนเอง ต้องขอมความผิดที่ตนเองกระทำ ความผิดทั้งต่อหน้าและลับหลังผู้อื่น และจะไม่ยอมให้ผู้ใดกระทำความผิดตามข้อบังคับของนักเรียนนายร้อย เป็นต้น

เราจะเห็นได้ว่าระบบเหล่านี้มีผลต่อระบบความคิดและทัศนคติของนักเรียนนายร้อย อีกทั้งกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำ เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้จิตวิทยาในการเป็นผู้นำ และความสามารถในการเป็นครูทหาร มีความรับผิดชอบ มีความคิดที่สร้างสรรค์ สามารถตัดสินใจได้อย่างเด็ดเดี่ยวในภาวะคับขัน มีพื้นฐานของการดำรงความต่อเนื่อง ในการพัฒนาในฐานะผู้นำองค์กรทางทหาร มีความมุ่งมั่นต่อความรับผิดชอบตามภาวะผู้นำที่สูงขึ้น เป็นผู้มีความหมาย รู้กาลเทศะ มีคุณธรรมและจริยธรรมตระหนักในคุณค่าที่สำคัญของทหารอาชีพ รับผิดชอบต่อโดยกรมนักเรียนนายร้อยรักษาพระองค์

4.2 วิวัฒนาการหลักสูตรการศึกษา

วิวัฒนาการหลักสูตรการศึกษาของนักเรียนนายร้อยมีพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่อง โดยจะพิจารณาควบคู่กับวิวัฒนาการของการปกครองของไทย แบ่งออกเป็น 4 ช่วงสำคัญ ดังนี้

ช่วง พ.ศ.2441-2449 สมัยราชาธิปไตย หลังจากระบอบสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาพิชัยญาติ เจ้าอยู่หัว ได้เสด็จขึ้นครองราชย์ ซึ่งเห็นชัดเจนว่าฐานะของพระองค์ในระบอบที่เสวยราชย์ใหม่ๆ นั้น ล่อแหลมต่ออันตรายอย่างยิ่ง จากการที่พระองค์รู้สึกว่าจะไม่ปลอดภัยนัก จึงทรงจัดให้ราชบุตรในตระกูลและบุตรข้าราชการที่เยาว์วัย ซึ่งขณะนั้นได้เข้าไปอยู่ในพระราชวังชั้นในหลายคนด้วยการรวมกันแล้วฝึกวิชาทหารตามยุทธวิธีอย่างใหม่ขึ้น และเรียกทหารเด็กเหล่านั้นว่า “ทหารมหาดเล็กไถ่กา” และ แต่งตั้งเป็นกองทหารมหาดเล็กสำหรับรักษาพระองค์อย่างใกล้ชิด หลักสูตรช่วงแรกของการจัดการเรียนและการฝึกมุ่งเน้นการสอนพระราชโองการ งานพระราชพิธี ถวายความปลอดภัย แล้วพัฒนามาเป็นงานการทหารจากการที่ได้ส่งไปเรียนต่างประเทศ จนสามารถก่อตั้งเป็นโรงเรียนนายร้อยทหารบก พ.ศ.2471 ในสมัยรัชกาลที่ 6 เกิดการทำทลายอำนาจจากกลุ่มนายทหารหนุ่มที่จบการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อย คือ กบฏ ร.ศ.130 ที่ต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองแต่ไม่สำเร็จ แต่ก็สร้างอิทธิพลต่อแนวคิดของนายทหารรุ่นต่อๆมา ทำให้ในสมัยรัชกาลที่ 6 จึงทรงเน้นปลูกฝังอุดมการณ์ความรักชาติ รักสถาบันกษัตริย์ ผ่านงานพระราชนิพนธ์ ในสมัยรัชกาลที่ 7 ได้เสด็จมาพระราชทานกระบี่แก่นักเรียนนายร้อยทหารบกที่จบการศึกษาชั้นสูงสุดเป็นครั้งแรก นำมาสู่ความผูกพันระหว่างนักเรียนนายร้อยกับสถาบันกษัตริย์มากขึ้น สรุปได้ว่าแนวทางหลักสูตร

การศึกษาจะเป็นในแนวทางที่กษัตริย์หรือเชื้อพระวงศ์ชั้นสูงที่ได้รับการศึกษาจากต่างประเทศเป็นผู้กำหนดแนวทางหลักสูตรการศึกษาของนักเรียนนายร้อย

ช่วง พ.ศ.2475-2491 สมัยอำมาตยาธิปไตย หลังการปฏิวัติ พ.ศ.2475 มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองผู้นำทหารสายคณะราษฎร เข้ามามีอำนาจในการปกครอง นำไปสู่การต่อสู้กับระหว่างกลุ่มอำนาจเก่าและกลุ่มอำนาจใหม่ในหลายๆ ด้าน รวมทั้งหลักสูตรของนักเรียนนายร้อยก็เช่นเดียวกัน เนื่องด้วยนโยบายชาตินิยมและผู้นำนิยมของ จอมพล ป.พิบูลสงคราม ให้ความสำคัญของวิทยาการสมัยใหม่ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับทหารในเหล่าต่างๆ เป็นอันมาก โดยได้แนวทางมาจากโรงเรียน Poly Technique ของฝรั่งเศส นำมาดัดแปลงให้เหมาะสมกับระบบการศึกษาของไทย ตั้งเป็น “โรงเรียนเทคนิทหารบก” อีกทั้งเนื่องจากภาวะสงครามโลกทำให้มีความต้องการนายทหารทั้งหญิงและชาย จึงให้สร้างหลักสูตรนักเรียนนายร้อยหญิงขึ้นมาหนึ่งรุ่น โดยทำการฝึกเช่นเดียวกับนักเรียนนายร้อยชาย สรุปได้ว่าในช่วงเวลานี้ผู้นำทหารซึ่งอีกบทบาทหนึ่งคือผู้ปกครองประเทศเป็นผู้กำหนดแนวทางหลักสูตรของนักเรียนนายร้อย โดยเน้นแนวคิดการสร้างชาติและความทันสมัยใหม่

ช่วง พ.ศ.2491-2534 ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 จากผลของสงครามและอิทธิพลของสหรัฐอเมริกา กองทัพบกจึงมีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงการจัดมาตาม โดยพิจารณาหลักสูตรสำหรับโรงเรียนนายร้อยทหารบกใหม่เพื่อให้เข้ากับหลักสูตรของทางสหรัฐอเมริกา และเปลี่ยนชื่อ “โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า” เน้นศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต เริ่มนับเป็นรุ่น จปร.1 (หลักสูตร west point) ต่อมา พ.ศ.2501 สร้างโรงเรียนเตรียมทหาร จึงเริ่มนับรุ่น ตท.1 ในช่วงเผด็จการทหารของ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ มีปกครองประเทศภายใต้แนวคิดพอชนอุปถัมภ์ เน้นการสร้างความทันสมัย การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างทหารกับสถาบันกษัตริย์ ซึ่งต่อมาบัญญัติหลักเป็นสำคัญที่นักเรียนนายร้อยต้องยึดถือ ผลจากการต่อสู้กับกษัตริย์คอมมิวนิสต์ทำให้กองทัพต้องการนายทหารระดับผู้บังคับหมวดมากขึ้น ในปี พ.ศ.2512 กองทัพบกได้สั่งการให้ปรับปรุงการศึกษา โดยให้นักเรียนนายร้อยมีสิทธิ์ศึกษาต่อในชั้นปี 4-5 ได้เพียงร้อยละ 40 ของรุ่น ที่เหลือเมื่อจบการศึกษาชั้นปีที่ 3 แล้วให้ออกรับราชการเป็นนายทหารสัญญาบัตร แต่ก็ดำเนินการได้เพียงสองรุ่นจึงต้องระงับ และในภายหลังทั้งสองรุ่นนี้ก็มีโอกาสได้กลับมาศึกษาต่อจนครบตามหลักสูตร 5 ปี ทำให้นักเรียนนายร้อยได้ไปรับรู้ประสบการณ์ที่แท้จริง การแตกแยกทางความคิดและความเชื่ออันเป็นพื้นฐานมาจากปัญหาทางการเมืองและสังคมไทย ประกอบกับการขึ้นมามีบทบาทของทหารประชาธิปไตย และจปร.7 หรือกลุ่มยิ่งเดิร์ก ซึ่งมีแนวคิดเป็นประชาธิปไตย และมีบทบาทสำคัญต่อการเมืองไทยในเวลาต่อมา เพราะในช่วงรุ่นนี้ต้องทำการสู้รบกับกษัตริย์คอมมิวนิสต์ เห็นปัญหาข้อเท็จจริงของประเทศชาติ นำไปสู่การมีจิตสำนึกทางการเมือง สรุป

ได้ว่าในช่วงเวลานี้ผู้นำทหารซึ่งอีกบทบาทหนึ่งคือผู้ปกครองประเทศ จะเป็นผู้กำหนดแนวทางหลักสูตรของนักเรียนนายร้อย ถึงแม้ว่าหลักสูตรจะเหมือนกันแต่ในช่วงของการปกครองแบบเผด็จการย่อมทำให้นักเรียนนายได้รับอิทธิพลแนวคิดแบบเผด็จการ ต่อมาในช่วงการต่อสู้กับคอมมิวนิสต์นักเรียนนายร้อยก็ย่อมได้รับแนวคิดประชาธิปไตยมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามแนวคิดนั้นก็เป็นเรื่องเกี่ยวกับการใช้อำนาจในการเป็นผู้ปกครองและผู้พิทักษ์

ช่วงหลัง พ.ศ.2534 สมัยประชาธิปไตย ได้มีการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ กล่าวคือ มีการใช้หลักสูตรใหม่ที่มีการแยกสาขาวิชาที่เป็นการแยกปริญญา โดยเน้นความเข้มข้นของสาขาวิชาในระดับของวิชาชีพตามสาขาโดยยึดเกณฑ์ของทบวงมหาวิทยาลัยเป็นหลัก ประกอบกับความตื่นตัวทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ ทำให้มีการเพิ่มหลักสูตร ได้แก่ วิทยาศาสตร์บัณฑิต (วท.บ.) วิศวกรรมบัณฑิต (วศ.บ.) และศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ) สอดคล้องกับบทเรียนจากเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ทำให้ทหารคิดลบในสายตาประชาชน โดยแนวคิดของพลเรือนในกระบวนการประชาธิปไตย ทำให้ทหารทิ้งระยะห่างกับการเมืองมาระดับหนึ่ง มุ่งความเป็นทหารอาชีพมากขึ้น จึงมีการเพิ่มเติมความรู้ในทางวิชาการมากขึ้น มีการรณรงค์ทหารประชาธิปไตยมากขึ้น ซึ่งมีผลต่อหลักสูตรของนักเรียนนายร้อยที่เปิดกว้างมากขึ้น ทำให้หลักสูตรมีมาตรฐานเดียวกับมหาวิทยาลัยทั่วไป รวมทั้งการเปิดกว้างของแนวคิดทางการเมืองประชาธิปไตยมากขึ้น สรุปได้ว่าในช่วงเวลานี้ผู้นำทหารเป็นผู้กำหนดแนวทางหลักสูตรของนักเรียนนายร้อย โดยข้อมูลอาศัยผลการวิจัยหลักสูตรเป็นแนวทางการกำหนด ซึ่งโครงสร้างหลักของหลักสูตรนี้ใช้มาถึงปัจจุบัน อาจมีการเปลี่ยนแปลงในบางวิชาหรือบางกิจกรรม รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงจำนวนปีการศึกษาจาก 5 ปี เหลือ 4 ปี ตามความเหมาะสมของยุคสมัย โดยความมุ่งหมายของหลักสูตรเพื่อสร้างนายทหารอาชีพปกป้องอธิปไตยของชาติ และร่วมพัฒนาประเทศชาติ ดังนั้นเราสามารถสรุปวิวัฒนาการหลักสูตรของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ได้ตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2.3 สรุปหลักสูตร โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า พ.ศ. 2444 – พ.ศ.2546

ลำดับ	หลักสูตร	ปี พ.ศ.	จำนวน รุ่น	วุฒิบัตรที่ได้รับ	หมายเหตุ
1	นักเรียนนายร้อยทหารบก	2441-2449	35	ประกาศนียบัตรฯ	
	- รับผู้จบ ม.8 นายร้อย ทหารบก 3 ปี	2475-2482	8	ประกาศนียบัตรฯ	
	- รับผู้จบ ม.6 เตรียม ทบ.2 ปี นายร้อยทหารบก 3 ปี	2483-2489	7	ประกาศนียบัตรฯ	เตรียม ทบ. รุ่นที่ 1-7
2	นักเรียนนายร้อย รร.จปร. หลักสูตร 5 ปี	2495-2546	55	ปริญญาบัตร	หลักสูตรใหม่ รุ่นที่ 1
	- หลักสูตรเวสปอยต์ รร.จปร.	2492-2533		ปริญญาบัตร	วทบ.(ทบ.)
	- หลักสูตร รร.จปร. พ.ศ. 2534 (5 ปี)	2534- 2544	11	ปริญญาบัตร	วศ.บ., วท.บ., ศศ.บ.
	- หลักสูตร รร.จปร. พ.ศ. 2544 (4 ปี)	2545-ปัจจุบัน	3	ปริญญาบัตร	(ตามสาขาที่เรียน)
3	นักเรียนนายดาบ	2453-2475	21	ประกาศนียบัตรฯ	
4	นักเรียนเทคนิคหลักสูตร 5 ปี	2477-2489	13	ประกาศนียบัตรฯ	รับผู้จบ ม.8 ศึกษา 5 ปี
5	นักเรียนนายร้อยสำรอง	2485-2496	7	ประกาศนียบัตรฯ	
	- รับผู้จบ ม.6 ศึกษา 1 ปี 6 เดือน	2485-2487		ประกาศนียบัตรฯ	
	- รับผู้จบ ม.8 ศึกษา 1 ปี	2493-2496		ประกาศนียบัตรฯ	
6	นักเรียนนายร้อยหญิง	2485	1	ประกาศนียบัตรฯ	รับผู้จบ ม.6 ศึกษา 1 ปี
7	นักเรียนนายร้อยหลักสูตร พิเศษ	2511-2516	8	ประกาศนียบัตรฯ	

ที่มา: วิทยาลัยการหลักสูตรการศึกษาโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า (<http://www.crma.ac.th/>)

อีกทั้งปัจจุบันในการจัดทำหลักสูตรการศึกษาของนักเรียนนายร้อย เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของกองทัพและสังคมไทย ดังนั้นการจัดทำหลักสูตรต้องพิจารณาหลายๆ ด้าน เช่น ในการจัดทำหลักสูตร พ.ศ. 2534 ต้องจัดทำขึ้นให้สอดคล้องกับ

- 1) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7
- 2) นโยบายการทหารกระทรวงกลาโหม พ.ศ. 2535 - พ.ศ. 2539
- 3) นโยบายการศึกษาของกองทัพบก พ.ศ. 2535 - พ.ศ. 2539
- 4) พระราชบัญญัติกำหนดวิทยฐานะผู้สำเร็จวิชาการทหาร (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2533
- 5) ประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่องเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรปริญญาตรี พ.ศ. 2532
- 6) ข้อบังคับของคณะกรรมการควบคุมการประกอบวิชาชีพวิศวกรรม ว่าด้วย

หลักเกณฑ์การรับรองหลักสูตรการศึกษาและสถานศึกษา (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2534

การพัฒนาหลักสูตร

โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ตรวจสอบและประเมินผลปัจจัยและการดำเนินงานด้านต่างๆที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรทุกปีการศึกษา ตามหลักการและวิธีการที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้ากำหนด รวมทั้งนำผลตรวจสอบและประเมินมาใช้ประกอบการพิจารณาปรับปรุงหลักสูตร ให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยคำนึงถึง

- (1) ความต้องการและความคาดหวัง ของกองทัพบกและหน่วยทหารที่ผู้สำเร็จการศึกษาต้องไปปฏิบัติหน้าที่รับราชการ
- (2) กฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ และมาตรฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เช่น นโยบายการศึกษาของกองทัพบก, มติคณะกรรมการพัฒนาระบบการศึกษาของกองทัพบก และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เป็นต้น
- (3) วิวัฒนาการและความเปลี่ยนแปลง ของสังคม วิทยาการ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าจัดให้มีการประเมินเพื่อพัฒนาหลักสูตรอย่างน้อยทุก 5 ปี โดยนำผลการประเมินหลักสูตรประจำปี ผลประเมินจากนักเรียนนายร้อย ครูอาจารย์ และผู้ใช้ผู้สำเร็จการศึกษามาประกอบการพิจารณาการปรับปรุงหลักสูตร เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของกองทัพบกและสอดคล้องกับปัจจัยทางการศึกษาต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป

4.3 กำหนดการจัดภาคการศึกษาประจำปีการศึกษา การเลื่อนชั้น และการสำเร็จการศึกษา

จากการศึกษาเป็นแบบทวิภาค โดยในปีการศึกษาแต่ละปีเริ่มต้นด้วยภาคการศึกษา 1 ในห้วงเดือน ก.พ.- มี.ค. (8 สัปดาห์) ภาคการศึกษาวิชาการที่ 1 อยู่ในห้วง พ.ค.- ส.ค. (16 สัปดาห์) ภาคการศึกษาวิชาการที่ 2 เริ่มต้นหลังจากสิ้นภาคการศึกษาที่ 1 ประมาณ 3 สัปดาห์ อยู่ในห้วงกลางเดือน ก.ย. ถึง กลางเดือน ม.ค. ของปี พ.ศ.ถัดไป และสิ้นเดือน ม.ค. คือวันสิ้นปีการศึกษา นักเรียนนายร้อยที่ผ่านการศึกษายะได้รับการเลื่อนชั้นสูงขึ้น

การเลื่อนชั้น นักเรียนนายร้อยที่ได้รับการพิจารณาเลื่อนชั้นการศึกษาจะต้องมีผลการศึกษาด้านต่างๆ ด้านวิชาการ ระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ 2.00 ขึ้นไป ด้านทหารภาคปฏิบัติ ต้องผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนด ด้านคุณลักษณะผู้นำและคุณธรรม จากผลประเมินด้านสมรรถภาพทางกาย ความประพฤติ และความเหมาะสมในการเป็นทหาร คะแนนไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 60

การสำเร็จการศึกษา นักเรียนนายร้อยที่ถือว่าสำเร็จการศึกษานั้น ต้องสอบผ่านเกณฑ์ที่กำหนดในหลักสูตรครบถ้วนทุกด้าน โดยมีระดับคะแนนการศึกษาด้านวิชาการทุกรายวิชาตามที่กำหนดในหลักสูตรตั้งแต่ 1.00 ขึ้นไป ระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่เริ่มการศึกษาในชั้นปีที่ 1 จนถึงสิ้นชั้นปีที่ 4 ตั้งแต่ 2.00 ขึ้นไป รวมทั้งผ่านเกณฑ์การประเมินผลในด้านการศึกษากฎปฏิบัติ และด้านคุณลักษณะผู้นำตามที่กำหนด

การเลือกเหล่าและหน่วยที่สังกัด จะทำการเลือกตามลำดับรุ่น พิจารณาจากเกรดเฉลี่ยวิชาเรียนรวมสะสมและคะแนนความประพฤติรวม โดยจะทำการเลือกเหล่าก่อน เช่น ทหารราบ ทหารม้า เป็นต้น จากนั้นจะเลือกหน่วยที่สังกัด สำหรับการเลือกนั้นจะขึ้นอยู่กับความสนใจและปัจจัยต่างๆ ของแต่ละบุคคล รวมทั้งค่านิยมของแต่ละยุคสมัย

4.4 วิชาการในหลักสูตรการศึกษาของนักเรียนนายร้อยที่ให้ความรู้ทางด้านทางการเมืองการปกครอง

จากการที่บุคคลจะแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองใดออกมานั้น ส่วนสำคัญส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการกล่อมทางการเมือง โดยเริ่มจากกระบวนการเรียนรู้ทางการเมืองตามแนวคิดของ Almond and Verba (1965: 16-17) อธิบายว่า แบบแผนทางพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลย่อมต้องอาศัยความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก และการประเมินค่าต่อระบบการเมืองเป็นพื้นฐานพิจารณาได้จากหลักสูตรของนักเรียนนายร้อย ที่มีผลต่อแนวคิดทางสังคมและการเมืองการปกครองของนักเรียนนายร้อย (หลักสูตร รร.จปร.พ.ศ. 2544 (ปรับปรุง พ.ศ.2554)) โดยแบ่งเป็น

4.4.1 ด้านวิชาการ ซึ่งรับผิดชอบโดยกองวิชากฎหมายและสังคมศาสตร์ ซึ่งเป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับสังคมและการเมืองการปกครอง มีดังนี้

วิชาความรู้พื้นฐาน หรือวิชาเรียนรวม คือวิชาที่นักเรียนนายร้อยทุกคนต้องศึกษา ได้แก่ วิชากฎหมาย ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การปกครอง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รวมทั้งพื้นฐานอารยธรรมไทย เพื่อให้มีความเข้าใจในประชาชน หน้าที่และบทบาทของทหารในสังคมระบอบประชาธิปไตย และรอบรู้ถึงปัญหาที่ประเทศชาติกำลังเผชิญอยู่

(1) ชั้นปีที่ 1 ได้แก่

SS 1001 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป (*Principles of Jurisprudence*)

SS 1101 เศรษฐศาสตร์เบื้องต้น (*Principles of Economics*)

SS 1201 หลักรัฐศาสตร์ (*Principles of Political Science*)

(2) ชั้นปีที่ 2 ได้แก่

SS 2002 กฎหมายรัฐธรรมนูญ (*Constitutional Law*)

HI 2001 ไทยศึกษา (*Thai Studies*)

(4) ชั้นปีที่ 4 ได้แก่

HI 4002 ประวัติศาสตร์ร่วมสมัย (*Contemporary History*)

วิชาเฉพาะ คือวิชาที่นักเรียนนายร้อย ตั้งแต่ชั้นปีที่ 2 ขึ้นไป เลือกศึกษาเฉพาะทางในแต่ละสาขา เช่น หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มีวิชาที่ต้องศึกษาดังนี้

(2) ชั้นปีที่ 2 ได้แก่

SS 2002 กฎหมายรัฐธรรมนูญ (*Constitutional Law*)

SS 2102 เศรษฐศาสตร์จุลภาค (*Micro Economics*)

SS 2103 เศรษฐศาสตร์มหภาค (*Macro Economics*)

SS 2202 การเมืองการปกครองไทย (*Thai Government and Politics*)

SS 2301 สังคมวิทยาเบื้องต้น (*Introduction to Sociology*)

SS 2303 นิเวศวิทยามนุษย์ (*Human Ecology*)

SS 2302 ทฤษฎีทางสังคมวิทยา (*Sociology Theory*)

SS 2304 แนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาประเทศ (*Concept and Theory of Development*)

SS 2401 หลักการบริหารรัฐกิจ (*Principles of Pubic Administration*)

(3) ชั้นปีที่ 3 ได้แก่

SS 3407 การบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Management)

SS 3003 กฎหมายปกครอง (Administrative Law)

SS 3104 เศรษฐกิจประเทศไทย (Thai Economy)

SS 3203 การเมืองการปกครองท้องถิ่น (Local Government)

SS 3305 ปัญหาสังคม (Social Problem)

SS 3306 การพัฒนาชุมชน (Social Development)

SS 3307 ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ 1 (Research Methodology in

Social Sciences1)

(4) ชั้นปีที่ 4 ได้แก่

SS 4204 ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (International Relations)

SS 4106 เศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ (International Economics)

SS 3410 นโยบายสาธารณะเบื้องต้น (Introduction to Public Policy)

SS 4205 การเมืองการปกครองเอเชียอาคเนย์ (Politics and

Governments of Southeast Asia)

SS 4308 ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ 2 (Research Methodology

in Social Sciences 2)

นอกจากนี้ยังมีวิชาเลือกเสรี เพื่อให้นักเรียนนายร้อยมีโอกาสเลือกศึกษาเพิ่มเติมตามที่สนใจ ซึ่งจะมีให้เลือกศึกษาในแต่ละชั้นปีแตกต่างกันออกไป

4.4.2 กลุ่มวิชาภาคการเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำ เป็นการฝึกสอน อบรมและปลูกฝังนิสัย อุปนิสัย วินัย จิตวิทยา และการนำทหาร พลศึกษา วิชาทหารเบื้องต้น ทั้งในระหว่างภาคการศึกษา และภาคฝึก ซึ่งสอดแทรกอยู่ตลอดเวลา ด้วยระเบียบปฏิบัติประจำ ระบบต่างๆ เช่น ระบบนักเรียนใหม่ ระบบอาวุโส ระบบเกียรติศักดิ์ เป็นต้น อีกทั้งกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำ เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้จิตวิทยาในการเป็นผู้นำ และความสามารถในการเป็นครูทหาร มีความรับผิดชอบ มีความคิดที่สร้างสรรค์ สามารถตัดสินใจได้อย่างเด็ดเดี่ยวในภาวะคับขัน มีพื้นฐานของการดำรงความต่อเนื่อง ในการพัฒนาในฐานะผู้นำองค์กรทางทหาร มีความมุ่งมั่นต่อความรับผิดชอบต่อภาวะผู้นำที่สูงขึ้น ได้แก่

(1) ชั้นปีที่ 1 ได้แก่

PC 1101 จิตวิทยาเบื้องต้น (Introduction to Psychology)

(2) ชั้นปีที่ 2 ได้แก่

PC 2201 การนำทหาร (Military Leadership)

PC 2104 จริยศึกษา (Ethics Study)

PC 2204 แบบธรรมเนียมทหาร (Military Culture)

(3) ชั้นปีที่ 3 ได้แก่

PC 3301 ครูทหาร (Military Instructor)

PC 3303 มารยาททั่วไปและมารยาททางทหาร (General and Military Manners)

(4) ชั้นปีที่ 4 ได้แก่

PC 4304 การปลูกฝังอุดมการณ์ทางทหาร (Military Ideology)

หมายเหตุ บางวิชามีการเปลี่ยนแปลงหรืออาจจะไม่มีการเปิดสอน ในแต่ละปีการศึกษา ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ปัจจุบันที่กำหนด

จากที่กล่าวมานี้ จะทำให้เราเห็นภาพเนื้อหาหลักสูตรการศึกษาด้านวิชาการ และกระบวนการอบรมเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำของนักเรียนนายร้อย ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยโดยตรง วิชาความรู้เหล่านี้จะทำให้นักเรียนนายร้อยเข้าใจการเมืองและสังคมไทยมากขึ้น ตลอดจนสามารถเฝ้าอำนวยความสะดวกต่อการพัฒนาการเมืองการปกครองไทยต่อไป เพราะความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนกระบวนการอบรมเป็นพื้นฐานสำคัญของการแสดงพฤติกรรมของนักเรียนนายร้อย เราจะพบว่านักเรียนนายร้อยจะได้รับการศึกษาด้านการเมืองและสังคมในวิชาพื้นฐานที่เหมือนกัน อันเป็นไปตามหลักสูตรกำหนด ทั้งนี้หลักสูตรการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยก็ต้องผ่านการประเมินทั้งจากภายในหน่วยงานกองทัพ และจากภายนอก เช่น มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ หรือมาตรฐานการสถาบันอุดมศึกษา เป็นต้น

4.5 กระบวนการที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย

ในการศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยให้เห็นชัดเจนนั้น จะต้องพิจารณาถึงสภาพแวดล้อมในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าว่า มีอิทธิพลต่อการกล่อมเกลาหรือการเรียนรู้ของนักเรียนนายร้อยมากน้อยแค่ไหน และจะทำให้ให้นักเรียนนายร้อยแสดงพฤติกรรมทางการเมืองเป็นไปในแบบใด โดยลักษณะของการศึกษาในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าไม่ได้เฝ้าอำนวยความสะดวกให้นักเรียนนายร้อยเป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่ม หรือมีความคิดสร้างสรรค์ที่เป็นของตนเอง ตรงกันข้ามกลับทำให้นักเรียนนายร้อยเป็นผู้ตามที่ดี คงมีลักษณะที่นิ่งเฉย ไม่มีความกระตือรือร้น ตลอดจนมีความอดกลั้นต่อสภาพแวดล้อมที่ตนไม่พอใจ ประกอบกับในสังคมของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเป็นสังคมที่มีการยอมรับอำนาจและใช้อำนาจ การอบรมในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จึงถ่ายทอดทัศนคติที่เป็นอำนาจนิยมแก่นักเรียนนายร้อยในรูปแบบต่างๆ กัน

ตัวอย่างเช่น นักเรียนนายร้อยทุกคนต้องสวมเครื่องแบบนักเรียนทหารเหมือนกันหมด การปฏิบัติตามระเบียบปฏิบัติประจำวัน (รปจ.) การบังคับให้นักเรียนนายร้อยทุกคนอยู่ในระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด นักเรียนทุกคนต้องเชื่อฟังและเคารพบุคคลที่มีอายุมากกว่าโดยถือหลักตามอาวุโส (Seniority) และปฏิบัติตามคำสั่ง (Order) อย่างเคร่งครัด

โดยการอบรมนักเรียนนายร้อยตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 ให้ยอมรับและปฏิบัติตามคำสั่งของรุ่นพี่ชั้นปีปกครองชั้นปีที่ 4 อย่างเคร่งครัด โดยกำหนดให้มีระบบ “นักเรียนนายร้อยใหม่” เพื่อเป็นการปรับสภาพและถ่ายทอดขนบธรรมเนียมทางทหารแก่ชั้นปีที่ 1 การลงโทษหรือระบบซ่อมด้วยการให้ออกกำลังภายในท่าบริหารร่างกายต่างๆ นั้น เป็นซึ่งเป็นสิ่งที่นักเรียนนายร้อยทุกคนเจอและต้องผ่านไปให้ได้ เพื่อให้ได้การยอมรับจากรุ่นพี่และสังคมของนักเรียนนายร้อย ซึ่งจะมีผลทำให้นักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 1 เหล่านี้เมื่อขึ้นชั้นสูงขึ้น ก็จะกลายเป็นผู้ที่นิยมในอำนาจ มีความภูมิใจที่ได้แสดงออกซึ่งความมีอำนาจและจะอบรมรุ่นน้องที่เข้ามาใหม่ต่อไป ซึ่งการอบรมของนักเรียนนายร้อยมีการรูปแบบพิเศษ เพราะต้องศึกษาทั้งวิชาการและการทหาร ประกอบการมีระเบียบปฏิบัติข้อบังคับต่างๆ ตั้งแต่ตื่นนอนจนเข้านอน ชีวิตประจำวันของนักเรียนนายร้อยเป็นทั้งผู้ใช้และถูกใช้อำนาจ ด้วยเหตุนี้เองจึงมีผลทำให้นักเรียนนายร้อยยังมีบุคลิกภาพที่ชอบความมีอำนาจ และเป็นผู้ที่ขอรับการใช้อำนาจได้ง่าย

แต่ในปัจจุบันกระบวนการปลูกฝังอบรมนักเรียนนายร้อยมีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้เหมาะสมกับกับปัจจัยสิ่งแวดล้อมต่างๆ มากยิ่งขึ้น เช่น การให้นักเรียนใช้เวลาในสวนวิชาการและกิจกรรมต่างๆ การฝึกให้นักเรียนนายร้อยมีความสร้างสรรค์มากยิ่งขึ้น หรือการให้นักเรียนนายร้อยเรียนรู้ รับผิดชอบต่อสาร รวมถึงการติดต่อกับสังคมภายนอกได้ง่ายมากยิ่งขึ้น ผ่านเทคโนโลยีการติดต่อสื่อสาร เช่น อินเทอร์เน็ต หรือโทรศัพท์มือถือ เป็นต้น แต่ทั้งนี้เราก็ต้องยอมรับในระเบียบวิถีทางทหารที่ย่อมเกี่ยวข้องกับอำนาจนิยม การเชื่อฟังและปฏิบัติตามคำสั่งผู้มีอำนาจเหนือกว่าอย่างเคร่งครัด ภายใต้กรอบกฎหมายที่รองรับ ระบบที่ใช้ในการอบรมนักเรียนนายร้อยนั้นกระทำอย่างมีวัตถุประสงค์ เช่น ระบบนักเรียนใหม่เน้นการฝึกให้เป็นผู้ตามที่ดีก่อนจะเป็นผู้นำคนที่ดี ระบบการลงโทษด้วยท่าออกกำลังกาย เน้นเพื่อให้นักเรียนนายร้อยมีร่างกายที่แข็งแรงและอดทนต่อความกดดันในรูปแบบต่างๆ เป็นต้น

โดยกระบวนการอบรมกล่อมเกลานักเรียนนายร้อยนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างนายทหารผู้นำให้กองทัพบก มิได้กำหนดแนวทางเกี่ยวกับการปลูกฝังด้านการเมือง แต่เนื่องงานด้านการทหารและการเมืองของไทยนั้นมีความเกี่ยวเนื่องกัน ย่อมนำไปสู่การถ่ายทอดแนวคิดทางการเมืองไปด้วย ลักษณะของบุคลิกในภาพรวมของทหารที่ชอบอำนาจนิยมเป็นลักษณะที่ไม่เอื้อต่อความเป็นประชาธิปไตย อำนาจนั้นเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องมีไม่ว่าในสังคมประชาธิปไตยหรือสังคม

แบบอำนาจนิยมก็ตาม แต่ลักษณะการใช้อำนาจในสังคมทั้งสองนี้แตกต่างกัน และการยอมรับอำนาจของรัฐบาลของคนในสังคมทั้งสองนี้ก็แตกต่างกัน การพิจารณาถึงสภาพแวดล้อมในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าว่าจะมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยเพียงใดนั้น นอกจากที่กล่าวมาแล้ว ก็ยังมีอีกปัจจัยหนึ่งที่สามารถแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยได้ นั่นคือการพิจารณาถึงนโยบายการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าว่ามีจุดมุ่งหมายที่จะเสริมสร้างความคิดทางการเมืองให้กับนักเรียนนายร้อยอย่างไร ทั้งนี้เพราะการเรียนรู้ทางการเมืองนั้น ส่วนหนึ่งเป็นเรื่องของระบบการศึกษาและบุคคลที่ทำการศึกษา โดยเฉพาะด้านทัศนคติ ค่านิยม และบุคลิกภาพเป็นเช่นไร ก็ขึ้นอยู่กับนโยบายการศึกษาว่ามีอยู่อย่างไรด้วย

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทรรศนีย์ ปัจจุสานนท์ (2519) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การเรียนรู้ทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยทหารบกไทย” ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าส่วนใหญ่มีทัศนคติทางการเมืองแบบอำนาจนิยมมากกว่าทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ระดับอำนาจนิยมของนักเรียนไม่ได้ขึ้นอยู่กับระดับชั้นเรียนหรือจำนวนปีที่เข้ามาศึกษา กล่าวคือมีทัศนคติแบบอำนาจนิยมเท่า ๆ กัน ทั้งนี้เนื่องมาจากการอบรมกล่อมเกล่าในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้านั่นเอง ดังนั้นหากเราพยายามแก้ไขวิธีการอบรมกล่อมเกล่าทางสังคมและการเมืองภายในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเสียใหม่ การพัฒนาทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยก็ย่อมจะเกิดขึ้นได้

ไสว จันทรุจิรากร (2532) ได้ศึกษาทัศนคติทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าที่ศึกษาอยู่ในปีการศึกษา พ.ศ.2532 ทั้ง 5 ชั้นปี ผลการศึกษาพบว่าเกิดการเรียนรู้ทางการเมืองในแนวทางประชาธิปไตยขึ้นในกลุ่มของนักเรียนนายร้อย โดยกระบวนการเรียนการสอนในหลักสูตรของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า แต่จากผลการศึกษาพบว่าปัจจัยภายในของระบบการเรียนการสอนในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าและพื้นฐานทางสังคมของครอบครัว รวมทั้งปัจจัยด้านภูมิหลังของตัวนักเรียนนายร้อย นั้นยังมีความสัมพันธ์กับทัศนคติทางการเมืองในแนวทางประชาธิปไตยต่ำ และนักเรียนชั้นปีที่สูงจะมีทัศนคติทางการเมืองในแนวทางประชาธิปไตยมากกว่านักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ต่ำกว่า ในการปรับปรุงทัศนคติทางการเมืองที่เป็นประชาธิปไตยให้มีระดับสูงขึ้น สามารถทำได้โดยเพิ่มวิชาที่ให้ความรู้สนับสนุนการมีทัศนคติทางการเมืองที่เป็นประชาธิปไตย โดยเพิ่มความเข้มข้นของเนื้อหาวิชาให้มากขึ้นตามชั้นปีการศึกษาที่สูงขึ้น และอีกส่วนหนึ่งซึ่งเป็นส่วนสำคัญยิ่งก็ต้องพยายามสร้างพฤติกรรมของกลไก

ในกระบวนการประชาธิปไตยของไทยให้เป็นไปในทางสร้างสรรค์เพื่อประโยชน์สุขแก่ประชาชน ส่วนรวมของประเทศชาติตามหลักการประชาธิปไตยที่แท้จริง มิใช่การกระทำเพื่อแสวงหาผลประโยชน์แก่กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ อันเป็นการประสานสอดคล้องกันระหว่างอุดมคติและการปฏิบัติ ซึ่งจะทำให้นักเรียนนายร้อยตระหนักถึงความสำคัญและคุณประโยชน์ของการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริง อันนำไปสู่ความเลื่อมใส ศรัทธา และปลูกฝังทัศนคติทางการเมืองในแนวทางประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นแก่นักเรียนนายร้อย

กึกกฤษ์ สวัสดิผล (2535) ศึกษาการเรียนรู้และความสำนึกทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้ามีจิตสำนึกความเป็นประชาธิปไตยในระดับปานกลาง และนักเรียนในชั้นปีที่สูงกว่า มีความสำนึกที่เป็นประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนชั้นต่ำกว่าเล็กน้อย ส่วนนักเรียนที่มีสัมฤทธิ์ผลทางเรียนค่อนข้างสูงมีระดับความสำนึกในความเป็นประชาธิปไตยสูงกว่านักเรียนที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำกว่า

อริคม สุวรรณประสิทธิ์ (2545) ศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยทหารบกไทย โดยศึกษาจากนักเรียนนายร้อยทหารบกชั้นปีที่ 5 ซึ่งเป็นชั้นปีสุดท้ายของการศึกษา พบว่า นักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 5 มีลักษณะทางการเมืองที่มีความเป็นประชาธิปไตยอยู่ในระดับที่ค่อนข้างต่ำ และลักษณะวัฒนธรรมทางการเมืองดังกล่าว โดยส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นผลมาจากตัวการต่างๆ ในกระบวนการเรียนรู้ทางการเมือง แต่น่าจะเกิดจากอิทธิพลของการกล่อมเกล่าและการเรียนรู้ในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเองเป็นหลัก

ธีรศักดิ์ กฤษณะเศรษฐี (2551) ศึกษา ทัศนคติทางการเมืองของนายทหารนักเรียนโรงเรียนเสนาธิการทหารบก หลักสูตรหลักประจำชุดที่ 86 ต่อการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 พบว่า นายทหารนักเรียนส่วนใหญ่มีทัศนคติทางการเมืองที่เป็นกลางต่อการรัฐประหาร เมื่อพิจารณาภูมิหลังทางสังคมและการเมืองที่แตกต่างกัน พบว่ามีทัศนคติทางการเมืองต่อการรัฐประหารไม่แตกต่างกัน โดยในด้านพฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง พบว่า นายทหารนักเรียนที่ไม่สนใจหรือคิดตามข่าวสารการเมืองตามโอกาสอาจมีแนวโน้มที่จะยอมรับการทำรัฐประหารมากกว่ากลุ่มที่ติดตามข่าวสารการเมืองเป็นประจำ นอกจากนี้ยังพบว่า นายทหารนักเรียนส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพแบบอำนาจนิยมสูง ซึ่งมีแนวโน้มในการยอมรับการรัฐประหารสูงกว่ากลุ่มที่มีบุคลิกภาพแบบอำนาจนิยมปานกลาง โดยประเด็นเงื่อนไขในการยอมรับการทำรัฐประหารที่สำคัญและมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ประเด็นการทำรัฐประหารเพื่อปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงกระบวนการปลูกฝังความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ซึ่งมีอยู่ในความรู้สึกนึกคิดของนายทหารนักเรียน ซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญของกองทัพบกในอนาคตข้างหน้า

นันทวุฒิ บุญยะสิทธิ์ (2548) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมือง ศึกษากรณีทหารในมณฑลทหารบกที่ 14 ผลการศึกษาพบว่า ทหารในมณฑลทหารบกที่ 14 อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรีมีส่วนร่วมทางการเมืองในภาพรวมจัดอยู่ในระดับปานกลาง โดยไปใช้สิทธิเลือกตั้งในระดับสูง มีการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในระดับปานกลาง และมีการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองในระดับต่ำ องค์ประกอบที่จำเป็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารได้แก่ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางสังคม ด้านชั้นยศ ช่วงอายุ ช่วงระยะเวลาที่รับราชการ และช่วงรายได้ต่อเดือน ส่วนระดับการศึกษาไม่ใช่องค์ประกอบที่จำเป็นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี

จุมพล หนิมพานิช (2542) ศึกษาพฤติกรรมการเมืองของชนชั้นกลางไทย พบว่าชนชั้นกลางส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจการเมืองการปกครองไทย มีพฤติกรรมการเมืองในรูปแบบของการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองบางรูปแบบในกิจกรรมต่อไปนี้เป็นคือ การติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหวทางการเมืองทุกวัน การไปเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติทุกครั้ง เคยชักชวนให้ผู้อื่นไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ทั้งในระดับท้องถิ่นและในระดับชาติ และเคยมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่อไปนี้เป็น แม้จะนานๆ ครั้ง คือ การให้ความรู้หรือแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองแก่คนในชุมชน ในหมู่บ้าน หรือที่ทำงาน การไปฟังอภิปราย สัมมนา การปราศรัยหาเสียงของพรรคการเมือง/นักการเมือง การพูดคุยถกเถียงกับบุคคลอื่นเกี่ยวกับปัญหาการเมืองที่เกิดขึ้น ขณะเดียวกันมีความเห็นว่าผู้ที่ทำการประทุงรัฐบาลเพื่อให้แก้ไขบางสิ่งบางอย่างที่เกี่ยวกับการเมืองให้ถูกต้องเป็นเรื่องที่มีความชอบธรรม ในอนาคตหากมีการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภาจะไปเลือกตั้งอย่างแน่นอน โดยพฤติกรรมการเมืองของชนชั้นกลางน่าจะมีผลต่อการเมืองและพัฒนาการทางการเมืองของไทยในแง่ของการทำให้ระบบการเมืองเป็นประชาธิปไตย เพราะกิจกรรมการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของชนชั้นกลางข้างต้น ล้วนสนับสนุนกระบวนการทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ตรงนี้น่าจะมีผลดีต่อการเมืองและพัฒนาการทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของไทยในปัจจุบันและอนาคต เพราะพฤติกรรมการเมืองดังกล่าวส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยหรือการทำให้ระบบการเมืองเป็นประชาธิปไตย

นันทพร ปานรัตน์ (2549) ศึกษาเรื่องสื่อมวลชนกับพฤติกรรมการเมืองของนักศึกษา กรณีมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการเมืองภายในมหาวิทยาลัยของนักศึกษา มีพฤติกรรมการเมือง 3 ลำดับแรก คือ การเลือกตั้งสมาชิกองค์การนักศึกษา การติดตามข่าวสารทางการเมืองเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกองค์การนักศึกษา และการสนทนาหรือร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกองค์การนักศึกษา สำหรับพฤติกรรมการเมืองภายนอกมหาวิทยาลัยของนักศึกษามีพฤติกรรมการเมือง 3 ลำดับแรก คือ การ

ติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่อมวลชนประเภทต่างๆ การชักชวนให้ผู้อื่น ไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง และการสนทนาหรือแสดงความคิดเห็นในประเด็นทางการเมือง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ที่มีความสัมพันธ์กับการเมืองไทยในด้านต่างๆ ทำให้เห็นพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนนายร้อยกับการเมืองไทยในด้านต่างๆ มากขึ้น ทั้งในด้านการเรียนรู้ ทักษะคิด และแนวคิดทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย ซึ่งจะมีผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยโดยตรง โดยพบว่าในอดีตนักเรียนนายร้อยมีทักษะคิดทางการเมืองแบบอำนาจนิยมมากกว่าทักษะคิดทางการเมืองแบบประชาธิปไตย แต่นักเรียนนายร้อยก็ยังคงมีการเรียนรู้ทางการเมืองในแนวทางประชาธิปไตยมากขึ้นตามลำดับ อีกทั้งทักษะคิดและความสำนึกทางด้านการเมืองของนักเรียนนายร้อยนั้น มีการเปลี่ยนแปลงไปตามความสัมพันธ์ระหว่างทหารกับการเมืองในแต่ละยุคสมัย

พิจารณาได้จากช่วงเวลาที่รัฐบาลพลเรือนปกครองมีอำนาจเหนือทหาร นักเรียนนายร้อยก็จะมีทักษะคิดและความสำนึกทางด้านการเมืองแบบประชาธิปไตยมากกว่า ในช่วงเวลาที่ทหารเข้ามามีอำนาจเหนือรัฐบาลพลเรือน ทั้งนี้เนื่องก็มาจากการอบรมกล่อมเกลานักเรียนนายร้อย พื้นฐานทางสังคมของครอบครัว รวมทั้งปัจจัยด้านภูมิหลังของตัวนักเรียนนายร้อยเอง ประกอบกับงานวิจัยบางส่วนที่ศึกษาด้านพฤติกรรมทางการเมืองของนักศึกษา ประชาชน และทหารในระดับอื่นๆ มาศึกษาเปรียบเทียบ จะช่วยทำให้เราเข้าใจพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าได้ชัดเจนมากขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ที่มีต่อพัฒนาการทางการเมืองไทย ปีการศึกษา พ.ศ.2556” การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัย ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อให้การศึกษาวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ผู้ศึกษาได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล ได้แก่ นักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ในปีการศึกษา 2556 ชั้นปีที่ 1- 4 รวมจำนวนทั้งหมด 797 คน

1.1.2 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ รองผู้บัญชาการโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จำนวน 2 คน อาจารย์ประจำกองวิชากฎหมายและสังคมศาสตร์ ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จำนวน 18 คน นายทหารปกครอง กรมนักเรียนนายร้อยรักษาพระองค์ จำนวน 15 คน และ นักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ในปีการศึกษา พ.ศ.2556 ชั้นปีที่ 1- 4 จำนวน 797 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

1.2.1 การศึกษาเชิงปริมาณ ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่ม (Random Sampling) โดยใช้ประชากรนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ในปีการศึกษา พ.ศ.2556 เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 590 คน ตามบัญชีรายชื่อกลุ่มประชากร รายละเอียดตามตาราง

ตารางที่ 3.1 ประชากรตัวอย่างที่ทำการเก็บข้อมูล

ชั้นปีที่ศึกษา	ประชากร (คน)
ชั้นปีที่ 1	213
ชั้นปีที่ 2	200
ชั้นปีที่ 3	191
ชั้นปีที่ 4	193
รวม	797

1.2.2 การศึกษาเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ รองผู้บัญชาการ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จำนวน 1 คน อาจารย์ประจำกองวิชากฎหมายและสังคมศาสตร์ ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จำนวน 2 คน นายทหารปกครอง กรมนักเรียนนายร้อยรักษาราชการ จำนวน 2 คน และนักเรียนนายร้อย ชั้นปีที่ 1-4 จำนวน 4 คน รวมจำนวนทั้งหมด 9 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น ซึ่งเป็นแบบเลือกตอบในลักษณะคำถามปลายปิด โดยแบ่งแบบสอบถามเป็น 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพภูมิหลังทางสังคมของนักเรียนนายร้อย ได้แก่ อายุ ชั้นปีที่ศึกษา สาขาที่ศึกษา ผลการศึกษารวมเฉลี่ย และตำแหน่งนักเรียนบังคับบัญชา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามที่ใช้วัดระดับเกี่ยวกับความรู้และความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยที่มีต่อระบบการเมือง ได้แก่ 1) ความสนใจทางการเมือง 2) การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง 3) การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง 4) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเลือกตั้ง และ 5) การปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมือง

ตอนที่ 3 แบบสอบถามที่ใช้วัดระดับเกี่ยวกับพัฒนาการทางการเมืองไทย ได้แก่ 1) ความสามารถในการปรับตัวของรัฐบาล 2) การแบ่งโครงสร้างทางการเมืองที่สลับซับซ้อน 3) ความเสมอภาค และ 4) การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม

โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินค่าคะแนนแบบสอบถามตอนที่ 2 และ 3 ตามแบบของ Likert's scale เป็น 5 ระดับ ซึ่งจะมีให้เลือกตอบได้เพียงคำตอบเดียว มีมาตรวัดดังต่อไปนี้

	คำถามเชิงบวก	คำถามเชิงลบ	คะแนน
ถ้าตอบ	“มากที่สุด”	“น้อยที่สุด”	5
ถ้าตอบ	“มาก”	“น้อย”	4
ถ้าตอบ	“ปานกลาง”	“ปานกลาง”	3
ถ้าตอบ	“น้อย”	“มาก”	2
ถ้าตอบ	“น้อยที่สุด”	“มากที่สุด”	1

ตารางที่ 3.2 แสดงระดับคะแนนเฉลี่ยที่ใช้ในการกำหนดเกณฑ์ของนักเรียนนายร้อย

ระดับ	คะแนนเฉลี่ย	ระดับพฤติกรรมทางการเมือง
ระดับ 1	1.0-1.80	น้อยที่สุด
ระดับ 2	1.81-2.60	น้อย
ระดับ 3	2.61-3.40	ปานกลาง
ระดับ 4	3.41-4.20	มาก
ระดับ 5	4.21-5.00	มากที่สุด

ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์จะใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product-moment correlation coefficient) โดยใช้สัญลักษณ์ r แทนสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่าง และ ρ แทนสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของประชากร ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่ใช้วัดขนาดของความสัมพันธ์กันระหว่างตัวแปร มี 2 ลักษณะ คือ $-1 \leq r \leq 1$ และ $0 \leq r \leq 1$

การบอกระดับหรือขนาดของความสัมพันธ์ จะใช้ตัวเลขของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ หากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเข้าใกล้ -1 หรือ 1 แสดงถึงการมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง แต่หากมีค่าเข้าใกล้ 0 แสดงถึงการมีความสัมพันธ์กันในระดับน้อย หรือไม่มีเลย สำหรับการพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยทั่วไปใช้เกณฑ์ดังนี้

ค่า r	ระดับของความสัมพันธ์
.90 - 1.00	มีความสัมพันธ์กันสูงมาก
.70 - .90	มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง
.50 - .70	มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง
.30 - .50	มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ
.00 - .30	มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำมาก

เครื่องหมาย +,- หน้าตัวเลขสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ จะบอกถึงทิศทางของความสัมพันธ์ โดยที่หาก

r มีเครื่องหมาย + หมายถึง การมีความสัมพันธ์กันไปในทิศทางเดียวกัน (ตัวแปรหนึ่งมีค่าสูง อีกตัวหนึ่งจะมีค่าสูงไปด้วย)

r มีเครื่องหมาย - หมายถึง การมีความสัมพันธ์กันไปในทิศทางตรงกันข้าม (ตัวแปรหนึ่งมีค่าสูง ตัวแปรอีกตัวหนึ่งจะมีค่าต่ำ)

ยกเว้นค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่มีลักษณะ $0 \leq r \leq 1$ ซึ่งจะบอกได้เพียงขนาดหรือระดับของความสัมพันธ์เท่านั้น ไม่สามารถบอกทิศทางของความสัมพันธ์ได้

2.2 การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ชนิดปลายเปิด ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์ และใช้เครื่องบันทึกเสียงในการสนทนา จากนั้นนำมาถอดเทปและบันทึกลงในบัตรสนทนา โดยแบ่งแบบสัมภาษณ์ชนิดปลายเปิด เป็น 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, ตำแหน่ง, ระยะเวลาที่รับราชการในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า และแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

ตอนที่ 2 ทรรศนะ และมุมมองความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย ปีการศึกษา พ.ศ.2556 มีอะไรบ้าง อย่างไร

ตอนที่ 3 ทรรศนะ และมุมมองความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ปีการศึกษา พ.ศ.2556 ว่ามีผลต่อพัฒนาการทางการเมืองไทยหรือไม่ อย่างไร

ตอนที่ 4 มุมมองความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ เกี่ยวกับปัญหา และอุปสรรค ในการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยว่ามีอะไรบ้าง

3. การสร้างเครื่องมือ

3.1 การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการสร้างเครื่องมือแบบสอบถาม ชนิดปลายปิด มีขอบข่ายดังนี้ คือ ข้อมูลสภาพภูมิหลังของนักเรียนนายร้อย พฤติกรรมทางการเมือง และพัฒนาการทางการเมืองไทย โดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

3.1.1 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ศึกษาจากตำรา เอกสาร บทความ ทฤษฎี หลักการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางการเมือง และพัฒนาการทางการเมือง เพื่อกำหนดขอบเขตของการวิจัยและสร้างเครื่องมือวิจัย ให้ครอบคลุมความมุ่งหมายของการวิจัย

3.1.2 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามจากเอกสาร เพื่อกำหนดขอบเขตและเนื้อหาของแบบทดสอบ จะได้มีความชัดเจนตามความมุ่งหมายการวิจัยยิ่งขึ้น

3.1.3 สร้างข้อคำถาม โดยอาศัยเนื้อหาที่กำหนดไว้ในข้อ 3.1.1

3.1.4 การตรวจสอบแบบสอบถาม

1) ทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยได้ทำการสร้างแบบสอบถาม โดยอาศัยแนวความคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เมื่อได้แบบสอบถามแล้วจึงนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของคำถามว่าตรงตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย และนำความคิดเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษามาปรับปรุงแบบสอบถาม จนเห็นว่าแบบสอบถามมีความสอดคล้องในเนื้อหา

2) ทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) สร้างแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทำการทดสอบ (Pre-test) จำนวน 30 ชุด โดยกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มที่จะใช้ทำการทดสอบจริง แล้วนำแบบสอบถามดังกล่าวมาทดสอบคุณภาพเครื่องมือวัด เพื่อหาความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) หากค่าที่คำนวณได้มีค่าต่ำกว่า 0.5 หรือ 50% ขึ้นไปหรือมีค่าใกล้ 0 จะถือว่ามีความเชื่อมั่นในระดับต่ำ แต่ถ้าค่าที่คำนวณได้สูงกว่า 0.5 หรือ 50% ขึ้นไปหรือมีค่าใกล้ 1 ถือว่ามีความเชื่อถือในระดับสูง

3.1.5 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม ให้มีความเหมาะสม แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อแก้ไขปรับปรุงจนได้เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ

3.1.6 นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บรวบรวมข้อมูล กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

3.2 การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ชนิดปลายเปิด ที่ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้นเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่จะนำมาวิเคราะห์ ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือดังนี้

3.2.1 ผู้วิจัย เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ครอบคลุมและเชื่อถือได้ โดยสร้างคำถามให้มีความเหมาะสม แล้วนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ครอบคลุมและมีความเชื่อถือได้

3.2.2 การบันทึกข้อมูล ด้วยเครื่องบันทึกเสียงและการจดบันทึก

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และจากแบบสอบถาม โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

4.1.1 ทำการสัมภาษณ์ ใช้แบบสัมภาษณ์ชนิดปลายเปิด โดยให้ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่างตามที่ได้กล่าวมาแล้ว รวมจำนวน 9 คน

4.1.2 แจกจ่ายแบบสอบถาม ที่ผ่านการทดสอบความเชื่อมั่น ไปให้กับนักเรียนนายร้อยที่ต้องการเก็บข้อมูล เมื่อครบกำหนดแล้ว ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวม แล้วทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ และความถูกต้องของแบบสอบถามหลังจากดำเนินการเก็บแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว

4.1.3 บันทึกข้อมูล ที่เป็นรหัสลงในแบบบันทึกข้อมูลและเครื่องคอมพิวเตอร์ตามลำดับ

4.1.4 ตรวจสอบความถูกต้อง ของข้อมูล

4.1.5 ประมวลผลข้อมูล ตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย โดยกาวิจัยเชิงปริมาณจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และการวิจัยเชิงคุณภาพทำการวิเคราะห์เนื้อหา และสรุปผล

4.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการศึกษาค้นคว้าวิจัยทางเอกสาร โดยรวบรวมข้อมูล ความหมาย รูปแบบ และปัจจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมือง และพัฒนาการทางการเมือง จากหนังสือตำราเรียน วารสาร บทความทางอินเทอร์เน็ต วรรณกรรม และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าร้อยละ (%) และเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) และการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

5.2 การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ เมื่อได้ข้อมูลแล้วขั้นตอนของการวิเคราะห์คือ ตรวจสอบบันทึก และเขียนบันทึกให้สมบูรณ์โดยการถอดเทปพร้อม จัดเก็บข้อมูล ทำการการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เชิงพรรณนา และสรุปผล

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ที่มีต่อการพัฒนาการทางการเมืองไทย” มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ปีการศึกษา พ.ศ.2556 2) ศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ปีการศึกษา พ.ศ. 2556 ที่มีต่อการพัฒนาการทางการเมืองไทย และ 3) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ปีการศึกษา พ.ศ.2556

การวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ในการนำเสนอข้อมูลผู้ศึกษาวิจัยได้แยกประเด็นหลักๆ ที่ได้จากการเก็บข้อมูล เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาเชิงปริมาณ
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาเชิงคุณภาพ
3. สรุปผลการวิเคราะห์

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาเชิงปริมาณ

โดยทำการเก็บข้อมูลแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา พ.ศ.2556 จำนวน 590 คน ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ความรู้และความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยที่มีต่อระบบการเมือง

ตอนที่ 3 พฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย ที่มีต่อการพัฒนาการทางการเมืองไทย

ตอนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย

ตอนที่ 5 ทดสอบความสัมพันธ์

ลักษณะการวิเคราะห์

สำหรับสัญลักษณ์ที่ใช้การวิเคราะห์ในบทนี้มีความหมายดังนี้

- \bar{X} หมายถึง ค่าเฉลี่ยเลขคณิตของข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง
- SD หมายถึง ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง
- r หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่าง
- p หมายถึง ความน่าจะเป็นทางสถิติ (Sig) ที่คำนวณได้เพื่อทดสอบสมมติฐาน
- X1 หมายถึง พฤติกรรมความสนใจทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย
- X2 หมายถึง พฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย
- X3 หมายถึง พฤติกรรมการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย
- X4 หมายถึง พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเลือกตั้งของนักเรียนนายร้อย
- X5 หมายถึง กระบวนการปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย
- Y1 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับการเคลื่อนไหวของกลุ่มทางการเมือง อาทิ กปปส., นปช. หรือกลุ่มเสื้อสีต่างๆ เป็นต้น เพราะ การเคลื่อนไหวของกลุ่มการเมืองคือตัวชี้วัดพัฒนาการประชาธิปไตย
- Y2 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับการชุมนุมหรือการเดินขบวนทางการเมือง เพราะเป็นการแสดงออกถึงเสรีภาพทางการเมือง
- Y3 หมายถึง ท่านไม่เห็นด้วยกับการชุมนุมทางการเมืองเพราะเป็นการลดทอนเสรีภาพของคนอื่นๆ และอาจนำไปสู่ความรุนแรงทางการเมือง
- Y4 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับการสร้างหลักความเสมอภาคในสังคม โดยการปฏิรูปทางการเมืองมากกว่าการทำปฏิวัติหรือรัฐประหาร
- Y5 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับการที่จะต้องมีการปรับโครงสร้างส่วนราชการใหม่ เพื่อให้เกิดการปฏิรูประบบราชการที่สร้าง “ธรรมาภิบาล”
- Y6 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับการกระจายอำนาจจากส่วนกลางให้กับการปกครองส่วนท้องถิ่นโดยส่วนกลางมีอำนาจในการตัดสินใจกำหนดนโยบายเท่านั้น
- Y7 หมายถึง ท่านไม่เห็นด้วยกับการปฏิรูปประเทศไทยโดยนักการเมือง แต่ควรให้ภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น
- Y8 หมายถึง ในสถานการณ์ที่บ้านเมืองเกิดความวุ่นวายทางการเมือง เช่น นักการเมืองใช้อำนาจโดยมิชอบเพื่อสร้างผลประโยชน์ให้แก่ตนและหมู่คณะ ทำให้เกิดความแตกแยกในสังคม เป็นต้น ท่านมีสิทธิและเสรีภาพที่จะแสดงออกเพื่อขับไล่รัฐบาล

Y9 หมายถึง ท่านสนับสนุนวิธีการแก้ปัญหาทางการเมืองไทยที่สะสมอย่างยาวนาน ด้วยการหยุดระบบการเมืองทั้งหมด แล้วทำการปฏิรูปทางการเมือง โดยจัดตั้งองค์กรมารับผิดชอบโดยตรงมีการระดมความคิดทุกภาคส่วน แล้วจึงดำเนินการเลือกตั้งตามปกติ

Y10 หมายถึง หัวใจหลักของระบบการเมือง คือมีเป้าหมายและความรู้สึกร่วมกันอันหนึ่งอันเดียวกันของระบบเพื่อมุ่งตอบสนองความต้องการของประชาชน

Y11 หมายถึง หลักสูตรการเรียนของท่าน ส่งเสริมให้ท่านแสดงออกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอย่างถูกต้องเหมาะสม

Y12 หมายถึง ผู้บังคับบัญชาได้เปิดโอกาสให้ท่านเข้าไปมีส่วนร่วมในพิจารณาการกำหนดนโยบาย หรือแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อตัวท่าน ในระหว่างศึกษาที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 4.1 ชั้นปีการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง

ชั้นปีการศึกษา	จำนวนเต็ม (คน)	เก็บข้อมูลได้ (คน)	คิดเป็นร้อยละของ นร.แต่ละชั้นปี (%)	คิดเป็นร้อยละของ นร.ที่เก็บข้อมูลได้ (%)
1	213	166	77.93	28.1
2	200	191	95.50	32.4
3	191	100	52.35	16.9
4	193	133	68.91	22.5
รวม	787	590		100.0

จากตารางที่ 4.1 ชั้นปีการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่เป็นนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 32.4 รองลงมาได้แก่ นักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 28.1 นักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 22.5 และลำดับสุดท้ายเป็นนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 16.9

ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

สถานภาพ	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละของที่เก็บข้อมูลได้ (%)
อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	34	5.8
20-21	289	49.0
22-23	202	34.2
24-25	48	8.1
26 ปี ขึ้นไป	17	2.9
รวม	590	100.0
สาขาวิชา		
ปริญญาวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต	225	38.1
ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต	277	46.9
ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต	88	14.9
รวม	590	100.0
เกรดเฉลี่ยรวมสะสม		
ต่ำกว่า 2.00	20	3.3
2.01-2.50	133	22.5
2.51-3.00	216	36.6
3.01-3.50	158	26.8
3.51-4.00	63	10.7
รวม	590	100.0
การเป็นนักเรียนบังคับบัญชาและหัวหน้าตอน		
เป็น	150	25.4
ไม่เป็น	440	74.6
รวม	590	100.0

จากตารางที่ 4.2 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าด้านอายุของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 20-21 ปี คิดเป็นร้อยละ 49 รองลงมาได้แก่ ช่วงอายุ 22-23 คิดเป็นร้อยละ 34.2 ด้านสาขาวิชาที่ทำการศึกษากลุ่มตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่ศึกษาในสาขาปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

คิดเป็นร้อยละ 46.9 รองลงมาได้แก่ สาขาปริญญาวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต คิดเป็นร้อยละ 38.1 ทั้งนี้เนื่องจากในนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 1 ยังไม่มีการเลือกสาขาวิชา โดยจะทำการศึกษาในวิชาพื้นฐานเหมือนกันทั้งหมดเน้นพื้นฐานทางด้านวิทยาศาสตร์ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้จะให้ชั้นปีที่ 1 ทั้งหมดจัดอยู่ในสาขาปริญญาวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต ด้านเกรดเฉลี่ยรวมสะสมของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่มีเกรดเฉลี่ยสะสมอยู่ในช่วง 2.51-3.00 คิดเป็นร้อยละ 36.6 รองลงมาได้แก่ ช่วง 3.01-3.50 คิดเป็นร้อยละ 26.8 และการเป็นนักเรียนบังคับบัญชาหรือหัวหน้าตอนของกลุ่มตัวอย่าง พบว่ามีนักเรียนนายร้อยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนบังคับบัญชาหรือหัวหน้าตอน คิดเป็นร้อยละ 25.4

ตอนที่ 2 ความรู้และความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยที่มีต่อระบบการเมือง

ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง ในด้านความรู้และความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยที่มีต่อระบบการเมือง แล้วนำมาวิเคราะห์ผลสามารถจำแนกได้ ดังนี้

ตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความรู้และความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยที่มีต่อระบบการเมือง

ข้อ	ข้อความ	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1.	การเมืองเป็นเรื่องน่าสนใจ และมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของท่าน	3.21	1.01	ปานกลาง
2.	ท่านมีความสนใจที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง	2.79	1.11	ปานกลาง
3.	ท่านติดตามรับรู้ข่าวสารทางการเมืองเป็นประจำ	3.30	1.02	ปานกลาง
4.	ท่านสามารถรับรู้ข่าวสารทางการเมืองภายในโรงเรียนได้อย่างเปิดกว้างและเสรี	3.23	1.04	ปานกลาง
5.	ท่านแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมืองกับเพื่อนหรือบุคคลอื่นอยู่เสมอ	2.92	1.07	ปานกลาง
6.	ท่านแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่อต่างๆ เมื่อมีโอกาสดังเช่น Facebook หรือ Instagram เป็นต้น	2.56	1.29	ปานกลาง
7.	ท่านไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในระดับชาติครั้งที่ผ่านๆ มาเสมอ	4.07	0.99	มาก
8.	ท่านไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นครั้งที่ผ่านๆ มาเสมอ	3.92	0.99	มาก

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	\bar{x}	S.D.	แปลผล
9.	ท่านคิดว่าการเมืองเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้และไม่พ้น และจำเป็นต้อง วิชาชีพโดยตรง	3.55	0.95	มาก
10.	ท่านคิดว่าโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าฝึกฝนให้ท่านมี ทัศนคติที่ดีต่อประชาธิปไตย	3.74	1.01	มาก
11.	ในอนาคตท่านจะเข้าร่วมทำงานทางการเมือง โดยผ่าน กระบวนการประชาธิปไตย	3.10	1.15	ปานกลาง
12.	ท่านไม่เห็นด้วยกับการปฏิวัติและรัฐประหาร เพราะไม่ เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประชาธิปไตย	3.25	1.06	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย		3.29	0.97	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ด้านความรู้และความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยที่มีต่อระบบ
การเมืองของกลุ่มตัวอย่าง โดยภาพรวมมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.29$) และเมื่อ
แยกพิจารณาเป็นประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดสามลำดับแรก ได้แก่ ท่านไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียง
เลือกตั้งในระดับชาติครั้งที่ผ่านๆ มาเสมอ ($\bar{x}=4.07$) รองลงมาได้แก่ ท่านไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียง
เลือกตั้งในระดับท้องถิ่นครั้งที่ผ่านๆ มาเสมอ ($\bar{x}=3.92$) และ ท่านคิดว่าโรงเรียนนายร้อยพระ
จุลจอมเกล้าฝึกฝนให้ท่านมีทัศนคติที่ดีต่อประชาธิปไตย ($\bar{x}=3.74$)

ตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการแสดงออกทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย

ข้อ	ข้อความ	\bar{x}	S.D.	อันดับ
1.	ความสนใจทางการเมือง	3.00	1.06	4
2.	การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง	3.26	1.03	3
3.	การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง	2.74	1.18	5
4.	การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเลือกตั้ง	3.99	0.99	1
5.	กระบวนการปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมือง	3.41	1.04	2
รวมเฉลี่ย		3.29	0.97	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.4 พบว่า เมื่อนำความรู้และความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยที่มีต่อระบบการเมืองของกลุ่มตัวอย่างมาแปรผลเป็นพฤติกรรมทางการเมือง พบว่าพฤติกรรมทางการเมืองที่ของนักเรียนนายร้อย ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.29$) โดยพฤติกรรมที่นักเรียนนายร้อยแสดงออกสามลำดับแรก ได้แก่ พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเลือกตั้ง อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.99$) รองลงมาได้แก่ กระบวนการปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมือง อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.41$) และพฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.26$) เมื่อพิจารณาคำถามที่ได้ลำดับสูงสุดในแต่ละด้าน ได้แก่ ข้อที่ 7. ท่านไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในระดับชาติครั้งที่ผ่านๆ มาเสมอ ข้อที่ 10.ท่านคิดว่าโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าฝึกฝนให้ท่านมีทัศนคติที่ดีต่อประชาธิปไตย และข้อที่ 3.ท่านติดตามรับรู้ข่าวสารทางการเมืองเป็นประจำ ตามลำดับ

ตอนที่ 3 พฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยที่มีต่อการพัฒนาการเมืองไทย

ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ในด้านพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยที่มีต่อการพัฒนาการเมืองไทย แล้วนำมาวิเคราะห์ผลสามารถจำแนกได้ ดังนี้

ตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย ที่มีต่อการพัฒนาการเมืองไทย

ข้อ	ข้อความ	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1.	ท่านเห็นด้วยกับการเคลื่อนไหวของกลุ่มทางการเมือง อาทิ กปปส., นปช. หรือกลุ่มเสื้อสีต่างๆ เป็นต้น เพราะ การเคลื่อนไหวของกลุ่มการเมืองคือตัวชี้วัดพัฒนาการประชาธิปไตย	2.41	1.14	น้อย
2.	ท่านเห็นด้วยกับการชุมนุมหรือการเดินทางทางการเมือง เพราะ เป็นการแสดงออกถึงเสรีภาพทางการเมือง	2.59	1.18	น้อย
3.	ท่านไม่เห็นด้วยกับการชุมนุมทางการเมืองเพราะเป็นการลดทอนเสรีภาพของคนอื่นๆ และอาจนำไปสู่ความรุนแรงทางการเมือง	3.56	1.09	มาก
4.	ท่านเห็นด้วยกับการสร้างหลักความเสมอภาคในสังคม โดยการปฏิบัติทางการเมืองมากกว่าการทำปฏิวัติหรือรัฐประหาร	3.50	1.04	มาก
5.	ท่านเห็นด้วยกับการที่จะต้องมีการปรับโครงสร้างส่วนราชการใหม่ เพื่อให้เกิดการปฏิรูประบบราชการที่สร้าง “ธรรมภิบาล”	3.49	1.56	มาก

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	\bar{x}	S.D.	แปลผล
6.	ท่านเห็นด้วยกับการกระจายอำนาจจากส่วนกลางให้กับการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยส่วนกลางมีอำนาจในการตัดสินใจกำหนดนโยบายเท่านั้น	3.30	0.93	ปานกลาง
7.	ท่านไม่เห็นด้วยกับการปฏิรูปประเทศไทยโดยนักการเมือง แต่ควรให้ภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น	3.64	1.01	มาก
8.	ในสถานการณ์ที่บ้านเมืองเกิดความวุ่นวายทางการเมือง เช่น นักการเมืองใช้อำนาจโดยมิชอบเพื่อสร้างผลประโยชน์ให้แก่ตน และหมุ่คณะ ทำให้เกิดความแตกแยกในสังคม เป็นต้น ท่านมีสิทธิและเสรีภาพที่จะแสดงออกเพื่อขับไล่รัฐบาล	3.43	1.01	มาก
9.	ท่านสนับสนุนวิธีการแก้ปัญหาทางการเมืองไทยที่ระดมอย่างยาวนาน ด้วยการหยุดระบบการเมืองทั้งหมด แล้วทำการปฏิรูปทางการเมือง โดยจัดตั้งองค์กรมารับผิดชอบโดยตรงมีการระดมความคิดทุกภาคส่วน แล้วจึงดำเนินการเลือกตั้งตามปกติ	3.47	0.99	มาก
10.	หัวใจหลักของระบบการเมือง คือมีเป้าหมายและความรู้สึกร่วมกันอันหนึ่งอันเดียวกันของระบบเพื่อมุ่งตอบสนองความต้องการของประชาชน	3.69	0.97	มาก
11.	หลักสูตรการเรียนของท่าน ส่งเสริมให้ท่านแสดงออกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอย่างถูกกฎหมาย	3.51	0.99	มาก
12.	ผู้บังคับบัญชาได้เปิดโอกาสให้ท่านเข้าไปมีส่วนร่วมในพิจารณาการกำหนดนโยบาย หรือแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อตัวท่าน ในระหว่างศึกษาที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า	3.01	1.09	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย		3.30	1.08	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.5 พบว่า พฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยที่มีต่อพัฒนาการทางการเมืองไทยของกลุ่มตัวอย่าง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.30$) และเมื่อแยกพิจารณาเป็นประเด็นคำถามที่มีค่าสูงสุดสามลำดับแรก ได้แก่ ข้อที่ 10.หัวใจหลักของระบบการเมืองคือมีเป้าหมายและความรู้สึกร่วมกันอันหนึ่งอันเดียวกันของระบบเพื่อมุ่งตอบสนองความต้องการ

ของประชาชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}= 3.69$) รองลงมาได้แก่ ข้อที่ 7. ท่านไม่เห็นด้วยกับการปฏิรูปประเทศไทยโดยนักการเมือง แต่ควรให้ภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}= 3.64$) และ ข้อที่ 3. ท่านไม่เห็นด้วยกับการชุมนุมทางการเมือง เพราะเป็นการลิดรอนเสรีภาพของผู้อื่นๆ และอาจนำไปสู่ความรุนแรงทางการเมืองขึ้น อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}= 3.56$) และเมื่อนำผลการวิเคราะห์มาแปลผลจะได้ว่าพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยจะมีผลต่อการพัฒนาการทางการเมืองไทยในแต่ละด้าน ดังนี้

ตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยที่มีผลต่อการพัฒนาการทางการเมืองไทยในแต่ละด้าน

ข้อ	ข้อความ	\bar{x}	S.D.	อันดับ
1.	ความสามารถในการปรับตัวของรัฐบาล	2.85	0.74	3
2.	การแบ่งโครงสร้างทางการเมืองที่ซับซ้อน	2.83	0.67	4
3.	ความเสมอภาค	3.51	0.72	1
4.	การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล	3.41	0.74	2
รวมเฉลี่ย		3.30	1.08	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.6 สามารถสรุปได้ว่าพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยจะมีผลต่อการพัฒนาการทางการเมืองในสามอันดับแรก ได้แก่ ด้านความเสมอภาค ($\bar{x}= 3.51$) รองลงมาคือด้านการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล ($\bar{x}= 3.41$) ด้านความสามารถในการปรับตัวของรัฐบาล ($\bar{x}= 2.85$) และด้านการแบ่งโครงสร้างทางการเมืองที่ซับซ้อน ($\bar{x}=2.83$)

ตอนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย

4.1 ท่านคิดว่าปัจจุบันการเมืองไทยมีพัฒนาการที่ดีขึ้นหรือไม่ อย่างไร

จากผลการเก็บรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง ในด้านความคิดเห็นที่มีต่อการพัฒนาการทางการเมืองไทย สามารถจำแนกได้ตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 4.7 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความเห็นของนักเรียนนายร้อยที่มีต่อพัฒนาการทางการเมืองไทย

พัฒนาการทางการเมืองไทย	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละของที่เก็บข้อมูลได้ (%)
มีการพัฒนา	80	13.6
ไม่มีการพัฒนา	427	72.4
ไม่ออกความคิดเห็น	83	14.1
รวม	590	100.0

จากตารางที่ 4.7 ในด้านความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อพัฒนาการทางการเมืองไทยส่วนใหญ่เห็นว่าการเมืองไทยยังไม่มีการพัฒนา คิดเป็นร้อยละ 72.4 โดยให้เหตุผลดังต่อไปนี้

1) ระบบการเมือง ที่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาของชาติ และตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ มีการชุมนุมประท้วงอย่างต่อเนื่อง มีความวุ่นวายและความรุนแรงทางการเมืองจนทำให้ประชาชนเสียชีวิต มีความขัดแย้งและแตกแยกทางความคิดในสังคมอย่างชัดเจน

2) องค์กรและบุคลากรทางการเมือง ไม่สามารถทำหน้าที่ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักการเมืองทำเพื่อผลประโยชน์ของตนเองและพรรคพวก มีการทุจริตคอร์รัปชันอย่างกว้างและเปิดเผย ขาดจิตสำนึกและศีลธรรมทางการเมือง

3) ด้านประชาชน ส่วนใหญ่มีความรู้ทางการเมืองมากขึ้น แต่ยังคงขาดความเข้าใจ มักถูกชักจูงและตกเป็นเครื่องมือของนักการเมือง

4) ด้านปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ เช่น ปัญหาเศรษฐกิจที่ตกต่ำ ปัญหาค่าของชีพที่สูงขึ้นทำให้ประชาชนเดือดร้อน โดยเฉพาะเกษตรกรซึ่งเป็นส่วนใหญ่ของประเทศ ระบบวัฒนธรรมแบบเดิมๆ ที่ส่งผลให้การเมืองเป็นไปในแบบเดิมๆ เช่น ระบบอุปถัมภ์ การไม่เคารพกฎหมาย กฎกติกาของสังคม รวมทั้งการนำเสนอข้อมูลข่าวสารของสื่อสำนักต่างๆ ที่ไม่เป็นไปตามข้อเท็จจริง และมีการเลือกข้างสนับสนุนอย่างชัดเจน เป็นต้น

สำหรับกลุ่มตัวอย่างส่วนที่เห็นว่าการเมืองไทยมีการพัฒนา คิดเป็นร้อยละ 13.6 พิจารณาได้จากกรณีที่ประชาชนเริ่มออกมามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นอย่างชัดเจน ประชาชนให้ความสนใจและไม่นิ่งเฉยทางการเมือง มีการจัดกิจกรรมทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง เช่น การร่วมจัดกิจกรรมแสดงเจตจำนงทางการเมือง การจัดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นแก้ปัญหาทางการเมือง เป็นต้น ระบบการตรวจสอบและถ่วงดุลทางการเมืองมีความชัดเจนมากขึ้น มีการพยายามปรับสมดุลทางการเมืองตลอดเวลา และส่วนที่ไม่ออกความคิดเห็น คิดเป็นร้อยละ 14.1 เนื่องจากพิจารณาว่าตนเอง

ยังไม่มีข้อมูลข่าวสารที่เพียงพอ รวมทั้งการขาดหลักแนวคิดและความเข้าใจในเรื่องพัฒนาการทางการเมือง

4.2 การเมืองไทยควรมีการพัฒนาหรือปฏิรูปในด้านใดบ้าง และควรทำอย่างไร

จากการแสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง เห็นว่าควรมีการพัฒนาและปฏิรูปในทุกๆ ด้าน ได้แก่

1) **ด้านระบบการเมือง** ควรมีการพัฒนากระบวนการทางการเมือง องค์กรทางการเมือง และบุคลากรทางการเมืองให้มีจิตสำนึกของความเป็นประชาธิปไตย สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ บุคลากรทางการเมืองต้องมีคุณธรรมและจริยธรรมทางการเมือง โดยเฉพาะนักการเมือง มีการยอมรับความคิดเห็นและระดมความคิดเห็นทุกภาคส่วนในการแก้ปัญหาทางการเมือง

2) **ด้านเศรษฐกิจ** ต้องมีการแก้ไขและพัฒนาอย่างจริงจัง เพราะเป็นการเมืองเกี่ยวกับการดำรงชีพของประชาชน โดยเฉพาะด้านเกษตรกรรม ซึ่งเป็นรากฐานของเศรษฐกิจไทย การแก้ปัญหาต้องเป็นไปอย่างยั่งยืน ไม่ใช่ประชานิยมที่ผูกขาดไว้กับกลุ่มการเมืองกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

3) **ด้านสังคม** การสร้างความเสมอภาค การเข้าใจสิทธิเสรีภาพ และหน้าที่ทางการเมืองของประชาชน รวมทั้งการพัฒนาทางการศึกษาที่ให้วิชาความรู้ประกอบอาชีพ และความรู้ที่ใช้ในการดำเนินชีวิตในสังคม การพัฒนาสังคมเป็นสังคมประชาธิปไตยอย่างถูกต้องเหมาะสม

4) **ด้านวัฒนธรรม** ต้องมีการปลูกฝังวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย พยายามจัดวัฒนธรรมและแนวคิดที่ขัดขวางการปกครองระบอบประชาธิปไตย รวมทั้งมีการปลูกฝังอุดมการณ์ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และประชาชน เพื่อสร้างความสามัคคีและผลประโยชน์ส่วนร่วมของชาติ

4.3 ปัญหาและอุปสรรคในการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย ที่มีต่อการพัฒนาประชาธิปไตยมีอะไรบ้าง

4.3.1 **ระบบทหาร** เนื่องด้วยความเป็นทหารต้องมีการปกครองตามสายการบังคับบัญชา และตามขนบธรรมเนียมประเพณีทหารอย่างเคร่งครัด การมีรูปแบบการดำรงชีวิตที่มีแบบแผน ประกอบกับการอยู่ในสถาบันที่มีชื่อเสียงและผลิตนายทหารหลักให้กองทัพบก ทำให้นักเรียนนายร้อย ค่อนข้างระวังตัวในการแสดงออกในเรื่องต่างๆ กับสังคมภายนอก โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเมือง เพื่อป้องกันการถูกฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งนำไปใช้ประโยชน์ทางการเมือง และป้องกันการเสื่อมเสียชื่อเสียงของสถาบัน นักเรียนนายร้อยจึงเลือกที่จะรับรู้และติดตามทางการเมืองมากกว่าการแสดงออก

4.3.2 ปัจจัยด้านเวลา เนื่องจากนักเรียนนายร้อย จะต้องทำการศึกษาวิชาการตามสาขาที่เลือก และฝึกศึกษาวิชาทหารควบคู่กันไป ประกอบการมีภารกิจและกิจกรรมที่ผู้บังคับบัญชาได้มอบหมายอย่างต่อเนื่อง ทำให้ปัจจัยด้านเวลาค่อนข้างจำกัด

4.3.3 ปัจจัยด้านตัวนักเรียนนายร้อย ที่บางส่วนยังมีทัศนคติเชิงลบกับการเมืองและยังมองว่าการเมืองเป็นเรื่องไกลตัว ไม่มีผลกระทบต่อตนเองมากนัก จึงไม่ให้ความสำคัญ และบางส่วนก็ยังขาดความรู้ความเข้าใจ และกระบวนการคิดทางการเมือง ทำให้ในสภาวะสงครามข่าวสาร จึงไม่สามารถแยกแยะได้ว่าข้อมูลใดถูกหรือผิด เชื่อถือได้หรือไม่ การขาดตัวอย่างที่เหมาะสมในเรื่องบทบาทความสัมพันธ์ของทหารกับการเมือง ประกอบกับแนวคิดการอบรมทางทหารในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ส่งผลให้นักเรียนนายร้อยจึงเลือกที่จะติดตามรับรู้ และแสดงออกเป็นกลางทางการเมือง

ตารางที่ 4.8 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาเชิงปริมาณ

หัวข้อ	ร้อยละของที่เก็บข้อมูล
ข้อมูลทั่วไปกลุ่มตัวอย่าง	
1.ชั้นปีการศึกษาที่ 2	32.4
2.ช่วงอายุ 20-21 ปี	49.0
3.สาขาวิชาปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต	46.9
4.เกรดเฉลี่ยรวมสะสมอยู่ในช่วง 2.51-3.00	36.6
5.การเป็นนักเรียนบังคับบัญชาและหัวหน้าตอน	25.4
พฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย	
1.การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเลือกตั้ง	3.99
2.กระบวนการปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมือง	3.41
3.การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง	3.26
พฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยที่มีต่อพัฒนาการทางการเมืองไทย	
1.ความเสมอภาค	3.51
2.การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล	3.41
3.ความสามารถในการปรับตัวของรัฐบาล	2.85

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

หัวข้อ	\bar{x}
ปัญหาและอุปสรรคในการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย	
1.ระบบและธรรมเนียมทหาร	
2.ปัจจัยเวลาที่จำกัด	
3.ปัจจัยด้านตัวนักเรียนนายร้อย	

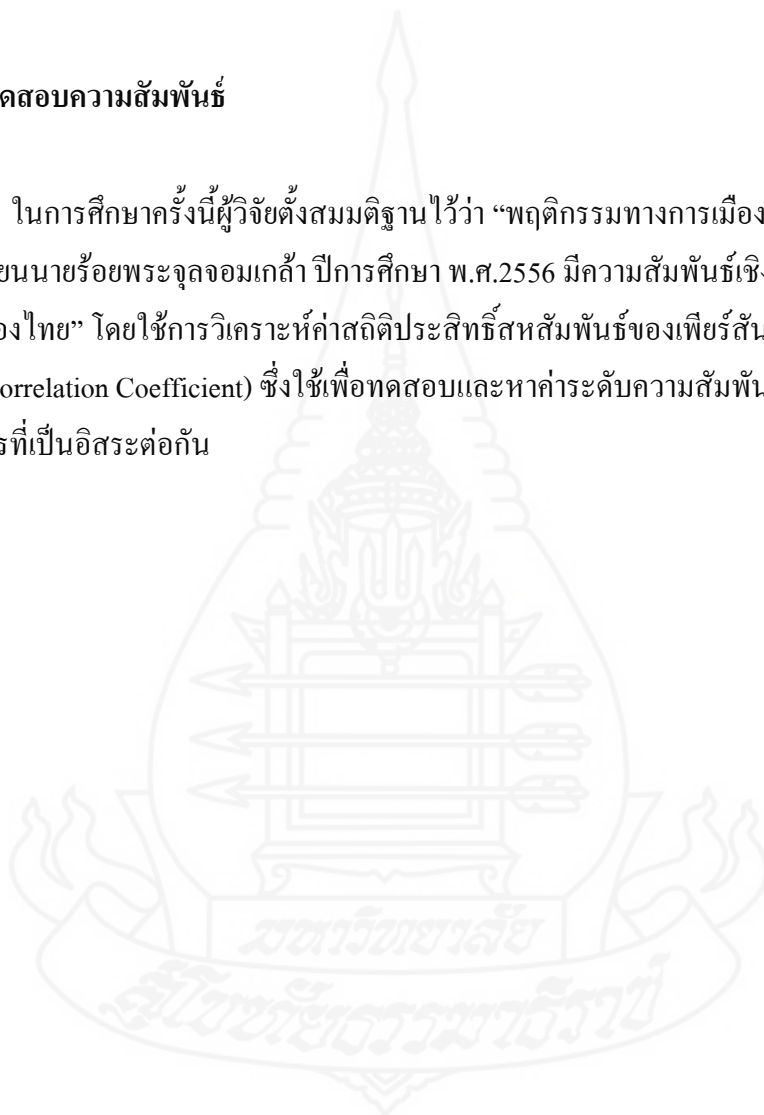
จากตารางที่ 4.8 สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาเชิงปริมาณ ด้านข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 2 มีอายุอยู่ในช่วง 20-21 ปี ศึกษาในสาขาปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต มีเกรดเฉลี่ยรวมสะสมอยู่ในช่วง 2.51-3.00 เป็นนักเรียนบังคับบัญชาหรือหัวหน้าตอน คิดเป็นร้อยละ 25.4 และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าการเมืองไทยยังไม่มีการพัฒนา คิดเป็นร้อยละ 72.4 สำหรับพฤติกรรมการแสดงออกทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยพฤติกรรมสามลำดับแรก ได้แก่ พฤติกรรมมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเลือกตั้ง กระบวนการปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมือง และสุดท้ายคือ พฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง สำหรับพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยที่มีต่อพัฒนาการทางการเมืองไทยของกลุ่มตัวอย่าง ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยจะมีต่อพัฒนาการทางการเมืองไทยในด้านความเสมอภาคมากที่สุด ลำดับที่สองคือ ด้านการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล และสุดท้ายคือ ด้านความสามารถในการปรับตัวของรัฐบาล โดยมีประเด็นคำถามที่มีค่าสูงสุดสามข้อแรก ได้แก่ หัวใจหลักของระบบการเมืองคือมีเป้าหมายและความรู้สึกร่วมอันหนึ่งอันเดียวกันของระบบเพื่อมุ่งตอบสนองความต้องการของประชาชน ข้อที่สองคือ ท่านไม่เห็นด้วยกับการปฏิรูปประเทศไทยโดยนักการเมือง แต่ควรให้ภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น และข้อสุดท้ายคือ ท่านไม่เห็นด้วยกับการชุมนุมทางการเมือง เพราะเป็นการลิดรอนเสรีภาพของคนอื่นๆ และอาจนำไปสู่ความรุนแรงทางการเมือง ซึ่งเมื่อพิจารณาแต่ละประเด็นก็จะพบว่าเกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางการเมืองไทยในด้านต่างๆ ได้แก่ การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล การสร้างความเสมอภาค และความสามารถในการปรับตัวของรัฐบาล ตามลำดับ

จากการแสดงความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่เห็นว่าการเมืองไทยยังไม่มีการพัฒนา เพราะเห็นว่าการเมืองไทยนั้นยังมีความวุ่นวายและความรุนแรงทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง มีการแบ่งฝักแบ่งฝ่าย นักการเมืองทำเพื่อผลประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้อง ประกอบกับ

ระบบการเมืองที่ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ โดยกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการเมืองไทยควรมีการพัฒนาและปฏิรูปในทุกๆ ด้าน พิจารณาตามพลังอำนาจของชาติ ได้แก่ ด้านระบบการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านวัฒนธรรม ในด้านปัญหาปัญหาและอุปสรรคในการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย ประกอบด้วย ระบบและธรรมเนียมทหาร ปัจจัยด้านเวลา และปัจจัยด้านตัวนักเรียนนายร้อย

ตอนที่ 5 ทดสอบความสัมพันธ์

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานไว้ว่า “พฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ปีการศึกษา พ.ศ.2556 มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพัฒนาทางการเมืองไทย” โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสถิติประสิทธิสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) ซึ่งใช้เพื่อทดสอบและหาค่าระดับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสองตัวแปรที่เป็นอิสระต่อกัน

ตารางที่ 4.9 สรุปค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยที่มีพัฒนาการทางการเมืองไทย

		X1	X2	X3	X4	X5	X
Y1	r	.480(**)	.352(**)	.520(**)	-.139(**)	.398(**)	.495(**)
	p	.000	.000	.000	.001	.000	.000
Y2	r	.414(**)	.297(**)	.435(**)	-.088(*)	.355(**)	.434(**)
	p	.000	.000	.000	.033	.000	.000
Y3	r	.015	.136(**)	.037	.170(**)	.076	.124(**)
	p	.712	.001	.366	.000	.066	.002
Y4	r	.232(**)	.210(**)	.117(**)	.192(**)	.280(**)	.312(**)
	p	.000	.000	.004	.000	.000	.000
Y5	r	.163(**)	.129(**)	.079	.072	.210(**)	.202(**)
	p	.000	.002	.054	.079	.000	.000
Y6	r	.268(**)	.218(**)	.207(**)	.128(**)	.302(**)	.342(**)
	p	.000	.000	.000	.002	.000	.000
Y7	r	.163(**)	.276(**)	.062	.235(**)	.186(**)	.268(**)
	p	.000	.000	.131	.000	.000	.000
Y8	r	.263(**)	.222(**)	.227(**)	.130(**)	.200(**)	.308(**)
	p	.000	.000	.000	.002	.000	.000
Y9	r	.277(**)	.243(**)	.165(**)	.170(**)	.236(**)	.323(**)
	p	.000	.000	.000	.000	.000	.000
Y10	r	.218(**)	.293(**)	.147(**)	.223(**)	.268(**)	.341(**)
	p	.000	.000	.000	.000	.000	.000
Y11	r	.222(**)	.263(**)	.204(**)	.209(**)	.369(**)	.388(**)
	p	.000	.000	.000	.000	.000	.000
Y12	r	.324(**)	.326(**)	.364(**)	-.007	.283(**)	.389(**)
	p	.000	.000	.000	.869	.000	.000
Y	r	.467(**)	.450(**)	.396(**)	.186(**)	.485(**)	.598(**)
	p	.000	.000	.000	.000	.000	.000

* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4.9 สามารถพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยกับที่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการทางการเมืองไทย ในแต่ละด้านได้ดังนี้

ด้านพฤติกรรมความสนใจทางการเมือง พบว่า พฤติกรรมความสนใจทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการทางการเมืองไทยในระดับต่ำ ร้อยละ 46.7 ไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์ทางสถิติกับ ข้อ Y1, Y2, Y4, Y5, Y6, Y7, Y8, Y9, Y10, Y11 และ Y12 แต่ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับ ข้อ Y3

ด้านพฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง พบว่า พฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการทางการเมืองไทยในระดับต่ำ ร้อยละ 45 ไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์ทางสถิติกับทุกๆ ข้อ

ด้านพฤติกรรมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมือง พบว่า พฤติกรรมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการทางการเมืองไทยในระดับต่ำ ร้อยละ 39.6 ไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์ทางสถิติกับ ข้อ Y1, Y2, Y4, Y6, Y8, Y9, Y10, Y11 และ Y12 แต่ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับ ข้อ Y3, Y5 และ Y7

ด้านพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเลือกตั้ง พบว่า พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเลือกตั้งของนักเรียนนายร้อยมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการทางการเมืองไทยในระดับต่ำมาก ร้อยละ 18.6 ไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์ทางสถิติกับ ข้อ Y3, Y4, Y6, Y7, Y8, Y9, Y0, และ Y11 ไปในทิศทางเดียวกัน แต่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับ ข้อ Y1 และ Y2 ไปในทิศทางตรงกันข้าม และไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับข้อ Y5 และ Y12

ด้านกระบวนการปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมือง พบว่า กระบวนการปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการทางการเมืองไทยในระดับต่ำมาก ร้อยละ 48.5 ไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์ทางสถิติกับ ข้อ Y1, Y2, Y4, Y5, Y6, Y7, Y8, Y9, Y10, Y11 และ Y12 แต่ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติกับ ข้อ Y3

ดังนั้นเมื่อสรุปพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยกับพัฒนาการทางการเมืองไทย พบว่าพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 กับพัฒนาการทางการเมืองไทยในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 59.8 โดยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งจากความหมาย

ของสัมพันธเชิงบวก (Positive Correlations) คือเมื่อตัวแปรตัวหนึ่งเพิ่มหรือลดลงอีกตัวแปรหนึ่งก็จะเพิ่มขึ้นหรือลดลงไปด้วย มีความสัมพันธ์ที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลที่ได้รับจากการวิจัย ดังนั้นในการวิจัยเชิงปริมาณจึงกล่าวได้ว่า พฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพัฒนาการทางการเมืองไทย

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาเชิงคุณภาพ

กลุ่มตัวอย่างที่ทำการเก็บข้อมูลโดยทำการสัมภาษณ์ เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย รองผู้บัญชาการ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จำนวน 1 คน อาจารย์ประจำกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ จำนวน 2 คน นายทหารปกครอง กรมนักเรียนนายร้อยรักษาพระองค์ จำนวน 2 คน และ นักเรียนนายร้อยในแต่ละชั้นปี จำนวน 4 คน รวมจำนวนทั้งหมด 9 คน ในการนำเสนอข้อมูลผู้ศึกษาวิจัยได้แยกประเด็นหลักๆ ที่ได้จากการสัมภาษณ์ออกเป็น 4 ตอน เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, ตำแหน่ง, ระยะเวลาที่รับราชการในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า และแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทัศนคติและมุมมองความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย ปีการศึกษา พ.ศ.2556 มีอะไรบ้าง อย่างไร

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทัศนคติและมุมมองความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ปีการศึกษา พ.ศ.2556 ว่ามีผลต่อพัฒนาการทางการเมืองไทยหรือไม่ อย่างไร

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมุมมองความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยว่ามีอะไรบ้าง

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตารางที่ 4.10 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ลำดับ	ข้อมูลทั่วไป
1. นนร.สกุลเทียน เทียนทองศิริ	นักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 1 อายุ 20 ปี กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี ระยะเวลาที่ศึกษาในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า เป็นเวลา 1 ปี แนวทางการปฏิบัติหน้าที่ คือ ทำการศึกษาวิชาความรู้วิชาการพื้นฐานตามหลักสูตรที่ส่วนการศึกษา รร.จปร.กำหนด ทำการศึกษาและฝึกฝนวิชาการทหาร ปฏิบัติภารกิจตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาหรือผู้ที่มีอาวุโสสูงกว่าได้มอบหมาย
2. นนร.วีระวัฒน์ รัตนจาง	นักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 2 อายุ 21 ปี กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา ระยะเวลาที่ศึกษาในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า เป็นเวลา 2 ปี แนวทางการปฏิบัติหน้าที่ คือ ทำการศึกษาวิชาความรู้ในสาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา ทำการศึกษาและฝึกฝนวิชาการทหาร ปฏิบัติภารกิจตามที่ผู้บังคับบัญชาหรือผู้ที่มีอาวุโสสูงกว่าได้มอบหมาย
3. นนร.กานต์ สนิทไทย	นักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 3 อายุ 22 ปี กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้าสื่อสาร ระยะเวลาที่ศึกษาในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า เป็นเวลา 3 ปี แนวทางการปฏิบัติหน้าที่ คือ ทำการศึกษาวิชาความรู้ในสาขาวิศวกรรมไฟฟ้าสื่อสาร ทำการศึกษาและฝึกฝนวิชาการทหาร ปฏิบัติภารกิจตามที่ผู้บังคับบัญชาหรือผู้ที่มีอาวุโสสูงกว่าได้มอบหมาย
4. นนร.จิรวิทย์ ศิริอุดม	นักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 4 อายุ 23 ปี กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม ระยะเวลาที่ศึกษาในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า เป็นเวลา 4 ปี แนวทางการปฏิบัติหน้าที่ คือ ทำการศึกษาวิชาความรู้ในสาขาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม ทำการศึกษาและฝึกฝนวิชาการทหาร ปกครองและเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่นักเรียนในบังคับบัญชา ปฏิบัติหน้าที่นักเรียนฝ่ายอำนวยการกองพัน (ผอ.3) และปฏิบัติภารกิจตามที่ผู้บังคับบัญชาได้มอบหมาย

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ลำดับ	ข้อมูลทั่วไป
5. ร.ท.นवल วรรณายก	อายุ 28 ปี ระดับการศึกษา ปริญญาตรี ตำแหน่ง ผู้บังคับหมวด กองพันนักเรียนที่ 3 กรมนักเรียนนายร้อยรักษาพระองค์ ระยะเวลารับราชการ ในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า เป็นเวลา 1 ปี แนวทางการปฏิบัติหน้าที่ คือ การควบคุมบังคับบัญชานักเรียนนายร้อย กำกับดูแลความประพฤติของนักเรียนนายร้อย ให้คำแนะนำและอบรมสั่งสอน การปฏิบัติแก่นักเรียนนายร้อย และปฏิบัติหน้าที่นายทหารฝ่ายอำนวยการตามที่อยู่บังคับบัญชามอบหมาย
6. ร.ท.วรเชษฐ์ รัตนพันธ์	อายุ 28 ปี ระดับการศึกษา ปริญญาตรี ตำแหน่ง ผู้บังคับหมวด กองพันนักเรียนที่ 2 กรมนักเรียนนายร้อยรักษาพระองค์ ระยะเวลารับราชการ ในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า เป็นเวลา 1 ปี แนวทางการปฏิบัติหน้าที่ คือ การควบคุมบังคับบัญชานักเรียนนายร้อย กำกับดูแลความประพฤติของนักเรียนนายร้อย ให้คำแนะนำและอบรมสั่งสอน การปฏิบัติแก่นักเรียนนายร้อย และปฏิบัติหน้าที่นายทหารฝ่ายอำนวยการตามที่อยู่บังคับบัญชามอบหมาย
7. พ.ต. หญิง ขวัญสุชา หงส์ไกรเลิศ	อายุ 40 ปี ระดับการศึกษา ปริญญาโท ตำแหน่ง อาจารย์ประจำกองวิชากฎหมายและสังคมศาสตร์ ส่วนการศึกษา โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ระยะเวลารับราชการ ในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเป็นเวลา 15 ปี แนวทางการปฏิบัติหน้าที่ คือ ทำการสอนให้วิชาความรู้แก่นักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 1-4 ในความรับผิดชอบของกองวิชากฎหมายและสังคมศาสตร์ (วิชาหลักรัฐศาสตร์, ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และการก่อการร้าย เป็นต้น) และมีหน้าที่ให้คำแนะนำทางการศึกษาแก่นักเรียนนายร้อย

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ลำดับ	ข้อมูลทั่วไป
8. พ.ท. หญิง ดร.ชนนวรรณ เทศธรรม	อายุ 38 ปี ระดับการศึกษา ปริญญาโท ตำแหน่ง อาจารย์ประจำกอง วิชากฎหมายและสังคมศาสตร์ ส่วนการศึกษาโรงเรียนนายร้อยพระ จุลจอมเกล้า ระยะเวลารับราชการในโรงเรียนนายร้อยพระ จุลจอมเกล้าเป็นเวลา 13 ปี แนวทางการปฏิบัติหน้าที่ คือ ทำการสอน ให้วิชาความรู้แก่นักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 1-4 ในความรับผิดชอบของ กองวิชากฎหมายและสังคมศาสตร์ (วิชาหลักรัฐศาสตร์, การเมืองการ ปกครองท้องถิ่น และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ) และมีหน้าที่ให้ คำแนะนำทางการศึกษาแก่นักเรียนนายร้อย
9. พล.ต. อำนาจ รัตนภา นพ	อายุ 58 ระดับการศึกษาปริญญาตรี วิทยาศาสตร์บัณฑิต ตำแหน่งรองผู้ บัญชาการโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ท่านที่ 1 ระยะเวลารับ ราชการในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเป็นเวลา 25 ปี แนว ทางการปฏิบัติหน้าที่ คือ รับผิดชอบงานด้านการข่าว ด้านยุทธการ และการฝึก และด้านกิจการพลเรือนภายในโรงเรียนนายร้อยพระ จุลจอมเกล้า

จากกลุ่มตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 9 คน นั้นประกอบด้วย ผู้บังคับบัญชา อาจารย์
นายทหารปกครอง และนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ซึ่งมีส่วนร่วมโดยตรง
ในกระบวนการฝึกอบรมนักเรียนนายร้อย โดยแต่ละคนนั้นมีความแตกต่างกันในพื้นฐานส่วนตัว
และระดับหน้าที่ความรับผิดชอบ จะทำให้เราได้รับข้อมูลในมุมมองความคิดเห็นที่แตกต่างกัน
หลายๆ ด้าน ตามแนวคิดของผู้ให้สัมภาษณ์ ดังนั้นเมื่อนำข้อมูลมาประมวลผล จะทำให้เราทราบ
พฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยที่มีผลต่อพัฒนาการทางการเมืองไทยได้อย่างชัดเจนขึ้น

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์ ด้านพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยที่แสดงออกมานั้น พบว่านักเรียนนายร้อยมีการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองในทุกๆ ด้าน ตามที่ผู้วิจัยได้กำหนด แต่มีระดับและความเข้มข้นในการแสดงออกแตกต่างกัน โดยนักเรียนนายร้อยแสดงพฤติกรรมด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเลือกตั้งมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง การปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมือง ความสนใจทางการเมือง และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมือง ตามลำดับ โดยเราสามารถพิจารณาพฤติกรรมทางการเมืองในแต่ละด้าน ได้ดังนี้

2.1 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเลือกตั้ง

2.1.1 นักเรียนนายร้อยมีความตื่นตัวในการเลือกตั้งสูง และไปทำการใช้สิทธิ์ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะในการเลือกตั้งระดับชาติ เช่น การเลือกตั้ง สส. หรือ สว. เป็นต้น ประกอบกับโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าได้มีการรณรงค์และอำนวยความสะดวกในการไปใช้สิทธิ์ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของนักเรียนนายร้อย จนอาจเรียกได้ว่าเป็นการบังคับ โดยปริยาย อีกทั้งนักเรียนนายร้อยจะให้ความสนใจติดตามผลการเลือกตั้งในระดับประเทศมากกว่าระดับท้องถิ่น สำหรับผลการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นก็จะให้ความสนใจภูมิปัญญาเดิมของมากกว่าพื้นที่ที่ตนเองมีรายชื่ออยู่

2.1.2 เหตุผลในการไปเลือกตั้งของนักเรียนนายร้อย ส่วนใหญ่ไปทำการเลือกตั้งเพื่อรักษาสิทธิทางการเมือง ด้วยจิตสำนึกความเป็นพลเมืองที่ดี ต้องการทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีให้ประชาชนทั่วไป และไปเลือกตั้งเพราะทางโรงเรียนสนับสนุนให้ไป

2.1.3 ข้อจำกัด การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเลือกตั้งของนักเรียนนายร้อย ในภาพรวมนักเรียนนายร้อยมีความความสนใจและตื่นตัวในการเลือกตั้งสูง แต่นักเรียนนายร้อยมักขาดข้อมูลข่าวสารและความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละราย ประกอบกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละรายกับนักเรียนนายร้อยหรือโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าไม่เด่นชัดมากนัก ทำให้นักเรียนนายร้อยไม่ค่อยรู้สึกมีส่วนร่วมได้ส่วนเสียกับการเลือกตั้งเท่าที่ควร จนบางครั้งอาจขาดความตระหนักถึงความจำเป็นและความสำคัญของการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

2.2 การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง

2.2.1 นักเรียนนายร้อยมีการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ค่อนข้างมากและสม่ำเสมอ โดยการรับรู้ข่าวสารนั้นจะรวดเร็วและทันเหตุการณ์ แต่การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยจะเป็นการรับรู้ผ่านสื่อออนไลน์จากเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นหลัก เช่น โปรแกรม

Facebook, Line หรือ Instagram เป็นต้น เพราะความสะดวกในการเข้าถึงเทคโนโลยีและอุปกรณ์สื่อสาร การที่ผู้บังคับบัญชาผ่อนผันให้มีการใช้อุปกรณ์สื่อสาร และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ได้ ประกอบกับภายในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้ามีจุดให้บริการอินเทอร์เน็ตจำนวนมาก สำหรับการรับรู้ผ่านสื่ออื่นๆ ก็มีบ้างครั้งแต่ไม่บ่อยมากเท่าสื่อออนไลน์ เช่น โทททัศน์ หนังสือพิมพ์ วิทยุ และการรับรู้ผ่านสื่อบุคคลจากครูอาจารย์หรือผู้บังคับบัญชา เป็นต้น อีกทั้งพบว่านักเรียนนายร้อยชั้นปีที่สูงกว่ามีการเข้าถึงสื่อและรับรู้ข่าวสารมากกว่าชั้นปีที่ต่ำกว่า และนักเรียนนายร้อยที่ตนเองหรือคนใกล้ชิดได้รับผลกระทบทางการเมืองจะสนใจรับรู้ข่าวสารมากกว่า นักเรียนนายร้อยที่ไม่ได้รับผลกระทบทางการเมือง

2.2.2 การรับรู้ข่าวสารภายในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเป็นไปอย่างเปิดกว้างและเสรี เพราะไม่มีใครมาปิดกั้นหรือกำหนดขอบเขตในการรับรู้ข่าวสาร ทำให้นักเรียนนายร้อยสามารถรับรู้และติดตามข่าวสารได้อย่างหลากหลาย ทุกช่องทาง ทุกสำนักสื่อ ตามขีดความสามารถและโอกาสของแต่ละบุคคล ทั้งนี้โดยมีผู้บังคับบัญชาและครูอาจารย์จะคอยทำหน้าที่ให้คำแนะนำ และหลักการคิดวิเคราะห์กับนักเรียนนายร้อยเพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข่าว โดยในบางกรณีเมื่อมีเหตุการณ์ทางการเมืองที่สำคัญบางอย่างเกิดขึ้น ก็จะมีผู้บังคับบัญชาชั้นสูงลงมาชี้แจงทำความเข้าใจในข้อเท็จจริง และบทบาทที่นักเรียนนายร้อยสามารถแสดงออกได้มากนักน้อยเพียงใด

2.2.3 ข้อจำกัด ในการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องเวลาและทางเทคนิคมากกว่าเรื่องการจำกัดในการรับรู้ กล่าวคือ มีการรับรู้ได้อย่างอิสระ ขึ้นอยู่กับความสามารถในการเข้าถึงสื่อหรือแหล่งข้อมูลของแต่ละบุคคล ประกอบกับทักษะความสามารถของนักเรียนนายร้อยในการวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารให้ถูกต้องและเหมาะสม บางครั้งยังอยู่ในระดับที่จำกัด เพราะปัจจุบันมีสงครามข่าวสาร ข่าวสารทางการเมืองมีจำนวนมากจากสื่อที่หลากหลาย ทำให้ต้องใช้ความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารให้ถูกต้อง เพื่อป้องกันการตกเป็นเครื่องมือของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

2.3 กระบวนการปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมือง

2.3.1 กระบวนการปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมือง ให้กับนักเรียนนายร้อยมีค่อนข้างมากและสม่ำเสมอ เพื่อให้มีทัศนคติทางการเมืองที่ดีกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งจะเน้นในมิติมุมมองของความสัมพันธ์ระหว่างทหารกับการเมือง ควบคู่กับการปลูกฝังอุดมการณ์ทหาร ความจงรักภักดีต่อสถาบันของชาติ โดยการปลูกฝังให้นักเรียนนายร้อยตระหนักว่าการเมืองมีความจำเป็นต่อวิชาชีพของตน ทหารเป็นเครื่องมือของรัฐบาล ทำให้นักเรียนนายร้อยต้องติดตามรับรู้และเข้าใจการเมืองอยู่เสมอ แต่ทั้งนี้การปลูกฝัง

อุดมการณ์ทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยแต่ละบุคคลอาจไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับชั้นปี และสาขาวิชา ที่เลือกศึกษา ประกอบกับความสนใจหรือแนวคิดส่วนตัวทางการเมืองของแต่ละคน

2.3.2 นักเรียนนายร้อยจะได้รับการปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมือง รวมถึงการ ส่งเสริมและเปิดโอกาสให้นักเรียนนายร้อยมีการแสดงออกทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย อย่างถูกต้องนั้น มีส่วนดำเนินการที่สำคัญได้แก่ 1) ส่วนการศึกษา โดยมีกองวิชากฎหมายและ สังคมศาสตร์รับผิดชอบวิชาพื้นฐานและวิชาเลือก เช่น วิชาการเมืองการปกครอง และวิชา ประวัติศาสตร์ เป็นต้น เพื่อมุ่งเน้นให้นักเรียนนายร้อยมีความรู้ด้านการเมืองการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตย กฎหมาย และหลักรัฐศาสตร์ มีการเปิดโอกาสให้แสดงและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทางการเมืองอย่างตรงไปตรงมาภายในชั้นเรียน มีการถ่ายทอดข่าวสาร ทำให้นักเรียนนายร้อย จะต้องทันต่อเหตุการณ์ในบ้านเมืองอย่างต่อเนื่อง เพื่อที่จะรับรู้ความเป็นไปได้ได้อย่างทันเหตุการณ์ แต่ทั้งนี้ในการศึกษาจะเป็นการมุ่งไปทางด้านวิชาการมากกว่ากิจกรรม เพราะการเมืองเป็นเรื่องของความล่อแหลม ซึ่งบางครั้งการทำกิจกรรมทางการเมืองอาจเกิดการผิดวัตถุประสงค์นำไปสู่ความ จัดแย้ง หรือการแตกความสามัคคีได้ 2) กระบวนการอบรมและส่งเสริมการแสดงออกโดย ผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น พิจารณาได้จากการปลูกฝังในเรื่องความรักภักดีต่อสถาบัน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และประชาชน เป็นหลัก ดังนั้นกิจกรรมโดยทั่วไปของนักเรียนนายร้อยจะ มุ่งไปเพื่อสิ่งนี้ ทำให้กิจกรรมทางการเมืองค่อนข้างมีน้อยหรือเป็นไปตามแนวทางสมัยนิยม แต่ทั้งนี้ ผู้บังคับบัญชาก็ได้เปิดโอกาสให้นักเรียนนายร้อยสามารถร่วมแสดงความคิดเห็นในการกำหนด นโยบายบางอย่าง หรือแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนนายร้อยโดยตรง แต่ก็ต้องเป็นไปตามระบบ ทหารและสายการบังคับบัญชา เช่น การวางแผนการฝึก การให้ตัวแทนนักเรียนนายร้อยเสนอความ ต้องการในบางเรื่อง หรือสร้างกลุ่มในโปรแกรม Line ซึ่งทุกคนในรุ่นก็สามารถแสดงความคิดเห็น แข่งปัญหา หรือสิ่งที่ต้องการออกมาได้ เป็นต้น เราจะพบว่าทำให้โอกาสเปิดกว้างกับความคิดของ นักเรียนนายร้อย ที่มีความคิดใหม่ๆ และหลากหลายมากกว่า ประกอบกับประสบการณ์ของผู้บังคับบัญชาที่มีมากกว่า จะทำให้สามารถตัดสินใจได้ดีและถูกต้องที่สุด

2.3.3 ข้อจำกัด ในกระบวนการฝึกฝนให้นักเรียนนายร้อยมีทัศนคติที่ดีต่อ ประชาธิปไตยนั้น ส่วนใหญ่เกิดจากการขาดความรู้ความเข้าใจทั้งจากตัวนักเรียนนายร้อย และ บุคลากรที่มีส่วนข้องกับกระบวนการอบรมกล่อมเกลานักเรียนนายร้อย ถึงความจำเป็นที่เราจะต้องมี การปลูกฝังและสร้างอุดมการณ์ทางการเมือง นอกเหนือจากอุดมการณ์ทางทหาร

2.4 ความสนใจทางการเมือง

2.4.1 นักเรียนนายร้อยมีพฤติกรรมความสนใจทางการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง เพราะตระหนักว่าการเมืองมีผลต่อความมั่นคงและการเปลี่ยนแปลงของชาติ ซึ่งเกี่ยวกับทหาร

โดยตรง ทำให้นักเรียนนายร้อยรู้สึกว่าคุณต้องติดตามรับรู้ความเคลื่อนไหวทางการเมือง ประกอบกับในปัจจุบันข่าวสารทางการเมืองมีอยู่ในทุกช่องทางสื่อสาร โดยเฉพาะ นักเรียนนายร้อยที่มีครอบครัวหรือบุคคลใกล้ชิดที่ได้รับผลกระทบจากการเมือง จะให้ความสนใจเกี่ยวกับการเมืองเป็นพิเศษ อย่างไรก็ตาม นักเรียนนายร้อยบางส่วนยังมีความรู้สึกว่าคุณ ในขณะที่เป็นนักเรียนนั้นการเมืองนั้นไม่ค่อยมีผลต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของตนเองมากนัก เพราะ นักเรียนนายร้อยใช้ชีวิตประจำวันอยู่แต่ภายในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

2.4.2 การให้ความสนใจทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย จะเป็นไปได้ในลักษณะของการรับรู้ความเคลื่อนไหว ติดตามข่าวสาร และความรู้เชิงวิชาการมากกว่าการปฏิบัติ ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมหรือดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ยกเว้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยพื้นฐานที่สังคมหรือกฎหมายกำหนด เช่น การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เป็นต้น

2.4.3 ข้อจำกัด ในการสนใจทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยคือ การใช้ชีวิตประจำวันส่วนใหญ่อยู่แต่ภายในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าทำให้มีเวลาจำกัด เพราะจะต้องปฏิบัติตามระเบียบปฏิบัติประจำ ทำการศึกษาและฝึกวิชาทหาร ทำกิจกรรมและภารกิจที่ผู้บังคับบัญชาได้มอบหมาย ทำให้มีเวลาไม่มากนักไปสนใจทางด้านการเมืองเท่าที่ควร รวมทั้งข้อจำกัดที่ว่าทหารต้องมีความเป็นกลางทางการเมือง ทำให้นักเรียนนายร้อยไม่กล้าแสดงความคิดเห็นมากนัก เพราะกลัวถูกตำหนิจนรู้สึกไม่อยากจะสนใจ หรือมีทัศนคติที่เพิกเฉยต่อการเมือง

2.5 การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง

2.5.1 การแสดงหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย ก่อนข้างจะมีน้อย โดยมีการแสดงออกความคิดเห็นทางการเมืองในลักษณะไม่เป็นทางการ จะอยู่ในเฉพาะกลุ่มเพื่อนสนิท เพื่อนชมรม เพื่อนกองวิชาเดียวกัน และกับครูอาจารย์ ซึ่งจะใช้เวลาว่างหรือเวลาพักจากภารกิจ โดยหัวข้อที่นำมาสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันจะเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นมาใหม่หรือเป็นเรื่องที่สังคมให้ความสนใจในเวลานั้นๆ ซึ่งเป็นผลต่อเนื่องมาจากความสนใจทางการเมืองและการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของแต่ละบุคคล

2.5.2 สำหรับการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่อต่างๆ นั้นสามารถกระทำได้อย่างเสรี แต่นักเรียนนายร้อยส่วนใหญ่มักจะไม่ได้แสดงออกผ่านสื่อต่างๆ อาจจะมีบ้างแต่ค่อนข้างน้อย โดยนักเรียนนายร้อยส่วนใหญ่เลือกที่จะติดตามรับรู้ มากกว่าที่จะได้ตอบหรือแสดงความคิดเห็น อาจจะมีการเป็นตัวกลางนำมาเผยแพร่ต่อให้เพื่อนสนิทหรือคนใกล้ชิดรับรู้บ้างในบางโอกาส

2.5.3 ข้อจำกัด ในการแสดงและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมือง เนื่องจากนักเรียนนายร้อยมักขาดข้อมูลรายละเอียดที่เพียงพอและถูกต้องที่จะนำมาวิเคราะห์ อีกทั้งนักเรียนนายร้อย ก่อนข้างจะสงวนท่าทีในการแสดงออกทางความเห็นด้านการเมือง เพราะเกรงว่า

จะกระทบกระเทือนภาพลักษณ์และชื่อเสียงขององค์กรและสถาบันทหาร และกลัวว่าเมื่อแสดงความคิดเห็นออกไปแล้วอาจส่งผลเสียมาถึงตนเอง ประกอบกับการป้องกันไม่ให้เกิดเป็นเครื่องมือของฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ที่จะนำความคิดเห็นทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยเอาไปใช้ประโยชน์ทางการเมือง

สรุปได้ว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยของผู้ให้สัมภาษณ์ พบว่า พฤติกรรมทางการเมืองที่นักเรียนนายร้อยแสดงออกมากที่สุดนั้น คือ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมในการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นผลมาจากการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกของโรงเรียนนายร้อย รองลงมาได้แก่ การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ที่มีอย่างต่อเนื่องผ่านสื่อออนไลน์เป็นหลัก และด้านกระบวนการปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมือง ซึ่งจะเป็นไปในลักษณะของหลักการเชิงวิชาการควบคู่กับอุดมการณ์ทางทหาร และเน้นในมุมมองของความสัมพันธ์ระหว่างทหารกับการเมือง สำหรับพฤติกรรมด้านความสนใจทางการเมืองและการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองนั้นมีการแสดงออกยังไม่มากนัก แต่มีความสม่ำเสมอและต่อเนื่อง โดยข้อจำกัดในการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย ส่วนใหญ่จะเป็นในเรื่องของเวลา ระเบียบวินัยและธรรมเนียมทางทหารที่เคร่งครัด ตลอดจนการมองไม่เห็นความสำคัญในเรื่องของทหารกับการเมืองของนักเรียนนายร้อยบางส่วน แต่อย่างไรก็ตามพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยจะมีการแสดงออกและพัฒนาอยู่เสมอ ตามข้อมูลข่าวสารและความรู้ทางการเมืองที่นักเรียนนายร้อยได้รับจากการสื่อสารช่องทางต่างๆ อย่างต่อเนื่อง

ตอนที่ 3 พฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยที่มีต่อการพัฒนาการทางการเมืองไทย

3.1 ความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยที่มีต่อการพัฒนาการทางการเมือง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ พบว่านักเรียนนายร้อยมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เกี่ยวกับการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง หรือในระดับประชาชนทั่วไป โดยมักจะรับรู้และสนใจติดตามเหตุการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นมีการรับรู้ความเป็นไปของบ้านเมืองอย่างใกล้ชิด ซึ่งเป็นผลจากการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อที่รวดเร็วและหลากหลาย สำหรับความรู้ความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยที่มีต่อการพัฒนาการทางการเมืองไทยนั้นค่อนข้างมีน้อย ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจ แต่อาจจะมึนักเรียนนายร้อยบางกลุ่ม เช่น นักเรียนนายร้อยที่ศึกษาในกองวิชากฎหมายและสังคมศาสตร์ ที่ศึกษาในวิชาเกี่ยวกับการเมืองและสังคมอาจจะมีความเข้าใจมากกว่านักเรียนนายร้อยที่ศึกษาในกองวิชาอื่นๆ เป็นต้น ในทัศนคติของนักเรียนนายร้อยโดยทั่วไปคิดว่าพัฒนาการทางการเมือง คือการที่พัฒนาประเทศชาติทำให้มีความเจริญรุ่งเรือง การทำการเมืองให้ดีขึ้นบ้านเมืองมี

ความสุข หรือการที่รัฐบาลบริหารงานครบตามกำหนดเวลา และไม่มี ความรุนแรงทางการเมือง เป็นต้น โดยการให้ระดับความสำคัญของพัฒนาการทางการเมืองในด้านต่างๆ ตามที่ผู้วิจัยกำหนด จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างสามารถนำมาพิจารณาได้จากตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.11 ผลการให้ระดับความสำคัญพัฒนาการทางการเมืองไทยในด้านต่างๆ ของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง	ความสามารถในการปรับตัวของรัฐบาล	การแบ่งโครงสร้างของระบบการเมืองที่สลับซับซ้อน	ความเสมอภาค	การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล
นร.ชั้นปีที่ 1	4	1	2	3
นร.ชั้นปีที่ 2	4	1	2	3
นร.ชั้นปีที่ 3	4	1	2	3
นร.ชั้นปีที่ 4	2	1	4	3
น.ปกครอง 1	2	1	4	3
น.ปกครอง 2	3	2	4	1
อาจารย์ 1	3	2	1	4
อาจารย์ 2	1	2	4	3
รอง ผบ.รร.จปร.	2	1	4	3
รวม	25	12	27	26

จากตารางที่ 4.11 แสดงผลการให้ระดับความสำคัญของพัฒนาการทางการเมืองในด้านต่างๆ ของกลุ่มตัวอย่างแต่ละคน โดยให้ตามระดับคะแนน 1-4 (ให้ระดับคะแนนมาก หมายถึงให้ความสำคัญมาก เรียงตามลำดับจาก 1-4) จากตารางนี้จะพบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ระดับความสำคัญพัฒนาการทางการเมืองไทยในด้านความเสมอภาคมากที่สุด โดยเมื่อนำมาแปลผลเป็นร้อยละ(%) ในภาพรวมจะได้ตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.12 ผลการวิเคราะห์การให้ระดับความสำคัญพัฒนาการทางการเมืองไทยในด้านต่างๆ ของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อ	ข้อความ	คิดเป็นร้อยละ(%)	อันดับ
1.	ความสามารถในการปรับตัวของรัฐบาล	27.7	3
2.	การแบ่งโครงสร้างของระบบการเมืองที่สลับซับซ้อน	13.3	4
3.	ความเสมอภาค	30.2	1
4.	การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล	28.8	2
รวม		100	

จากตารางที่ 4.12 พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ให้ระดับความสำคัญของพัฒนาการทางการเมืองไทยตามความรู้ความเข้าใจในด้านต่างๆ ดังนี้ อันดับหนึ่ง คือ ด้านความเสมอภาค คิดเป็นร้อยละ 30.2 รองลงมาคือ ด้านการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล คิดเป็นร้อยละ 28.8 ด้านความสามารถในการปรับตัวของรัฐบาล คิดเป็นร้อยละ 27.7 และด้านการแบ่งโครงสร้างของระบบการเมืองที่สลับซับซ้อนนั้นให้ระดับความสำคัญน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 13.3 โดยสามารถพิจารณาในแต่ละด้าน ได้ดังนี้

1) *ด้านความเสมอภาค* นักเรียนนายร้อยให้ความสำคัญมากที่สุด เพราะ ความเสมอภาคคือหลักพื้นฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ทุกคนในทุกสังคมต้องการความเสมอภาค แต่ในการสร้างความเสมอภาคนั้นต้องดูที่รูปแบบว่าเป็นความเสมอภาคแบบใด และใช้วิธีใดที่เหมาะสมในการสร้างความเสมอภาคนั้น เมื่อสังคมไม่เกิดความเลื่อมล้ำก็นำไปสู่ความสงบสุขได้ดีกว่า โดยข้อเท็จจริงความเสมอภาคในสังคมประชาธิปไตยคือความเสมอภาคทางโอกาส เช่น โอกาสในการแสดงความคิดเห็นหรือการมีบทบาทอยู่ในสังคม เป็นต้น นักเรียนนายร้อยต้องการให้เกิดความเสมอภาคในสังคม โดยเริ่มจากพื้นฐานทางการศึกษาให้ความรู้ความเข้าใจกับประชาชนทั้งประเทศในเรื่องสิทธิและเสรีภาพ ควบคู่กับการปฏิรูปทางการเมืองอย่างเหมาะสม การใช้กำลังความรุนแรงอาจนำไปสู่ปัญหาที่เรื้อรังและทำให้ประเทศพัฒนาได้ช้าลง ในสังคมของนักเรียนนายร้อยถูกปลูกฝังในอุดมการณ์ที่ต้องมีความยุติธรรม นักเรียนนายร้อยจะพิจารณาสิ่งใดก็ตามที่ดีต้องมีความเสมอภาคและยุติธรรม แต่ถ้าไม่เสมอภาคหรือยุติธรรมก็จะต้องหาเหตุผลมาประกอบอธิบายว่าทำไมถึงเป็นเช่นนั้น

2) *การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล* นักเรียนนายร้อยให้ความสำคัญในอันดับที่สอง เพราะ การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผลนั้น เป็นรูปแบบของคนที่มี

ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองที่ค่อนข้างลึกซึ้ง เพราะในยุคปัจจุบันจะเน้นการพูดคุยกันแบบมีเหตุผล ดังนั้นการเมืองจะดีได้ก็ต้องมาจากการสร้างวัฒนธรรมแบบมีเหตุผลในการปกครอง เนื่องด้วยการเมืองมีอิทธิพลต่อชีวิตประจำวัน ดังนั้นการสร้างหรือทำสิ่งใดต้องมีเหตุผล ผู้คนยุคใหม่ต้องการคำอธิบายหรือเหตุผล ถ้าไม่ให้ความสำคัญและใช้เหตุผลการปกครองก็ไม่ว่าจะเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยได้ และนำไปสู่ความขัดแย้งและการต่อต้าน

3) *ด้านความสามารถในการปรับตัวของรัฐบาล* นักเรียนนายร้อยให้ความสำคัญในอันดับที่สาม เพราะรัฐบาลหรือระบบการเมืองที่ดีต้องสามารถปรับตัวให้เข้ากับความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศได้ เพราะในปัจจุบันท่ามกลางความขัดแย้ง ความแตกต่างทางความคิด ถ้ารัฐบาลไม่ปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงของกระแสสังคม ก็จะทำให้การบริหารงานการเมืองล้มเหลวได้ อีกทั้งเมื่อรัฐบาลและผู้มีอำนาจทางการเมืองมีความสามารถในการปรับตัวมากก็จะสามารถอยู่รอดทางการเมืองได้มากกว่า สามารถลดความขัดแย้งหรือประสานผลประโยชน์ของฝ่ายต่างๆ ได้ดีกว่า

4) *การแบ่งโครงสร้างของระบบการเมืองที่สลับซับซ้อน* นักเรียนนายร้อยให้ความสำคัญในอันดับสุดท้าย เพราะ แต่ละส่วนในระบบการเมืองจะมีการแบ่งหน้าที่และเหตุผลในการทำงานเป็นส่วนๆอย่างเหมาะสม สามารถทำให้ระบบการเมืองดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพการแบ่งโครงสร้างทางการเมืองมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ โดยเราต้องมองว่าการแบ่งโครงสร้างทางการเมืองในสถานการณ์เป็นแบบนี้เพราะอะไร แต่ในข้อเท็จจริงจะพบว่านักเรียนนายร้อยจะไม่ค่อยมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการแบ่งโครงสร้างของระบบการเมืองมากนัก เพราะอาจจะคิดว่าเป็นเรื่องที่ลึกเกินไป จึงไม่ค่อยให้ความสนใจ และคิดว่าการแบ่งโครงสร้างทางการเมืองไม่น่าจะมีผลต่อพัฒนาการทางการเมือง และชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนมากนัก นักเรียนนายร้อยจึงให้ระดับความสำคัญของพัฒนาการทางการเมืองในด้านการแบ่งโครงสร้างทางการเมืองที่สลับซับซ้อนน้อยที่สุด

นอกจากนี้ในการพิจารณาการให้ระดับความสำคัญพัฒนาการทางการเมืองในด้านต่างๆ ของผู้ให้สัมภาษณ์ เมื่อพิจารณาในมุมมองของนักเรียนนายร้อยที่มีต่อการเมืองนั้น ยังมีปัจจัยอีกหลายประการมาเกี่ยวข้อง เช่น สถานการณ์ทางการเมืองในขณะนั้น และสภาพภูมิหลังของนักเรียนนายร้อยแต่ละบุคคล เป็นต้น แต่ไม่ว่าจะอย่างไรก็ตามเราจะพบว่านักเรียนนายร้อยสนับสนุน และมีความต้องการให้การเมืองไทยมีการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้นอย่างชัดเจน เช่นเดียวกับประชาชนทั่วไป โดยอยู่บนพื้นฐานของความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง ตามวิถีทางของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพราะนักเรียนนายร้อยคือว่าที่นายทหารที่ถูกปลูกฝังอุดมการณ์ให้มีความรัก ห่วงแหน และทำเพื่อประเทศชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และ

ประชาชน ดังนั้นนักเรียนนายร้อยจะทำในสิ่งที่เขาทำได้ ซึ่งก็คือการสนับสนุนและรักษาให้ระบบการเมืองไทยมีความเข้มแข็ง บนพื้นฐานที่ทหารจะต้องมีความเป็นกลางทางการเมือง และปฏิบัติหน้าที่ของตนเองอย่างเหมาะสม เมื่อผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง เพื่อศึกษาว่าเมื่อนักเรียนนายร้อยแสดงออกพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง แล้วจะมีผลต่อพัฒนาการทางการเมืองไทยด้านใดบ้าง เมื่อนำผลการสัมภาษณ์มาแปรผลและวิเคราะห์ข้อมูล สามารถพิจารณาได้จากตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.13 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์ พฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยที่มีผลต่อพัฒนาการทางการเมืองไทย

	ความสนใจทางการเมือง (%)	การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง (%)	การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง (%)	การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเลือกตั้ง (%)	กระบวนการปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมือง (%)
พัฒนาการทางการเมือง					
1.ความสามารถในการปรับตัวของรัฐบาล	22.2	42.15	31.25	21.05	15
2.การแบ่งโครงสร้างของระบบการเมืองที่ซับซ้อน	22.2	14.29	-	26.32	15
3.ความเสมอภาค	22.2	14.29	25	21.05	35
4.การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล	31.4	28.57	43.75	31.58	35
รวม	100	100	100	100	100

3.2 ความสนใจทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยที่มีต่อพัฒนาการทางการเมืองไทย

จากตารางที่ 4.13 สามารถนำผลการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ความสนใจทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยจะมีผลต่อพัฒนาการทางการเมือง ในด้านการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผลมากที่สุด (31.4%) สำหรับด้านอื่นๆ จะมีผลในระดับที่เท่ากัน (22.2%) เพราะเมื่อเกิดความสนใจทางการเมือง ก็จะนำไปสู่การเรียนรู้ทางการเมือง เกิดความต้องการศึกษาระบบหรือโครงสร้างทางการเมือง เพื่อที่จะได้เข้าใจการทำงานของรัฐบาลหรือระบบการเมืองมากขึ้น เกิด

กระบวนการคิดวิเคราะห์หาเหตุผลมากขึ้น สำหรับรัฐบาลความสนใจทางการเมืองจะทำให้เกิดการ
ใช้เหตุผลมากขึ้นในการบริหารงานหรือแก้ไขปัญหาทางการเมือง รวมทั้งเกิดการติดตามและ
ตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล ซึ่งจะส่งผลให้รัฐบาลต้องมีการปรับหรือพัฒนาตนเองให้ดีขึ้นอยู่
เสมอ รองลงมาคือด้านการสร้างความเสมอภาคทางการเมือง ความสนใจทางการเมืองจะทำให้
ประชาชนเข้าใจสิทธิหน้าที่ของตนเองมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการพิจารณาว่าสิทธิหน้าที่ของตนนั้น มี
ความเสมอภาคเท่าเทียมกับบุคคลอื่นหรือไม่ สำหรับความสนใจทางการเมืองกับด้านการแบ่ง
โครงสร้างระบบการเมืองที่สลับซับซ้อนนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ข้อมูลว่านักเรียนนายร้อยยังขาด
ความรู้ความเข้าใจในด้านการแบ่งโครงสร้างทางการเมือง แต่ก็มีบางส่วนที่เห็นว่าความสนใจทาง
การเมืองมีผลต่อการแบ่งโครงสร้างทางการเมืองที่สลับซับซ้อน โดยให้เหตุผลว่าเมื่อเรามีความ
สนใจทางการเมือง ก็จะทำให้เกิดการที่จะเรียนรู้โครงสร้างของระบบการเมืองว่ามีการแบ่งออกเป็น
ส่วนต่างๆ อย่างไร แต่ละส่วนมีหน้าที่และประโยชน์อย่างไร ตลอดจนควรมีการพัฒนาปรับปรุง
โครงสร้างในส่วนใด เพื่อตอบสนองต่อการทำงานของระบบการเมืองได้ดีขึ้น

3.3 การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยที่มีต่อการพัฒนาการเมืองไทย

จากตารางที่ 4.13 สามารถนำผลการสัมภาษณ์วิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า การรับรู้
ข่าวสารทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยจะมีผลต่อการพัฒนาการเมืองในด้านความสามารถใน
การปรับตัวของรัฐบาลมากที่สุด (42.85%) เพราะเมื่อมีการติดตามรับรู้ข่าวสารทางการเมือง จะทำ
ให้ได้ว่ารัฐบาลหรือระบบการเมืองดำเนินการไปในแนวทางใด สามารถตอบสนองความต้องการ
ของประชาชนได้มากน้อยเพียงใด นำไปสู่การติดตามตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจของรัฐบาล ทำให้
รัฐบาลต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานของตนเอง ยิ่งมีการรับรู้ข่าวสารมากเท่าใด ยิ่งมี
ผลต่อการปรับตัวของรัฐบาลมากเท่านั้น รองลงมาคือด้านการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมี
เหตุผล ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าจากการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยถึงแม้จะอยู่ใน
ลักษณะของการรับรู้ แต่สามารถช่วยทำให้เข้าใจการเมืองมากขึ้นและตรวจสอบการทำงานของ
รัฐบาลได้ เช่น ทำให้รู้ว่ารัฐบาลทำงานด้วยเหตุผลที่เหมาะสมหรือไม่ ใช้เหตุผลในการบริหารงาน
มากน้อยเพียงใด เป็นต้น สำหรับด้านการแบ่งโครงสร้างของระบบการเมืองที่สลับซับซ้อนและ
ความเสมอภาคอยู่ในระดับเท่ากัน (14.29%) เพราะเมื่อมีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองก็จะทำให้
รับรู้และเข้าใจการทำงานของโครงสร้างของระบบการเมืองได้ดีขึ้นกว่าการอ่านหรือศึกษาในตำรา
ทำให้เราเห็นภาพได้ชัดเจนมากขึ้นว่าโครงสร้างทางการเมืองที่แบ่งออกเป็นส่วนต่างๆ นั้นทำหน้าที่
อะไรบ้างและทำได้มีประสิทธิภาพเพียงใด นำไปสู่การปรับปรุงพัฒนาโครงสร้างของระบบ

การเมืองในอนาคต หรือความเสมอภาคทางการเมืองของประชาชนเกิดขึ้นจริงหรือไม่ เป็นต้น ซึ่งทั้งหมดนี้เราสามารถรับรู้ติดตามได้จากข่าวสารทางการเมือง

3.4 การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยที่มีต่อพัฒนาการทางการเมืองไทย

จากตารางที่ 4.13 สามารถนำผลการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยจะมีผลต่อพัฒนาการทางการเมืองในด้านการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผลมากที่สุด (43.75%) เพราะเมื่อมีการแสดงหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองนั้น จำเป็นที่จะต้องอยู่บนพื้นฐานของการใช้เหตุผลมาแลกเปลี่ยนหรือหักล้างกัน นำไปสู่การแก้ปัญหาหรือการปกครองที่มีเหตุผลมากขึ้น สอดคล้องกับหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่ถึงแม้จะปกครองตามเสียงส่วนใหญ่แต่ก็รับฟังเสียงส่วนน้อย มีการประสานประโยชน์ของทุกภาคส่วน เพราะเมื่อมีการใช้เหตุผลในการพูดคุยแลกเปลี่ยนทางความคิดมาก ความขัดแย้งก็จะลดน้อยลง แต่ทั้งนี้และทั้งนั้นก็ขึ้นอยู่กับพื้นฐานของการเปิดใจยอมรับฟังเหตุผลของทุกความคิด ถึงแม้จะเป็นฝ่ายที่คิดตรงข้ามกับตนก็ตาม ลำดับต่อมาคือด้านความสามารถในการปรับตัวของรัฐบาล (31.25%) เพราะเมื่อมีการแสดงและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมือง ก็จะเกิดการวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาลหรือการเรียกร้องทางการเมืองที่มากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้รัฐบาลหรือผู้มีอำนาจทางการเมืองในขณะนั้น จำเป็นต้องรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และข้อเรียกร้อง เพื่อนำมาพัฒนาปรับปรุงการบริหารงานของตน ทั้งนี้จะเห็นว่าการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองนั้น เป็นผลต่อเนื่องมาจากการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง เพราะเมื่อมีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองมาก ก็ยังมีข้อมูลในการแสดงและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นมาก ก็ยิ่งจะทำให้รัฐบาลต้องการปรับตัวมากเท่านั้น และด้านความเสมอภาค (25%) เพราะความเสมอภาคคือพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย นักเรียนนายร้อยหรือประชาชนทุกคนต้องการความเสมอภาค ซึ่งหมายถึงความเสมอภาคในการเข้าถึงโอกาสในการแสดงออกหรือมีส่วนร่วมทางการเมือง เช่น ความเสมอภาคในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง เป็นต้น การแสดงและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อ กลุ่มชนหนาหรือกลุ่มชนหนานั้นทุกคนมีความเสมอภาคอย่างเท่าเทียมกันในการแสดงความคิดเห็น เมื่อทุกคนร่วมกันแสดงออกทางความคิดก็จะทำให้ทราบความต้องการที่แท้จริงของประชาชนเป็นไปในแนวทางใด รัฐบาลก็จะได้ตอบสนองความต้องการนั้นได้อย่างเหมาะสม และผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดเห็นว่าการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยจะไม่มีต่อพัฒนาการทางการเมืองในด้านการแบ่งโครงสร้างทางการเมืองที่ซับซ้อน

3.5 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเลือกตั้งของนักเรียนนายร้อยที่มีต่อพัฒนาการทางการเมืองไทย

จากตารางที่ 4.13 สามารถนำผลการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเลือกตั้งของนักเรียนนายร้อยจะมีผลต่อพัฒนาการทางการเมืองในด้านการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผลมากที่สุด (31.58%) เพราะการเลือกตั้งนั้นเป็นการคัดเลือกตัวแทนเข้ามาทำหน้าที่แทนประชาชนส่วนใหญ่ เป็นการปกครองแบบประชาธิปไตยทางอ้อม ในการเลือกบุคคลที่เหมาะสมอย่างแท้จริงเข้าไปทำหน้าที่ทางการเมืองด้วยวิธีการประชาธิปไตย เขาก็จะยึดหลักประชาธิปไตยและเหตุผลในการบริหารประเทศ ดังนั้นในการเลือกตั้งต้องใช้เหตุผลประกอบการตัดสินใจอย่างมาก รองลงมาคือด้านการแบ่งโครงสร้างของระบบการเมืองที่ซับซ้อน (26.32%) ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าผลต่อกันในส่วนที่ว่านโยบายของบุคคลหรือพรรคการเมืองที่สมัครรับเลือกตั้ง มีต่อโครงสร้างทางการเมืองเป็นอย่างไร และเมื่อได้รับการเลือกตั้งแล้วเข้ามามีอำนาจก็จะทำการปรับปรุงโครงสร้างของระบบการเมืองนั้น ให้เหมาะสมหรือตอบสนองกับการบริหารงานของตนให้ดีขึ้น รวมทั้งการปรับปรุงโครงสร้างของระบบการเมืองให้รองรับกับกระบวนการเลือกตั้งที่ขึ้นอย่างต่อเนื่องในการปกครองระบอบประชาธิปไตย เช่น การก่อตั้งคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ทั้งในระดับประเทศ เขต และจังหวัด หรือการร่างกฎหมายอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการต่างๆ ในการทำหน้าที่กรณีมีการเลือกตั้ง เป็นต้น สำหรับด้านความสามารถในการปรับตัวของรัฐบาลและความเสมอภาคอยู่ในระดับเท่ากัน (21.05%) สามารถพิจารณาได้จากนโยบายของพรรคการเมืองในการเลือกตั้งแต่ละครั้ง ที่มีการเปลี่ยนแปลงพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนให้ได้มากที่สุดในช่วงเวลาต่างๆ เช่น ในช่วงสมัยสงครามเย็นนโยบายก็จะเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ ในสมัยโลกาภิวัตน์นโยบายก็จะเกี่ยวกับเศรษฐกิจ เทคโนโลยี หรือปัจจุบันนโยบายก็จะมุ่งเน้นประชานิยม เป็นต้น ซึ่งเป็นผลให้รัฐบาล พรรคการเมือง หรือผู้มีอำนาจทางการเมืองต้องมีการปรับตัววางแผนการเลือกตั้ง เพื่อที่จะได้รับการเลือกตั้งเข้ามาทำหน้าที่บริหารทางการเมือง อีกทั้งในการเลือกตั้งทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันในการลงคะแนนเสียงคนละหนึ่งเสียง หรืออาจกล่าวได้ว่าการเลือกตั้งเป็นการแสดงออกถึงความเสมอภาคทางการเมืองอย่างหนึ่งเท่านั้น เพราะความเสมอภาคทางการเมืองยังต้องพิจารณาในมิติอื่นๆ อีกมาก

3.6 กระบวนการปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยที่มีต่อพัฒนาการทางการเมืองไทย

จากตารางที่ 4.13 สามารถนำผลการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า กระบวนการปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยจะมีต่อผลพัฒนาการทางการเมืองในทุกๆ ด้าน มากน้อยแตกต่างกันไป เพราะอุดมการณ์ทางการเมืองจะเป็นตัวบ่งชี้ว่าประเทศเราต้องการอะไร

และควรพัฒนาไปในแนวทางใด ยิ่งมีความเข้าใจเรื่องอุดมการณ์ทางการเมืองมากเท่าใด ก็ยิ่งสามารถพัฒนาการเมืองไปสู่จุดมุ่งหมายได้มากเท่านั้น ซึ่งจากการเก็บข้อมูลเราก็จะพบว่านักเรียนนายร้อยจะถูกปลูกฝังให้ยึดมั่นในอุดมการณ์ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และประชาชน ควบคู่กับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เมื่อเรานำมาพิจารณาเกี่ยวกับพัฒนาการเมือง จะพบว่ามีส่วนต่อด้านความเสมอภาคและด้านการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผลมากที่สุด (35%) เพราะโดยหลักการแล้วความเสมอภาคและหลักเหตุผล คือพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย และเป็นสิ่งที่ทุกคนต้องการให้เกิดขึ้น แต่ต้องควบคู่กับการรู้จักหน้าที่ของแต่ละบุคคล โดยเฉพาะนักเรียนนายซึ่งต้องอยู่ในระบบธรรมเนียมทหาร และการปกครองตามสายการบังคับบัญชา จึงจำเป็นที่จะต้องเข้าใจในเรื่องสิทธิความเสมอภาคอย่างถูกต้อง เพื่อให้สามารถแยกแยะได้ว่าอะไรคือหน้าที่และสิทธิทางทหาร อะไรคือหน้าที่และสิทธิทางพลเมือง นักเรียนนายร้อยถึงแม้จะอยู่ในระบบทหาร แต่ก็เป็นผู้มีความรู้ได้รับการศึกษาย่อมต้องใช้เหตุผลในการดำรงชีวิต ประกอบกับอุดมการณ์ทางการเมืองนักเรียนนายร้อยคือการสนับสนุนรูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งจำเป็นที่จะต้องให้หลักเหตุผลในการปกครองและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ไม่จำเป็นต้องเป็นเรื่องทางการเมืองเท่านั้น หากสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการทหารได้ ก็จะช่วยพัฒนากองทัพควบคู่กับการเมืองได้เป็นอย่างดี สำหรับด้านความสามารถในการปรับตัวของรัฐบาลและด้านการแบ่งโครงสร้างของระบบการเมืองที่สลับซับซ้อนนั้น อยู่ในระดับที่เท่ากัน (15%) เป็นผลต่อเนื่องจากการที่ความรู้ความเข้าใจโครงสร้างทางการเมือง และความคิดทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยและประชาชนที่เพิ่มขึ้น จะทำให้รัฐบาลก็ต้องพัฒนาปรับตัวเองมากขึ้น และพิจารณาว่าโครงสร้างของระบบการเมืองที่เป็นอยู่สามารถตอบสนองความต้องการของอุดมการณ์ทางการเมืองที่เป็นอยู่ในสังคมได้เหมาะสมหรือไม่ ถ้าไม่เหมาะสมก็ต้องทำการปรับปรุงต่อไป

3.7 พฤติกรรมของนักเรียนนายร้อยที่มีผลต่อพัฒนาการเมืองไทย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า พฤติกรรมของนักเรียนนายร้อยจะมีผลต่อพัฒนาการเมืองไทย แต่ให้ระดับความมากน้อยแตกต่างกัน โดยพิจารณาว่าในขณะที่เป็นนักเรียนอาจยังมีผลต่อพัฒนาการเมืองไทยไม่มาก เพราะนักเรียนนายร้อยยังเป็นส่วนหนึ่งของระบบการเมืองแต่เล็กมาก อีกทั้งต้องใช้ชีวิตส่วนใหญ่อยู่ในโรงเรียนไม่ได้ออกไปแสดงหรือมีบทบาททางการเมืองเท่าไรนัก อย่างไรก็ตามทุกส่วนก็มีส่วนร่วมที่จะขับเคลื่อนให้การเมืองเดินหน้าต่อไปได้ อีกทั้งเมื่อนักเรียนนายร้อยจบการศึกษาเป็นนายทหารก็จะมีผลต่อพัฒนาการเมืองไทยมากขึ้นตามลำดับ เพราะมีหน้าที่ความรับผิดชอบมากขึ้น และเขาจะตระหนักว่าตนเองคือกลไกของรัฐ ประกอบกับสังคมภายนอกจะติดตามการ

เคลื่อนไหวของสถาบันหรือองค์กรทหารเป็นพิเศษ โดยทหารยังคงเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดความเป็นไปของบ้านเมือง ดังนั้นทัศนคติหรือความคิดเริ่มแรกของนักเรียนนายร้อยเป็นสิ่งสำคัญ ขึ้นอยู่กับการอบรมปลูกฝังทางความคิดและพฤติกรรม อันเป็นการสะสมตั้งแต่เป็นนักเรียนนายร้อย

ตอนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคในการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ พบว่าปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย มีดังนี้

4.1.1 ข้อจำกัดด้านเวลา เนื่องด้วยนักเรียนนายร้อยต้องทำการศึกษาด้านวิชาการและฝึกวิชาทหาร มีกิจกรรมและภารกิจที่ต้องปฏิบัติมาก ประกอบกับสภาพสังคมของนักเรียนนายร้อย ที่มีแบบแผนการดำรงชีวิตที่เคร่งครัดและต้องปฏิบัติตามระเบียบประจำวัน (รปจ.) ทำให้รู้สึกที่ไม่มีเวลาไปสนใจในเรื่องอื่น

4.1.2 ระบบธรรมเนียมและความเป็นทหาร ของนักเรียนนายร้อยที่ต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด เพราะโรงเรียนคือสถาบันต้นแบบที่ผลิตนายทหารให้กองทัพบก มีประวัติความเป็นมาอันยาวนาน การแสดงออกทางการเมืองของทหารย่อมถูกจับตาจากสังคม ทำให้ต้องแสดงออกอย่างเป็นกลางทางการเมือง ประกอบการมีสายการบังคับบัญชาและมีผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น การแสดงออกใดๆ ก็ต้องอยู่ในกรอบของนโยบายที่ผู้บังคับบัญชากำหนด

4.1.3 ปัจจัยด้านตัวนักเรียนนายร้อย ซึ่งบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจพื้นฐานทางการเมือง ประกอบกับข่าวสารทางการเมืองที่ในปัจจุบันมีเป็นจำนวนมาก นำไปสู่ปัญหาในการวิเคราะห์ข่าวสารทางการเมือง และสถานภาพทางสังคมของนักเรียนนายร้อยที่แตกต่างกัน ย่อมนำไปสู่การรับรู้และการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองที่แตกต่างกันออกไป

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ อาจกล่าวได้ว่านักเรียนนายร้อยมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องพัฒนาการทางการเมืองค่อนข้างน้อย ส่วนใหญ่เป็นความรู้ความเข้าใจตามความรู้สึกนึกคิดของตน เช่น พัฒนาการทางการเมืองคือการเมืองที่ดีขึ้นกว่าเดิม การเมืองที่ทำให้ประเทศชาติพัฒนา เป็นต้น โดยนักเรียนนายร้อยให้ระดับความสำคัญของพัฒนาการทางการเมืองในด้านต่างๆ ตามความรู้ความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยจากมากไปหาน้อยสามลำดับ ได้แก่ ด้านความเสมอภาค ด้านการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล และด้านความสามารถในการปรับตัวของรัฐบาลจากการศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยพบว่าจะมีผลต่อพัฒนาการทางการเมืองไทยในแต่ละด้านแตกต่างกัน ตามระดับความสัมพันธ์และระดับของการแสดงของพฤติกรรมนั้นกับพัฒนาการทางการเมืองในแต่ละด้าน ได้แก่ พฤติกรรมความสนใจทางการเมือง การแสดงความ

คิดเห็นทางการเมือง และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเลือกตั้งของนักเรียนนายร้อยจะมีต่อผลพัฒนาการทางการเมืองในด้านการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผลมากที่สุด พฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยจะมีผลต่อพัฒนาการทางการเมืองในด้านความสามารถในการปรับตัวของรัฐบาลมากที่สุด และกระบวนการปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยจะมีผลต่อพัฒนาการทางการเมืองในด้านความเสมอภาคและการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผลมากที่สุด

สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย ที่มีต่อการพัฒนาประชาธิปไตย ได้แก่ ข้อจำกัดด้านเวลา ระบบธรรมเนียมและความเป็นทหาร ของนักเรียนนายร้อยที่ต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด และปัจจัยส่วนตัวของนักเรียนนายร้อย ซึ่งบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจพื้นฐานทางการเมือง ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อพัฒนาการทางการเมืองไทย ไปในทิศทางเดียวกัน เพราะยังมีการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองมากก็จะมีผลกระทบต่อพัฒนาการทางการเมืองในด้านต่างๆ มากขึ้น ซึ่งอาจไม่ใช่ผลกระทบที่เห็นผลชัดเจนในทันทีทันใด แต่จะเป็นผลในฐานะที่นักเรียนนายร้อยเป็นส่วนหนึ่งของระบบการเมือง และในอนาคตต้องเป็นผู้บังคับหน่วยทหาร

3. สรุปผลการวิเคราะห์

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ สามารถสรุปผลการศึกษาได้ตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.14 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ
พฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย	
1.การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเลือกตั้ง	1.การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเลือกตั้ง
2.การปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมือง	2.การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง
3.การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง	3.การปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมือง
ระดับความสำคัญของการพัฒนาการเมืองไทย	
-	1.ความเสมอภาค
-	2.การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล
-	3.ความสามารถในการปรับตัวของรัฐบาล
พฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยที่มีผลต่อการพัฒนาการเมืองไทย	
1.ความเสมอภาค	1.การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล
2.การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล	2.ความเสมอภาค
3.ความสามารถในการปรับตัวของรัฐบาล	3.ความสามารถในการปรับตัวของรัฐบาล
ปัญหาและอุปสรรคในการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย	
1.ระบบและธรรมเนียมทหาร	1.ระบบและธรรมเนียมทหาร
2.ปัจจัยเวลาที่จำกัด	2.ปัจจัยเวลาที่จำกัด
3.ปัจจัยด้านตัวนักเรียนนายร้อย	3.ปัจจัยด้านตัวนักเรียนนายร้อย

จากตารางที่ 4.14 เมื่อนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพมาสรุปผลในภาพรวม พบว่า ได้ผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูลค่อนข้างสอดคล้องไปในแนวทางเดียวกัน แต่อาจมีความแตกต่างกันในบางส่วน ได้แก่ พฤติกรรมทางการเมืองที่นักเรียนนายร้อยแสดงออกมากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเลือกตั้ง สำหรับในการวิจัยเชิงปริมาณ

รองลงมาคือด้านกระบวนการปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมือง และการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ตามลำดับ สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ รองลงมาคือด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง และการปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมือง ตามลำดับ

ในเรื่องพัฒนาการทางการเมือง จากข้อมูลที่ได้พบว่านักเรียนนายร้อยยังมีความเข้าใจที่ ยังไม่มากนัก โดยนักเรียนนายร้อยให้ระดับความสำคัญพัฒนาการทางการเมืองในด้านต่างๆ สาม ลำดับแรกได้แก่ ด้านความเสมอภาค ด้านการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล และด้าน ความสามารถในการปรับตัวของรัฐบาล ตามลำดับ โดยเมื่อนำพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียน นายร้อยมาศึกษาประกอบ จะพบว่าพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยจะมีผลต่อ พัฒนาการทางการเมืองในด้านต่างๆ สามด้านแรก ได้แก่ ด้านการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบ มีเหตุผล ด้านความเสมอภาค และด้านความสามารถในการปรับตัวของรัฐบาล แต่ทั้งนี้จะมีความ แตกต่างกันเล็กน้อย ในการให้ระดับที่มีผลต่อพัฒนาการทางการเมืองไทย กล่าวคือ

ในการวิจัยเชิงปริมาณ พบว่าพฤติกรรมทางจะมีผลต่อพัฒนาการทางการเมืองไทยใน ด้านความเสมอภาคมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล และด้านความสามารถในการปรับตัวของรัฐบาล ตามลำดับ

ในการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่าพฤติกรรมทางจะมีผลต่อพัฒนาการทางการเมืองไทยใน ด้านการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผลมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านความเสมอภาค และด้านความสามารถในการปรับตัวของรัฐบาล ตามลำดับ

เมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยกับ พัฒนาการทางการเมืองไทย พบว่าเมื่อมีการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยมาก ขึ้น จะส่งผลให้การเมืองมีพัฒนาการสูงขึ้น การหาความสัมพันธ์ในการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้ค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน พบว่าพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยมี ความสัมพันธ์ทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 กับพัฒนาการทางการเมืองไทย คิดเป็นร้อยละ 59.8 โดยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ที่เห็นว่า จาก ข้อเท็จจริงในปัจจุบันพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย นั้นมีผลต่อพัฒนาการทางการเมืองไทยน้อยมาก เพราะเป็นส่วนเล็กๆ ในสังคม แต่จะมีมากขึ้นอย่างมากเมื่อจบไปรับราชการ ทหาร และเติบโตได้เป็นผู้นำทหารตามลำดับขั้น ดังนั้นจึงสามารถกล่าวได้ว่าพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพัฒนาการทางการเมืองไทย ในแง่ของการเป็นส่วนหนึ่งของระบบการเมือง และการแสดงพฤติกรรมเพื่อขับเคลื่อนระบบให้ดำเนินต่อไปได้

สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย ที่มีต่อการพัฒนาประชาธิปไตย ทั้งในการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพมีปัญหาหลักอยู่สามข้อ ได้แก่

ข้อจำกัดด้านเวลา ระบบธรรมเนียมและความเป็นทหารของนักเรียนนายร้อยที่ต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด และปัจจัยส่วนตัวของนักเรียนนายร้อย ซึ่งบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจพื้นฐานทางการเมือง โดยปัญหาและอุปสรรคนี้เป็นข้อจำกัดในการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย

แนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย

แนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยในการเก็บข้อมูลของผู้วิจัยได้ให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นด้านแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคเพิ่มเติม แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ในภาพรวมกัน เพื่อให้ นักเรียนนายร้อยมีการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองที่สอดคล้องกับปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้น ควรเริ่มตั้งแต่ด้านตัวนักเรียนนายร้อย สามารถพิจารณาได้ดังนี้

1) **ด้านตัวนักเรียนนายร้อย** ควรมีส่วนสร้างความรู้ความเข้าใจใน และสร้างทัศนคติเชิงบวกต่อเรื่องการเมืองมากขึ้น ปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตย รวมทั้งสร้างกระบวนการคิดพิจารณาในการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองที่หลากหลาย มีการจัดสรรพื้นที่หรือเวลาให้นักเรียนนายร้อย ได้ฝึกคิดการแสดงและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงสร้างสรรค์ทางการเมือง เช่น การจัดประชุมเชิงเสวนา หรือสัมมนาร่วมกับองค์กรต่างๆภายนอก เป็นต้น เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ซึ่งจะส่งผลดีทั้งต่อตัวนักเรียนนายร้อย และภาพลักษณ์ของสถาบันในระยะยาวต่อไป

2) **ด้านเวลา** เพราะเวลาถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญ และนักเรียนนายร้อยต้องดำรงชีวิตตามระเบียบปฏิบัติประจำวันซึ่งมีเวลาเป็นตัวควบคุม ดังนั้นต้องมีการจัดสรรเวลาของนักเรียนนายร้อยให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น เพื่อที่จะทำให้นักเรียนนายร้อยได้มีเวลาในการรับรู้ติดตามข่าวสารทางการเมืองมากขึ้น หรือสอดแทรกความรู้ทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ในช่วงเวลาที่ทำการฝึกอบรมนักเรียนนายร้อย ควบคู่กับการปลูกฝังให้นักเรียนนายร้อยเข้าใจบทบาทและการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองให้สัมฤทธิ์ผล พร้อมทั้งส่งเสริมให้นักเรียนนายร้อยมีการเรียนรู้นอกห้องเรียน หรือมีการเรียนรู้ทางสังคมการเมืองมากขึ้น

3) **ด้านระบบและธรรมเนียมทางทหาร** รวมทั้งสายการบังคับบัญชาเป็นสิ่งที่นักเรียนนายร้อย ในฐานะอนาคตนายทหารหลักของกองทัพต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ดังนั้นการจะทำหรือแสดงออกอะไรก็ต้องขึ้นอยู่กับคำสั่งและกรอบนโยบายของผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น แต่ด้วยยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทำให้เราต้องมีการปรับตัวให้เหมาะสม เช่น ผู้บังคับบัญชาควรเปิดโอกาสและเชื่อมั่นในความคิดของนักเรียนนายร้อย ควรให้ออกาสนักเรียนนายร้อยได้คิดและ

แก้ปัญหาหรือตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับตนเองในบางเรื่อง โดยใช้กระบวนการประชาธิปไตยภายใน
 รุ่น เป็นต้น แต่ทั้งนี้ต้องสร้างความเข้าใจให้กับนักเรียนนายร้อย สามารถแยกแยะได้ว่าสิ่งใดคือ
 คำสั่งและข้อปฏิบัติทางทหาร สิ่งใดคือสิทธิและเสรีภาพในวิถีทางประชาธิปไตย

4) **ผู้บังคับบัญชาและอาจารย์** ควรพยายามสนับสนุนให้ นักเรียนนายร้อยมีความรู้ทาง
 การเมืองและสังคมที่มากขึ้น รวมทั้งควรเปิดโอกาสหรือส่งเสริมให้นักเรียนนายร้อยมีการแสดงทาง
 การเมืองในเชิงสร้างสรรค์มากขึ้น เช่น การจัดกิจกรรม จัดนิทรรศการส่งเสริมการแสดงออกทาง
 การเมืองร่วมกับบุคคลภายนอก เป็นต้น

5) **การปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกทางการเมือง** เพราะอุดมการณ์ทางการเมืองย่อม
 เกี่ยวข้องโดยตรงกับอุดมการณ์ทหาร ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักร่วมกันในการพัฒนาประเทศชาติ และ
 ตอบสนองความต้องการของประชาชน ดังนั้นต้องส่งเสริมให้นักเรียนร้อยตระหนักถึงความสำคัญ
 และหน้าที่บทบาทของตนเองในทางการเมือง ประกอบกับการส่งเสริมให้นักเรียนนายร้อยมีความรู้
 ความเข้าใจทางการเมืองมากยิ่งขึ้น สามารถวิเคราะห์ข่าวสารทางการเมืองได้ถูกต้องมากยิ่งขึ้น
 จนนำไปสู่การแสดงออกทางการเมืองที่เหมาะสมต่อไป

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้นำคำถามในแบบสอบถาม ตอนที่ 3 เกี่ยวกับพฤติกรรมทาง
 การเมืองของนักเรียนนายร้อยที่มีต่อการพัฒนาการเมืองไทย ที่มีค่าสูงสุดสามลำดับแรก นำไป
 สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเพิ่มเติม เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลที่ชัดเจนมากขึ้น ซึ่งได้ผลวิเคราะห์ข้อมูลการ
 สัมภาษณ์ดังนี้

1) **หัวใจหลักของระบบการเมืองคือมีเป้าหมายและความรู้สึกร่วมอันหนึ่งอันเดียวกัน**
ของระบบเพื่อมุ่งตอบสนองความต้องการของประชาชน จากการสัมภาษณ์พบว่าความรู้สึกร่วมของ
 นักเรียนนายร้อยที่มีต่อระบบการเมืองเพื่อมุ่งตอบสนองความต้องการของประชาชน ในภาพรวม
 นักเรียนนายร้อยมีอุดมการณ์ทางการเมืองและเป้าหมายที่ดี ในการทำเพื่อประเทศชาติและ
 ตอบสนองความต้องการของประชาชน รวมทั้งต้องการให้การเมืองเป็นไปในแนวทางนี้ แต่ก็ขึ้นอยู่กับ
 กับว่าจะสามารถทำได้ระดับไหน ที่สามารถช่วยได้แต่ไม่มีผลเสียต่อกองทัพ โดยนักเรียนนายร้อย
 จะคิดว่าเมื่อตนจบการศึกษาไปแล้วเป็นทหาร จะต้องเป็นทหารของประชาชน คอยดูแลประชาชน ซึ่ง
 สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของระบบการเมืองที่แท้จริงที่ต้องมุ่งตอบสนองความต้องการของ
 ประชาชนอยู่แล้ว จึงต้องมีการร่วมมือจากหลายฝ่าย รวมทั้งทหารในการบริหารจัดการ ซึ่งจะทำให้
 ทุกฝ่ายจะได้รับผลประโยชน์อย่างแท้จริง แต่ก็มึนักเรียนนายร้อยบางส่วนยังไม่ค่อยรู้สึกกว่าตนเอง
 เป็นส่วนหนึ่งของระบบการเมือง จะรู้สึกเหมือนอยู่ในสังคมของโรงเรียน คิดว่าการเมืองก็ส่วน
 การเมืองและการทหารก็ส่วนการทหาร จึงมักไม่ค่อยรู้สึกมีส่วนได้ส่วนเสียกับการเมือง เพราะมี
 ผู้บังคับบัญชาคอยดูแล และมองว่าการเมืองมักเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการต่อสู้และมุ่งหวังผลประโยชน์

ส่วนตนมากกว่าของประชาชน แต่อย่างไรก็ตามโดยพื้นฐาน นักเรียนนายร้อยจะมีทัศนคติที่ทำเพื่อประชาชนและประเทศชาติอย่างเหนียวแน่น

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ความรู้สึกร่วมของนักเรียนนายร้อยที่มีต่อระบบการเมืองเพื่อมุ่งตอบสนองความต้องการของประชาชน นั้นเป็นผลโดยตรงมาจากการปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมือง นักเรียนนายร้อย เพื่อให้ให้นักเรียนนายร้อยมีจิตสำนึกและรู้หน้าที่ของตนเอง และจากที่เราศึกษาพบว่ากระบวนการปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยจะมีต่อการพัฒนาการทางการเมืองในทุกๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล และด้านความเสมอภาค ดังนั้นความรู้สึกร่วมของนักเรียนนายร้อยที่มีต่อระบบการเมือง ก็ย่อมที่มีต่อการพัฒนาการทางการเมืองเช่นเดียวกัน เพราะความรู้สึกร่วมทางการเมือง ก็คือผลหรือเป้าหมายของอุดมการณ์ทางการเมืองที่ถูกปลูกฝังลงไป ความคิด ยังมีความรู้สึกร่วมทางการเมืองมากเท่าใดก็ยังมีอุดมการณ์ทางการเมืองมากเท่านั้น และเมื่อคนในชาติมีอุดมการณ์ทางการเมืองมากเท่าไร ก็ยิ่งจะเป็นผลดีต่อการพัฒนาการทางการเมือง

2) ท่านไม่เห็นด้วยกับการปฏิรูปประเทศไทยโดยนักการเมือง แต่ควรให้ภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น จากการสัมภาษณ์พบว่า นักเรียนนายร้อยส่วนใหญ่เห็นด้วยการปฏิรูปการเมืองไทย โดยให้ภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น ไม่ใช่มาจากนักการเมืองเพียงส่วนเดียว แต่นักเรียนนายร้อยจะยังไม่ค่อยเข้าถึงหรือเข้าใจวิธีการว่าจะทำอย่างไรให้ดีขึ้น แต่จะรู้สึกว่ามันต้องปฏิรูปหรือพัฒนาบ้านเมืองไทยให้ดีขึ้น โดยขึ้นอยู่กับกรอบและวิธีการปฏิรูปที่มีความเหมาะสม ควรจะมีการระดมความคิดเห็นทางการเมืองจากทุกภาคส่วน รวมทั้งนักเรียนนายร้อยด้วย เพื่อที่จะได้ทราบถึงมุมมองและแนวคิดในทุกๆ ภาคส่วน เพราะการปฏิรูปจะมาจากกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งไม่ได้ ต้องมาจากความคิดเห็นของประชาชนทั้งประเทศมีส่วนร่วมมากที่สุด ทุกคนในสังคมต่างต้องการคำตอบที่เป็นกลางที่สุดให้สังคม มิใช่เอนเอียงเข้าข้างตนเอง เพื่อความสงบของบ้านเมือง ทุกคนต้องยอมถอยกันคนละก้าวเพื่อหาข้อยุติให้กับสังคม การปฏิรูปทางการเมืองจึงต้องระดมความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม ต้องให้ประชาชนสามารถเข้าตรวจสอบได้ เพื่อประโยชน์ส่วนรวม ทั้งนี้ในภาพรวมนักเรียนนายร้อยเห็นด้วยกับการปฏิรูปทางการเมือง

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า การปฏิรูปการเมืองนั้นมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการปรับปรุงหรือพัฒนาโครงสร้างของระบบการเมือง แต่การปฏิรูปโดยให้ภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นนั้น ย่อมต้องใช้หลักความเสมอภาคและใช้หลักเหตุผลในการร่วมออกความคิดเห็น ถึงการปฏิรูปทางการเมืองจะเป็นเรื่องที่นักเรียนนายร้อยมีความเข้าใจไม่มากนัก แต่ก็เกิดความรู้สึกว่าควรจะทำหรือพัฒนาให้ดีขึ้น แสดงถึงว่านักเรียนนายร้อยมีพฤติกรรมที่สนับสนุนให้การเมืองมีการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น

3) **ท่านไม่เห็นด้วยกับการชุมนุมทางการเมือง เพราะเป็นการลดทอนเสรีภาพของคนอื่นๆ และอาจนำไปสู่ความรุนแรงทางการเมืองขึ้น** ในความคิดของนักเรียนนายร้อยมีทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับการเคลื่อนไหวของกลุ่มทางการเมือง เพราะถึงแม้จะถูกปลุกฝังโดยสถาบันเดียวกัน แต่ก็มาจากพื้นฐานที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล โดยการเคลื่อนไหวของกลุ่มการเมืองนับเป็นสิ่งที่แสดงออกถึงเสรีภาพทางการเมือง ซึ่งทุกคนล้วนมีสิทธิทำได้ อีกทั้งเกิดจากรัฐบาลบริหารผิดพลาดประชาชนย่อมเกิดความไม่พอใจ นำไปสู่ความเคลื่อนไหวทางการเมือง แต่ส่วนที่ไม่เห็นด้วย เพราะเห็นว่าการเมืองควรที่จะจบในสภามากกว่าข้างถนน การที่ต่างฝ่ายต่างอ้างความชอบธรรมของกลุ่มตนเกิดความแตกแยกในสังคมอีกทั้ง เมื่อมีการเคลื่อนไหวแล้วจะต้องตามมาด้วยการใช้ความรุนแรง ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน เกิดความไม่สะดวกในการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง และบางส่วนที่ไม่ออกความคิดเห็น เพราะเกิดความไม่แน่ใจว่าสิ่งที่เขาคิดนั้นถูกหรือไม่ เนื่องจากการรับข่าวสารที่ค่อนข้างมากและหลากหลาย แต่ยากที่จะแยกแยะหรือทำความเข้าใจกับกลุ่มการเมืองหรือผู้รับผลกระทบ จากการเคลื่อนไหวนั้นๆ ซึ่งเป็นผลจากการขาดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าการที่นักเรียนนายร้อย จะเห็นด้วยกับกลุ่มทางการเมืองหรือไม่ ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ เช่น ตนเองหรือคนใกล้ชิดได้รับผลกระทบในลักษณะใดหรือได้รับข่าวสารมาในลักษณะใด เป็นต้น

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ในเรื่องการเคลื่อนไหวของกลุ่มทางการเมืองต่างๆ นั้น จะเกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางการเมืองในด้านต่างๆ โดยตรงทั้งในด้านความสามารถในการปรับตัวของรัฐบาล ความเสมอภาค การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล และการแบ่งโครงสร้างของระบบการเมืองที่สลับซับซ้อน ดังนั้นเมื่อมีการเคลื่อนไหวเรียกร้องทางการเมืองที่ยืดเยื้อยาวนานของกลุ่มต่างๆ จนอาจนำไปสู่ความรุนแรง ก็บ่งบอกถึงระบบการเมืองที่ไม่มีประสิทธิภาพหรือการเมืองที่ไม่พัฒนา อีกทั้งพฤติกรรมที่นักเรียนนายร้อยที่จะแสดงต่อการเคลื่อนไหวของกลุ่มทางการเมืองนั้น ก็เป็นผลที่เริ่มมาจากความสนใจต่อกลุ่มการเมืองนั้นๆ การติดตามรับรู้ข่าวสาร การแสดงความคิดเห็น ตลอดจนการประมวลผลว่าการเคลื่อนไหวของกลุ่มการเมืองนั้นๆ เป็นไปตามแนวทางหรือขัดแย้งกับอุดมการณ์ทางการเมืองที่ตนยึดถือหรือไม่ ดังนั้นพฤติกรรมทางการเมืองที่เรามีต่อการเคลื่อนไหวของกลุ่มทางการเมืองต่างๆ นั้นย่อมที่มีผลต่อพัฒนาการเมืองไทย

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ที่มีต่อพัฒนาการทางการเมืองไทย” ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นสำคัญมานำเสนอ โดยจำแนกออกเป็น 3 ส่วน คือ สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ มีรายละเอียดดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ปีการศึกษา พ.ศ.2556
- 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ปีการศึกษา พ.ศ.2556 ที่มีผลต่อพัฒนาการทางการเมืองไทย
- 3) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ปีการศึกษา พ.ศ.2556

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยการศึกษาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Sources) ใช้การเก็บข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนนายร้อย ชั้นปีที่ 1-4 จำนวน 590 คน และการสัมภาษณ์เชิงลึก จากกลุ่มตัวอย่างที่ทำการเลือกโดยเฉพาะเจาะจง ประกอบด้วย ได้แก่ รองผู้บัญชาการโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จำนวน 1 คน อาจารย์ประจำกลุ่มวิชากฎหมายและสังคมศาสตร์ จำนวน 2 คน นายทหารปกครองกรรมนักเรียนนายร้อยรักษาพระองค์ จำนวน 2 คน และ นักเรียนนายร้อยในแต่ละชั้นปี จำนวน 4 คน รวมจำนวนทั้งหมด 9 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและการสังเกตการณ์กลุ่มประชากรตัวอย่าง ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources) ใช้วิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูลโดยการวิจัยทางเอกสาร โดยเอกสารข้อมูลต่างๆ ที่เป็นผลงานวิจัย วิทยานิพนธ์

วารสาร หนังสือพิมพ์ บทความ ผลสำรวจ สถิติ และเอกสารทางวิชาการ รวมทั้งข้อมูลที่รวบรวมจากอินเทอร์เน็ต

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าร้อยละ (%) เบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยเชิงคุณภาพจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาและสรุปผล

1.3 ผลการวิจัย

จากการดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัย เรื่องพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ที่มีต่อพัฒนาการทางการเมืองไทย ปีการศึกษา พ.ศ.2556 เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการสรุปผลข้อมูล ผู้ศึกษาวิจัยจึงแยกสรุปข้อมูลออกเป็น 3 ส่วนด้วยกัน คือ สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาเชิงปริมาณ สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาเชิงคุณภาพ และสรุปผลการวิจัย โดยมีรายละเอียดตามลำดับดังต่อไปนี้

1.3.1 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาเชิงปริมาณ

1) ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นนักเรียนนายร้อยชั้นปีที่ 2 มีอายุระหว่าง 20-21 ปี ส่วนใหญ่ศึกษาในสาขาปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต มีเกรดเฉลี่ยรวมสะสมอยู่ในช่วง 2.51-3.00 และกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนบังคับบัญชาหรือหัวหน้าตอน คิดเป็นร้อยละ 25.4

2) ความรู้และความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยที่มีต่อระบบการเมือง

พฤติกรรมการแสดงออกทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยพฤติกรรมทางการเมืองที่นักเรียนนายร้อย แสดงออกมากที่สุด คือ พฤติกรรมมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเลือกตั้ง อันดับที่สองคือ กระบวนการปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมือง และพฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ตามลำดับ

3) พฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย ที่มีต่อพัฒนาการทางการเมืองไทย

พฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย ที่มีต่อพัฒนาการทางการเมืองไทยของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาพบว่าพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยจะมีผลต่อพัฒนาการทางการเมืองในสามอันดับแรก ได้แก่ ด้านความเสมอภาค รองลงมาคือด้านการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล และด้านความสามารถในการปรับตัวของรัฐบาล ตามลำดับ เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็นคำถามที่มีค่าสูงสุดสามลำดับแรกคือ หัวใจหลักของระบบการเมืองคือมีเป้าหมายและความรู้สึกร่วมอันหนึ่งอันเดียวกันของระบบ

เพื่อมุ่งตอบสนองความต้องการของประชาชน ลำดับที่สอง คือ ท่านไม่เห็นด้วยกับการปฏิรูปประเทศไทยโดยนักการเมือง แต่ควรให้ภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น และสุดท้ายคือ ท่านไม่เห็นด้วยกับการชุมนุมทางการเมือง เพราะเป็นการลดทอนเสรีภาพของคนอื่นๆ และอาจนำไปสู่ความรุนแรงทางการเมือง

4) *ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย*

ในด้านปัญหาปัญหาและอุปสรรคในการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย ที่มีต่อการพัฒนาประชาธิปไตย ประกอบด้วย ระบบและธรรมเนียมทหาร ปัจจัยด้านเวลา และปัจจัยด้านตัวนักเรียนนายร้อยที่ยังขาดความเข้าใจ และบางส่วนยังมีทัศนคติเชิงลบต่อเรื่องการเมือง

5) *ทดสอบความสัมพันธ์*

จากสมมติฐานที่ว่า พฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ปีการศึกษา พ.ศ.2556 มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพัฒนาทางการเมืองไทย โดยในการศึกษาเมื่อทำการพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยในแต่ละด้านกับพัฒนาการเมืองไทย พบว่าพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 กับพัฒนาการเมืองไทย โดยมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าในภาพรวมพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ปีการศึกษา พ.ศ. 2556 มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพัฒนาการเมืองไทย กล่าวคือเมื่อมีการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองมากขึ้น จะส่งผลให้มีการพัฒนาการเมืองสูงขึ้น

1.3.2 *สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาเชิงคุณภาพ*

1) *ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์*

จากกลุ่มตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 9 คน นั้นประกอบด้วย ผู้บังคับบัญชา อาจารย์ นายทหารปกครอง และนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า โดยกลุ่มตัวอย่างนี้มีส่วนร่วมโดยตรงในกระบวนการฝึกอบรมและกล่อมเกลางานการเมืองของนักเรียนนายร้อย ซึ่งแต่ละคนนั้นมีความแตกต่างกันในพื้นฐานส่วนตัว และระดับหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนั้นในการสัมภาษณ์จะทำให้เราได้รับข้อมูลในมุมมองที่แตกต่างกันหลายๆ ด้าน ตามแนวคิดของผู้ให้สัมภาษณ์ รวมทั้งทราบถึงพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย และทราบว่าพฤติกรรมนั้นมีผลต่อพัฒนาการเมืองไทยอย่างไร ได้ชัดเจนขึ้น

2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์ ด้านพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย ในแต่ละด้าน โดยพบว่าพฤติกรรมทางการเมืองที่นักเรียนนายร้อยแสดงออกมากที่สุดนั้น คือ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมในการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นผลมาจากการสนับสนุนและอำนวยความสะดวกของโรงเรียนนายร้อย รองลงมาได้แก่ การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง และด้านกระบวนการปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมือง โดยจะเป็นไปในลักษณะของหลักการเชิงวิชาการควบคู่กับอุดมการณ์ทางทหาร และเน้นในมุมมองของความสัมพันธ์ระหว่างทหารกับการเมือง สำหรับพฤติกรรมด้านความสนใจทางการเมืองและการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองนั้นมีการแสดงออกไม่มากนัก แต่มีความสม่ำเสมอและต่อเนื่อง สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย เช่น ระดับชั้นปีการศึกษา ระดับความรู้ความสนใจ และสถานภาพทางสังคมของแต่ละบุคคล เป็นต้น ข้อจำกัดในการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย ส่วนใหญ่จะเป็นในเรื่องของเวลา ระเบียบวินัยและธรรมเนียมทางทหารที่เคร่งครัด ตลอดจนการมองไม่เห็นความสำคัญในเรื่องของทหารกับการเมืองของนักเรียนนายร้อยบางส่วน แต่อย่างไรก็ตาม พฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยจะมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ตามข้อมูลข่าวสารและความรู้ทางการเมืองที่นักเรียนนายร้อยได้รับ

3) พฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยที่มีต่อการพัฒนาการทางการเมืองไทย

จากข้อมูลการสัมภาษณ์พิจารณาได้ว่า นักเรียนนายร้อยมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องพัฒนาการทางการเมืองค่อนข้างน้อย ส่วนใหญ่เป็นความเข้าใจตามความรู้สึกนึกคิดของตน เช่น พัฒนาการทางการเมืองคือการเมืองที่ดีขึ้นกว่าเดิม การเมืองที่ทำให้ประเทศชาติพัฒนา สังคมมีความสงบ เป็นต้น โดยนักเรียนนายร้อยให้ระดับความสำคัญของพัฒนาการทางการเมืองในด้านต่างๆ ตามความรู้ความเข้าใจของนักเรียนนายร้อย สามลำดับแรก ได้แก่ ด้านความเสมอภาค การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล และความสามารถในการปรับตัวของรัฐบาล จากการศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยกับพัฒนาการทางการเมืองไทยในแต่ละด้านพบว่า

(1) ความสนใจทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยจะมีต่อการพัฒนาการเมืองไทย ในด้านการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผลมากที่สุด สำหรับด้านอื่นๆ จะมีผลในระดับที่เท่ากัน เพราะเมื่อเกิดความสนใจทางการเมือง ก็จะนำไปสู่การเรียนรู้ทางการเมือง เกิดความต้องการศึกษาระบบหรือ โครงสร้างทางการเมือง เพื่อที่จะได้เข้าใจการทำงานของรัฐบาล หรือระบบการเมืองมากขึ้น เกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์หาเหตุผลมากขึ้น เมื่อความสนใจทาง

การเมืองที่มากขึ้น จะทำให้รัฐบาลเกิดการใช้เหตุผลมากขึ้นในการบริหารงานหรือแก้ไขปัญหาทางการเมือง รวมทั้งเกิดการติดตามและตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล

(2) การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย จะมีต่อพัฒนาการทางการเมืองไทยในด้านความสามารถปรับตัวของรัฐบาลมากที่สุด เพราะเมื่อมีการติดตามรับรู้ข่าวสารทางการเมือง จะทำให้ได้รู้ว่รัฐบาลหรือระบบการเมืองดำเนินการไปในแนวทางใด สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้มากน้อยเพียงใด นำไปสู่การติดตามตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจของรัฐบาล รองลงมาคือด้านการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล ช่วยให้เข้าใจการเมืองมากขึ้นและมีการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล สำหรับด้านการแบ่งโครงสร้างของระบบการเมืองที่สลับซับซ้อนและความเสมอภาคอยู่ในระดับเท่ากัน

(3) การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย จะมีต่อพัฒนาการทางการเมืองไทยในด้านการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผลมากที่สุด เพราะเมื่อมีการแสดงหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองนั้น จำเป็นที่จะต้องอยู่บนพื้นฐานของการใช้เหตุผลมาแลกเปลี่ยนหรือหักล้างกัน นำไปสู่การแก้ปัญหาหรือการปกครองที่มีเหตุผลมากขึ้น สอดคล้องกับหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่ รองลงมาคือ ด้านความสามารถในการปรับตัวของรัฐบาลและด้านความเสมอภาค

(4) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเลือกตั้งของนักเรียนนายร้อย จะมีต่อพัฒนาการทางการเมืองไทยในด้านการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผลมากที่สุด เพราะการเลือกตั้งนั้นเป็นการคัดเลือกตัวแทนเข้ามาทำหน้าที่แทนประชาชนส่วนใหญ่ เป็นการปกครองแบบประชาธิปไตยทางอ้อม ดังนั้นในการเลือกก็ต้องใช้เหตุผลประกอบการตัดสินใจอย่างมาก รองลงมาคือด้านการแบ่งโครงสร้างของระบบการเมืองที่ซับซ้อน ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่า มีผลต่อกันในส่วนที่ว่านโยบายของบุคคลหรือพรรคการเมืองที่สมัครรับเลือกตั้ง มีต่อโครงสร้างทางการเมืองเป็นอย่างไร และเมื่อได้รับการเลือกตั้งแล้วเข้ามามีอำนาจก็จะทำการปรับปรุงโครงสร้างของระบบการเมืองนั้น ให้เหมาะสมหรือตอบสนองกับการบริหารงานของตนให้ดีขึ้น รวมทั้งการปรับปรุงโครงสร้างของระบบการเมืองให้รองรับกับกระบวนการเลือกตั้งที่ขึ้นอย่างต่อเนื่องในการปกครองระบอบประชาธิปไตย สำหรับด้านความสามารถในการปรับตัวของรัฐบาลและความเสมอภาคอยู่ในระดับเท่ากัน

(5) กระบวนการปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย จะมีต่อพัฒนาการทางการเมืองไทยในทุกๆ ด้าน มากน้อยแตกต่างกันไป เพราะอุดมการณ์ทางการเมืองจะเป็นตัวบ่งชี้ว่าประเทศเราต้องการอะไร และควรพัฒนาไปในแนวทางใด ยิ่งมีความเข้าใจเรื่องอุดมการณ์ทางการเมืองมากเท่าใด ก็ยังสามารถพัฒนาการเมืองไปสู่จุดมุ่งหมายได้มากเท่านั้น ซึ่ง

จากการเก็บข้อมูลเราก็จะพบว่านักเรียนนายร้อยจะยึดมั่นในอุดมการณ์ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และประชาชน ควบคู่กับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เมื่อเรานำมาพิจารณากับพัฒนาการทางการเมือง จะพบว่ามีส่วนต่อด้านความเสมอภาคและด้านการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผลมากที่สุด เพราะโดยหลักแล้วความเสมอภาคและหลักเหตุผล คือพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย และเป็นสิ่งที่ทุกคนทำให้เกิดขึ้น สำหรับด้านความสามารถในการปรับตัวของรัฐบาลและด้านการแบ่ง โครงสร้างของระบบการเมืองที่สลับซับซ้อนนั้นอยู่ในระดับที่เท่ากัน เป็นผลต่อเนื่องจากการที่ความรู้ความเข้าใจ โครงสร้างทางการเมือง และความคิดทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยที่เพิ่มขึ้น จะทำให้รัฐบาลก็ต้องพัฒนาปรับตัวเองมากขึ้น รวมถึงพิจารณาว่า โครงสร้างของระบบการเมืองที่เป็นอยู่สามารถตอบสนองความต้องการของอุดมการณ์ทางการเมืองที่เป็นอยู่ในสังคมได้เหมาะสมหรือไม่

4) ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย

จากข้อมูลจากการสัมภาษณ์สรุปได้ว่าปัญหาและอุปสรรคในการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย ที่มีต่อการพัฒนาประชาธิปไตย ได้แก่ ข้อจำกัดด้านเวลา ระบบธรรมเนียมและความเป็นทหาร ของนักเรียนนายร้อยที่ต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด และปัจจัยส่วนตัวของนักเรียนนายร้อย ซึ่งบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจพื้นฐานทางการเมือง

จากข้อมูลการสัมภาษณ์เราจะเห็นได้ว่า พฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยมีผลต่อพัฒนาการทางการเมืองไทยในทุกๆ ด้าน แต่มีระดับที่แตกต่างกัน ตามระดับความสัมพันธ์และระดับของการแสดงของพฤติกรรมนั้นกับพัฒนาทางการเมืองในแต่ละด้าน ได้แก่ พฤติกรรมความสนใจทางการเมือง การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง และการมีส่วนร่วม ในกิจกรรมการเลือกตั้งของนักเรียนนายร้อยจะมีต่อผลพัฒนาการทางการเมืองในด้านการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผลมากที่สุด พฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยจะมีผลต่อพัฒนาการทางการเมืองในด้านความสามารถในการปรับตัวของรัฐบาลมากที่สุด และกระบวนการปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยจะมีผลต่อพัฒนาการทางการเมืองในด้านความเสมอภาคและการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผลมากที่สุด ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าพฤติกรรมทางการเมืองที่นักเรียนนายร้อยแสดงออกมามีผลต่อพัฒนาการทางการเมืองไทย ไปในทิศทางเดียวกัน เพราะยังมีการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองมาก ก็จะมีผลกระทบต่อพัฒนาการทางการเมืองในด้านต่างๆ มากขึ้น ซึ่งอาจไม่ใช่ผลกระทบที่เห็นผลชัดเจนในทันทีทันใด แต่จะเป็นผลในฐานะที่นักเรียนนายร้อยเป็นส่วนหนึ่งของระบบการเมือง และในอนาคตต้องเป็นผู้บังคับหน่วยทหาร

1.3.3 สรุปผลการวิจัย

จากการรวบรวมข้อมูลการศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ที่มีต่อการพัฒนาการเมืองไทย ปีการศึกษา พ.ศ.2556 ปรากฏผลการศึกษาวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ มีความสอดคล้อง และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยแยกตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1) ผลการวิจัยพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ปีการศึกษา พ.ศ.2556 วิเคราะห์ได้ว่านักเรียนนายร้อยมีการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมือง ภาพรวมส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง พฤติกรรมที่นักเรียนนายร้อยแสดงออกมากที่สุดสามลำดับแรก ได้แก่ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเลือกตั้ง การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง และกระบวนการปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมือง ตามลำดับ โดยนักเรียนนายร้อยแสดงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเลือกตั้งมากที่สุด

2) ผลการวิจัยพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ปีการศึกษา พ.ศ.2556 ที่มีผลต่อการพัฒนาการเมืองไทย แยกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

(1) ความรู้ความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยที่มีต่อการพัฒนาการเมือง นั้นค่อนข้างมีน้อย ส่วนใหญ่เป็นความเข้าใจตามความรู้สึกนึกคิดของตน เช่น การที่มีระบบการเมืองที่มั่นคง แก้ไขปัญหาสังคมได้และไม่มีการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งนักเรียนนายร้อยทุกคนมีความต้องการให้การเมืองไทยมีการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น ในลักษณะของการเมืองที่มีความต่อเนื่อง สงบเรียบร้อยไม่มีการทุจริตคอร์รัปชัน และสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ ซึ่งจะสอดคล้องกับระดับความสำคัญของการเมือง ที่นักเรียนนายร้อยมีความคาดหวังหรือต้องการให้เกิดขึ้นกับการเมืองไทยในด้านต่างๆ สามด้านแรก ได้แก่ ความเสมอภาค การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล และความสามารถในการปรับตัวของรัฐบาลตามลำดับ

(2) พฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยที่มีผลต่อการพัฒนาการเมืองไทย สามารถสรุปได้ว่าพฤติกรรมทางการเมืองที่นักเรียนนายร้อยแสดงออกมานั้นจะมีผลต่อการพัฒนาการเมืองไทยในทุกๆ ด้าน แต่จะมีระดับที่มากน้อยแตกต่างกันออกไปตามลักษณะความสำคัญและจุดมุ่งหมายของพฤติกรรมนั้นๆ ประกอบกับความถี่และความเข้มข้นของการแสดงออก พิจารณาได้ดังนี้

ในการวิจัยเชิงปริมาณ พบว่า พฤติกรรมทางจะมีผลต่อพัฒนาการทางการเมืองไทยในด้านความเสมอภาคมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล และด้านความสามารถในการปรับตัวของรัฐบาล ตามลำดับ

ในการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า พฤติกรรมทางจะมีผลต่อพัฒนาการทางการเมืองไทยในด้านการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผลมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านความเสมอภาค และด้านความสามารถในการปรับตัวของรัฐบาล ตามลำดับ โดยแยกเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกมาแต่ละด้านได้ดังนี้

ก) พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเลือกตั้ง ความสนใจทางการเมือง และการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ของนักเรียนนายร้อยจะมีต่อผลพัฒนาการทางการเมืองในด้านการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผลมากที่สุด

ข) พฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ของนักเรียนนายร้อยจะมีผลต่อพัฒนาการทางการเมืองในด้านความสามารถในการปรับตัวของรัฐบาลมากที่สุด

ค) กระบวนการปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมือง ของนักเรียนนายร้อยจะมีผลต่อพัฒนาการทางการเมืองในด้านความเสมอภาคและการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผลมากที่สุด

ดังนั้นในภาพรวมการศึกษาครั้งนี้ พบว่าพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยจะมีผลต่อพัฒนาการทางการเมืองไทยในด้านการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผลมากที่สุด รองลงมาคือด้านความเสมอภาค และความสามารถในการปรับตัวของรัฐบาล

3) ผลการวิจัยปัญหาและอุปสรรคในการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ปีการศึกษา พ.ศ.2556 สามารถสรุปได้ดังนี้

(1) ระบบและธรรมเนียมทหาร เนื่องด้วยนักเรียนนายร้อยเป็นทหารดังนั้นต้องมีการปกครองตามสายการบังคับบัญชา และตามขนบธรรมเนียมประเพณีทหารอย่างเคร่งครัด การมีรูปแบบการดำรงชีวิตที่มีแบบแผน ประกอบกับการอยู่ในสถาบันที่มีชื่อเสียงและผลิตนายทหารหลักให้กองทัพบก ทำให้นักเรียนนายร้อย ค่อนข้างระวังตัวในการแสดงออกในเรื่องต่างๆ กับสังคมภายนอก โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเมือง ทำให้ต้องแสดงออกอย่างเป็นทางการเมือง เพื่อป้องกันการถูกฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งนำไปใช้ประโยชน์ทางการเมือง และป้องกันการเสื่อมเสียชื่อเสียงของสถาบันทหาร จึงเลือกที่จะรับรู้และติดตามทางการเมืองมากกว่าการแสดงออก อีกทั้งการแสดงออกใดๆ ก็ต้องอยู่ในกรอบของนโยบายที่ผู้บังคับบัญชากำหนด

(2) **ข้อจำกัดปัจจัยด้านเวลา** เนื่องจากนักเรียนนายร้อย จะต้องทำการศึกษา วิชาการตามสาขาที่เลือก และฝึกศึกษาวิชาทหารควบคู่กันไป ประกอบการมีภารกิจและกิจกรรมที่ ผู้บังคับบัญชาได้มอบหมายอย่างต่อเนื่อง ทำให้ปัจจัยด้านเวลาค่อนข้างจำกัด จนนักเรียนนายร้อย รู้สึกว่าไม่มีเวลาไปสนใจในเรื่องอื่น

(3) **ปัจจัยด้านตัวนักเรียนนายร้อย** ที่มีความแตกต่างกันในแต่ละบุคคล เช่น นักเรียนนายร้อยบางส่วนยังมีทัศนคติเชิงลบกับการเมืองและยังมองว่าการเมืองเป็นเรื่องไกลตัว ไม่มีผลกระทบต่อตนเองมากนัก จึงไม่ให้ความสำคัญ และบางส่วนก็ยังขาดความรู้ความเข้าใจ และ กระบวนการคิดทางการเมือง ทำให้ในสภาวะสงครามข่าวสาร จึงไม่สามารถแยกแยะได้ว่าข้อมูลใด ถูกหรือผิด เชื่อถือได้หรือไม่ เป็นต้น การขาดตัวอย่างที่เหมาะสมในเรื่องบทบาทความสัมพันธ์ของ ทหารกับการเมือง ประกอบกับแนวความคิดอบรมทางทหารใน โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ซึ่ง ส่งผลให้นักเรียนนายร้อยจึงเลือกที่จะติดตามรับรู้และแสดงออกเป็นกลางทางการเมือง

2. อภิปรายผล

จากผลของการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลสามารถนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ในประเด็นต่างๆ ได้ดังนี้

2.1 ผลการวิจัยพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระ จุลจอมเกล้า ปีการศึกษา พ.ศ.2556

จากการศึกษาในครั้งนี้พบว่า พฤติกรรมทางการเมืองที่นักเรียนนายร้อยมีการแสดง ออกมาอยู่ในระดับปานกลาง โดยพฤติกรรมที่แสดงออกสามลำดับแรก ได้แก่ การมีส่วนร่วมใน กิจกรรมการเลือกตั้ง การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง และกระบวนการปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมือง ตามลำดับ ซึ่งจัดเป็นรูปแบบพฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยทั่วไป ตามแนวคิดของ Oliver H. Woshinsky (1995: 124 อ้างถึงใน ภาณุ ธรรมสุวรรณและทวิศักดิ์ ล้อมลิ้ม 2543: 9) และ อยู่ในระดับเดียวกับพฤติกรรมทางการเมืองของชนชั้นกลางไทยทั่วไป สอดคล้องกับผลการศึกษา ของ จุมพล หนิมพานิช (2542) ที่ศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองของชนชั้นกลางไทย พบว่าชนชั้น กลางส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจการเมืองการปกครองไทย มีพฤติกรรมทางการเมืองคือ การ ติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหวทางการเมืองทุกวัน การไปเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ทุกครั้ง ทั้งนี้พฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยที่แสดงออกมานั้นจัดเป็นพฤติกรรม พื้นฐานตามแนวทางประชาธิปไตย ซึ่งจะส่งผลดีต่อการเมืองของไทยในแง่ของการทำให้ระบบ

การเมืองดำเนินงานไปได้ เพราะพฤติกรรมทางการเมืองเหล่านี้ล้วนสนับสนุนกระบวนการทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ตรงนี้น่าจะมีผลดีต่อการเมืองและพัฒนาการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของไทยในปัจจุบันและอนาคตได้

เมื่อพิจารณาถึงระดับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวคิดของ Lester W. Milbrath (1996) จะพบว่านักเรียนนายร้อยแสดงพฤติกรรมในลักษณะเป็นผู้ที่สนใจแบบผู้ดูวงนอก แสดงพฤติกรรมในระดับ 1-5 ซึ่งจัดเป็นกิจกรรมของผู้สนใจทางการเมือง คือ ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ติดตามข่าวสาร และวิพากษ์วิจารณ์การเมือง เป็นต้น อีกทั้งในการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยนั้น ก็เป็นผลมาจากการที่นักเรียนนายร้อยมีการเรียนรู้ทางการเมืองสอดคล้องกับแนวคิดของ Almond and Verba (1965: 16-17) ที่อธิบายว่าแบบแผนทางพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลย่อมต้องอาศัยความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก และการประเมินค่าต่อระบบการเมืองเป็นพื้นฐาน อันจะยอมส่งผลต่อความยึดมั่นหรือเชื่อมั่นต่อระบบการเมืองด้วยความเป็นเหตุเป็นผล อันเกิดขึ้นมาจากการที่บุคคลนั้นได้รับการอบรมกล่อมเกลาทางการเมือง พฤติกรรมทางการเมืองที่นักเรียนนายร้อยแสดงออกมานั้น เราสามารถอภิปรายผลแยกเป็น 5 ประเด็นดังนี้

2.1.1 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเลือกตั้ง ของนักเรียนนายร้อยมีการแสดงออกมากที่สุด ก็เนื่องมาจากการที่นักเรียนนายร้อยอยู่กันเป็นกลุ่มก้อนส่วนรวม ประกอบกับโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้ามีนโยบายสนับสนุนและอำนวยความสะดวก ให้นักเรียนนายร้อยออกไปทำการใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในภาพรวม เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย สนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตย ป้องกันการเสียดสีทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย เป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่ประชาชนทั่วไป และตอบสนองนโยบายของรัฐบาลในฐานะที่โรงเรียนนายร้อยเป็นส่วนหนึ่งของระบบราชการ สอดคล้องกับแนวคิดของ อรุณี ปริศนานันท์กุล (2552: 28) ที่เห็นว่าโดยทั่วไปการใช้สิทธิเลือกตั้ง ประกอบด้วยเงื่อนไข 2 ประการคือ ประการแรกการตัดสินใจว่าจะไปใช้สิทธิเลือกตั้งหรือไม่ ประการที่สอง การตัดสินใจว่าจะเลือกพรรคใดหรือบุคคลใด ซึ่งเงื่อนไขทั้ง 2 ประการขึ้นอยู่กับกระบวนการหล่อหลอมทางการเมืองของแต่ละบุคคลและปัจจัยกระตุ้นทางการเมืองจากสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ โดยปัจจัยข้อแรก พิจารณาจากการที่นักเรียนนายร้อยทุกคนต้องไปทำการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งตามที่โรงเรียนกำหนดอยู่เสมอ ซึ่งบางครั้งอาจขัดต่อความต้องการหรือความรู้สึกของนักเรียนนายร้อยบางคน จนทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับปัจจัยข้อที่สอง คือการตัดสินใจว่าจะเลือกพรรคใดหรือบุคคลใด เพราะปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่เสมอ ก็คือการที่นักเรียนนายร้อยไม่มีข้อมูลหรือรู้จักผู้สมัครรับเลือกตั้งแต่ละคน เนื่องด้วยการที่ไม่มีการติดต่อสัมพันธ์ต่อกันเพราะอยู่แต่ในโรงเรียน การขาดข้อมูลข่าวสารของผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือการที่นักเรียนนายร้อยต้องมีการย้ายเขตอยู่เสมอตามเขตพื้นที่ที่ไปทำการฝึก

ดังนั้นนักเรียนนายร้อยส่วนใหญ่จึงมีแนวโน้มที่จะทำการลงคะแนนเลือก ผู้สมัครที่สังกัดพรรคการเมืองที่ตนเองหรือครอบครัวสนับสนุนมากกว่า โดยเป็นไปตามทฤษฎี จิตวิทยา (Psychology Theories) อันเกิดขึ้นจากความผูกพันทางจิตใจที่มีอยู่เดิมต่อพรรคการเมือง ซึ่งอาจเป็นผูกพันจากครอบครัวหรือความรู้สึกส่วนตัว ประกอบกับการที่นักเรียนนายร้อยมักถูก ปลุกฝังให้เรียนรู้ปัญหาของชาติบ้านเมือง จนนำไปสู่ความตระหนักถึงประเทศชาติ ทำให้นักเรียน นายร้อยจะสนใจการเมืองภาพใหญ่ระดับประเทศมากกว่าระดับพื้นที่หรือภูมิภาค แตกต่างกับ ประชาชนทั่วไปที่จะให้ความสำคัญการเลือกตั้งแต่ละระดับพื้นที่จนถึงระดับชาติ ทำให้พฤติกรรม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเลือกตั้งของนักเรียนนายร้อยจะขาดมิตินึกผูกพันในด้านพื้นที่ จนอาจ นำไปสู่การที่ไม่เห็นความสำคัญของการกระจายอำนาจทางการเมืองในรูปแบบของปกครองส่วน ท้องถิ่น (อบต., อบจ.) เพราะ การที่นักเรียนนายร้อยใช้ชีวิตส่วนใหญ่อยู่แต่ในโรงเรียน และการไม่ เห็นความสัมพันธ์ระหว่างนักรบเมืองทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่นกับโรงเรียนนายร้อย แต่ แนวคิดนี้จะค่อยๆ หดไป เมื่อนักเรียนนายร้อยจบการศึกษาแล้วไปปฏิบัติงานในหน่วยทหารพื้นที่ ต่างๆ เพราะปัจจุบันหน่วยทหารทุกหน่วยมีความจำเป็นที่จะต้องติดต่อประสานงานร่วมกับการ ปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่เสมอ ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าพฤติกรรมเลือกตั้งของนักเรียนนายร้อยนั้นมี ประสิทธิภาพแต่ขาดยังประสิทธิผลเท่าที่ควร เพราะยังไม่สามารถตอบสนองวัตถุประสงค์ที่แท้จริง ของการเลือกตั้งได้เท่าที่ควร

2.1.2 การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง พฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของ นักเรียนนายร้อยนั้น ส่วนใหญ่เป็นการรับรู้ข่าวสารผ่านสื่อออนไลน์ แต่ก็มีบางส่วนที่เป็นการรับรู้ ผ่านอื่นๆ เช่น โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หรือสื่อบุคคล เป็นต้น การรับรู้ข่าวสารเป็นช่องทางสำคัญใน เรียนรู้ทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย นอกเหนือจากการศึกษา และการอบรมโดยผู้บังคับบัญชา ของนักเรียนนายร้อย โดยในความคิดของนักเรียนนายร้อยส่วนใหญ่คิดว่าตนเองนั้นยังได้รับรู้ ข่าวสารไม่ได้มาก เพราะยังติดขัดในเรื่องของเวลา กิจกรรม และสิทธิของนักเรียนนายร้อยในแต่ละ ชั้นปีที่แตกต่างกัน แต่ในมุมมองของผู้บังคับบัญชาหรือครูอาจารย์คิดว่านักเรียนนายร้อยมีการรับรู้ ข่าวสารที่ค่อนข้างมากและรวดเร็ว จากสื่อที่หลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของผู้วิจัย เพราะมี ปัจจัยที่ส่งเสริมอยู่หลายด้าน เช่น เครื่องมือติดต่อสื่อสาร นโยบายของผู้บังคับบัญชา เป็นต้น ซึ่ง เอื้ออำนวยต่อการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย อันเป็นส่วนหนึ่งในวิสัยทัศน์ของ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าที่ต้องการให้นักเรียนนายร้อย มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีจิตใจใฝ่รู้ ทันโลก ทันเหตุการณ์ (คู่มือประกันคุณภาพการศึกษา รร.จปร. พ.ศ.2554) แต่ปัญหานั้นอยู่ตรงที่ว่า นักเรียนนายร้อยจะสามารถแยกแยะข้อมูลข่าวสารและวิเคราะห์ข่าวสารได้มากน้อยแค่ไหน เพราะ ปัจจุบันเป็นยุคของสงครามข้อมูลข่าวสาร ประกอบการรับรู้ข่าวสารในโรงเรียนนายร้อยเป็นเรื่องที่

เปิดกว้างและเสรีอย่างมาก เพราะไม่มีใครมากำหนดหรือจำกัดขอบเขตการรับรู้ แต่ทางผู้บังคับบัญชาหรือหรือครูอาจารย์ก็ได้พยายามช่วยให้แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลหรือช่วยอธิบายขยายความในบางเรื่อง ที่อาจมีผลต่อความเข้าใจผิดหรือคลาดเคลื่อนของนักเรียนนายร้อย การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองก็เป็นผลต่อเนื่องมาจากความสนใจทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย และเป็นหนทางหนึ่งในการรับรู้ข้อมูลทางการเมือง ซึ่งจะเป็พื้นฐานข้อมูลสำคัญในการที่จะใช้แสดงความคิดเห็นหรือวิพากษ์วิจารณ์การเมืองต่อไป

2.1.3 กระบวนการปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมือง ให้กับนักเรียนนายร้อย เพื่อให้มีทัศนคติทางการเมืองที่ดีกับประชาธิปไตยนั้นถือว่ามีความสำคัญ และเป็นหลักพื้นฐานในการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองในด้านอื่นๆ กระบวนการปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมืองแสดงถึงการเรียนรู้ทางการเมืองอย่างเป็นขั้นตอน เริ่มตั้งแต่การเรียนรู้ สร้างความเข้าใจ และปฏิบัติ โดยเริ่มตั้งแต่สถาบันครอบครัว โรงเรียน และสังคม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สมบัติ ชำรงค์ธัญวงศ์ (2542) ในเรื่องการพัฒนากระบวนการเมืองระบอบประชาธิปไตย จะต้องเริ่มต้นให้นักเรียนนายร้อยมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักการสำคัญของระบอบประชาธิปไตย ซึ่งจะพัฒนาไปสู่ความรู้สึกศรัทธาเชื่อมั่น และประเมินค่าด้วยการตัดสินใจยอมรับระบอบประชาธิปไตยเป็นอุดมการณ์ทางการเมืองของตน จนเป็นแบบแผนพฤติกรรมทางการเมืองในที่สุด

การที่นักเรียนนายร้อยได้รับการปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมืองอยู่เสมอ จึงทำให้มีการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองในด้านนี้อยู่ในระดับมาก เช่น การศึกษาในชั้นเรียน การอบรมปลูกฝังโดยผู้บังคับบัญชา การติดตามข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาของประเทศ เป็นต้น ซึ่งล้วนส่งผลให้นักเรียนนายร้อยมีอุดมการณ์ทางการเมืองสอดคล้องกับแนวคิดของ ประสาท เป็อรุณ (2528) กล่าวคือ

ประการแรก นักเรียนนายร้อยจะมีความรู้สึกราชาตินิยมและความรู้สึกในเรื่องเอกลักษณ์ของชาติสูง

ประการที่สอง นักเรียนนายร้อยมีลักษณะการดำรงชีวิตที่ มีระเบียบวินัยเน้นค่านิยมด้านคุณธรรม จริยธรรม การต่อต้านคอร์รัปชัน มีลักษณะการทำงานที่จริงจังเพื่อตอบสนองภารกิจที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

ประการที่สาม นักเรียนนายร้อยส่วนใหญ่เข้าใจและยอมรับว่าการเมืองเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ และจำเป็นกับวิชาชีพของทหาร โดยตรง ดังนั้นนักเรียนนายร้อยจะยอมรับความสำคัญในการใช้กลไกของรัฐเป็นเครื่องมือสำคัญเพื่อทำการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง

ประการสุดท้าย แม้ว่านักเรียนนายร้อยจะเข้าใจและยอมรับการเมือง แต่ก็ยังคงมีการสว่นท่าทีในการแสดงออกทางการเมือง ในความคิดลึกๆ แล้วยังคงที่มีทัศนคติในแง่ลบต่อการเมือง หรือนักการเมือง ประกอบกับแนวคิดที่ว่าตนเองนั้นแยกออกหรืออยู่นอกส่วนกับการเมือง ตามแนวคิดของ S.E.Finer (1976) ที่ว่า “พวกคนเป็นผู้รับใช้รัฐ มิใช่ผู้รับใช้รัฐบาล” ทำให้อุดมการณ์ทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย จึงเป็นเรื่องที่ต้องการแยกออกหรืออยู่เหนือการเมือง

จากการศึกษาพบว่า นักเรียนนายร้อยส่วนใหญ่ยังคงมีความรู้สึกเชื่อมั่นว่า โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าฝึกฝนให้ตนเองมีทัศนคติที่ดีต่อประชาธิปไตย แต่อย่างไรก็ตาม โรงเรียนนายร้อยเป็นสถาบันที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อสร้างนายทหารของกองทัพบก ดังนั้นมีผลทำให้ในการปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยจะต้องควบคู่กับการปลูกฝังอุดมการณ์ทางทหาร ในเรื่องชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และประชาชน พิจารณาได้จากวิสัยทัศน์ของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าที่ว่า “โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาของกองทัพบก ที่ให้การศึกษาและมุ่งสร้างนักเรียนนายร้อยให้มีความจงรักภักดีต่อชาติและราชบัลลังก์ มีเกียรติ มีวินัย มีความกล้าหาญ มีอุดมการณ์ และความเสียสละ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีจิตใจใฝ่รู้ ทันโลก ทันเหตุการณ์ พร้อมทั้งจะพัฒนาตามสถานการณ์ของโลกและสภาพแวดล้อม รู้จักหน้าที่ และรักเกียรติยศในศักดิ์ศรีของตน นอกจากนี้สถาบันยังส่งเสริมให้การศึกษาแก่บุคคลอื่นเพื่อพัฒนาการศึกษาให้แก่สังคมและประเทศชาติตามที่ทางราชการต้องการ” (คู่มือประกันคุณภาพการศึกษา รร.จปร. พ.ศ.2554) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ พอล แชมเบอร์ส (2552 อ้างถึงใน สุกลักษณ์ กาญจนขุนดี 2553) ที่ว่าพื้นฐานสำคัญของหน้าที่ทหารไทยนั้น มีพื้นฐานมาตั้งแต่สมัยจอมพลสฤษดิ์ คือ การปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ไปพร้อมๆ กับการปกป้องอธิปไตยของชาติ

ดังนั้นแนวคิดของนักเรียนนายร้อยทั้งในเรื่องอุดมการณ์ทางการเมืองหรือการทหาร ข้อมเกี่ยวข้องกับความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติเสมอ เป็นผลให้นักเรียนนายร้อยมีการแสดงพฤติกรรมในกระบวนการปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมืองอยู่ในระดับสูง เห็นได้จากการที่นักเรียนนายร้อยจะนิยมรัฐบาลที่ทำให้บ้านเมืองมีความเจริญ มีความสงบเรียบร้อย หรือการที่นักเรียนนายร้อยจะรู้สึกไม่ดีและไม่ค่อยเห็นด้วยกับการเดินขบวนชุมนุมประท้วง การรู้สึกไม่พอใจเมื่อสถาบันหลักของชาติถูกบ่อนทำลาย เพราะมองถึงความรู้สึกว่าบ้านเมืองไม่มีความมั่นคงมีแต่ความวุ่นวาย สังคมแตกแยก มีการทุจริตคอร์รัปชันอย่างกว้างขวาง ซึ่งอาจนำไปสู่แนวคิดการแทรกแซงทางการเมืองของทหารได้ ส่วนหนึ่งน่าจะเป็นผลโดยตรงจากการที่นักเรียนนายร้อยมีความสำนึกในชาตินิยมสูง ดังนั้นจึงคำนึงถึงผลประโยชน์ชาติเป็นสำคัญ

2.1.4 ความสนใจทางการเมือง ของนักเรียนนายร้อย พิจารณาจากการที่บุคคลจะแสดงความสนใจต่อกิจกรรมทางการเมือง ย่อมแสดงว่าบุคคลนั้นได้รับปัจจัยกระตุ้นทางการเมือง (Political Stimuli) จากสิ่งแวดล้อมมากพอสมควร จนกระทั่งเกิดความสนใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยตนเอง บุคคลที่คาดหวังว่าจะสร้างความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางการเมืองอย่างมีประสิทธิภาพจะต้องอุทิศความพยายามเพื่อรวบรวมข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเมืองเพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางการเมืองของตน กิจกรรมเหล่านี้ถือเป็นรากฐานเบื้องต้นที่จำเป็นในการร่วมกิจกรรมทางการเมืองอื่นๆ ต่อไป แม้ว่าโดยทั่วไปปัจจัยกระตุ้นจะถูกส่งผ่านทางสื่อต่างๆ มากมาย แต่บางคนอาจจะให้ความสนใจเพียงเล็กน้อยหรือไม่ให้ความสนใจเลย

จากคำถามในแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ข้อที่ 1 พบว่า นักเรียนนายร้อยคิดว่าการเมืองเป็นเรื่องน่าสนใจ และมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของตนเอง ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.21$) แต่ข้อที่ 2 เมื่อถามถึงความสนใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง ก็พบว่าอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ($\bar{x}=2.79$) แต่มีค่าเฉลี่ยที่ค่อนข้างแตกต่างกัน อธิบายได้ว่าลักษณะพฤติกรรมความสนใจทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยมีอยู่ในระดับปานกลาง และนักเรียนนายร้อยรู้อยู่แล้ว โดยหลักการว่าการเมืองนั้นมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของตนเอง แต่เลือกที่จะไม่ค่อยแสดงออกทางการเมือง เพราะถึงแม้จะได้ปัจจัยกระตุ้นผ่านสื่อช่องทางการสื่อสารต่างๆ แต่ด้วยข้อจำกัดทางด้านปัจจัยเวลา ภารกิจที่ต้องทำมีมาก ความเหนื่อยล้า การที่ต้องอยู่ในระเบียบวินัยตลอดเวลา และการไม่กล้าแสดงความรู้สึกสนใจมากนัก เนื่องค่านิยมและเกรงว่าจะถูกตำหนิ ส่งผลให้พฤติกรรมความสนใจทางการเมืองนักเรียนนายร้อยไม่สามารถแสดงได้เต็มที่ เมื่อเทียบกับประชาชนหรือนักศึกษาภายนอกที่อยู่ในห้วงวัยเดียวกัน อีกทั้งการที่บุคคลจะตอบสนองต่อปัจจัยกระตุ้นทางการเมืองอย่างไร ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขเฉพาะบุคคล เช่น ศึกษาในกองวิชาที่เกี่ยวกับความรู้ทางการเมือง ครอบครัวยุติสนิททำงานเกี่ยวข้องกับการเมือง หรือได้รับผลกระทบโดยตรงจากการเมือง เป็นต้น โดยทั่วไปการที่บุคคลได้รับปัจจัยกระตุ้นทางการเมืองยิ่งมาก จะยิ่งทำให้บุคคลนั้นมีโอกาสมีส่วนร่วมและแสดงพฤติกรรมทางการเมืองมากยิ่งขึ้น

2.1.5 การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง โดยธรรมชาติของมนุษย์จะให้ความสนใจเกี่ยวกับสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองนั้น บุคคลที่คิดว่าตนไม่ได้รับประโยชน์อย่างใดจากระบบการเมืองก็จะไม่สนใจการเมือง แม้กระทั่งการพูดคุยทางการเมือง เช่นเดียวกับพฤติกรรมการแสดงและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยที่จะแสดงออกน้อยที่สุด ไม่ว่าจะเป็นการแสดงความคิดเห็นระหว่างบุคคลหรือผ่านสื่อต่างๆ เช่น Facebook หรือ Instagram เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่านักเรียนนายร้อยจะไม่ค่อยแสดงความคิดเห็นทางการเมืองมากนักแต่ก็ยังมีอยู่ โดยนักเรียนนายร้อยจะพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมือง กับบุคคลที่อยู่ในแนวระนาบ

เดียวกัน เช่น ในกลุ่มเพื่อนสนิท เพื่อนองวิชาเดียวกัน เป็นต้น อาจจะมีบ้างกับครูอาจารย์ หรือกับนักเรียนรุ่นน้องภายใต้บังคับบัญชา แต่จะไม่ค่อยแสดงออกกับผู้บังคับบัญชา ผู้ที่มีอาวุโสสูงกว่า ทั้งนี้สามารถพิจารณาได้จาก 2 สาเหตุหลักๆ ได้แก่

1) *ด้านตัวนักเรียนนายร้อย* ที่มีความรู้สึกกังวลว่าความคิดเห็นที่ตนเองแสดงออกไปจะทำให้ผู้อื่นไม่พอใจ นำไปสู่การแตกสามัคคีในกลุ่มนักเรียนนายร้อยได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่ยอมรับไม่ได้ ประกอบกับแนวคิดค่านิยมที่ถูกปลูกฝังมาว่าทหารต้องเป็นกลางทางการเมือง อันเป็นลักษณะสำคัญประการหนึ่งในการเป็นทหารอาชีพตามแนวคิดของ Samuel P. Huntington (1985) ตรงข้ามกับแนวคิดของ S.E.Finer (1976) ที่เห็นว่าวิชาชีพทหารไม่ใช่ปัจจัยหลักในการกำหนดบทบาทของทหารในทางการเมือง การถือเอาลักษณะพฤติกรรมของทหารในทางการเมือง ไปเป็นดัชนีชี้ความเป็นทหารอาชีพจึงเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ดังนั้นจากแนวคิดของ Finer ทำให้เห็นว่าการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง หรือพฤติกรรมทางการเมืองอื่นๆ ของนักเรียนนายร้อยก็ไม่ได้เป็นตัวชี้วัดความเป็นทหารอาชีพของนักเรียนนายร้อย

2) *นโยบายของผู้บังคับบัญชาระดับสูง* ในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง เพราะถึงแม้จะไม่ได้มีการเขียนเป็นกฎลายลักษณ์อักษร แต่ก็มีกำชับตามสายการบังคับบัญชาให้ดูแลเรื่องนี้เป็นพิเศษ อีกทั้งเมื่อมีประเด็นทางการเมืองใดๆ ก็ตามที่เป็นที่สนใจของสังคม และในหมู่นักเรียนนายร้อย ซึ่งเป็นเรื่องที่อ่อนไหวและสัมพันธ์ต่อการเข้าใจผิดก็จะมีผู้บังคับบัญชาระดับสูงลงมาชี้แจงทำความเข้าใจกับนักเรียนนายร้อย ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้สองลักษณะ คือหนึ่งต้องการสร้างความเข้าใจกับนักเรียนนายร้อยให้มีข้อมูลที่ตรงกัน มีแนวคิดไปในแนวเดียวกัน กับสองเป็นเสมือนการปรามหรือกำหนดขอบเขตแนวคิดในการรับรู้และแสดงความคิดเห็นในเรื่องนั้นๆ ให้เป็นไปในแนวทางที่ผู้บังคับบัญชาต้องการ ซึ่งทำให้นักเรียนนายร้อยส่วนใหญ่เลือกที่จะไม่แสดงความคิดเห็นทางการเมืองหรือเป็นผู้รับฟังเสียมากกว่า

โดยสรุปได้ว่านักเรียนนายร้อยแสดงพฤติกรรมทางการเมืองในลักษณะเดียวกับชนชั้นกลางไทย สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าทหารถือได้ว่าเป็นชนชั้นกลางของไทย และการเข้ามาเป็นนักเรียนนายร้อยถือได้ว่าเป็นวิธีการเปลี่ยนระดับชนชั้นวิธีหนึ่ง สำหรับนักเรียนนายร้อยที่มาจากครอบครัวชนชั้นล่าง ที่มักจะมีความตื่นตัวและแรงจูงใจทางการเมืองที่สูง และกระบวนการเปลี่ยนชนชั้นจะเกิดอีกครั้งเมื่อได้เป็นผู้บังคับบัญชาในกองทัพ ซึ่งจะมีผลต่อพัฒนาการทางการเมืองไทยโดยตรง

2.2 ผลการวิจัยพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยที่มีผลต่อพัฒนาการทางการเมืองไทย

จากผลการศึกษาในครั้งนี้ พบว่าพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพัฒนาการทางการเมืองไทย โดยแยกเป็นประเด็นพิจารณา ดังนี้

2.2.1 ด้านความรู้ความเข้าใจ ของนักเรียนนายร้อยที่มีต่อพัฒนาการทางการเมืองนั้นค่อนข้างมีน้อย เพราะนักเรียนนายร้อยส่วนใหญ่ที่จะเลือกติดตามรับรู้ข่าวสารทางการเมือง และมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองบางประเภทเท่านั้น น้อยคนที่จะสนใจเรื่องพัฒนาการทางการเมืองอย่างจริงจัง ถึงอย่างไรก็ตาม นักเรียนนายร้อยทุกคนย่อมมีความต้องการให้การเมืองไทยมีการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น แต่ก็มีลักษณะเป้าหมายของการพัฒนาที่อาจจะแตกต่างกันไปบ้าง แต่ในภาพรวมก็สอดคล้องกับแนวคิดของ สุจิต บุญบงการ (2546) ในเรื่องเป้าหมายของการพัฒนาทางการเมือง เช่น นักเรียนนายร้อยต้องการให้การเมืองไทยมีความสงบเรียบร้อย มีเสถียรภาพทางการเมือง มีนักการเมืองที่ดีและมีความชอบธรรมทางการเมือง ไม่มีการทุจริตคอร์รัปชัน สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ จนนำไปสู่การที่บ้านเมืองมีความทันสมัยทัดเทียมนานาชาติอารยประเทศได้ เป็นต้น แต่การเมืองที่พัฒนาแล้วยังต้องมีการพิจารณาถึงปัจจัยอื่นๆ เช่น เรื่องสิทธิเสรีภาพ เศรษฐกิจ และสังคม เป็นต้น

2.2.2 การให้ระดับความสำคัญของพัฒนาการทางการเมือง ตามที่นักเรียนนายร้อยมีความคาดหวังหรือต้องการให้เกิดขึ้นกับการเมืองไทยในด้านต่างๆ ได้แก่ ความเสมอภาค การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล ความสามารถในการปรับตัวของรัฐบาล และการแบ่งโครงสร้างของระบบการเมืองที่สลับซับซ้อน ตามลำดับ โดยสามารถอภิปรายผลในแต่ละด้านได้ ดังนี้

1) **ด้านความเสมอภาค** คือหลักพื้นฐานสำคัญและเป็นสิ่งที่ทุกคนในการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยต้องการให้เกิดขึ้นจริง โดยข้อเท็จจริงเสมอภาคในสังคมประชาธิปไตยคือความเสมอภาคทางโอกาส เช่น โอกาสในการแสดงความคิดเห็น การมีบทบาทอยู่ในสังคม หรือการได้รับบริการจากรัฐ เป็นต้น สำหรับนักเรียนนายร้อยนั้นมีสองบทบาท คือการเป็นพลเมือง และการเป็นทหาร ซึ่งในมิติของความเป็นทหารนี้ทำให้การแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยนั้นก็ยังสามารถทำได้ แต่เขาจะพิจารณาถึงปัจจัยอื่นๆ เพิ่มขึ้น เช่น ระบบและธรรมเนียมทหาร กรอบนโยบายของผู้บังคับบัญชา บริบทของสังคมที่มีต่อทหาร เป็นต้น ประกอบกับการถูกฝึกให้มีสายการบังคับบัญชา และระดับสิทธิที่แตกต่างกันในนักเรียนนายร้อยแต่ละชั้นปี แต่ทั้งนี้ในสังคมของนักเรียนนายร้อยจะถูกปลูกฝังคุณธรรมด้านความยุติธรรมอีกด้วย สิ่งที่ดีต้องมีความยุติธรรม แต่ถ้าไม่มีความยุติธรรมก็จะต้องหาเหตุผลมาประกอบอธิบายว่าทำไมถึงเป็นเช่นนั้น

อย่างไรก็ตามจากผลการศึกษาทำให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับความเสมอภาค รวมทั้งต้องการให้เกิดความเสมอภาคในสังคมไทย โดยเริ่มจากพื้นฐานทางการศึกษาควบคู่กับการปฏิรูปทางการเมืองอย่างเหมาะสม

2) *การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล* เป็นพื้นฐานสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย สอดคล้องกับแนวคิดของ Almond and Powell (อ้างถึงใน สุจิต บุญบงการ 2537: 9-10) สำหรับนักเรียนนายร้อยถึงแม้จะเป็นนักเรียนทหาร แต่ก็ยังอยู่ในสถานะของการเป็นนักเรียน ที่อยู่ในสถาบันการศึกษา มีผู้บังคับบัญชาและครูอาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถ ประกอบกับการสอบเข้าเป็นนักเรียนนายร้อยนั้นต้องใช้ความรู้และการแข่งขันที่สูง ดังนั้นพื้นฐานการคิดของนักเรียนนายร้อยจึงมีความเป็นระบบและมีเหตุผล โดยเฉพาะในเรื่องการเมือง ซึ่งจะต้องประกอบไปด้วยทัศนคติที่ผ่านการกล่อมเกลามาแล้ว ในการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองใดก็ตาม นักเรียนนายร้อยก็จะพิจารณาด้วยเหตุผลประกอบใน 2 ด้านหลัก คือ หนึ่งเมื่อแสดงพฤติกรรมนั้นไปแล้วมีผลดีหรือเสียต่อตนเองอย่างไร สองพฤติกรรมนั้นจะส่งผลต่อสถาบันหรือองค์กรที่ตนสังกัดหรือไม่ อย่างไร อาจรวมไปถึงผลต่อการเมืองไทยในภาพรวมด้วย โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันจะเน้นการพูดคุยกันแบบมีเหตุผล ดังนั้นการเมืองจะดีได้ก็ต้องมาจากการสร้างวัฒนธรรมแบบมีเหตุผลในการปกครอง การใช้กำลังความรุนแรงจะนำไปสู่ปัญหาที่เรื้อรังและทำให้ประเทศพัฒนาได้ช้าลง

3) *ด้านความสามารถในการปรับตัวของรัฐบาล* ให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนและสังคม ได้อย่างเหมาะสมและเป็นรูปธรรม ตามแนวคิด Samuel P. Huntington (1969) เพราะในปัจจุบันท่ามกลางความขัดแย้ง ความแตกต่างทางความคิดของสังคม ถ้ารัฐบาลมีความสามารถในการปรับตัวมากก็จะสามารถอยู่รอดทางการเมืองได้มากกว่า สามารถลดความขัดแย้งหรือประสานผลประโยชน์ของฝ่ายต่างๆ ได้ดีกว่า ซึ่งเป็นสิ่งที่นักเรียนนายร้อยตระหนักและให้ความสำคัญ เพราะเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของชาติโดยตรง และความชอบธรรมของรัฐบาลที่ต้องคำนึงถึงการปรับตัวนั้นเพื่อประโยชน์ส่วนรวมหรือเพียงแคให้ได้อยู่ในอำนาจต่อไป

4) *การแบ่งโครงสร้างของระบบการเมืองที่สลับซับซ้อน* เป็นสิ่งที่นักวิชาการทางด้านการเมืองส่วนใหญ่ให้ความสำคัญอย่างมาก เพราะ เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ระบบการเมืองดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่จากผลการศึกษากลุ่มตัวอย่างยังให้ความสำคัญในระดับต่ำ โดยข้อเท็จจริงจะพบว่านักเรียนนายร้อยจะไม่ค่อยมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการแบ่งโครงสร้างและหน้าที่ในระบบการเมืองมากนัก เพราะอาจจะคิดว่าเป็นเรื่องที่ลึกลับเกินไป จึงไม่ค่อยให้ความสนใจ และคิดว่าไม่น่าจะมีผลต่อพัฒนาการทางการเมือง และชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนมาก

นัก ซึ่งเป็นความคิดที่ไม่ค่อยจะถูกต้องนัก และบ่งบอกถึงการขาดความรู้ความเข้าใจพื้นฐานทางการเมือง แต่ในปัจจุบันมีการรับรู้ข่าวสารที่มากขึ้น ก็จะช่วยทำให้นักเรียนนายร้อยเริ่มเข้าใจและเห็นภาพโครงสร้างทางการเมืองที่สลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น

จากตารางที่ 4.11 เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นผู้บังคับบัญชาและอาจารย์ เห็นว่าสิ่งที่นักเรียนนายร้อยมีความต้องเกิดกับพัฒนาการทางการเมืองไทยหรือให้ความสำคัญมากที่สุดคือ ความเสมอภาค ซึ่งแสดงถึงการมีกระบวนการคิดที่ซับซ้อนและเป็นระบบมากกว่า เพราะการให้ความสำคัญด้านความเสมอภาค คือปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อพัฒนาการทางการเมืองในระยะยาว แต่ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นนักเรียนนายร้อยส่วนใหญ่ เลือกลงให้ความสำคัญด้านความสามารถในการปรับตัวของรัฐบาลมากที่สุด แสดงถึงกระบวนการความคิดซับซ้อนน้อยกว่า โดยจะมองและให้ความสำคัญสิ่งที่เป็นรูปธรรมมากกว่า เพราะการปรับตัวของรัฐบาลนั้นบางครั้งอาจเป็นเพียงแค่ต้องการให้ตนเองสามารถอยู่ในอำนาจได้เท่านั้น แสดงถึงมุมมองความคิดเห็นที่ค่อนข้างต่างกันของผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นผู้บังคับบัญชาและอาจารย์กับนักเรียนนายร้อย ซึ่งน่าจะเกิดจากความแตกต่างตามแนวคิดทฤษฎีปัจจัยกำหนด ในด้านอายุและการศึกษา เป็นสำคัญ สำหรับสิ่งที่เหมือนกันคือพื้นฐานแนวคิดของผู้ให้สัมภาษณ์ที่เห็นถึงความสำคัญของการที่จะใช้เหตุผลในทางการเมือง โดยให้ความสำคัญด้านการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผลเป็นอันดับสอง

จากผลการศึกษาเราพบว่าพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยจะมีผลต่อพัฒนาการทางการเมืองไทย ส่วนหนึ่งอาจพิจารณาได้จาก การที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเปรียบเสมือนได้ว่าเป็นสถาบันทางการเมืองรูปแบบหนึ่ง ที่ปลูกฝังแนวคิดและอุดมการณ์ทางการเมืองให้แก่นักเรียนนายร้อย เพราะมีพัฒนาการทางการเมืองด้านความเป็นสถาบันตามแนวคิดของ Samuel P. Huntington (1969) โดยพิจารณาจากด้านความสามารถในการปรับตัวขององค์กร แม้ว่าสภาพแวดล้อมสังคมจะเปลี่ยนแปลงไป สถาบันมีอายุถึง 127 ปี กลุ่มผู้นำเข้ามาดำรงตำแหน่งอย่างต่อเนื่อง ซึ่งบางท่านก็ได้เป็นถึงนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี พิจารณาได้จากการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของไทย จำนวน 28 คน เป็นทหารบก จำนวน 10 คน รวมระยะเวลา มากกว่า 50 ปี ซึ่งทั้งหมดจบการศึกษาจาก โรงเรียนนายร้อยทหารบกในยุคสมัยต่างๆ ด้านความสลับซับซ้อน ความเป็นเอกภาพและเป็นอิสระขององค์กร เพราะ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้ามีกฎระเบียบและวิธีการบริหารงาน ตลอดจนวัฒนธรรมขององค์กรของตนเอง มีความสามารถตัดสินใจการบริหารงาน และมีสิทธิ์การตัดสินใจภายใต้ขอบเขตอำนาจของผู้บัญชาการ โรงเรียน

ทำให้เห็นได้ว่าในภาพรวมโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าถือได้ว่ามีการพัฒนา เช่นเดียวกับสถาบันทหารของไทย ที่มีพัฒนาการทางการเมืองในด้านความเป็นสถาบัน

มากกว่าองค์กรการเมืองอื่นๆ โดยมีข้อดี คือ การเป็นสถาบันที่เข้มแข็ง มีอำนาจต่อรอง และมีความต่อเนื่อง เป็นต้น แต่ก็มีข้อเสียคือการทำให้สถาบันทหารยังไม่มี การปรับให้เข้ากับกระแสสังคมโลกเท่าที่ควร ยังคงยึดติดในวิธีคิดและรูปแบบการปฏิบัติแบบเดิมๆ ถึงแม้จะมีการปรับตัวแต่เป็นการปรับตัวเพียงเพื่อให้ดำรงอยู่ในอำนาจในสังคมไทยเท่านั้น ไม่อาจจะทำให้การพัฒนาการทางการเมืองไทยเดินหน้าไปได้เท่าที่ควร ในขณะที่พฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยปัจจุบันที่ค่อนข้างปรับตัวได้ดีตามยุคสมัย แต่ทั้งนี้พฤติกรรมนั้นก็ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของความเป็นสถาบันทหาร อย่างไรก็ตามแนวคิดทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยก็ยังมองถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว อันเป็นผลมาจากกระบวนการปลูกฝังและอบรมในหลักสูตรของนักเรียนนายร้อย

2.2.3 พฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยที่มีผลต่อพัฒนาการทางการเมืองไทย สามารถพิจารณาได้โดยเรียงตามระดับพฤติกรรมทางการเมืองที่นักเรียนนายร้อยแสดงออก ได้ดังนี้

1) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเลือกตั้งของนักเรียนนายร้อยจะมีผลต่อพัฒนาการทางการเมืองไทย ในด้านการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผลมากที่สุด เพราะการเลือกตั้งนั้นเป็นการคัดเลือกตัวแทนเข้ามาทำหน้าที่แทนประชาชนส่วนใหญ่ เป็นการปกครองแบบประชาธิปไตยทางอ้อม โดยทั่วไปการที่ประชาชนจะไปใช้สิทธิเลือกตั้งประชาชนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจและตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของการเลือกตั้ง โดยเฉพาะเพื่อเป็นการแสดงออกถึงการเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ทำให้คู่แข่งทางการเมืองจะต้องแสดงความรู้ความสามารถ และการเป็นคนมีคุณธรรม ดังนั้นในการเลือกตั้งแต่ละครั้งก็ต้องใช้เหตุผลประกอบการตัดสินใจอย่างมาก

โดยประเด็นที่สำคัญคือ ทำอย่างไรให้นักเรียนนายร้อยไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ด้วยความสมัครใจเป็นตัวของตัวเอง วิธีการนั้นก็คือ ต้องให้นักเรียนนายร้อยรู้สึกและตระหนักว่าการเลือกตั้งมีความหมายต่อตนเองและประเทศชาติอย่างแท้จริง วิธีการกระตุ้นที่ดีวิธีหนึ่งก็คือการให้นักเรียนนายร้อยคุ้นเคยกับการเลือกตั้ง ทำให้เห็นว่าการเลือกตั้งเป็นวิถีชีวิตทางการเมืองที่ขาดเสียไม่ได้ นักเรียนนายร้อยมีสิทธิไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง จะต้องไปลงคะแนนเสียงอย่างมีความหมายและตั้งใจ ไม่ใช่เพื่อไม่ให้มีความผิดเท่านั้น อันจะนำไปสู่การส่งเสริมให้นักเรียนนายร้อยได้ฝึกคิดหาเหตุผล การเปรียบเทียบ เพื่อให้การเลือกตั้งนั้นสัมฤทธิ์ผล แต่ทั้งนี้การใช้เหตุผลจะไม่เกิดขึ้นเลย หากนักเรียนนายร้อยขาดความตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการเลือกตั้ง ประกอบกับวิธีการบังคับให้ไปลงคะแนน อันเป็นการเปลี่ยนสิทธิการลงคะแนน

ให้เป็นหน้าที่ซึ่งอาจไม่เหมาะสมได้ เพราะความรู้สึกว่าเป็นหน้าที่ และป้องกันการเสียดสีทางการเมือง อาจทำให้นักเรียนนายร้อยบางคนอาจเกิดความรู้สึกต่อต้าน หรือไม่ใส่ใจในการพิจารณา ลงคะแนนเสียงเท่าที่ควร ก็อาจทำให้การเลือกตั้งนั้นขาดประสิทธิผลไปได้

2) การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยจะมีผลต่อพัฒนาการทางการเมืองไทย ในด้านความสามารถปรับตัวของรัฐบาลมากที่สุด อธิบายได้ว่าเมื่อมีการติดตามรับรู้ข่าวสารทางการเมือง จะทำให้ได้รู้ว่รัฐบาลหรือระบบการเมืองดำเนินการไปในแนวทางใด สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้มากน้อยเพียงใด นำไปสู่การติดตามตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจของรัฐบาล ทำให้รัฐบาลต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานของตนเอง ยิ่งมีการรับรู้ข่าวสารมากเท่าใด ยิ่งมีผลต่อการปรับตัวของรัฐบาลมากเท่านั้น รองลงมา คือด้านการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล ผู้ให้สัมภาษณ์เห็นว่าจากการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยถึงแม้จะอยู่ในลักษณะของการรับรู้ แต่สามารถช่วยทำให้เข้าใจการเมืองมากขึ้นและตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลได้ เช่น ทำให้รู้ว่รัฐบาลทำงานด้วยเหตุผลที่เหมาะสมหรือไม่ ใช้เหตุผลในการบริหารงานมากน้อยเพียงใด เป็นต้น สำหรับด้านการแบ่งโครงสร้างของระบบการเมืองที่สลับซับซ้อนและความเสมอภาคอยู่ในระดับเท่ากัน เพราะเมื่อมีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองก็จะทำให้รับรู้และเข้าใจการทำงานของโครงสร้างของระบบการเมืองได้ดีขึ้นกว่าการอ่านหรือศึกษาในตำรา ทำให้เราเห็นภาพได้ชัดเจนมากขึ้นว่าโครงสร้างทางการเมืองที่แบ่งออกเป็นส่วนต่างๆ นั้นทำหน้าที่อะไรบ้างและทำให้ได้มีประสิทธิภาพเพียงใด นำไปสู่การปรับปรุงพัฒนาโครงสร้างของระบบการเมืองในอนาคต หรือความเสมอภาคทางการเมืองของประชาชนเกิดขึ้นจริงหรือไม่ เป็นต้น ซึ่งทั้งหมดเราสามารถรับรู้ติดตามได้จากข่าวสารทางการเมือง

3) กระบวนการปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยจะมีผลต่อพัฒนาการทางการเมืองไทย ในด้านความเสมอภาคและด้านการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผลมากที่สุด เพราะอุดมการณ์ทางการเมืองจะเป็นตัวบ่งชี้ว่าประเทศเราต้องการอะไร และควรพัฒนาไปในแนวทางใด นักเรียนนายร้อยถูกปลูกฝังให้ยึดมั่นในอุดมการณ์ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และประชาชน ควบคู่กับการที่ต้องยึดมั่นการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นหนึ่งในคุณสมบัติที่จะกำหนดในการรับสมัครเข้ามาเป็นนักเรียนนายร้อยอยู่แล้ว โดยหลักการแล้วความเสมอภาคและหลักเหตุผล คือหลักพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย และเป็นสิ่งที่ทุกคนการให้เกิดขึ้น แต่ต้องควบคู่กับการรู้จักหน้าที่ของแต่ละบุคคล โดยเฉพาะนักเรียนนายร้อยต้องอยู่ในระบบธรรมเนียมทหาร และการปกครองตามสายการบังคับบัญชา จึงจำเป็นที่จะต้องเข้าใจในเรื่องสิทธิความเสมอภาคอย่างถูกต้อง ระหว่างความเป็นทหารและพลเมือง นักเรียนนายร้อยถึงแม้จะอยู่ในระบบทหารแต่ก็เป็นผู้มีความรู้ได้รับการศึกษา ย่อมต้องใช้เหตุผลในการ

ดำรงชีวิต ประกอบกับอุดมการณ์ทางการเมืองนักเรียนนายร้อยคือการสนับสนุนรูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตย จำเป็นที่จะต้องให้หลักเหตุผลในการปกครองและแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ไม่จำเป็นต้องเป็นเรื่องทางการเมืองเท่านั้น หากสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการทหารได้ ก็จะช่วยพัฒนากองทัพควบคู่กับการเมืองได้เป็นอย่างดี

4) ความสนใจทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยจะมีผลต่อพัฒนาการทางการเมืองไทย ในด้านการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผลมากที่สุด สำหรับด้านอื่นๆ จะมีผลในระดับที่เท่ากัน อธิบายได้ว่าเมื่อเกิดความสนใจทางการเมือง ก็จะนำไปสู่การเรียนรู้ทางการเมือง เกิดความต้องการศึกษาระบบหรือโครงสร้างทางการเมือง เพื่อที่จะได้เข้าใจการทำงานของรัฐบาลหรือระบบการเมืองมากขึ้น เกิดกระบวนการคิดวิเคราะห์หาเหตุผลมากขึ้น สำหรับรัฐบาล ความสนใจทางการเมืองจะทำให้เกิดการใช้เหตุผลมากขึ้นในการบริหารงานหรือแก้ไขปัญหาทางการเมือง รวมทั้งเกิดการติดตามและตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล ซึ่งจะส่งผลให้รัฐบาลต้องมีการปรับหรือพัฒนาตนเองให้ดีขึ้นอยู่เสมอ รองลงมาคือด้านการสร้างความเสมอภาคทางการเมือง ความสนใจทางการเมืองจะทำให้ประชาชนเข้าใจสิทธิหน้าที่ของตนเองมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการพิจารณาว่าสิทธิหน้าที่ของตนนั้น มีความเสมอภาคเท่าเทียมกับบุคคลอื่นหรือไม่ สำหรับความสนใจทางการเมืองกับด้านการแบ่งโครงสร้างระบบการเมืองที่สลับซับซ้อนนั้น ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นว่านักเรียนนายร้อยยังขาดความรู้ความเข้าใจในด้านการแบ่งโครงสร้างทางการเมืองที่สลับซับซ้อน แต่ก็สามารถพัฒนาได้หากเพิ่มความสนใจทางการเมือง โดยให้เหตุผลว่าเมื่อเรามีความสนใจทางการเมือง ก็จะทำให้เกิดการที่จะเรียนรู้โครงสร้างของระบบการเมืองว่ามีการแบ่งออกเป็นส่วนต่างๆ อย่างไร แต่ละส่วนมีหน้าที่และประโยชน์อย่างไร ตลอดจนถึงควรมีการพัฒนาปรับปรุงโครงสร้างในส่วนใดเพื่อตอบสนองการทำงานของระบบการเมืองได้ดีขึ้น

5) การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยจะมีผลต่อพัฒนาการทางการเมืองไทย ในด้านการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผลมากที่สุด อธิบายได้ว่าการแสดงหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองนั้น จำเป็นที่จะต้องอยู่บนพื้นฐานของการใช้เหตุผลมาแลกเปลี่ยนหรือหักล้างกัน นำไปสู่การแก้ปัญหาหรือการปกครองที่มีเหตุผลมากขึ้น สอดคล้องกับหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่ถึงแม้จะปกครองตามเสียงส่วนใหญ่แต่ก็รับฟังเสียงส่วนน้อย ประสานประโยชน์ของทุกภาคส่วน เมื่อมีการใช้เหตุผลในการพูดคุยแลกเปลี่ยนทางความคิดมากความขัดแย้งก็จะลดน้อยลง แต่ทั้งนี้ก็ต้องอยู่บนพื้นฐานของการเปิดใจยอมรับฟังเหตุผลของทุกความคิด ถึงแม้จะเป็นฝ่ายที่คิดตรงข้ามกับตนก็ตาม ลำดับต่อมาคือด้านความสามารถในการปรับตัวของรัฐบาล เพราะเมื่อมีการแสดงและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมือง ก็จะเกิดการวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาลหรือการเรียกร้องทางการเมืองที่มากขึ้น ซึ่ง

จะส่งผลให้รัฐบาลหรือผู้มีอำนาจทางการเมืองในขณะนั้น จำเป็นต้องรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และข้อเรียกร้อง เพื่อจะนำมาพัฒนาปรับปรุงการบริหารงานของตน เราจะเห็นว่าการ แสดงความคิดเห็นทางการเมืองนั้น เป็นผลต่อเนื่องมาจากการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง เพราะเมื่อมีการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองมาก ก็ยังมีข้อมูลในการแสดงและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นมาก ก็ยังจะทำให้รัฐบาลต้องการปรับตัวมากเท่านั้น และด้านความเสมอภาค เพราะความเสมอภาคคือพื้นฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย นักเรียนนายร้อยหรือประชาชนทุกคนต้องการความเสมอภาค อันหมายถึงความเสมอภาคในการเข้าถึงโอกาสในการแสดงออกหรือมีส่วนร่วมทางการเมือง เช่น ความเสมอภาคในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง เป็นต้น การแสดงและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อ กลุ่มชนหรือกลุ่มชนหน้านั้นทุกคนมีความเสมอภาคอย่างเท่าเทียมกันในการแสดงความคิดเห็น เมื่อทุกคนร่วมกันแสดงออกทางความคิดก็จะทำให้ทราบความต้องการที่แท้จริงของประชาชนเป็นไปในแนวทางใด รัฐบาลก็จะได้ตอบสนองความต้องการนั้นได้อย่างเหมาะสม

โดยสรุปพฤติกรรมทางการเมืองที่นักเรียนนายร้อยแสดงออกมามีผลต่อพัฒนาทางการเมืองไทย ในด้านการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผลมากที่สุด รองลงมาคือด้านความเสมอภาค สอดคล้องกับสภาพปัญหาทางการเมืองไทยที่ขาดแคลนการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผลและความเสมอภาค เห็นได้จากปัญหาทางการเมืองที่รุนแรงในช่วง 5-10 ปีที่ผ่านมา ก็คือเรื่องการไม่ใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาทั้งจากฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายต่อต้านรัฐบาล การแบ่งฝักแบ่งฝ่าย ดังนั้นผู้ให้สัมภาษณ์จึงมองผ่านพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยว่า การที่นักเรียนนายร้อยแสดงพฤติกรรมทางการเมืองใดออกมาก็ตาม ต้องแสดงออกอย่างมีเหตุผล มีความเสมอภาค ประกอบกับการรัฐบาลมีการปรับตัวอยู่บนหลักเหตุผลในการบริหารและแก้ปัญหาของประเทศไทย ควบคู่กับการเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเสมอภาค ถึงแม้พฤติกรรมทางการเมืองในขณะเป็นนักเรียนนายร้อยจะมีผลต่อพัฒนาการเมืองไทยไม่มากนัก แต่ในอนาคตจะมีผลต่อพัฒนาการเมืองไทยอย่างชัดเจนมากขึ้น ตามตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบและสถานการณ์ทางการเมืองนั้นอย่างแน่นอน ดังนั้นแนวคิดและพฤติกรรมทางการเมืองในขณะเป็นนักเรียนนายร้อยถือว่าเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะเป็นแนวคิดเริ่มต้น เมื่อมีแนวคิดเริ่มต้นที่ดีก็ย่อมทำให้การเมืองไทยมีโอกาพัฒนาสำเร็จมากขึ้น

ข้อสังเกต จากคำถามในแบบสอบถามตอนที่ 2 ข้อ 12 ที่ว่า “ท่านไม่เห็นด้วยกับการปฏิวัติและรัฐประหาร เพราะไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประชาธิปไตย” พบว่า นักเรียนนายร้อยบางส่วนค่อนข้างไม่เห็นด้วยกับการปฏิวัติและรัฐประหาร ($\bar{x}=3.25$) ซึ่งเป็นแนวคิดที่ดีต่อการ

ปกครองระบอบประชาธิปไตย และการเป็นทหารอาชีพ ประกอบกับกระแสสังคมโลกที่ต่อต้าน
กระบวนการทางการเมืองที่ไม่เป็นประชาธิปไตย

จากคำถามในแบบสอบถามตอนที่ 3 ข้อที่ 1, 2 และ 3 เกี่ยวกับการเคลื่อนไหว
และการชุมนุมทางการเมือง พบว่าในภาพรวมนั้นนักเรียนนายร้อยค่อนข้างที่จะไม่เห็นด้วยกับการ
ชุมนุม ($\bar{x}=2.12$) เพราะนักเรียนนายร้อยถูกฝึกให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย มุ่งกระทำเพื่อผลประโยชน์
ของชาติเป็นสำคัญ แต่ในห้วง 5-10 ปี ของการเคลื่อนไหวและการชุมนุมทางการเมืองที่ผ่านมา
ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใด หรืออยู่ฝ่ายไหนก็ตาม มักจะมีความรุนแรงอยู่เสมอ การบังคับใช้กฎหมายได้
ไม่เต็มที่ เกิดความแตกแยกในสังคม และทำให้ประเทศชาติเสียหายในทุกด้าน ซึ่งขาดความชอบ
ธรรมในชุมนุมตามความคิดของนักเรียนนายร้อย ถึงแม้เคลื่อนไหวทางการเมืองจะสามารถทำได้
ตามสิทธิและเสรีภาพของแต่ละบุคคล บ่งบอกถึงการรัฐบาลไม่มีความสามารถในการปรับตัว
ประกอบกับความเคลือบแคลงสงสัยในการชุมนุมทางการเมืองแต่ละครั้ง ถึงสาเหตุการชุมนุม กลุ่ม
แกนนำ วัตถุประสงค์ วิธีการที่ใช้ และความน่าเชื่อถือ ท่ามกลางสงครามข้อมูลข่าวสารที่บิดเบือนทำ
ให้ยากในการวิเคราะห์แยกแยะข้อมูล นำไปสู่การที่นักเรียนนายร้อยมีทัศนคติเชิงลบต่อการชุมนุม
ทางการเมืองได้

จากคำถามในแบบสอบถามตอนที่ 3 ข้อที่ 8 ที่ว่า “ในสถานการณ์ที่บ้านเมือง
เกิดความวุ่นวายทางการเมือง เช่น นักการเมืองใช้อำนาจโดยมิชอบเพื่อสร้างผลประโยชน์ให้แก่ตน
และหมู่คณะ ทำให้เกิดความแตกแยกในสังคม เป็นต้น ท่านมีสิทธิและเสรีภาพที่จะแสดงออกเพื่อ
จับใจรัฐบาล” พบว่านักเรียนนายร้อยเห็นด้วยในระดับมาก ($\bar{x}=3.43$) ซึ่งแสดงถึงการที่นักเรียนนาย
ร้อยตระหนักถึงสิทธิที่ตนพึงมี และคำนึงถึงประโยชน์ของชาติเป็นสำคัญ

ในการศึกษาครั้งนี้ในส่วนที่เป็นคำถามของแบบสอบถามนั้น เป็นส่วนที่ใช้
วัดระดับความรู้สึกหรือทัศนคติของนักเรียนนายร้อยที่มีต่อ การปฏิวัติและรัฐประหาร การ
เคลื่อนไหวของกลุ่มการเมือง และการแสดงออกทางการเมืองเมื่อรัฐบาลบริหารงานไม่มี
ประสิทธิภาพ เนื่องด้วยเป็นเรื่องเกี่ยวกับความรู้สึกและทัศนคติ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงได้ขึ้นอยู่กับปัจจัย
ต่างๆ เช่น สถานการณ์ทางการเมือง บริบทของสังคม เป็นต้น ดังนั้นเมื่อพิจารณาคำถามที่กล่าวมา
พบว่ามีทั้งส่วนที่ความสัมพันธ์เป็นไปในทางเดียวกันและส่วนที่ขัดแย้งกัน พิจารณาได้จากปัจจัย
หลักๆ ได้แก่

1) สิทธิและเสรีภาพของแต่ละบุคคลในการแสดงออกทางการเมือง อันเป็น
สิทธิพื้นฐานในการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่บุคคลพึงสามารถกระทำได้ เช่นเดียวกันใน
การชุมนุมแสดงออกทางการเมืองประชาชนสามารถกระทำได้ เพราะถึงแม้ว่านักเรียนนายร้อย
บางส่วนจะค่อนข้างไม่เห็นด้วยกับการชุมนุมทางการเมืองนั้นก็เพียงคิดเห็นส่วนบุคคล แต่ก็

ไม่ได้มีความคิดที่ห้ามหรือกีดกันการแสดงออกของประชาชน คาดว่าเป็นผลมากจากการคำนึง ผลประโยชน์ของชาติเป็นสำคัญ ประกอบกับนักเรียนบางส่วนอาจได้รับผลกระทบโดยตรงจากการเคลื่อนไหวนั้นๆ ประกอบกับความรู้สึกลึกซึ้งกังวลเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพการแสดงออกที่มากเกินไปจนบางครั้งก็เป็นการลิดรอนสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น รวมทั้งสิทธิและเสรีภาพของนักเรียนนายร้อยด้วย เช่น การเดินทางที่ลำบากมากขึ้น ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เป็นต้น โดยเห็นภาพได้ชัดเจนในการชุมนุมทางการเมืองของไทยที่ผ่านมา มีการปลุกระดมให้ผู้ชุมนุมไม่พอใจฝ่ายตรงข้ามหรือผู้เป็นกลางก็ตาม ทำให้เกิดการเมืองแบบเลือกข้าง เมื่อรัฐบาลบริหารงานไม่มีประสิทธิภาพนำไปสู่การขาดความชอบธรรม ประชาชนทุกคนรวมทั้งนักเรียนนายร้อยมีสิทธิและเสรีภาพที่จะแสดงออกเพื่อขับไล่รัฐบาล อันเป็นข้อปฏิบัติพื้นฐานในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

2) ผลประโยชน์แห่งชาติ การที่นักเรียนนายร้อยพิจารณาถึงผลประโยชน์ของชาติเป็นที่ตั้ง พิจารณาได้จากนักเรียนนายร้อยไม่เห็นด้วยกับการชุมนุมทางการเมืองที่ทำให้ประเทศชาติเสียหาย ซึ่งถือว่ามีผลต่อความมั่นคงของประเทศ ขัดต่อความรู้สึกของนักเรียนนายร้อยในทางกลับกัน เมื่อรัฐบาลที่ปกครองประเทศบริหารงานไม่มีประสิทธิภาพ มีการทุจริตคอร์รัปชัน สังคมแตกแยก ทำให้ผลประโยชน์ชาติเสียหาย นักเรียนนายร้อยและประชาชนทุกคนก็มีสิทธิและเสรีภาพที่จะแสดงออกในเชิงไม่พอใจ เพื่อขับไล่หรือต่อต้านรัฐบาลได้เช่นกัน โดยคำว่ามีสิทธิและเสรีภาพนั้น ขึ้นอยู่กับว่าจะใช้หรือแสดงออกด้วยหรือไม่ สำหรับนักเรียนนายร้อยตระหนักดีว่าตนเองมีสิทธิและเสรีภาพนั้น แต่ด้วยความเป็นทหารก็ยังคงอยู่ในระเบียบข้อบังคับและการปฏิบัติตามนโยบายของผู้บังคับบัญชา ค่านิยมที่ทหารต้องเป็นกลางทางการเมือง ประกอบกับทหารเป็นหน่วยงานของรัฐ จึงต้องพยายามแสดงความเป็นทหารอาชีพในการปฏิบัติหน้าที่ของตน

3) สถานการณ์ทางการเมือง ที่มีความขัดแย้งรุนแรงไม่สามารถหาทางออกได้นำไปสู่การแทรกแซงทางการเมืองของทหาร (การใช้สิทธิพลกอดัน, ว่าจะใช้กำลัง, การเปลี่ยนตัวผู้บริหาร และการยึดอำนาจ) ซึ่งมีอิทธิพลต่อความรู้สึกและทัศนคติทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย เพราะ การที่ทหารจะเข้าแทรกแซงทางการเมืองหรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับสภาพการณ์ทางสังคมเป็นตัวกำหนด ตามแนวคิดของ ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2539) โดยเฉพาะทัศนคติความคิดเห็นของประชาชนส่วนใหญ่ที่มีต่อทหาร สอดคล้องกับแนวคิดของ Finer (1976) เมื่อนำเปรียบเทียบกับคณะผู้นำทหารไทย ที่มีการแทรกแซงทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง ขึ้นอยู่กับว่าจะกระทำเมื่อใด เพราะ

- (1) ทหารอาชีพรู้สึกว่าคุณเองเป็นผู้รับใช้รัฐ มิใช่เป็นข้าของรัฐบาล
- (2) ทหารอาชีพมีหน้าที่พิทักษ์ปกป้องผลประโยชน์ของกลุ่มทหาร
- (3) กองทัพไทยถูกใช้เป็นเครื่องมือในการปราบปรามฝ่ายตรงข้ามทางการเมืองอยู่หลายครั้ง จนทำให้ทหารอาชีพรู้สึกไม่พอใจ

โดยเมื่อปัจจัยเหล่านี้เกิดขึ้น ผู้นำทหารก็อาจจะมาเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองได้ พิจารณาได้จากวิกฤติทางการเมืองไทย พ.ศ.2557 ทหารได้แสดงบทบาทผู้พิทักษ์ ผู้ไกล่เกลี่ย จนเมื่อไม่สามารถแก้ปัญหาได้นำไปสู่บทบาทผู้ปกครอง โดยการรัฐประหารซึ่งปราศจากการต่อต้าน พิจารณาได้สองด้าน คือประชาชนไม่กล้าต่อต้าน หรือประชาชนส่วนใหญ่รู้สึกพอใจ เพื่อให้ทำให้ประเทศเกิดความสงบ ซึ่งก็หมายถึงสภาพสังคมที่เอื้ออำนวยและความชอบธรรมในด้านที่สังคมรู้สึกยอมรับ แม้แต่ในต่างประเทศที่พัฒนาแล้วก็เกิดความรู้สึกต่อการรัฐประหารในครั้งนี้สองด้าน คือ ไม่เห็นด้วย เช่น นางคริสตี เคนนีส์ เอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกาประจำประเทศไทย วิพากษ์วิจารณ์การรัฐประหาร และข่มขู่ที่จะยกระดับการตัดความช่วยเหลือประเทศไทยให้หนักขึ้น หาก คสช.ไม่รีบคืนอำนาจให้แก่ประชาชน หรือ นายจอห์น เคอร์รี่ รัฐมนตรีต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาออกมาวิจารณ์การรัฐประหารของไทยว่า “ไม่มีเหตุผลเพียงพอ” และเรียกร้องให้มีการเลือกตั้งทันที สำหรับส่วนที่เห็นด้วย เช่น นาย โจเซฟ คริตซ์ ที่ปรึกษาทางกฎหมายจากบริษัท “คริตซ์ แอนด์ เซเรบิน” ได้ส่งจดหมายถึง จอห์น เคอร์รี่ รัฐมนตรีต่างประเทศสหรัฐ ในฐานะของพลเมืองสหรัฐผู้มีสิทธิในการเลือกตั้ง โดยระบุว่า “แคร์รี่ และ คริสตีส์ เคนนีส์ เอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกาประจำประเทศไทย จะต้องหยุดการวิจารณ์การเมืองไทย และปล่อยให้ประเทศไทยจัดการกับปัญหาของตนเอง นอกจากนี้ ไม่ว่าสหรัฐจะเข้ามาแทรกแซงหรือไม่ ท้ายที่สุดแล้วกองทัพไทยจะคืนอำนาจให้กับพลเรือนเอง” (โพสต์ทูเดย์ 2557) หรือกรณี นายโทนี คาคาลัคซี นักค้นคว้าวิจัยทางการเมืองและนักวิจัยภูมิศาสตร์ทางการเมือง “การประท้วงในไทยจึงไม่เกี่ยวข้องกับใครๆ กับความต้องการเห็นประเทศลดความเป็นประชาธิปไตย เพราะรัฐบาลใดก็ตามที่บัญชาโดยนายทักษิณ ก็ไม่เคยเป็นประชาธิปไตยตั้งแต่แรกอยู่แล้ว” (ไอเคนฮัน 2556) จากที่กล่าวมานี้ จะมีอิทธิพลต่อความรู้สึกทัศนคติ และแนวคิดของนักเรียนนายร้อยในเรื่องความชอบธรรมระหว่างทหารกับการเมือง โดยผ่านการรับรู้ข่าวสารจากสื่อต่างๆ อันมีผลโดยตรงและเป็นพื้นฐานสำคัญในการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยต่อไป

2.3 ผลการวิจัยปัญหา และอุปสรรค เกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย จากผลการเก็บข้อมูลเราพิจารณาแยกเป็น 2 ประเด็นดังนี้

2.3.1 ปัญหาและอุปสรรคในการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย สามารถพิจารณาแบ่งเป็น 2 ด้าน คือ ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากปัจจัยภายนอกและภายในตัวนักเรียนนายร้อย โดยปัญหาและอุปสรรคที่เกิดจากปัจจัยภายนอกนั้นประกอบด้วย

1) ระบบและธรรมเนียมทหาร เป็นสิ่งที่นักเรียนนายร้อยต้องยึดถือและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ถึงแม้ไม่ได้มีข้อห้ามในเรื่องการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองโดยตรง แต่

ก็เป็นที่ยอมรับว่าสิ่งใดสามารถปฏิบัติได้สิ่งใดควรงดเว้น ประกอบกับนโยบายของผู้บังคับบัญชา นักเรียนนายร้อยมักถูกปลูกฝังว่าทหารต้องเป็นกลางทางการเมือง โดยมีเหตุผล เช่น เพื่อความสามัคคี ชื่อเสียงเกียรติยศของสถาบัน ป้องกันการถูกใช้เป็นเครื่องมือทางการเมืองของฝ่ายต่างๆ จนถึงการสร้างมายาคติที่ว่าการเมืองเป็นเรื่องเลวร้าย เป็นต้น แต่สิ่งที่ยังทำให้เกิดคำถามก็คือว่าแล้วทำไมผู้นำในกองทัพมักเกี่ยวข้องกับการเมืองในหลายๆ มิติ เช่น สามารถแสดงความคิดเห็นทางการเมืองกดดันรัฐบาล จนถึงขั้นเป็นผู้นำรัฐประหารหรือเป็นนายกรัฐมนตรีได้ เป็นต้น แต่ทำไมนักเรียนนายร้อยหรือนายทหารผู้น้อยถึงถูกห้าม แม้กระทั่งการออกความคิดเห็นทางการเมืองอันเป็นพื้นฐานสิทธิเสรีภาพในระบอบประชาธิปไตย สามารถอธิบายได้จากแนวคิดทหารกับการเมืองของ ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2542: 403-411) ที่ว่าคณะทหารเป็นองค์กรที่มีเอกภาพ แต่มีการแบ่งแยกแตกออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ และแนวคิดที่ว่าสาเหตุของการที่คณะทหารเข้าแทรกแซงทางการเมืองเกิดจากมูลเหตุจูงใจส่วนบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ดังนั้นจึงต้องมีกฎระเบียบข้อบังคับในการควบคุมทหารส่วนใหญ่หรือทหารที่มีความคิดแตกต่าง จากข้อเท็จจริงพบว่าความแตกแยกในกองทัพไม่ได้เกิดจากแสดงพฤติกรรมหรือความคิดเห็นทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยหรือนายทหารระดับล่าง ซึ่งการกระทำเช่นนี้ไม่สามารถแก้ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างทหารกับการเมืองและภายในหมู่ทหารด้วยตนเองได้ เพราะเป็นเพียงแค่การป้องกัน หรือกีดกันปิดบังเท่านั้น ไม่ใช่การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง อันนำไปสู่ปัญหาการแย่งชิงอำนาจทางการเมืองของคณะทหารไทยอยู่เสมอ

2) ข้อจำกัดด้านเวลา เป็นปัญหาและอุปสรรคที่นักเรียนนายร้อยทุกคนพบเจออยู่เสมอ พิจารณาได้หลายด้าน เช่น นักเรียนนายร้อยในแต่ละวันมีกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติหลายอย่าง ทั้งด้านการศึกษาในวิชาความรู้ซึ่งอยู่ในระดับอุดมศึกษา การฝึกศึกษาวิชาทหาร การปฏิบัติตามระเบียบปฏิบัติประจำวันตั้งแต่ตื่นนอนจนถึงเข้านอน การตอบสนองภารกิจพิเศษที่ผู้บังคับบัญชามอบหมายอยู่เสมอ ประกอบการที่อยู่ในระบบทหารมีสายการบังคับบัญชาและระบบรุ่นพี่รุ่นน้อง มีกระบวนการอบรมปลูกฝังนักเรียนนายร้อยตลอดเวลา รวมทั้งป้องกันไม่ให้นักเรียนนายร้อยมีเวลาว่างมากเกินไป จนฟุ้งซ่านไปสนใจเรื่องอื่นๆ ที่ไม่ส่งเสริมต่อการเรียนรู้ที่ดีของนักเรียนนายร้อยแต่เมื่อมองอีกด้านถือว่าการฝึกฝน ให้นักเรียนนายร้อยสามารถบริหารจัดการงานหลายๆ อย่างได้ในเวลาที่จำกัด อดทนต่อการถูกกดดัน ฝึกให้คิดวิเคราะห์เป็นระบบอย่างมีแผนการ สามารถเรียงลำดับความสำคัญของงานได้ เพราะเป็นสิ่งที่นักเรียนนายร้อยต้องไปประสบพบเจอเมื่อจบไปรับราชการในกองทัพ แต่ไม่ว่าจะอย่างไรก็ตาม ส่งผลให้นักเรียนนายร้อย โดยเฉพาะผู้ที่อาวุโสหน่อยหรือชั้นปีต่ำๆ ไม่ค่อยมีเวลาไปสนใจเรื่องอื่นๆ นอกจากเรื่องที่ถูกกล่าวข้างต้นเช่นกัน

สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองที่เกิดจากปัจจัยภายในตัวนักเรียนนายร้อย ถือเป็นเรื่องสำคัญ เพราะเป็นเรื่องที่อยู่ภายในจิตใจและความคิดของนักเรียนนายร้อยนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องทัศนคติแนวคิดระหว่างอุดมการณ์ทางทหารกับอุดมการณ์ทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย ซึ่งถ้าอุดมการณ์ทั้งสองไปในแนวทางเดียวกันก็ถือว่าเป็นเรื่องที่ดี แต่ถ้านักเรียนนายร้อยรู้สึกว่าการเมืองทั้งสองมีความขัดแย้งกันก็อาจเกิดความรู้สึกต่อต้านได้ เนื่องจากความรู้สึกว่าการเมืองเป็นเรื่องไม่ดี และด้วยความเป็นวิชาชีพของทหารตามแนวคิดของ S.E.Finer (1976) ที่ความเห็นที่ว่า “พวกคุณเป็นผู้รับใช้รัฐ มิใช่ผู้รับใช้รัฐบาล” เช่นเดียวกับความรู้สึกในความเป็นวิชาชีพทหารของนักเรียนนายร้อยนั้น ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากกระบวนการศึกษาและปลูกฝังอบรมของของสถาบันการศึกษา ตามแนวคิดของ ประสาท เป็อรุณ (2528) เป็นผลให้นักเรียนนายร้อยจะใช้ความคิดของตนเองกำหนดว่าอะไรคือผลประโยชน์ของประเทศ มิใช่ผลประโยชน์ของรัฐบาล และเป็นปัจจัยที่นักเรียนนายร้อยสนับสนุน หรือเห็นด้วยกับการแทรกแซงการเมืองของทหารเพื่อผลประโยชน์ของประเทศ

สอดคล้องกับแนวคิดบทบาททหารอาชีพของ พล.อ. เปรม ติณสูลานนท์ (บรรณาธิการ 2549 : 935) ในการบรรยายพิเศษหัวข้อ “ทหารอาชีพกับทหารมืออาชีพ” ที่หอประชุมโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ใจความว่า “ทหารนั้นเป็นทหารของชาติ เป็นทหารของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทหารเป็นของชาติ รัฐบาลไม่ใช่เจ้าของทหาร หากเปรียบเทียบทหารเป็นม้า รัฐบาลเป็นแค่เพียงจ็อกกี้ ซึ่งมีทั้งดีและไม่ดี อย่ากลัวทำสิ่งที่ดี รวมทั้งต้องมีความภูมิใจในความเป็นของชาติและของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อได้เป็นทหารครั้งหนึ่งแล้ว จะต้องเป็นทหารไปตลอดชีวิต ไม่ใช่ว่าเกษียณหรือลาออกแล้วเลิกเป็น เพราะคนที่เป็นทหารต้องเป็นทหารด้วยเลือดเนื้อและวิญญาณ” ซึ่งความคิดนี้ก็ถูกส่งผ่านในรูปแบบอุดมการณ์ทหารให้นักเรียนนายร้อย ส่งผลให้นักเรียนนายร้อยจึงเลือกที่จะติดตามรับรู้และแสดงออกเป็นกลางทางการเมือง อย่างไรก็ตาม นักเรียนนายร้อยปัจจุบันค่อนข้างเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างทหารกับระบบการเมือง พิจารณาได้จากกรณีที่นักเรียนนายร้อยให้ความสำคัญในการกระทำเพื่อชาติและประชาชน และการให้ระดับความสำคัญของพัฒนาทางการเมืองในด้านการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผลควบคู่กับความเสมอภาค แสดงว่าแนวคิดอุดมการณ์ทางทหารกับอุดมการณ์ทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยเป็นไปในแนวทางเดียวกัน แต่สิ่งที่น่าเป็นห่วงคือประสบการณ์และกระบวนการรับรู้ทางการเมือง หลังจากทีนักเรียนนายร้อยจบไปรับราชการแล้ว ว่าแนวคิดและอุดมการณ์ทางทหารกับอุดมการณ์ทางการเมืองของเขาเป็นอย่างไร และจะส่งผลต่อพัฒนาการทางการเมืองไทยอย่างไร

เมื่อพิจารณาในภาพรวมก็จะพบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย ที่มีต่อการพัฒนาประชาธิปไตย ก็ไม่ต่างจากปัญหาของประชาชนชาวไทยมากนัก ทั้งจากเรื่องเวลาที่มีจำกัดเพราะต้องหาเลี้ยงชีพ ระบบและธรรมเนียมไทยที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย และความรู้สึกถึงความเป็นไพร่ที่ยังอยู่ในเมืองลึกลับของคนไทย ก็ยังทำให้พัฒนาการเมืองไทยยังไม่ก้าวหน้ามากนัก สอดคล้องกับแนวคิดของสุจิต บุญบงการ (2546) ในเรื่องแนวโน้มและปัญหาของการพัฒนาการเมืองไทย เพราะ ถึงแม้ประชาชนจะมีสิทธิเสรีภาพมากขึ้น มีช่องทางติดต่อสื่อสารมากขึ้น มีหน่วยงานทางการเมืองที่หลากหลายและกว้างขวางขึ้น แต่ก็ยังคงมีการต่อสู้แย่งชิงอำนาจระหว่างกลุ่มผลประโยชน์หรือสถาบันทางการเมืองต่างๆ โดยใช้วิธีการที่ไม่เอื้ออำนวยและเป็นไปตามแนวทางของการปกครองระบอบประชาธิปไตย

2.3.2 แนวทางการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย เพื่อให้การแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยมีความเหมาะสมเป็นที่ยอมรับและตอบสนองความคาดหวังของสังคม ต้องเริ่มจากภายในตัวนักเรียนนายร้อยเป็นหลัก ดังนี้

1) **ด้านตัวนักเรียนนายร้อย** คือการสร้างความรู้ความเข้าใจและสร้างทัศนคติเชิงบวกต่อเรื่องการเมืองมากขึ้น ด้วยการปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกทางการเมืองประชาธิปไตย ส่งเสริมให้นักเรียนร้อยตระหนักถึงความสำคัญและหน้าที่บทบาทของตนเองในทางการเมืองทั้งฐานะประชาชนและทหารอาชีพ โดยการสร้างความรู้ความเข้าใจกับนักเรียนนายร้อยนั้นทำได้ใน 2 ลักษณะ คือจากการฝึกอบรมและการศึกษาเชิงวิชาการ จากแนวคิดของ S.E.Finer (1953 อ้างถึงใน ชีรศักดิ์ กฤษณะเศรษฐี 2551: 36) ที่เชื่อว่าความเป็นทหารอาชีพนั้น ไม่เกี่ยวกับการแทรกแซงทางการเมือง และนายทหารที่มีลักษณะความเป็นทหารอาชีพสูง มักจะมีแนวโน้มที่จะแทรกแซงทางการเมืองสูงด้วย โดย Finer เห็นว่าแนวทางการป้องกันการแทรกแซงการเมืองของทหาร จะเน้นการให้ทหารยอมรับในอำนาจสูงสุดทางการเมืองการปกครองของฝ่ายพลเรือน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ไสว จันทูจิรากร (2532) ในเรื่องการปรับปรุงทัศนคติทางการเมืองที่เป็นประชาธิปไตยให้มีระดับสูงขึ้น สามารถทำได้โดยเพิ่มวิชาที่ให้ความรู้สนับสนุนการมีทัศนคติทางการเมืองที่เป็นประชาธิปไตย โดยเพิ่มความเข้มข้นของเนื้อหาวิชาให้มากขึ้นตามชั้นปีการศึกษาที่สูงขึ้น และส่วนสำคัญยิ่งคือต้องพยายามสร้างพฤติกรรมของกลไกในกระบวนการประชาธิปไตย อันจะทำให้ นักเรียนนายร้อยตระหนักถึงความสำคัญและคุณประโยชน์ของการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริง อันนำไปสู่ความเลื่อมใส ศรัทธาและปลูกฝังทัศนคติทางการเมืองในแนวทางประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นแก่นักเรียนนายร้อย ในระดับสูงเป็นการถาวรสืบไป ดังนั้นควรมีการพัฒนาหลักสูตรและ

กระบวนการอบรมของนักเรียนนายร้อย ที่ยิ่งส่งเสริมให้มีความรู้ทางการเมืองมากยิ่งขึ้น ก็จะทำให้ นักเรียนนายร้อยยอมรับระบอบการเมืองแบบประชาธิปไตยมากขึ้น อันจะส่งผลดีต่อพัฒนาการ ทางการเมืองไทย โดยเฉพาะเมื่อนักเรียนนายร้อยเติบโตใหญ่และมีบทบาทในกองทัพ

2) *ด้านเวลา* ควรมีการจัดสรรเวลาหรือพื้นที่ให้นักเรียนนายร้อยได้ฝึกคิด การแสดงและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงสร้างสรรค์ ในเรื่องปัญหาของเศรษฐกิจ การเมือง และ สังคม เช่น การจัดประชุมเชิงเสวนา หรือสัมมนาร่วมกับองค์กรทางสังคมต่างๆ ภายนอก เป็นต้น เพื่อเป็นการเรียนรู้ทางการเมือง การแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกับสังคมที่เป็นจริง ระหว่างนักเรียนนาย ร้อยกับบุคคลภายนอกเป็นการปรับทัศนคติและความคิดให้เข้าหากัน บนหลักพื้นฐานของการใช้ เหตุผลและความเสมอภาค ซึ่งจะส่งผลดีทั้งต่อตัวนักเรียนนายร้อยและภาพลักษณ์ของสถาบันใน ระยะยาวต่อไป

3) *ด้านระบบและธรรมเนียมทหาร* รวมทั้งระบบสายการบังคับบัญชา เป็น สิ่งที่นักเรียนนายร้อยในฐานะอนาคตนายทหารหลักของกองทัพต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดอยู่ แล้ว ดังนั้นการจะทำหรือแสดงออกอะไรก็ตาม ต้องขึ้นอยู่กับคำสั่งและกรอบนโยบายของ ผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น แต่ด้วยยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทำให้เราต้องมีการปรับตัวให้ เหมาะสม เช่น ผู้บังคับบัญชาควรเปิดโอกาสและเชื่อมั่นในความคิดของนักเรียนนายร้อย ให้โอกาส นักเรียนนายร้อยได้คิดและแก้ปัญหาหรือตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับตนเองในบางเรื่อง โดยใช้ กระบวนการประชาธิปไตย หรือส่งเสริมให้นักเรียนนายร้อยมีการแสดงทางการเมืองในเชิง สร้างสรรค์มากขึ้น เช่น การจัดกิจกรรม จัดนิทรรศการส่งเสริมการแสดงออกทางการเมืองร่วมกับ บุคคลภายนอก เป็นต้น แต่ทั้งนี้ต้องสร้างความเข้าใจให้กับนักเรียนนายร้อย ให้สามารถแยกแยะได้ ว่าสิ่งใดคือคำสั่งและข้อปฏิบัติทางทหาร สิ่งใดคือสิทธิและเสรีภาพในวิถีทางประชาธิปไตย

4) *การปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกทางการเมือง* ต้องอาศัยความเข้าใจ และ ความร่วมมือจากทุกฝ่าย ที่มีส่วนร่วมในกระบวนการผลิตนักเรียนนายร้อย เพราะอุดมการณ์ทาง การเมืองย่อมเกี่ยวข้องโดยตรงกับอุดมการณ์ทหาร จากแนวคิดของนักวิชาการสมัยใหม่ เช่น ไบร ์เนน, โมเรลล์, ทอมสัน, ดีกาโล, ลิซแซด และนอร์คลิงเจอร์ (อ้างถึงใน ชีร์ศักดิ์ ฤกษ์เศรณี 2551: 38) ที่เห็นว่าทหารกลับมีบทบาทเป็นองค์กรที่เหนียวรัดการพัฒนาทางการเมืองเป็นส่วนใหญ่ แนวทางนี้จึงสนใจในการศึกษาและค้นคว้าเกี่ยวกับมาตรการที่จะทำให้ทหารเป็นพลเรือน ซึ่ง หมายถึงทหารจะต้องได้รับการอบรมให้มีลักษณะความคิดอ่านแบบพลเรือนมากขึ้น จึงจะยอมรับ ในอำนาจสูงสุดของพลเรือน กลับมาเป็นทหารอาชีพมากขึ้น สอดคล้องกับการปรับปรุงและพัฒนา หลักสูตรการศึกษาของนักเรียนนายร้อย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้หลักสูตรมีความทันสมัย ตอบสนองความต้องการของกองทัพและสังคม แต่อีกนัยหนึ่งคือการปรับหลักสูตรให้สอดคล้องไป

แนวทางเดียวกับหลักสูตรทางพลเรือน รวมทั้งเคยมีแนวความคิดการเปิดหลักสูตรการศึกษา โดยให้พลเรือนสามารถมาทำการศึกษาร่วมกับนักเรียนนายร้อย

5) *ผู้บังคับบัญชาและอาจารย์* ควรพยายามสนับสนุนให้นักเรียนนายร้อยมีความรู้ทางการเมืองและสังคมที่มากขึ้น ผู้บังคับบัญชาและอาจารย์ควรเปิดโอกาสและเชื่อมั่นในความคิดของนักเรียนนายร้อย ให้โอกาสนักเรียนนายร้อยได้คิดและแก้ปัญหาหรือตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับตนเองในบ้างเรื่องในเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้แนวคิดที่เปิดกว้างของนักเรียนนายร้อยรุ่นใหม่ ประกอบกับประสบการณ์ที่สั่งสมของผู้บังคับบัญชาและอาจารย์ ผู้วิจัยคิดว่าจะทำให้กระบวนการผลิตนักเรียนนายร้อยมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มมากขึ้น ควบคู่กับการปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกที่ดีทางการเมือง

แนวคิดของผู้วิจัย

จากประวัติศาสตร์การเมืองของไทยพบว่ามีความสัมพันธ์กับทหารในทุกมิติ บทบาททางการเมืองของทหารได้เริ่มต้นพร้อมๆ กับ ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ตั้งแต่การปฏิรูประบอบราชการในสมัยรัชกาลที่ 5 มีการส่งเชื้อพระวงศ์ไปศึกษาต่างประเทศ ทั้งด้านการปกครองและการทหาร จึงได้เป็นกำลังของพระมหากษัตริย์ในการพัฒนาด้านต่างๆ รอบตัว ทหารไทยในสมัยนี้จึงไม่ได้มีบทบาทในเฉพาะการป้องกันราชอาณาจักรเท่านั้น แต่ยังต้องทำหน้าที่ด้านการเมือง เศรษฐกิจ และการสาธารณสุขไปพร้อมๆ กัน เห็นได้จากหน้าที่ทหารถูกยืมตัวไปช่วยปฏิบัติการกิจรอบด้าน สำหรับบทบาทของทหารในการพัฒนาการเมืองตามแนวคิดของ กนลา สุขภานิช-ชันปราบ (2539: 434) บทบาทแรกที่สำคัญยิ่งที่มีผลกระทบต่อพัฒนาการประชาธิปไตย ก็คือบทบาททหารในฐานะผู้เปลี่ยนสังคมให้เป็นสมัยใหม่นั้นเอง ทั้งนี้เพราะทหารเป็นองค์กรที่ได้สัมผัสกับ “ความเป็นสมัยใหม่” ทั้งด้านความคิด อุดมการณ์ทางการเมือง ด้านการสร้างสถาบัน การจัดองค์กรและการใช้วิทยาการที่ก้าวหน้าที่สุดในสมัยที่สูงสุดเมื่อเทียบกับองค์กรสังคมอื่นๆ ความสัมพันธ์ระหว่างทหารกับการเมืองเริ่มชัดเจนตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 เห็นได้ชัดว่าในขณะที่ระบอบประชาธิปไตยเสื่อมโทรมลง บทบาททางการเมืองของทหารก็ได้เพิ่มมากขึ้น และอำนาจทางการเมืองของทหารมีอยู่อย่างต่อเนื่องมากกว่าระบอบประชาธิปไตย โดยปัจจัยที่มีผลต่อการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย ตามแนวคิดของผู้วิจัย สามารถพิจารณาแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้ดังนี้

1. ปัจจัยภายใน

1.1 หลักสูตรการศึกษา ของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า นั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างนายทหารสัญญาบัตรของกองทัพบกที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้ มีลักษณะผู้นำดี มีวินัย อุทิศตนเพื่อชาติและประชาชน มีพื้นฐานเพียงพอในการช่วยพัฒนาท้องถิ่นและประเทศชาติ มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาวิชาชีพทหาร มีความเข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ และเป็นผู้ที่ทันโลกทันเหตุการณ์ ทำให้สามารถตอบสนองความต้องการของกองทัพและสังคมไทย จากการบัญญัติบทบาทหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับความมั่นคงในรัฐธรรมนูญ พ.ศ.2550 มาตราที่ 77 ซึ่งมีผลต่อการกำหนดหลักสูตรการฝึกนักเรียนนาย โดยพบว่าหลักสูตรของนักเรียนนายร้อยสามารถตอบสนองและสอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ของทหารที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญ โดยพิจารณาจาก

- 1) **ด้านสถาบันชาติ** หลักสูตรของนักเรียนนายร้อยมุ่งให้การศึกษาและสร้างให้มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และประชาชน
- 2) **ด้านการทหาร** นักเรียนนายร้อยต้องมีความรู้ ความสามารถและความชำนาญในการทหาร เพื่อปฏิบัติหน้าที่รับใช้ประเทศชาติ และสร้างสรรค์ประโยชน์ให้แก่สังคมด้านความรู้
- 3) **ด้านจิตสำนึก** นักเรียนนายร้อยต้องมีเกียรติ วินัย กล้าหาญ เสียสละ ความรักห่มุ่คณะและมีความมุ่งมั่นในการอุทิศตนเพื่อรับใช้ชาติและประชาชน ในด้านความมั่นคงและการพัฒนาเป็นหลัก

สอดคล้องกับแนวคิดการเป็นทหารอาชีพของ Samuel P. Huntington (1985) ที่ต้องมียุทธศาสตร์ประกอบสำคัญ 3 ประการ คือ ความเชี่ยวชาญ ความรับผิดชอบ การให้ความร่วมมือและรักห่มุ่คณะ ซึ่งส่งผลให้นักเรียนนายร้อยมีลักษณะของทหารอาชีพตามแนวคิดของ Samuel P. Huntington อีกด้วย ได้แก่ ความจงรักภักดีต่อชาติ การมีความสามารถในทางทหาร การอุทิศตนเพื่อฝึกฝนสร้าง ความชำนาญให้แก่ตนเองและเพื่อส่วนรวม และสุดท้ายต้องเป็นกลางทางการเมือง ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของหลักสูตรการศึกษาของนักเรียนนายร้อย สำหรับความมุ่งหมายในด้านการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้น ในหลักสูตรไม่ได้กล่าวถึงอย่างชัดเจนมากนัก แต่จะมีในส่วนวิชาที่เกี่ยวกับกฎหมายและสังคมศาสตร์ที่ให้ทำการศึกษาอยู่บ้าง แต่อย่างไรก็ตามการจัดหลักสูตรการศึกษาในโรงเรียนนายร้อยปัจจุบันมีความก้าวหน้ามากขึ้น ซึ่งส่งผลให้ทหารมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับสังคมพลเรือนมากขึ้น ประกอบกับยุทธศาสตร์ความมั่นคงที่เปลี่ยนแปลงไป มาเป็นการให้ความสำคัญกับบทบาทของนโยบายต่างประเทศมากขึ้น จึงทำให้นักเรียนนายร้อยจำเป็นต้องเรียนรู้ด้านการเมือง

สอดคล้องกับการสัมภาษณ์ อานาจ รัตนภานพ (2557) ที่ว่า “คิดว่าหลักสูตรนักเรียนนายร้อยตอบสนองต่อภารกิจของชาติ เพราะเรามีวิชาการหลายวิชาที่โยงเรื่องนี้ออกมา เพื่อให้ให้นักเรียนนายร้อยมีความรู้ด้านต่างๆ หลักสูตรของเรามีการพัฒนาปรับตลอดสอดคล้องตามสภาพสังคมไทย แม้กระทั่งก่อนที่จะจบการศึกษา เราจะต้องมาหาแล้วว่าในรุ่นนี้เรียนอะไรไปบ้าง และยังขาดอะไร จะต้องเพิ่มเติมอะไรให้เขา เช่น ปัญหา 3 จขต. ปัญหาภัยพิบัติ และปัญหาทางการเมือง เป็นต้น เราต้องมาถ่ายทอดให้เขารู้ เพราะเขาต้องเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและเป็นตัวกลางที่ต้องรักษาความสงบสุขของประเทศให้ได้” ทำให้หลักสูตรมีการปรับปรุงพัฒนาอยู่เสมอ เพื่อตอบสนองความต้องการของกองทัพและสังคมในแต่ละยุคสมัย เช่น ในอดีตเน้นการต่อสู้ป้องกันประเทศ ก็ผลิตนักเรียนนายร้อยที่เน้นไปทางวิชาทหารการรบ ปัจจุบันเน้นการพัฒนาก็เน้นวิชาวิศวกรรม วิทยาศาสตร์ เป็นต้น รวมทั้งภารกิจที่นอกเหนือการทหาร สอดคล้องกับกองทัพที่มีการปฏิบัติการทางทหารที่นอกเหนือจากการทำสงคราม (Military Operations Other Than War, MOOTW) เช่น การบรรเทา สาธารณภัย การพัฒนาสังคม และการแสดงสรรพกำลัง เป็นต้น

ผู้วิจัยคิดเห็นว่าหลักสูตรของนักเรียนนายร้อยค่อนข้างมีความเหมาะสม แต่จากสภาพความเป็นจริงนักเรียนนายร้อยไม่สามารถรับรู้สิ่งต่างๆ ทางวิชาการ ได้เต็มที่มากนัก เพราะจากเวลาที่จำกัดและมีสิ่งที่ต้องปฏิบัติหลายอย่าง ประกอบกับระบบรุ่นพี่รุ่นน้อง และการปฏิบัติตามกฎระเบียบที่เคร่งครัด อาจทำให้นักเรียนนายร้อยเบื่อหน่ายและขาดขาดแรงจูงใจในการศึกษา เท่าที่ควร เพราะคิดว่าอย่างไรก็จบเป็นนายทหารเหมือนกันหมด วิชาความรู้ที่ศึกษามาส่วนใหญ่ไม่ค่อยได้ใช้ จะใช้ความรู้ทางการทหารมากกว่า ยกเว้นพวกที่จะรับราชการในเหล่าช่วยรบ นักเรียนนายร้อยส่วนใหญ่ศึกษาเพียงเพื่อให้ได้ลำดับที่รุ่นที่สามารถจะเลือกรับราชการในตำแหน่งที่ตนต้องการได้ ทำให้ไม่ค่อยมุ่งมั่นไปทางการศึกษามากนัก แต่จะให้ความสำคัญไปที่กิจกรรมนอกห้องเรียน หรือมุ่งตอบสนองภารกิจที่ผู้บังคับบัญชาหมายเป็นหลัก ดังนั้นสิ่งที่ควรพัฒนาคือ การสร้างทัศนคติที่ดีต่อการศึกษาให้มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของวิชาการ ควบคู่กับกิจกรรมทางการศึกษาด้านสังคม

1.2 ด้านระบบและวัฒนธรรมองค์กร ที่ใช้ในการอบรมและปลูกฝังนักเรียนนายร้อยนั้น นอกจากการปกครองแบบสายการบังคับบัญชาแล้ว ยังมีระบบที่สำคัญอีก 3 ระบบ คือ ระบบนักเรียนนายร้อยใหม่ ระบบอาวุโส และระบบเกียรติศักดิ์ โดยแต่ละระบบนั้นมีวัตถุประสงค์การนำมาใช้ที่แตกต่างกัน ซึ่งเราจะเห็นได้ว่าระบบเหล่านี้มีผลต่อระบบความคิดและทัศนคติของนักเรียนนายร้อย เช่น ระบบนักเรียนใหม่และระบบอาวุโส ปลูกฝังให้เราเชื่อฟังและยอมรับการใช้อำนาจของผู้มีอำนาจเหนือกว่า ซึ่งนำไปสู่แนวคิดแบบอำนาจนิยมได้ ระบบเกียรติศักดิ์ ถือเป็นมาตรฐานสากลที่นักเรียนนายร้อยต้องควรยึดถือ ซึ่งมีผลทำให้นักเรียนนายร้อยมีความน่าเชื่อถือ

เป็นที่ไว้วางใจได้ ซึ่งก็สอดคล้องต่อภาพลักษณ์ในทางการเมืองจนนำมาสู่การยอมรับและเชื่อถือจากประชาชน ในวิกฤติทางการเมืองทั้งจึงมักถูกเรียกร้องและเป็นปัจจัยหลักในทางการเมือง เป็นต้น

สำหรับทางด้านวัฒนธรรมองค์กร ของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้านั้นก็คล้ายกับส่วนราชการทั่วไป การตัดสินใจและบังคับบัญชาจากบนลงล่าง การยอมรับการใช้อำนาจ และระบบอุปถัมภ์ภายในองค์กร ประกอบกับวัฒนธรรมแบบทหาร การปฏิบัติตามคำสั่งที่เคร่งครัด ความเป็นระเบียบ ความยึดมั่นในอุดมการณ์ขององค์กรและอุดมการณ์ชาติ ซึ่งส่งผลดีต่อการเมืองในแง่ของการปกป้องดูแลผลประโยชน์ชาติและประชาชน จากด้านระบบและวัฒนธรรมซึ่งบางครั้งอาจดูเหมือนมีการแบ่งชั้นและละเลยสิทธิเสรีภาพบางส่วน แต่เราต้องเข้าใจว่าสถานศึกษาแห่งนี้เป็นที่ฝึกฝนนายทหาร ย่อมมีข้อปฏิบัติที่ถูกออกแบบไว้ให้เหมาะสมและมีการปรับปรุงอยู่เสมอ ดังนั้น เป็นสิ่งที่นักเรียนนายร้อยและสังคมต้องทำความเข้าใจ ซึ่งบางครั้งนักเรียนนายร้อยรู้สึกว่าตนเองไม่มีความเสมอภาคและได้รับการปฏิบัติอย่างไม่มีความเหมาะสม จึงทำให้นักเรียนนายร้อยมีความรู้สึกต้องความเสมอภาคและการใช้เหตุผลมากขึ้น แต่ก็ต้องอยู่บนพื้นฐานที่เป็นระเบียบเรียบร้อยและไม่ขัดต่อกฎระเบียบ ดังนั้นนักเรียนนายร้อยจึงมีความรู้สึกไม่เห็นด้วยหรือไม่พอใจอะไร ก็ตามที่มีผลเสียต่อความมั่นคงและผลประโยชน์ของชาติ ซึ่งแสดงออกมาในรูปแบบของพัฒนาการทางการเมืองตามผลการศึกษา

1.3 งบประมาณการลงทุนผลิตนักเรียนนายร้อย แต่ละคนนั้นต้องใช้งบประมาณแผ่นดินจำนวนไม่ต่ำกว่าหลักล้านบาท พิจารณาได้จากสถิติสวัสดิการที่นักเรียนนายร้อยจะได้รับ เช่น ในระหว่างการศึกษารัฐเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายให้ทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นเงินเดือน (นักเรียนนายร้อยจะได้รับเงินประมาณสามพันกว่าบาท หากเป็นหัวหน้าตอนหรือนักเรียนบังคับบัญชาจะเพิ่มพิเศษตามตำแหน่ง) การประกอบเลี้ยง การรักษาพยาบาล การรับสิ่งอุปโภคต่างๆ ผู้ที่เรียนดีจะมีทุนการศึกษาในโรงเรียนทหารต่างประเทศ เมื่อจบการศึกษาได้รับบรรจุเป็นนายทหารและรับพระราชทานกระบี่ เป็นต้น สิ่งนี้จึงเป็นแรงดึงดูดให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสมัครแข่งขันเข้ามาเป็นนักเรียนนายร้อย ทำให้ได้นักเรียนนายร้อยที่เป็นคนเก่งมีคุณภาพ ซึ่งเมื่อเข้ามารับศึกษาแล้วประกอบกับการอบรมอย่างเข้มข้น จะทำให้นักเรียนนายร้อยมีจิตสำนึกว่าตนเองรับเงินจากภาษีประชาชน มีความรู้สึกที่มุ่งรับชาติและประชาชน ซึ่งแสดงว่าโดยพื้นฐานนักเรียนนายร้อยมีจิตสำนึกทางการเมืองที่ดี แต่ด้วยการขาดกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมหรือทางรัฐศาสตร์ ทำให้การมองสิ่งใดต้องอยู่บนพื้นฐานของความเป็นระเบียบเรียบร้อยและต้องเป็นสิ่งที่ถูกต้องทั้งทางกฎหมายและศีลธรรม การมองเช่นนี้เป็นภาพมายาคติเกินไปในทางการเมือง ดังนั้นแนวคิดเริ่มต้นของนักเรียนนายร้อยในการทำเพื่อประชาชนหรือประเทศชาตินั้นคืออยู่แล้ว แต่สิ่งที่สำคัญคือการดำรงความมุ่งหมายเช่นนั้นได้อย่างต่อเนื่อง ถึงแม้จะจบมารับราชการและเป็นผู้นำทหารระดับสูง

และต้องคำนึงวิธีการที่จะกระทำเพื่อชาติและประชาชนนั้นต้องอยู่บนหลักพื้นฐานของประชาธิปไตยด้วย ซึ่งจะเอื้ออำนวยต่อพัฒนาการทางการเมืองมากกว่าการใช้กำลังปฏิวัติรัฐประหาร

เมื่อพิจารณาปัจจัยภายในในกระบวนการสร้างนักเรียนนายร้อย ได้แก่ หลักสูตรระบบและวัฒนธรรมองค์กร และงบประมาณในการลงทุนผลิตนักเรียนนายร้อยนั้น พบว่ากระบวนการสร้างนักเรียนนายร้อย จะมุ่งเน้นให้นักเรียนนายร้อยมีบทบาทเป็นผู้พิทักษ์ (Guardians) มากที่สุด ตามแนวคิดของ Finer และมีพฤติกรรมพื้นฐานในทางการเมืองที่เอื้ออำนวยต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย เห็นได้จากการปลูกฝังในเรื่องความมั่นคงของประเทศชาติ การปกป้องสถาบันหลักและผลประโยชน์ของชาติเหนือสิ่งอื่นใด สำหรับบทบาทผู้ไกล่เกลี่ย (Moderator) และผู้ปกครอง (Rulers) นั้น ไม่มีการสอนอย่างเป็นรูปแบบเพราะไม่ใช่บทบาทโดยตรงของทหาร แต่น่าจะเป็นผลสืบเนื่องจากการปลูกฝังอุดมการณ์ทหาร การสอนให้ตระหนักถึงความสำคัญและความยิ่งใหญ่ของสถาบันทหารในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต ของผู้บังคับบัญชามาสู่นักเรียนนายร้อย ประกอบกับการเรียนรู้จากประสบการณ์โดยตรงเมื่อจบเป็นนายทหาร จึงทำให้ในเวลาต่อมาผู้นำทหารไทยจึงมีการแสดงพฤติกรรมและบทบาทเหล่านี้อยู่เสมอ ทำให้มีผลต่อพัฒนาการทางการเมืองไทยเป็นอย่างมาก

2. ปัจจัยภายนอก

สำหรับปัจจัยภายนอกด้านบริบทของสังคม ที่มีต่อการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยนั้น ไม่ต่างกับนักศึกษาสถาบันอื่นที่อยู่ในช่วงอายุใกล้เคียงกันมากนัก ส่วนใหญ่จะมีอิทธิพลต่อการรับรู้ของนักเรียนนายร้อยผ่านช่องทางสื่อสารต่างๆ พิจารณาได้จาก

2.1 บริบทของสังคม ยังคงไม่มีผลกระทบโดยตรงต่อนักเรียนนายร้อยมากนัก เพราะนักเรียนนายร้อยใช้เวลาส่วนมากอยู่ในโรงเรียนนายร้อย ดังนั้นนักเรียนนายร้อยส่วนใหญ่เลือกที่จะรับรู้และติดตามความเคลื่อนไหวทางสังคมผ่านช่องทางสื่อสารและบุคคลใกล้ชิด บริบทของสังคมที่มีต่อการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยนั้น สามารถพิจารณาในมิติของความสัมพันธ์ระหว่างทหารกับการเมือง เช่น ด้านการเมือง นักเรียนนายร้อยจะพิจารณาว่าทหารกับการเมืองมีความสัมพันธ์กันอย่างไร เมื่อการเมืองเข้าแทรกแซงการทหารนักเรียนนายร้อยก็รู้สึกไม่พอใจ จนอาจมีแนวคิดต่อต้านการเมือง ทางด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากการผลิตนักเรียนนายร้อยต้องใช้งบประมาณมาก บางครั้งรัฐบาลมีปัญหาทางเศรษฐกิจจนอาจกระทบกระเทือนต่อการผลิตนักเรียนนายร้อย ก็อาจนำไปสู่ความรู้สึกไม่พอใจและการเรียกร้องที่มากขึ้น ทางด้านวัฒนธรรมของสังคมไทยที่ยังมีการแบ่งกลุ่มอำนาจ ความสัมพันธ์แนวดิ่งมากกว่าแนวระดับ และความสัมพันธ์เชิง

อุปถัมภ์ ทำให้พฤติกรรมของนักเรียนนายร้อยมักเกี่ยวกับการใช้และยอมรับอำนาจ ทางด้าน การศึกษา มีการพัฒนาให้เกิดความเป็นมาตรฐาน ทำให้หลักสูตรมีการพัฒนาปรับปรุงอยู่เสมอ เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสังคม มีความหลากหลายทางวิชาการมากขึ้น มุ่งเน้นไปทางวิชาการที่นำมา พัฒนาประเทศชาติ ด้านสังคมจิตวิทยารวมทั้งความคาดหวังที่สังคมมีต่อนักเรียนนายร้อย เช่น ต้อง มีเข้มแข็ง เป็นคนดี มีคุณธรรม เสียสละ และมุ่งกระทำเพื่อประเทศชาติ เป็นต้น กับสิ่งที่นักเรียนนาย ร้อยเป็นอยู่จริงในปัจจุบัน และด้านการติดต่อสื่อสาร ทำให้มีการรับรู้ข่าวสาร ทันท่วงทีทันเหตุการณ์ ซึ่งมีผลต่อการรับรู้ การคิด และการแสดงออกของนักเรียนนายร้อยโดยตรง สอดคล้องกับความมุ่ง หมายของการผลิตนักเรียนนายร้อย

2.2 ประวัติศาสตร์การเมืองไทย ตอกย้ำถึงความเข้มแข็งของทหารในการเข้ามามี บทบาททางการเมือง ที่ฝังรากลึกในจิตใจของคนไทยทุกคน แม้การเมืองจะพัฒนาไปมากเท่าใดก็ ตาม เมื่อใดที่ประเทศนี้เกิดวิกฤติด้านการเมือง การสังคม หรือเหตุการณ์ภัยธรรมชาติร้ายแรง จนไม่ สามารถหาทางออกได้ ทหารจะเป็นหน่วยงานแรกที่ประชาชนคนไทยและสื่อต่างๆ เรียกร้องให้ ออกมาแก้วิกฤตินั้น จากบทสัมภาษณ์ ดร.ชนวนวรรณ เทศธรรม (2557) “กองทัพจึงกลายเป็นปัจจัย หลักในการผลักดันด้านการเมืองการปกครอง การที่นักเรียนนายร้อยเชื่ออย่างนี้ไม่ใช่มาจาก โรงเรียน แต่มาจากข่าวสารหรือสื่อที่เขาได้รับ ที่ดึงทหารให้ความสำคัญกับกองทัพมาเกี่ยวกับการ เมือง เพราะสื่อและสังคมไม่ใช่เพราะองค์กร” โดยในข้อนี้จะส่งผลกระทบต่อความชอบธรรมในการเข้า มามีบทบาททางการเมืองของทหารในด้านการยอมรับจากสังคม เมื่อไรก็ตามที่เห็นว่าบ้านเมือง กำลังเกิดปัญหาและส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ ทหารพร้อมที่จะทำหน้าที่เพื่อปกป้อง ประเทศชาติ เพราะทหารทุกคนเป็นทหารด้วยเลือดเนื้อและวิญญาณ ประกอบกับตัวอย่างผู้นำทหาร ที่เข้มแข็งในประวัติศาสตร์ไทยสมัยใหม่ ตัวอย่างเช่น จอมพล ป. พิบูลสงคราม เจ้าของคำพูด “เชื้อ ผู้นำชาติพันธุ์, ท่านผู้นำไปไหนฉันไปด้วย” จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เจ้าของคำพูด “พบกันใหม่ เมื่อชาติต้องการ” และ “ข้าพเจ้าขอรับผิดชอบแต่เพียงผู้เดียว” เป็นต้น

ถึงแม้จะไม่ได้มีการสอนหรืออบรมในหลักสูตรอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม แต่ผู้นำทหารเหล่านี้ ได้เป็นตัวอย่างและแรงบันดาลใจให้กับนักเรียนนายร้อยรุ่นต่อๆ มา ในการปกป้องสถาบันความ มั่นคงของชาติ และด้านการเมือง ดังนั้นจะเห็นได้ว่าบริบทของสังคม และประวัติศาสตร์การเมือง จะมีผลต่อแนวคิดและพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย โดยนักเรียนนายร้อยจะสนใจว่า สังคมไทยมีความรู้สึกและมองทหารไทยอย่างไร เพราะอะไร และทหารควรปฏิบัติอย่างไร นำไปสู่ แนวคิดและพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยอันเป็นรากฐานสำคัญ เพราะเป็นแนวคิด คิดเริ่มต้นในทางการเมือง เพราะเมื่อมีแนวคิดทางการเมืองเริ่มต้นที่ดี ก็อาจจะนำไปสู่พัฒนาการ ทางการเมืองไทยที่ดีขึ้นได้ในอนาคต

จากการศึกษาวิจัยพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ปีการศึกษา พ.ศ.2556 ที่มีต่อพัฒนาการทางการเมืองไทย ทำให้เราได้ทราบถึงพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยที่แสดงออกมา และทราบว่าพฤติกรรมนั้นมีผลต่อพัฒนาการทางการเมืองไทย ในลักษณะที่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน โดยพฤติกรรมที่นักเรียนนายร้อยแสดงออกมานั้นเป็นผลมาจากกระบวนการเรียนรู้ทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย ผ่านการศึกษาในหลักสูตรทั้งจากส่วนที่เป็นวิชาการ และกระบวนการปลูกฝังอบรม ส่งผลต่อความรู้สึกลงในความเป็นวิชาชีพทหารของนักเรียนนายร้อย ประกอบกับการรับอิทธิพลมาจากสภาพแวดล้อมสังคมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนนายร้อย ผ่านการติดต่อสื่อสารในรูปแบบต่างๆ ทั้งการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลใกล้ชิด ล้วนเป็นพื้นฐานสำคัญต่อแนวความคิดและการแสดงออกพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย เพราะโดยแท้จริงแล้วหลักสูตรการศึกษาของนักเรียนนายร้อยมุ่งเน้น ไปทางการเป็นผู้พิทักษ์ปกป้อง และพัฒนาประเทศเป็นหลัก อีกทั้งพฤติกรรมทางการเมืองที่นักเรียนนายร้อยแสดงออกมานั้น ก็เป็นพฤติกรรมพื้นฐานที่เอื้ออำนวยต่อการเมืองในระบอบประชาธิปไตย สำหรับบทบาทผู้ใกล้ชิดและผู้ปกครองเป็นมาผลจากกระบวนการกล่อมเกลารับรู้ทางการเมือง จากประสบการณ์โดยตรงของนักเรียนนายร้อยเอง ประกอบกับประวัติศาสตร์การเมือง และสภาพแวดล้อมของสังคมไทยที่ยังเอื้ออำนวยต่อการแสดงบทบาทผู้ใกล้ชิดและผู้ปกครองของทหาร

จากการศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพัฒนาการทางการเมืองไทยในด้านต่างๆ ไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งหมายถึงการส่งเสริมซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะด้านการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล ความเสมอภาค และความสามารถในการปรับตัวของรัฐบาล สำหรับด้านปัญหาและอุปสรรคในการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยได้แก่ ด้านตัวนักเรียนนายร้อย เวลา ระบบ และธรรมเนียมทหาร ทั้งนี้เราอาจพิจารณาได้สองด้านคือ ด้านของการเป็นข้อจำกัดในการแสดงพฤติกรรมทางการเมือง หรือในด้านของการเป็นจุดแข็งของความเป็นสถาบันทหาร ที่จำเป็นต้องมีวัฒนธรรมและธรรมเนียมการปฏิบัติที่เป็นเอกลักษณ์ ดังนั้นสิ่งที่สำคัญคือการพัฒนาให้มีความเหมาะสมกับทั้งสองด้าน เปรียบเสมือนการจัดสรรความสัมพันธ์ให้เหมาะสมระหว่างทหารกับการเมือง สอดคล้องกับแนวคิดของ S.E.Finer (1976) ในการป้องกันการแทรกแซงทางการเมืองของทหาร โดยทหารต้องมีความเชื่อและยอมรับหลักการที่พลเรือนจะมีอำนาจสูงสุด การพัฒนาสถาบันทางด้านการปกครองประเทศ รวมทั้งการลดบทบาทของทหารในเมือง ตามแนวคิดของตามแนวคิดของ สุจิต บุญบงการ และ สุขุม นวลสกุล (2546) ก็จะช่วยให้แนวโน้มพัฒนาการทางการเมืองไทยดีขึ้น และขจัดปัญหาการแย่งชิงอำนาจระหว่างทหารและกับรัฐบาลพลเรือนที่มาจากทางเลือกตั้งได้ โดยเริ่มจาก

การสร้างให้นักเรียนนายร้อยสามารถเรียนรู้และแสดงพฤติกรรมทางการเมืองได้อย่างเหมาะสม ประกอบกับการปลูกฝังให้ตระหนักถึงผลประโยชน์ของการเป็นทหารอาชีพอย่างจริงจัง ให้อำนาจกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย และสถาบันทหารยังมีความแข็งแกร่งสามารถตอบสนองภารกิจของชาติและสังคมได้อย่างเหมาะสม ในขณะที่เดียวกันนักการเมืองต้องไม่สร้างเงื่อนไขให้ทหารเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองได้ ก็จะส่งผลดีต่อพัฒนาการทางการเมืองไทยในระยะยาวต่อไป

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาวิจัยไปใช้

3.1.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) เป้าหมาย เพื่อให้ให้นักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า มีแนวคิดทัศนคติและการแสดงพฤติกรรมทางการเมือง ที่มีความเหมาะสมและเกื้อกูลต่อพัฒนาการทางการเมืองไทย ทั้งในฐานะพลเมืองและอนาคตนายทหารของชาติ อันจะนำไปสู่การวางรากฐานการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มั่นคงต่อไป โดยการเป้าหมายนี้ไม่ใช่การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรหรือวัตถุประสงค์ในการผลิตนักเรียนนายร้อย แต่จะเป็นการเพิ่มเติมแนวคิดและทัศนคติทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้เหมาะสมขึ้น อันจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการแสดงพฤติกรรมทางการเมือง และการจัดสรรความสัมพันธ์ระหว่างทหารกับการเมืองได้ในอนาคต ซึ่งจะ เป็นผลดีต่อประเทศชาติในระยะยาวต่อไป

2) แผนงาน สามารถกำหนดได้ใน 2 ลักษณะ คือ แผนงานระยะสั้น 4 ปี ควรบรรจุอยู่ในภารกิจหรือเป้าหมายในการสร้างนักเรียนนายร้อย ดำเนินการตามช่วงเวลาที่ปกติในการฝึกศึกษาของนักเรียนนายร้อยในแต่ละรุ่น ควบคู่ไปตามที่หลักสูตรการศึกษาและกระบวนการอบรม กำหนด สำหรับแผนงานระยะยาว ควรทำในลักษณะเป็นพันธกิจ เนื่องการที่สถาบันการศึกษาแห่งนี้เปรียบเสมือนเป็นสถาบันทางการเมือง มีหน้าที่หล่อมเกลามาและปลูกฝังแนวคิดและทัศนคติทางการเมืองให้แก่แก่นักเรียนนายร้อย รวมทั้งยังเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของนักเรียนนายร้อยและนายทหารสำเร็จการศึกษาไปแล้ว ดังนั้นการที่สถาบันแห่งนี้มีนโยบายสนับสนุนและส่งเสริมการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ก็จะมีอิทธิต่อความรู้สึกส่วนรวมทั้งต่อนักเรียนนายร้อยที่กำลังศึกษา นายทหารที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว และกองทัพบก

3) วิธีการ

(1) ควรส่งเสริมการเรียนรู้ทางการเมือง ทั้งจากด้านวิชาการและจากการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง เช่น เพิ่มวิชาเรียนรวมทางด้านการเมืองและสังคมศาสตร์ เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับความเป็นไปของสังคมไทยและนานาชาติ และวิชาที่ให้ความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างทหารกับการเมือง เช่น ยุทธศาสตร์ชาติ พัฒนาการทางการเมืองไทย เป็นต้น โดยความเข้มข้นของเนื้อหาวิชาให้มากขึ้นตามชั้นปี หรือการศึกษาที่สูงขึ้น

(2) ผู้บังคับบัญชาและผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการปลูกฝังนักเรียนนายร้อย ต้องส่งเสริมกระบวนการปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ควบคู่กับอุดมการณ์ทหาร ซึ่งจะช่วยส่งเสริมซึ่งกันและกัน รวมทั้งการฝึกให้นักเรียนนายร้อยแก้ปัญหาภายในรุ่นด้วยแนวทางประชาธิปไตย หรือได้มีโอกาสร่วมกับผู้บังคับบัญชาวางนโยบายหรือแก้ปัญหาในบางเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนนายร้อยโดยตรง จนนำไปสู่การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผลและความเสมอภาคที่เหมาะสม เพราะสิ่งนี้ถือได้ว่าเป็นรากฐานสำคัญของระบอบการเมือง

(3) ควรเพิ่มการสนับสนุนการแสดงผลพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย ในรูปแบบต่างๆ ทั้งในมิติด้านพื้นที่และเวลา เช่น การไปเลือกตั้งด้วยความสมัครใจและมีข้อมูลในการตัดสินใจอย่างเพียงพอ การร่วมงานวิชาการด้านการเมืองกับสถาบันศึกษาอื่นๆ เป็นต้น หรือทำกิจกรรมร่วมกับสังคมภายนอก เช่น การกิจกรรมค่ายอาสา การบำเพ็ญประโยชน์ หรือช่วยเหลือสังคมเมื่อเกิดภัยพิบัติ เป็นต้น ในลักษณะการบรรจุไว้ในหลักสูตรหรือตามเหตุการณ์อันเป็นการประสานสอดคล้องกันระหว่างอุดมคติและการปฏิบัติ ซึ่งจะทำให้นักเรียนนายร้อยตระหนักถึงความสำคัญและคุณประโยชน์ของการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริง

(4) สำหรับการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค ในการแสดงผลพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยนั้น ต้องเริ่มจากด้านตัวนักเรียนนายร้อยในด้านแนวคิดและทัศนคติที่มีต่อการเมือง ตามที่ผู้วิจัยได้อธิบายไว้แล้วในการอภิปรายผลการศึกษา

3.1.2 ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ถือเป็นสถาบันการศึกษาหลักของนายทหารแห่งกองทัพบก พลิตผู้ทางนำทหารและทางการเมืองมาเป็นจำนวนมาก มีอิทธิพลต่อการเมืองการปกครองไทยอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการจะพัฒนาการเมืองประชาธิปไตยให้มีคุณภาพส่วนหนึ่งต้องเริ่มจากการสร้างทหารประชาธิปไตย โดยเริ่มตั้งแต่เป็นนักเรียนนายร้อยซึ่งอนาคตจะเป็นชนชั้นนำทางทหาร ให้มีจิตสำนึกแนวคิดอุดมการณ์ทางการเมืองและการเป็นทหารอาชีพที่เหมาะสม อันจะนำไปสู่การพัฒนาการเมืองประชาธิปไตยอย่างมีคุณภาพและมั่นคง ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการปลูกฝังนักเรียนนายร้อยทุกคน ต้องร่วมมือกันเสริมสร้างให้นักเรียนนาย

รื้อมีทักษะความรู้ การฝึกปฏิบัติตามวิถีทางและสร้างจิตสำนึกในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันจะนำไปสู่ความสัมพันธ์ที่เหมาะสมระหว่างความเป็นทหารอาชีพกับการเมืองไทย

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ที่มีต่อการพัฒนาการทางการเมืองไทย ปีการศึกษา พ.ศ.2556 ยังมีประเด็นต่อเนื่องอีกหลายประเด็นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการทางการเมืองไทย นอกจากนี้ประเด็นที่นำมาทำการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ประกอบกับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ศึกษาเฉพาะพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ยังไม่สามารถที่จะเป็นข้อสรุปทั่วไปในการนำไปอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างทหารกับพัฒนาการทางการเมืองได้ ผู้ศึกษาวิจัยจึงเห็นว่าควรที่จะมีการสนับสนุนการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยเหล่าทัพอื่นๆ หรือทหารในระดับต่างๆ ที่มีต่อการพัฒนาการทางการเมืองไทย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนลา สุขพานิช – ชันชปราบ (2539) “ทหารกับพัฒนาการทางการเมืองไทย” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาปัญหาพัฒนาการทางการเมืองไทย* พิมพ์ครั้งที่ 9 หน่วยที่ 8 หน้า 422-453
นนทบุรี สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชารัฐศาสตร์
- คึกฤทธิ์ สวัสดิ์ผล (2535) “การเรียนรู้และความสำนึกทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า” *วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2552) “ทหารกับการเมืองใหม่” คืบค้นวันที่ 15 ธันวาคม 2556 จาก http://www.buriram-army.com/forum/board_posts8259.html?FID=12
- จุมพล หนิมพานิช (2542) *พฤติกรรมทางการเมืองของชนชั้นกลางไทย* นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2542) “ทหารกับการเมืองไทย” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชา สถาบันและกระบวนการทางการเมืองไทย* หน่วยที่ 6 หน้า 403-411 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชารัฐศาสตร์
- _____ . ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2555) “ทหารแก่ไม่มีวันตาย” ผู้จัดการ ออนไลน์ คืบค้นวันที่ 2 มีนาคม 2557 จาก <http://www.manager.co.th/daily/viewnews.aspx?NewsID=95500001>
- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ (2550) “ทหารกับการเมืองในอุษาคเนย์ ตอนที่ 1 ทหารกับการเมืองไทย” *ประชาไท* ออนไลน์ คืบค้นวันที่ 3 ธันวาคม 2556 จาก <http://prachatai.com/journal/2007/01/11289>
- รูปนรรต พรหมอินทร์ และคณะ (2549) “พฤติกรรมทางการเมืองขององค์กรเครือข่ายภาคประชาชนภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540” สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ณัชชาภัทร อุ่นตรงจิตร (2553) “ข้อเสนอใหม่ของการศึกษาบทบาทของทหารกับความขัดแย้งทางการเมือง” *วารสารสถาบันพระปกเกล้า* ออนไลน์ คืบค้นวันที่ 10 มิถุนายน 2557 จาก <http://www.kpi.ac.th/wiki/index.php/ข้อเสนอใหม่ของการศึกษาบทบาทของทหารกับความขัดแย้งทางการเมือง>
- ณรงค์ พ่วงพิศ (2539) “วิวัฒนาการทางประวัติศาสตร์กับพัฒนาการทางการเมืองไทย” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาปัญหาพัฒนาการทางการเมืองไทย* หน่วยที่ 2 หน้า 48-142 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชารัฐศาสตร์

- ถวิลวดี บุรีกุล (2544) “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน: กรณีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2543” ค้นคืนวันที่ 15 มกราคม 2557 จาก www.kpi.ac.th/kpith/pdf/all_download/down16.doc
- พรรคณีย์ ปัจจุสานนท์ (2519) “การเรียนรู้ทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยทหารบกไทย” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ธีรนนท์ นันทขว้าง (2549) “ทหารอาชีพ - บทบาทในยุคหลังสงครามเย็น” ค้นคืนวันที่ 15 มิถุนายน 2557 จาก http://www.tortaharn.net/contents/index.php?option=com_content&task=view&id=90&Itemid=75
- ธีรศักดิ์ กลุณณะเสรณี (2549) “ทัศนคติทางการเมืองของนายทหารนักเรียนโรงเรียนเสนาธิการทหารบก หลักสูตรหลักประจำชุดที่ 86 ต่อการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549” วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา
- นวนน้อย ตรีรัตน์ (2555) “สื่อเทรนต์ “หลักสูตรผู้บริหารระดับสูง” เครือข่ายชั้นนำใหม่?” ค้นคืนวันที่ 10 มิถุนายน 2557 จาก <http://prachatai.com/journal/2012/08/42077>
- นันทนา กปิลกาญจน์ (2530) “แนวความคิดทางการเมืองของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ : ผลที่มีต่อการพัฒนาประเทศ” รายงานผลการวิจัย คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- นันทขพร ปานรัตน์ (2549) “สื่อมวลชนกับพฤติกรรมทางการเมืองของนักศึกษา กรณีมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- นันทวุฒิ บุญยะสิทธิ์ (2548) “การมีส่วนร่วมทางการเมือง : ศึกษากรณีทหารในมณฑลทหารบกที่ 14 อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี” วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา
- นิรัตน์ ทากุดเรือ (2555) “การกล่อมเกลารับรู้ทางการเมืองของทหารเรือไทย” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ (สื่อสารการเมือง) วิทยาลัยสื่อสารการเมือง มหาวิทยาลัยเกริก
- บุญเกียรติ วัชรเสถียร (2543) “พฤติกรรม” เอกสารประกอบการสอนวิชา Principles of Biology ค้นคืนวันที่ 10 มิถุนายน 2557 จาก <http://pirun.ku.ac.th/~fscibov/behavior.pdf>
- บรรณาธิการ (2549) “สยามจดหมายเหตุปฏิทินข่าวและเหตุการณ์” *สยามบรรณ* 31, 7 : 935

- ประสาธ เป็อรุณ (2528) “ทัศนคติทางการเมืองของทหารต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย: ศึกษาเฉพาะกรณีนายทหารระดับพันเอกของกองทัพบกที่เข้ารับการศึกษาในวิทยาลัย กองทัพบก หลักสูตรชุดที่ 28 ปีการศึกษา 2526”. สารนิพนธ์ คณะรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2532) “กรอบการศึกษาพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของคนไทย และข้อสรุปจากการวิจัยในอดีต” วารสารสังคมศาสตร์ 19, 3 (กันยายน-ธันวาคม)
- พิชาย รัตนดิลก ณ ภูเก็ต (2557) “พลวัตความขัดแย้งทางการเมืองไทย: ขุนนาง ทหาร นายทุน และประชาชน 3” คืบคืบวันที่ 6 มิถุนายน 2557 จาก www.manager.co.th/AstvWeekend/ViewNews.aspx?NewsID=9570000063626
- โพสต์ทูเดย์ (2557) “ทนายสหรั้วออนแอร์รื้ออย่างเรื่องไทย” คืบคืบวันที่ 5 มิถุนายน 2557 จาก <http://www.posttoday.com/รอบโลก/ข่าวรอบโลก>
- ภัทราวดี ศรีบุญสม และอภิรักษ์ จันทร์อุปละ (2555) “พัฒนาการทางการเมืองของไทย” สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ออนไลน์ คืบคืบวันที่ 6 ธันวาคม 2556 จาก www2.ect.go.th/download-file.php?Action=filedownload&DataID
- ภาณุ ธรรมสุวรรณและทวีศักดิ์ ล้อมลิ้ม (2543) “การเมืองพัทลุง อดีต-ปัจจุบัน” วารสารมหาวิทยาลัยทักษิณ 3, 2 : 1-13
- รัฐนันท์ เหมรัตน์ (2553) “พฤติกรรมทางการเมืองของนักศึกษา คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า (2550) “วิวัฒนาการหลักสูตรการศึกษา” คืบคืบวันที่ 20 มกราคม 2557 จาก <http://www.crma.ac.th/th/edu/rev.php>
- _____. (2554) “หลักสูตรโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า พ.ศ. 2544 (ปรับปรุง พ.ศ.2554)”
- _____. (2554) “คู่มือประกันคุณภาพการศึกษา” คืบคืบวันที่ 15 มกราคม 2557 จาก www.crma.ac.th/academic/download/QA_edu_Manual_2554.pdf
- ลิขิต ชีรเวคิน (2554) “ชนาธิปไตย/ประชาธิปไตย” หนังสือพิมพ์สยามรัฐ ออนไลน์ คืบคืบวันที่ 10 มกราคม 2557 จาก http://www.dhiravegin.com./detail.php?item_id
- วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ (2540) “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออบตบาททหารไทยในอนาคต” รวมบทความความเชิงวิชาการรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช 15, 1 : 127-143

- รววลัญช์ โรจนพล (2554) “กระบวนการและพฤติกรรมทางการเมืองของไทย” ใน *เอกสารประมวลสาระชุดวิชาการเมืองการปกครองไทย* หน่วยที่ 6 หน้าที่ 1-70 นนทบุรี สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชารัฐศาสตร์
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี (2556) “พฤติกรรม” ค้นคืนวันที่ 10 มกราคม 2557 จาก <http://th.wikipedia.org/wiki/พฤติกรรม>
- วิวัฒน์ เอี่ยมไพบรวัน (2548) “วัฒนธรรมทางการเมืองกับพฤติกรรมทางการเมืองไทย” *เอกสารการสอนชุดวิชาการเมืองการปกครองไทย* หน่วยที่ 11 หน้า 14-30 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชารัฐศาสตร์
- สมบัติ ชำรงชัยวงศ์ (2544) *การเมือง : แนวความคิดและการพัฒนา* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์
เสมาธรรม
- สุจิต บุญบงการ (2537) *การพัฒนาทางการเมืองของไทย: ปฏิสัมพันธ์ระหว่างทหารสถาบันทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน* กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- _____. (2546) “พัฒนาการทางการเมือง” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาปัญหาพัฒนาการทางการเมืองไทย* หน่วยที่ 1 หน้า 1-37 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชา
รัฐศาสตร์
- สุจิต บุญบงการ และ สุขุม นวลสกุล (2546) “แนวโน้มในอนาคตของพัฒนาการทางการเมืองไทย” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาปัญหาพัฒนาการทางการเมืองไทย* หน่วยที่ 15 หน้า 860-910 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชารัฐศาสตร์
- สุรชาติ บำรุงสุข (2555) “ทหารกับการแทรกแซงการเมือง!” ทีมเสรีชน ออนไลน์ ค้นคืนวันที่ 12 มกราคม 2557 จาก <http://serichon.org/board/index.php?topic=38379.0;wap2>
- สุรัต แสงสว่างดำรง (2554) “ทหารอาชีพ” ค้นคืนวันที่ 14 พฤษภาคม 2557 จาก http://suratsangsawang.blogspot.com/2011/09/blog-post_38.html
- สิทธิพันธ์ พุทธหุน (2554) *ทฤษฎีพัฒนาการเมือง* พิมพ์ครั้งที่ 10 กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- สุพจน์ บุญพิเศษ (2550) “หลักรัฐศาสตร์” ค้นคืนวันที่ 9 สิงหาคม 2557 จาก http://worldtradethailand.tripod.com/html_book/book2.htm
- สุกัลกษณ์ กาญจนขุนดี (2553) “ทหารในการเมืองไทย: ใครจะพานายพลพวกนี้ออกไป” *ประชาไท* ออนไลน์ ค้นคืนวันที่ 15 มกราคม 2557 จาก <http://www.prachatai.com/journal/2010>

/03/28553

สุมาลี มีจัน (2554) *ความเคลื่อนไหวทางการเมืองและพฤติกรรมกำเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา 2551*

จังหวัดมหาสารคาม กรุงเทพมหานคร สำนักวิจัยและพัฒนาสถาบันพระปกเกล้า

สุภัทรา อำวนยสวัสดิ์ (2556) “ความรู้เบื้องต้นและศัพท์เทคนิคทางรัฐศาสตร์” ค้นคืนวันที่ 10

มกราคม 2557 จาก www.tat8.com/POL_6093

ไสว จันทรรากร (2532) “การเรียนรู้ทางการเมืองในแนวทางประชาธิปไตยของนักเรียนนายร้อย

ทหารบก” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ศุภลักษณ์ สุวรรณชะฎ (2550) “ไม่ต้องการเห็นทหารปฏิวัติอีก ต้องลดกำลังพลให้เหลือเท่าที่

จำเป็น” ค้นคืนวันที่ 5 กรกฎาคม 2557 จาก www.osknetwork.com/modules.php?name

=News&file=article&sid.

อรุณี ปริศนานันท์กุล (2552) “มุมมองของนิสิตนักศึกษาต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการ

เลือกตั้ง :ศึกษาเฉพาะกรณีนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและ นักศึกษา

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์” รายงานวิชาการส่วนบุคคล หลักสูตรการพัฒนาการเมืองและ

การเลือกตั้งระดับสูง รุ่นที่ 1 สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

อริคม สุวรรณประสิทธิ์ (2545) “วัฒนธรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยทหารบกไทย”

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครอง ภาควิชาการปกครอง

คณะรัฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อาทร อยู่สมบูรณ์ (2541) “คณะราษฎรกับกระบวนการสร้างประชาธิปไตย” วิทยานิพนธ์ปริญญา

รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครอง ภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ บัณฑิต

วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โอเคเนชั่น (2556) “โทนี่ คาตาลีชี ได้ NYT ชูชนุมไทยไม่ได้ลด ปชต. แต่หวังโค่นระบอบ

ทักษิณและปฏิรูป” ค้นคืนวันที่ 5 มิถุนายน 2557 จาก [http://www.oknation.net/blog/](http://www.oknation.net/blog/print.php?id=900688)

[print.php?id=900688](http://www.oknation.net/blog/print.php?id=900688)

_____. (2554) “พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ผบ.ทบ.เปิดใจนโยบายกองทัพบก ทาง ททบ.5 ฝาก

วาทะเด็ด ทหารต้องเรียนรู้การเมือง” ค้นคืนวันที่ 7 มิถุนายน 2557 จาก

<http://www.oknation.net/blog/print.php?id=920768>

Gabriel A. Almond, and Sidney Verba. (1965). *The Civic Culture; political attitudes and*

democracy in five nations. Boston and Toronto: Little Brown.

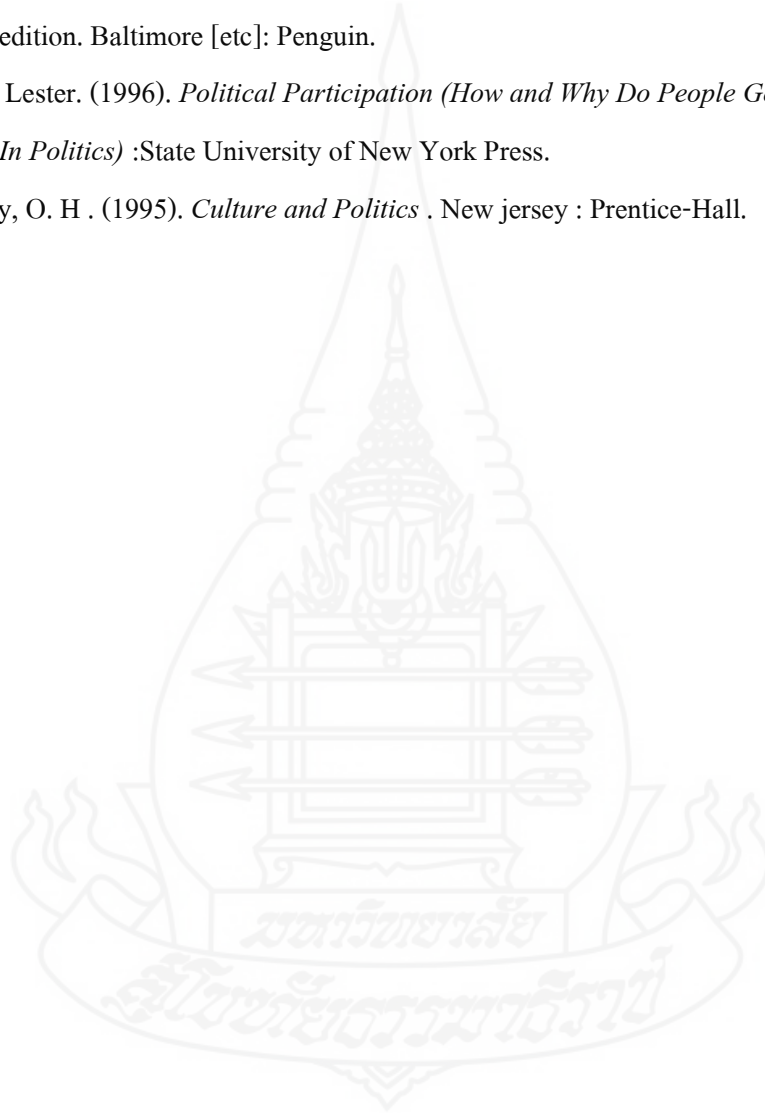
Gabriel A. Almond and G. Bingham Powell, Jr. (1978). *Comparative Politics :System, Process and Policy*. (2nd edition) Boston : Little Brown.

Samuel Huntington. (1969). *Political Order in Changing Societies*. (Second edition) Connecticut: Yale University.

S.E. Finer (1976). *The Man on Horseback: the Role of the Military in Politics*. 2nd Enlarged edition. Baltimore [etc]: Penguin.

Millbrath, Lester. (1996). *Political Participation (How and Why Do People Get Involved In Politics)* :State University of New York Press.

Woshinsky, O. H . (1995). *Culture and Politics* . New jersey : Prentice-Hall.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สภามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง

แบบสอบถาม

เรื่อง พฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ที่มีต่อ
พัฒนาการทางการเมืองไทย

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้นำไปใช้สำหรับการศึกษาวิจัยในหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาโท
แขนงวิชาการเมืองการปกครอง สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มีจุดมุ่งหมายเพื่อ
ศึกษาให้ทราบถึงข้อมูลพฤติกรรมทางการเมืองทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย ที่มีต่อพัฒนาการ
ทางการเมืองไทย การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงวิชาการ คำตอบของท่านจะถูกเก็บไว้เป็น
ความลับ แต่จะนำไปประมวลผลและแปรผลการศึกษาในลักษณะภาพรวมเท่านั้น

ดังนั้นเพื่อประโยชน์สูงสุดของการวิจัยในครั้งนี้ จึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านได้โปรด
ตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อตามความเห็นที่แท้จริงของท่าน แบบสอบถามมีทั้งหมด 4 ตอน
โดยทำเครื่องหมาย ✓ หรือเติมข้อความในช่องว่างตามความเหมาะสม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1.ปัจจุบันท่านกำลังศึกษาในชั้นปีที่	☐ 1	☐ 2	☐ 3	☐ 4			
2.ปัจจุบันท่านมีอายุเท่าไร (ปี)	☐ 18-19	☐ 20-21	☐ 22-23	☐ 24-25	☐ 26-27	☐ 28-29	☐ อื่นๆ..
3.หลักสูตรวิชาที่ท่านกำลังศึกษา (สำหรับชั้นปีที่ 2-4)	☐ หลักสูตรปริญญาวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต ☐ หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต ☐ หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต						
4.เกรดเฉลี่ยสะสม	☐ 0.01-0.50 ☐ 0.51-1.00 ☐ 1.01-1.50 ☐ 1.51-2.00 ☐ 2.01-2.50 ☐ 2.51-3.00 ☐ 3.01-3.50 ☐ 3.51-4.00						
5.ท่านเป็นนักเรียนบังคับบัญชาหรือหัวหน้าตอนหรือไม่	☐ เป็น ☐ ไม่เป็น						
(ถ้าเป็น) ตำแหน่งของท่าน คือ.....							

ตอนที่ 2 ความรู้และความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยที่มีต่อระบบการเมือง

ความคิดเห็น	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.การเมืองเป็นเรื่องน่าสนใจ และมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของท่าน					
2.ท่านมีความสนใจที่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง					
3.ท่านติดตามรับรู้ข่าวสารทางการเมืองเป็นประจำ					
4.ท่านสามารถรับรู้ข่าวสารทางการเมืองภายในโรงเรียนได้อย่างเปิดกว้างและเสรี					
5.ท่านแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมืองกับเพื่อนหรือบุคคลอื่นอยู่เสมอ					
6.ท่านแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านสื่อต่างๆ เมื่อมีโอกาส เช่น Facebook หรือ Instagram เป็นต้น					
7.ท่านไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในระดับชาติครั้งที่ผ่านๆ มาเสมอ					
8.ท่านไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นครั้งที่ผ่านๆ มาเสมอ					
9.ท่านคิดว่าการเมืองเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ และจำเป็นต่อวิชาชีพโดยตรง					
10.ท่านคิดว่าโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าฝึกฝนให้ท่านมีทัศนคติที่ดีต่อประชาธิปไตย					
11.ในอนาคตท่านจะเข้าร่วมทำงานทางการเมือง โดยผ่านกระบวนการประชาธิปไตย					
12.ท่านไม่เห็นด้วยกับการปฏิวัติและรัฐประหาร เพราะไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประชาธิปไตย					

ตอนที่ 3 พฤติกรรมทางการเมือง ที่มีต่อพัฒนาการทางการเมืองไทย

ความคิดเห็น	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ท่านเห็นด้วยกับการเคลื่อนไหวของกลุ่มทางการเมือง อาทิ กปปส., นปช. หรือกลุ่มเสื้อสีต่างๆ เป็นต้น เพราะ การเคลื่อนไหวของกลุ่มการเมืองคือตัวชี้วัดพัฒนาการประชาธิปไตย					
2. ท่านเห็นด้วยกับการชุมนุมหรือการเดินขบวนทางการเมือง เพราะเป็นการแสดงออกถึงเสรีภาพทางการเมือง					
3. ท่านไม่เห็นด้วยกับการชุมนุมทางการเมือง เพราะเป็นการลิดรอนเสรีภาพของคนอื่นๆ และอาจนำไปสู่ความรุนแรงทางการเมือง					
4. ท่านเห็นด้วยกับการสร้างหลักความเสมอภาคในสังคม โดยการปฏิรูปทางการเมืองมากกว่าการทำปฏิวัติหรือรัฐประหาร					
5. ท่านเห็นด้วยกับการที่จะต้องมีการปรับโครงสร้างส่วนราชการใหม่ เพื่อให้เกิดการปฏิรูประบบราชการที่สร้าง “ธรรมาภิบาล”					
6. ท่านเห็นด้วยกับการกระจายอำนาจจากส่วนกลางให้กับการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยส่วนกลางมีอำนาจในการตัดสินใจกำหนดนโยบายเท่านั้น					
7. ท่านไม่เห็นด้วยกับการปฏิรูปประเทศไทยโดยนักการเมือง แต่ควรให้ภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น					
8. ในสถานการณ์ที่บ้านเมืองเกิดความวุ่นวายทางการเมือง เช่น นักการเมืองใช้อำนาจโดยมิชอบเพื่อสร้างผลประโยชน์ให้แก่ตนและหมู่คณะ ทำให้เกิดความแตกแยกในสังคม เป็นต้น ท่านมีสิทธิและเสรีภาพที่จะแสดงออกเพื่อขับไล่รัฐบาล					
9. ท่านสนับสนุนวิธีการแก้ปัญหาทางการเมืองไทยที่สะสมมาอย่างยาวนาน ด้วยการหยุดระบบการเมืองทั้งหมด แล้วทำการปฏิรูปทางการเมือง โดยจัดตั้งองค์กรมารับผิดชอบโดยตรงมีการระดมความคิดเห็นทุกภาคส่วน แล้วจึงดำเนินการเลือกตั้งตามปกติ					
10. หัวใจหลักของระบบการเมือง คือมีเป้าหมายและความรู้สึกร่วมกันอันหนึ่งอันเดียวกันของระบบเพื่อมุ่งตอบสนองความต้องการของประชาชน					

ความคิดเห็น	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
11.หลักสูตรการเรียนของท่าน ส่งเสริมให้ท่านแสดงออกทางการเมือง ในระบอบประชาธิปไตยอย่างถูกต้องเหมาะสม					
12.ผู้บังคับบัญชาได้เปิดโอกาสให้ท่านเข้าไปมีส่วนร่วมในพิจารณาการ กำหนดนโยบาย หรือแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อตัวท่าน ในระหว่าง ศึกษาที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า					

ตอนที่ 4 กรุณาตอบข้อคำถาม

1. ท่านคิดว่าปัจจุบันการเมืองไทยมีพัฒนาการที่ดีขึ้นหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

2. การเมืองไทยควรมีการพัฒนาหรือปฏิรูปในด้านใดบ้าง และควรทำอย่างไร

.....

.....

.....

3. ปัญหาและอุปสรรคในการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย ที่มีต่อการพัฒนา
ประชาธิปไตย มีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

4. แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการแสดงพฤติกรรมทางการเมือง เพื่อให้ นักเรียนนายร้อย
มีพฤติกรรมทางการเมืองที่สอดคล้องกับประชาธิปไตย ควรทำอย่างไร

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข
แบบสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

แบบสัมภาษณ์การวิจัย

เรื่อง พฤติกรรมการทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ที่มีต่อ
พัฒนาการทางการเมืองไทย

วัน/เดือน/ปี ที่ทำการสัมภาษณ์.....

เวลาเริ่มสัมภาษณ์.....สถานที่สัมภาษณ์.....

ผู้สัมภาษณ์.....

ผู้ให้สัมภาษณ์.....

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1.1 เพศ

1.2 อายุ

1.3 ระดับการศึกษา

1.4 ระยะเวลาที่ท่านรับราชการในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

1.5 ตำแหน่งของท่านในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

1.6 แนวทางการปฏิบัติหน้าที่ของท่านในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

ตอนที่ 2 ทักษะคิด และมุมมองความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับความรู้และความเข้าใจของนักเรียนนาย ร้อยที่มีต่อระบบการเมือง

2.1 พฤติกรรมความสนใจของนักเรียนนายร้อย

2.2 พฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย

2.3 พฤติกรรมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์ทางการเมืองของนักเรียน

นายร้อย

2.4 พฤติกรรมมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเลือกตั้งของนักเรียนนายร้อย

2.5 กระบวนการปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย

**ตอนที่ 3 ทักษะคิด และมุมมองความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับ พฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียน
นายร้อย ที่มีต่อพัฒนาการทางการเมืองไทย**

3.1 ความรู้ความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยที่มีต่อพัฒนาการทางการเมืองไทย

3.2 พฤติกรรมความสนใจทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยที่มีต่อพัฒนาการทางการเมืองไทย

3.3 พฤติกรรมการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยที่มีต่อพัฒนาการทางการเมืองไทย

3.4 พฤติกรรมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของนักเรียนนายร้อยที่มีต่อพัฒนาการทางการเมืองไทย

3.5 พฤติกรรมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเลือกตั้งของนักเรียนนายร้อยที่มีต่อพัฒนาการทางการเมืองไทย

3.6 กระบวนการปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยที่มีต่อพัฒนาการทางการเมืองไทย

**ตอนที่ 4 มุมมองความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ เกี่ยวกับปัญหา และอุปสรรค เกี่ยวกับการแสดง
พฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย**

1. ปัญหาและอุปสรรคในการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย ที่มีต่อการพัฒนาประชาธิปไตย มีอะไรบ้าง

2. แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการแสดงพฤติกรรมทางการเมือง เพื่อให้
นักเรียนนายร้อยมีพฤติกรรมทางการเมืองที่สอดคล้องกับประชาธิปไตย ควรทำอย่างไร

ภาคผนวก ค

ผลการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

ผลการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรตัวอย่างที่ทำการเก็บข้อมูลโดยทำการสัมภาษณ์ เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย รองผู้บัญชาการ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จำนวน 1 คน อาจารย์ประจำกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ จำนวน 2 คน นายทหารปกครอง กรมนักเรียนนายร้อยรักษาพระองค์ จำนวน 2 คน และ นักเรียนนายร้อยแต่ละชั้นปี จำนวน 4 คน รวมจำนวนทั้งหมด 9 คน ในการนำเสนอข้อมูล ผู้ศึกษาวิจัยได้แยกประเด็นหลักๆ ที่ได้จากการสัมภาษณ์ออกเป็น 4 ตอน เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 พฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย

ตอนที่ 3 พฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยที่มีต่อพัฒนาการทางการเมืองไทย

ตอนที่ 4 ปัญหา และอุปสรรค เกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย

ตอนที่ 5 บทสัมภาษณ์อื่นๆ

ตอนที่ 2 พฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย

ตารางที่ 1 ผลการสัมภาษณ์ด้านพฤติกรรมการเมืองของนักเรียนนายร้อย

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
1.ความสนใจทางการเมือง	<p>“นร.มีความสนใจทางการเมืองค่อนข้างน้อย เนื่องด้วยข้อจำกัดต่างๆ เช่น ระเบียบปฏิบัติประจำของแต่ละวัน ทำให้ นร. ไม่มีเวลาได้สนใจเรื่องอื่นสักเท่าไร นอกจากเรื่องฝึกและศึกษา รวมทั้งข้อจำกัดที่ว่าทหารต้องมีความเป็นกลางทางการเมือง” (สกุลเทียน เทียนทองศิริ, สัมภาษณ์ มีนาคม 2557)</p> <p>“นร.มีความสนใจทางการเมืองไม่มากนัก เพราะ นร. ไม่ค่อยมีเวลา ส่วนใหญ่มักจะติดตามรับข่าวสาร แต่ไม่สนใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง และการเมืองมีอิทธิพลต่อชีวิตประจำวันของ นร. น้อย เพราะอยู่แต่ในโรงเรียน ถ้าจะมีผลก็น่าจะมาจากการชุมนุม และมีผลต่อบุคคลรอบตัว เช่น ครอบครัว เพื่อนพลเรือน เป็นต้น” (วิระวัฒน์ รัตนจันง, สัมภาษณ์ มีนาคม 2557)</p> <p>“นร.มีความสนใจทางการเมืองในระดับปานกลาง และคิดว่าการเมืองมีอิทธิพลต่อชีวิตประจำวันของตนเอง เพราะว่าเรื่องนโยบายต่างๆ เรื่องงบประมาณ ต้องเกี่ยวข้องกับการเมืองเสมอ เป็นต้น แต่ข้อจำกัดในเรื่องความสนใจทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยคือเวลาที่มีน้อย มีกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติอยู่มาก และต้องปฏิบัติตามระเบียบปฏิบัติประจำ สำหรับความสนใจในกิจกรรมทางการเมืองของ นร.มีน้อย นอกจากจะถูกบังคับให้ไปก็จะไปร่วมกิจกรรมทางการเมือง” (กานต์ สนิทไทย, สัมภาษณ์ เมษายน 2557)</p> <p>“ค่อนข้างสนใจ เพราะการเมืองมีผลต่อการใช้ชีวิตประจำวัน และมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย ทำให้ นร. ต้องทันกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อีกทั้งการเมืองค่อนข้างจะมีผลต่อการทหารสูง นร.จะสนใจการเมืองที่เป็นเชิงวิชาการมากกว่าการประท้วงข้างถนนที่สร้างความเดือดร้อนให้กับประชาชน ซึ่งไม่น่าเป็นหนทางที่ถูกต้อง” (จิรวิทย์ศิริอุดม, สัมภาษณ์ เมษายน 2557)</p> <p>“นร.จะสนใจการเมืองเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากการเมือง และส่วนใหญ่จะอยู่ในลักษณะรับฟังข่าวสาร เพราะ ส่วนใหญ่จะอยู่แต่ใน รร.จปร. การเมืองจะอิทธิพลต่อบุคคลใกล้ชิดมากกว่า โดยพื้นฐานนร. ไม่ต้องการ</p>

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
	<p>แสดงออกทางความคิดทางการเมือง แต่จะมีส่วนร่วมโดยพื้นฐาน ” (นาวพล วรรณายก, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2557)</p> <p>“นร.มีความสนใจทางการเมืองค่อนข้างมาก เพราะการเมืองในปัจจุบัน เป็นเรื่องสำคัญและเกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศ ซึ่งเกี่ยวกับทหารโดยตรง ทำให้ นร.ต้องรู้และเข้าใจสถานการณ์การเมืองปัจจุบัน ซึ่งมีผลถึงชีวิตประจำวันในด้านของความสัมพันธ์ของแต่ละบุคคล ” (วรเชษฐ รัตนพันธ์, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2557)</p> <p>“นร.มีความสนใจทางการเมืองพอประมาณ เพราะว่าการเมืองแทรกซึมอยู่ในทุกสื่อ แต่ นร.ยังไม่ค่อยรู้สึกว่าการเมืองมีผลกระทบต่อตัวเอง เพราะส่วนใหญ่อยู่ใน รร.จปร.เป็นหลัก อีกทั้งยังมีกิจกรรมและสิ่งที่ต้องปฏิบัติมาก ไม่ค่อยมีเวลาว่างทำให้ความสนใจมีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมืองค่อนข้างต่ำ แต่จะเน้นรับรู้มากกว่าเข้าร่วม ” (ขวัญสุชา หงษ์ไกรเลิศ, สัมภาษณ์ มกราคม 2557)</p> <p>“ในช่วง 5-10 ปี ที่ผ่านมา นร.สนใจทางการเมืองมาก ยิ่งรับสื่อก็ยิ่งสนใจ แต่สนใจกันคนละแบบ เมื่อ5ปีที่แล้วสนใจเพราะไม่รู้ว่ามันคืออะไร แต่ปัจจุบันสนใจอยากจะทำอะไร เพราะอะไร และจะเป็นอย่างไรในอนาคต ในทัศนคติของอาจารย์ นร.ทุกคนมีความรู้สึกเป็นห่วงทางการเมืองตั้งแต่ไหนแต่ไรมาแล้ว ” (ดร.ชนวรรณ เทศธรรม, สัมภาษณ์ มกราคม 2556)</p> <p>“ในปัจจุบันก็คิดว่า จากสื่อเทคโนโลยีโซเชียล ก็ทำให้ นร.หูตากว้างขึ้น และทางโรงเรียนนายร้อยก็ไม่ได้ปิดกั้นนักเรียน ในการรับรู้ เราอยากให้รู้ เพราะจะเห็นได้ว่า ในปัจจุบันนี้ทหารมีบทบาทในเรื่องการเมืองมาก เราต้องช่วยประเทศในขณะที่ประเทศเกิดทางตัน เมื่อเกิดความคับขันที่ไม่สามารถหาทางออกได้ เราต้องเข้าไปช่วย ฉะนั้นถ้าเราไม่รู้เรื่องการเมือง เราลงไปก็มีแค่แปดด้าน ทำอะไรไม่ได้ เพราะฉะนั้นในตอนนี้นึกคิดว่า นร. จะสนใจมากขึ้นมากกว่าในสมัยก่อนเยอะ ” (อำนาจ รัตนภานพ, สัมภาษณ์ มิถุนายน 2557)</p>

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
2.การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง	<p>“มีลักษณะที่ทราบข่าวสารทางการเมืองน้อย ทราบแต่เพียงหัวข้อหรือประเด็นทางการเมือง แต่ไม่ทราบรายละเอียดมากนัก เพราะสื่อต่างๆ ในการติดตามข่าวสารนั้นมีน้อย และบางครั้งก็ยังไม่ทราบข้อเท็จจริงอีกด้วย แต่การรับรู้ข่าวสารในโรงเรียนก็เป็นไปอย่างเปิดกว้างและเสรี เพราะไม่มีใครมาปิดกั้นความคิด รวมทั้งฝึกฝัฟ่ายใจ ไม่เจาะจงรับรู้ข่าวสารด้านใดด้านหนึ่ง สามารถรับรู้ข่าวสารทางการเมืองได้หลายๆ มุมมอง” (สกุลเทียน เทียนทองศิริ, สัมภาษณ์ มีนาคม 2557)</p> <p>“ส่วนใหญ่ นนร.มักติดตามรับรู้ข่าวสารทางการเมืองอยู่เสมอ โดยผ่านสื่อออนไลน์เป็นหลัก เช่น Facebook และInstagram เป็นต้น บางส่วนอาจจะได้รับการพูดคุยต่อกันเป็นทอดๆ หรือมาจากอาจารย์ โดยการรับรู้ภายในโรงเรียนเป็นไปอย่างเปิดกว้างและเสรี ไม่ว่าจะสื่อประเภทใด ไม่มีใครมาจำกัดกรอบว่ารับรู้ได้แค่ไหน” (วิระวัฒน์ รัตนจำนง, สัมภาษณ์ มีนาคม 2557)</p> <p>“นนร.ส่วนใหญ่จะติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านอินเทอร์เน็ต และสื่อออนไลน์เป็นหลัก ทั้งนี้การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองภายในโรงเรียนนั้นเปิดกว้างและเสรี ไม่มีใครมาจำกัด แต่จะติดขัดในเรื่องเวลาว่างที่มีน้อย” (กานต์ สนิทไทย, สัมภาษณ์ เมษายน 2557)</p> <p>“การติดตามรับรู้ข่าวสาร มักเป็นทาง Social Media มากกว่าหนังสือพิมพ์หรือสื่ออื่นๆ เพราะค่อนข้างจะเข้าถึงง่าย แต่ต้องเลือกรับหรือวิเคราะห์ให้ถี่ถ้วนว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดผิด ฉะนั้นผู้รับสารต้องใช้วิจารณญาณในการรับสาร นนร.สามารถรับรู้ข่าวสารได้อย่างเปิดกว้างและเสรี เพราะ มีห้องสมุด มีระบบอินเทอร์เน็ต และสื่อเทคโนโลยีสมัยใหม่ ทำให้ นนร.เลือกรับข่าวสารได้หลากหลาย” (จิรวิทย์ ศิริอุดม, สัมภาษณ์ เมษายน 2557)</p> <p>“การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของ นนร.จะรับเป็นกลุ่ม เช่น กลุ่มเพื่อนสนิท กลุ่มนักกีฬา เป็นต้น ถ้าใครรับผลกระทบจากการเมืองมากก็จะสนใจข่าวสารทางการเมืองมาก การรับรู้ข่าวสารใน รร.จปร.ไม่ได้มีข้อห้าม แต่จะแนะนำให้อยู่ในความเหมาะสม โดยในข่าวสารบางกรณีก็จะมีผู้บังคับบัญชาลงมาชี้แจงทำความเข้าใจกับ นนร.” (นवल วรรณายก, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2557)</p>

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
	<p>“การรับรู้ข่าวสารของ นนร.มีมาก โดยเฉพาะจากสื่อออนไลน์ และการรับรู้ข่าวสารภายใน รร.จปร.ก็เปิดกว้างอย่างเสรี เมื่อมีข่าวที่น่าสนใจหรือข่าวใหญ่ทางการเมือง ผู้บังคับบัญชาไม่ได้นั่งนอนใจ แต่จะออกมาพูดคุยชี้แจงสร้างความเข้าใจกับ นนร.ถึงข้อเท็จจริง และบทบาทที่สามารถแสดงออกได้มากนักน้อยเพียงใด” (วรเชษฐ์ รัตนพันธ์, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2557)</p> <p>“การรับรู้ข่าวสารค่อนข้างรวดเร็วและทันเหตุการณ์ เพราะ นนร.ทุกคนมีเครื่องมือสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ สามารถรู้ข่าวสารออนไลน์ได้อย่างเปิดกว้างและไม่จำกัด อาจจะจำกัดในด้านเวลาหรือทางเทคนิค ประกอบกับสื่อสำนักต่างๆ มีการแข่งขันในการนำเสนอข่าวสารการเมือง” (ขวัญสุชา หงษ์ไกรเลิศ, สัมภาษณ์ มกราคม 2557)</p> <p>“นนร.รับรู้ข่าวสารมากขึ้น ตามช่องทางสื่อและยุคสมัยที่พัฒนาอย่างรวดเร็ว ทำให้ นนร.อยู่บนพื้นฐานการรับรู้ที่มากมาย โดยที่อาจารย์มีหน้าที่ให้หลักการความรู้ เพื่อให้ นนร.นำไปใช้ในการคิดวิเคราะห์ ซึ่งถ้า นนร.ขาดความรู้เชิงวิชาการแล้วจะทำให้ไม่รู้เท่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้” (ดรชนวรรณ เทศธรรม, สัมภาษณ์ มกราคม 2556)</p> <p>“การรับรู้ข่าวสารก็จะมีหลายอย่าง เริ่มต้นที่โรงเรียนก็จะมีโทรทัศน์ พยายามเปิดข่าวสารให้เขาได้เรียนรู้ ที่หอสมุดก็จะมีเวลาให้มาอ่าน และก็จะมีอินเทอร์เน็ตสามารถเข้าใช้ได้ตลอด และก็เวลากลับไปที่โรงนอนกองร้อย เขาก็มีเวลาสามารถรับรู้ข่าวสารได้” (อานาจ รัตนภานพ, สัมภาษณ์ มิถุนายน 2557)</p>
3.การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง	<p>“การแสดงและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองกับบุคคลอื่นค่อนข้างน้อย เพราะส่วนใหญ่จะพูดคุยกันเรื่องอื่นมากกว่า รวมทั้งรายละเอียดทางการเมืองเราก็น้อยไม่เท่ากับบุคคลอื่นๆ สำหรับการแสดงผ่านสื่อต่างๆ นั้นแทบจะไม่มีโอกาส เพราะทุกคนต่างคำนึงสถาบัน ซึ่งทหารต้องเป็นกลางทางการเมือง” (สกุลเทียน เทียนทองศิริ, สัมภาษณ์ มีนาคม 2557)</p> <p>“นนร.ส่วนใหญ่จะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในกลุ่มเพื่อนๆ และครูอาจารย์ โดยมักจะเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นใหม่ๆ หรือกำลังเป็นที่สนใจของคนส่วน</p>

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
	<p>ใหญ่ สำหรับการแสดงออกความคิดเห็นผ่านสื่อต่างๆ นั้น นนร.จะไม่กระทำ เพราะกลัวว่าจะส่งกระทบต่อตนเอง” (วีระวัฒน์ รัตนจำนง, สัมภาษณ์ มีนาคม 2557)</p> <p>“เท่าที่ผมสังเกตมาส่วนใหญ่จะเป็นการพูดคุยกันเองในหมู่ นนร. และกับ อาจารย์ โดยทางโรงเรียนจะสอนให้รับรู้เกี่ยวกับการเมือง แต่ไม่สนับสนุนให้ แสดงความคิดเห็น และให้วางตัวเป็นกลาง ดังนั้นเมื่อ นนร.คุยกับคนภายนอก ก็จะพูดเป็นกลาง ไม่แสดงความคิดเห็น” (กานต์ สนิทไทย, สัมภาษณ์ เมษายน 2557)</p> <p>“การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจะเป็นกลุ่มเล็กๆ มักพูดคุยกันในเวลาทานข้าว และเวลาส่วนตัว เช่น การนำเหตุการณ์ตัวอย่างที่สำคัญในห้วงเวลานั้นๆ มา พูดคุยกัน สำหรับการแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อออนไลน์มีบ้าง แต่มักสงวน ทำที เพื่อไม่ให้เป็นเครื่องมือทางการเมืองของกลุ่มใด และป้องกันภาพลักษณ์ กองทัพบกเสียหาย เพราะในสื่อออนไลน์มักจะมีการใช้อารมณ์เข้ามาแสดง ความคิดเห็น ทำให้ นนร.ที่รับข่าวสารจึงต้องมีวิจารณญาณและวุฒิภาวะสูง” (จิรวิทย์ ศิริอุดม, สัมภาษณ์ เมษายน 2557)</p> <p>“นนร.จะมีการแสดงและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองเฉพาะกลุ่ม ในยามว่าง โดยแสดงออกผ่านสื่อ นนร.น่าจะอยู่ในลักษณะการติดตาม แล้ว นำมาแชร์ต่อผ่านสื่ออินเทอร์เน็ตเป็นหลัก สำหรับการแสดงความคิดเห็นของ นนร.ขึ้นอยู่กับผู้บังคับบัญชาว่าให้นโยบายหรือแนวโน้มน้อย่างไร นนร.ไม่ได้ คิดเองเป็นหลัก แต่ขึ้นอยู่กับข่าวสารและผู้ให้แนวทาง” (นาวพล วรรณายก, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2557)</p> <p>“การแสดงและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองจะมีบ้างโดยทั่วไป แต่ ไม่เป็นทางการ เป็นการพูดคุยในกลุ่มเพื่อน การแสดงออกผ่านสื่อต่างๆ ก็ เป็นไปอย่างเสรี โดยมีผู้บังคับบัญชาคอยปลูกฝังทางด้านความคิด สร้างเข้าใจ ว่าสิ่งใดควรไม่ควร” (วรเชษฐ์ รัตนพันธ์, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2557)</p> <p>“การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของ นนร.มีแต่ไม่กว้างมาก จะอยู่ในเฉพาะ กลุ่มตน สำหรับการแสดงออกผ่านสื่อต่างๆ ไม่ค่อยมี แต่จะเน้นอ่านติดตาม</p>

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
	<p>มากกว่าตอบได้ โดยปัจจุบัน นนร.เริ่มมีความกล้าในการวิจารณ์มากขึ้นและเต็มที่ แต่ยังคงขาดพื้นฐานความเข้าใจที่ถูกอยู่บ้าง เหมือนกับการทะเลาะของข้อมูลข่าวสารแต่ขาดการกลั่นกรอง” (ขวัญสุชา หงษ์ไกรเลิศ, สัมภาษณ์ มกราคม 2557)</p> <p>“ส่วนใหญ่ นนร.จะแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในส่วนการศึกษา แต่ไม่แสดงแบบชัดเจนนัก นนร.จะรู้ฐานะและบทบาทของตนเอง การแสดงความคิดมักเริ่มจากรุ่นของตนเองก่อน อาจารย์มีหน้าที่สอนหลักการคิด แล้ว นนร.เอามาเปรียบเทียบกับชีวิตประจำวัน ทำให้ นนร.คิดมากขึ้น โดยพบว่าชั้นปีที่ 2 และ 3 จะตื่นตัวทางการเมืองมากกว่าชั้นปีที่ 1 และ 4 เพราะชั้นปีที่ 2 และ 3 เริ่มมีการเรียนรู้ในสาขาต่างๆ มีความสนใจและการประมวลความรู้มากขึ้น” (ดร.รชนวรรณ เทศธรรม, สัมภาษณ์ มกราคม 2556)</p> <p>“คิดว่กับเพื่อนๆ เขาก็คงคุยกันบ้างเล็กน้อย แล้วก็กับผู้หมวด ผู้กอง นายทหารปกครองก็มีบ้างในการพบปะเป็นครั้งคราว แต่ก็อาจจะไม่กว้างขวางมากนัก” (อำนาจ รัตนภานพ, สัมภาษณ์ มิถุนายน 2557)</p>
4.การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเลือกตั้ง	<p>“ทางโรงเรียนสนับสนุนให้ไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง มีการลงคะแนนเสียงทุกๆ ครั้ง” (สกุลเทียน เทียนทองศิริ, สัมภาษณ์ มีนาคม 2557)</p> <p>“นนร.จะไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งครบทุกครั้ง เนื่องจากทางโรงเรียนจะพาไปเป็นส่วนร่วม แต่ นนร. มักขาดความรู้เกี่ยวกับผู้สมัครส่วนใหญ่ไปเพื่อรักษาสิทธิ์ทางการเมือง” (วิระวัฒน์ รัตนจางง, สัมภาษณ์ มีนาคม 2557)</p> <p>“ทุกครั้งที่มีการเลือกตั้ง นนร.จะเข้าไปมีส่วนร่วมเสมอ ทางโรงเรียนให้การสนับสนุน เพราะเกี่ยวข้องกับสิทธิ์อะไรต่างๆ ทางการเมือง แต่ส่วนใหญ่จะเลือกลงในช่อง ไม่ออกเสียง เพราะไม่รู้จักและมีข้อมูลของผู้สมัคร” (กานต์ สนิทไทย, สัมภาษณ์ เมษายน 2557)</p> <p>“ไปใช้สิทธิทุกครั้ง เพราะเป็นหน้าที่ของพลเมืองและ นนร.ต้องเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับบุคคลภายนอก รวมถึงการเชิญชวนให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง” (จิรวิทย์ ศิริอุดม, สัมภาษณ์ เมษายน 2557)</p>

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
	<p>“การเลือกตั้งครั้งที่ผ่านๆ มา ก็จะมีการจัดรถและอำนวยความสะดวกให้นนร. ไปเลือกตั้ง เพื่อไม่ให้ นนร. เสียสิทธิ์ แต่ นนร. มักขาดความรู้พื้นฐานของผู้สมัครแต่ละราย สำหรับการเลือกตั้งท้องถิ่น นนร. มักไม่ได้เข้าร่วม” (นवलวรรณายก, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2557)</p> <p>“มีการรณรงค์และอำนวยความสะดวกในการไปเลือกตั้งอย่างเต็มที่ อาจเหมือนเป็นการบังคับ แต่สิ่งที่ นนร. ขาดคือความรู้ด้านผู้สมัครรับเลือกตั้งว่าใครเป็นอย่างไร และจะเน้นการเลือกตั้งระดับชาติมากกว่าท้องถิ่น” (วรเชษฐรัตนพันธ์, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2557)</p> <p>“นนร. ไปเลือกตั้งตามหน้าที่กำหนด โดยเน้นเฉพาะระดับชาติ เพราะได้รับข้อมูลข่าวสารน้อย อีกทั้งความสัมพันธ์ระหว่างตัวผู้สมัครกับ นนร. หรือ รร. จปร. ก็ไม่ค่อยเด่นชัดนัก” (ขวัญสุชา หงษ์ไกรเลิศ, สัมภาษณ์ มกราคม 2557)</p> <p>“นนร. อยากรู้ข้อมูลการเลือกตั้ง แต่ไม่ค่อยให้ความสำคัญในการไปเลือกตั้ง เพราะต้องไปอยู่แล้ว แต่จะสนใจผลการเลือกตั้งว่าเป็นอย่างไร โดยเฉพาะระดับประเทศ การรับรู้การเลือกตั้งยังอยู่ในระดับต่ำ ข้าราชการและลูกจ้างจะมีบรรยากาศเลือกตั้งที่สูงกว่า แต่ไม่มีผลต่อการตัดสินใจของ นนร.” (ดร.รชนวรรณ เทศธรรม, สัมภาษณ์ มกราคม 2556)</p> <p>“เราถือว่าเป็นหน้าที่ เพราะทุกครั้งที่มีการเลือกตั้ง เราเองก็ไม่มีขาดสักครั้ง แม้กระทั่งพี่เราก็ย้ายไปเลือกตั้งนอกหน่วย ไม่เคยขาดเพราะเราส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใช้สิทธิ์ และจะต้องทำหน้าที่นี้อย่างเต็มที่ เป็นตัวอย่างให้แก่คนอื่นทั่วไป ปลุกจิตสำนึกให้เขาไปเลือกตั้ง ถึงกระทั่งมีความผิดเมื่อไม่ไปเลือกตั้ง” (อำนาจ รัตนภานพ, สัมภาษณ์ มิถุนายน 2557)</p>

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
5.กระบวนการปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมือง	<p>“โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าสนับสนุนให้ นนร.มีทัศนคติที่ดีต่อประชาธิปไตย เช่น การพานนร.ไปใช้สิทธิการเลือกตั้งรวมทั้งการแสดงออกทางความคิดและการรับฟังความคิดเห็นของ นนร.มากขึ้น ซึ่งจำเป็นสำหรับ นนร.ที่ต้องจบไปเป็นนายทหารหลักของทัพบก จะต้องเขาไปเกี่ยวข้องกับการเมืองและมีอิทธิพลต่อความเป็นไปของบ้านเมือง มีวิชากฎหมายที่สอนความรู้ทางด้านการเมืองและการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และมีการเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นโดยตรงไปตรงมา อีกทั้งผู้บังคับบัญชาได้เปิดโอกาสให้ นนร. โดยสร้างกลุ่มในโปรแกรม Line ซึ่งทุกคนในรุ่นก็สามารถแสดงความคิดเห็น แจ้งปัญหา หรือสิ่งที่ต้องการออกมาได้ ซึ่งส่วนใหญ่ก็จะเป็นการนำเสนอความต้องการหรือผลประโยชน์ของรุ่น” (สกุลเทียนเทียนทองศิริ, สัมภาษณ์ มีนาคม 2557)</p> <p>“การเมืองมีความจำเป็นต่อวิชาชีพของ นนร. เนื่องจากทหารเป็นเครื่องมือชิ้นหนึ่งของรัฐบาล จึงจำเป็นต้องมีการเรียนรู้การเมืองอย่างต่อเนื่อง โดยเราต้องติดตามรับรู้และทำความเข้าใจ ทั้งนี้ได้มีการแนะนำสั่งสอนจากผู้บังคับบัญชาและอาจารย์อยู่เสมอ มีการฝึกฝนให้ นนร. ใช้หลักประชาธิปไตย เช่น การคัดเลือกตัวแทนนักเรียน โดยการใช้เสียงข้างมาก เป็นต้น ในการศึกษาจะมีกองวิชากฎหมายและสังคมศาสตร์เปิดโอกาสให้ นนร. ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมือง ภายในชั้นเรียน ส่วนกิจกรรมอื่นไม่ค่อยมี ถ้าเป็นกิจกรรมกับบุคคลภายนอกก็มักเป็นกิจกรรม หรือการช่วยเหลือทางสังคม ประกอบกับผู้บังคับบัญชาได้ส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ นนร. ได้ร่วมกำหนดนโยบายในบางเรื่อง เช่น การวางแผนการฝึก การให้ตัวแทน นนร. เสนอความต้องการในบางเรื่อง เป็นต้น” (วิระวัฒน์ รัตนจันทร์, สัมภาษณ์ มีนาคม 2557)</p> <p>“การเมืองในปัจจุบันนี้ค่อนข้างมีอิทธิพลต่อชีวิตประจำวัน และจำเป็นต่อวิชาชีพของ นนร. เพราะว่าทหารกับการเมืองต้องมาคู่กันตลอด เราต้องมีการรับรู้ทางการเมืองไว้บ้าง จะได้ดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้จะมีผู้บังคับบัญชาหรืออาจารย์มาคอยให้ความรู้เกี่ยวกับการเมืองในด้านที่ดีๆ เช่น</p>

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
	<p>อธิบายการเมืองไทยตั้งแต่ในอดีต ว่าเป็นมาอย่างไร ปลุกฝังให้เราคิด สนับสนุนการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย สนับสนุนวิธีการ แก้ปัญหาทางการเมืองที่ไม่ใช้ความรุนแรง เพราะเมื่อมีความรุนแรงก็จะตามมา ด้วยปัญหาต่างๆ อีกมากมาย เป็นต้น อีกทั้งจะมีการเรียนการสอนวิชาพื้นฐาน ในชั้นปีที่ 1 และส่งเสริมให้มีการรับรู้ทางการเมืองโดยการบอกผ่านทาง อาจารย์ อีกทั้งการส่งเสริมการ ไปเลือกตั้งสม่ำเสมอ นอกจากนี้ยังมีการประชุม กรมนักเรียนนายร้อยระหว่างผู้บังคับบัญชา กับ นนร. เพื่อเสนอข้อคิดเห็นและ ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นเพื่อให้นนร. ได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและแสวงหา ข้อตกลงใจร่วมกัน” (กานต์ สนิทไทย, สัมภาษณ์ เมษายน 2557)</p> <p>“การสนับสนุนให้นนร. ไปเลือกตั้งทุกครั้ง หรือการอบรมให้เข้าใจหลักการ ประชาธิปไตยที่จะสามารถนำไปใช้กับหน่วยงานต่างๆ หรือใช้ในการพิจารณา หาข้อตกลงใจต่างๆ ส่งผลให้นนร. มีทัศนคติที่ดีต่อประชาธิปไตย มีวิชาเรียน ที่รับผิดชอบ โดยกองวิชากฎหมายและสังคมศาสตร์ ที่มุ่งเน้นสอนให้นนร. มีความรู้ด้านกฎหมายและการเมือง อีกทั้ง นนร. จะต้องทันต่อเหตุการณ์ใน สังคมอย่างตลอด เพื่อที่จะรับรู้ความเป็นไปได้ในสังคมให้ดีขึ้น มีการเปิด โอกาสให้นนร. มีส่วนร่วมพิจารณาในหลายๆ นโยบาย ให้โอกาสเปิดกว้างกับ ความคิด นนร. ที่มีความคิดใหม่และหลากหลายมากกว่า และจะใช้ประกอบกับ ประสบการณ์ของผู้บังคับบัญชาที่มีมากกว่า ซึ่งจะทำให้การตัดสินใจได้ดีและ ถูกต้องที่สุด” (จิรวิทย์ ศิริอุดม, สัมภาษณ์ เมษายน 2557)</p> <p>“โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้ามีการอบรมในเรื่องความจงรักภักดีต่อ สถาบัน การสร้างประชาธิปไตยภายในรุ่น เพราะธรรมชาติในการอยู่ด้วยกัน ต้องอิงเสียงข้างมาก ถ้าตกลงไม่ได้ก็ต้องอิงระเบียบ ในการปลุกฝังด้าน การเมืองของ นนร. แต่ละคนอาจไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับชั้นปี และสาขาวิชาที่เลือก ศึกษา นนร. จะถูกปลุกฝังในเรื่องความจงรักภักดีต่อสถาบัน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และประชาชน เป็นหลัก ดังนั้นกิจกรรมโดยทั่วไปของ นนร. จะมุ่งไปเพื่อสิ่งนี้ ทำให้กิจกรรมทางการเมืองค่อนข้างมีน้อยหรือเป็นไปตาม แนวทางสมัยนิยม ถ้าหากมีก็จะเป็นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวิชาที่ศึกษาเป็นหลัก</p>

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
	<p>ในการแก้ไขปัญหาคือจะเป็นในลักษณะผู้บังคับบัญชาหาแนวทาง แล้วลองให้นนร.นำไปปฏิบัติทดลองใช้ โดยยึดตามเอกสารเดิม การปรับเปลี่ยนไม่ได้มาจาก นนร.แต่มาจากผู้บังคับบัญชาเป็นหลัก”(นาวพล วรรณายก, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2557)</p> <p>“การเมืองเป็นเรื่องกับความมั่นคงเกี่ยวข้องกับทหาร โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าจึงสนับสนุนให้ นนร.มีความรู้ทางด้านการเมืองไม่ว่าจากส่วนการศึกษาหรือจากวิทยากรภายนอก วิชาหรือกิจกรรมจะมีในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวิชาพื้นฐานและวิชาเลือก เช่น วิชาการเมืองปกครอง การปกครอง วิชาประวัติศาสตร์ เป็นต้น เพื่อให้ นนร.มีความคิดที่ทันสมัยทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน โดยมุ่งด้านวิชาการมากกว่ากิจกรรม เพราะการเมืองเป็นเรื่องของความล่อแหลม ซึ่งบางครั้งการทำกิจกรรมอาจเกิดผิดวัตถุประสงค์นำไปสู่ความขัดแย้ง หรือแตกความสามัคคีได้ ในเวลาปกติปกติผู้ที่ปกครอง นนร.จะเป็น นนร.ชั้นสูงสุด สมมติถ้าเกิดปัญหาในการปกครองก็จะมี การเสนอตามสายการบังคับบัญชา เพื่อให้ได้พิจารณา ก็คือ นนร.มีสิทธิในการแสดงความคิดเห็น แต่ก็ต้องเป็นไปตามระบบทหารตามสายการบังคับบัญชา” (วรเชษฐ รัตนพันธ์, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2557)</p> <p>“นนร.เริ่มมีความตระหนักรู้เรื่องการเมืองกับวิชาชีพของตนมากขึ้น เห็นความสัมพันธ์ของการเมืองกับการทหาร เช่น การแก้ปัญหาใน 3 จชต. แต่กระบวนการปลูกฝังด้านการเมืองยังมีน้อย แต่มีในส่วนของวิชาพื้นฐาน เช่น หลักรัฐศาสตร์ที่สอนในชั้นปีที่ 1 หรือวิชาเลือกอื่นๆ เป็นต้น ซึ่งจะเป็นฝ่ายส่วนการศึกษามากกว่า โดยวิชาที่เกี่ยวกับสังคมศาสตร์ หรือในส่วนของกิจกรรม การทำค่ายอาสาหรือกิจกรรมร่วมกับพลเรือน ซึ่งจะทำให้มีการแลกเปลี่ยนกันทางทัศนคติและความคิด เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันสำหรับการมีส่วนร่วมในพิจารณาการกำหนดนโยบาย หรือแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อตัวนักเรียน นายร้อย การแก้ปัญหามักเป็นจากด้านบนสู่ด้านล่าง ซึ่งเกิดจากข้อจำกัดหรือกระบวนการบางสิ่ง ทำให้การประสานงานหรือการมีส่วนร่วมของ นนร.ค่อนข้างจำกัด” (ขวัญสุชา หงษ์ไกรเลิศ, สัมภาษณ์ มกราคม 2557)</p>

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
	<p>“ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของการศึกษาทางวิชาการในวิชาพื้นฐาน และนร. บางส่วนที่ศึกษาในกองวิชาสังคมที่จะมีความรู้ลึกขึ้น นอกจากนั้นก็จะเป็นการอบรมกลุ่มคนมาจากผู้บังคับบัญชา ทำให้เข้าใจว่าทหารคือเครื่องมือของรัฐบาลเป็นกลไกหนึ่ง โดยที่ไม่ได้มีหน้าที่ให้การเมืองเปลี่ยนแปลงเพราะผู้ที่ผลักดันรูปแบบการเมืองในสังคมคือประชาชน ถ้าเราปลุกฝังว่าทหารมีบทบาทสำคัญทางการเมืองไทย นร. ก็อยากไปมีส่วนร่วมทางการเมือง แต่ถ้าบอกว่าทหารขัดขวางประชาธิปไตย นร. ก็รู้สึกไม่อยากจะไปยุ่ง ปัจจุบันผู้บังคับบัญชาให้ความสำคัญ และมีการชี้แจงข้อมูลทางการเมืองภายในองค์กร ทำให้ นร. รู้จักการวางตัวทางการเมืองมากขึ้น ในส่วนของกิจกรรมภาพรวมไม่มีอะไรมากนอกจากกิจกรรมการเลือกตั้ง ในเรื่องการเปิดโอกาสของผู้บังคับบัญชา ให้ นร. แสดงหรือมีส่วนร่วมในการพิจารณาหรือแก้ไขปัญหาต่างๆ นั้น ไม่มากและไม่บ่อย พอประมาณ เพราะสิ่งเหล่านี้เมื่อเปิดโอกาสมาก การออกนอกระเบียบวินัยก็มีมากขึ้นเรียกว่า เปิดให้ในระดับหนึ่งเพื่อให้เขาสามารถที่ฝึกดูแลตนเองได้ แล้วพัฒนาเพื่อที่จะดูแลหน่วยงานของเขาในอนาคต แต่ไม่ใช่เปิดจนตัดสินใจเองได้ สอนให้คิด ผู้บังคับบัญชาตัดสินใจ” (ดร.ชนวรรณ เทศธรรม, สัมภาษณ์ มกราคม 2557)</p> <p>“วิชาที่สอนก็จะมียู่ในหลักสูตร และส่วนหนึ่งก็ได้จากการปลุกฝังอุดมการณ์ทางการเมืองคู่ไปกับการรักษาดี เทิดทูนสถาบัน ควบคู่กับอุดมการณ์ทางทหาร นร. มีความเข้าใจทางการเมืองจากการรับรู้ข่าวสาร และการรับฟังจากผู้บรรยายพิเศษที่เราเชิญมาเพิ่มเติม ที่มีความรู้ความสามารถ มาถ่ายทอดให้กับ นร. ให้เขาแตกฉาน รู้สึกละเอียดขึ้น” (อานาจ รัตนภานพ, สัมภาษณ์ มิถุนายน 2557)</p>

ตอนที่ 3 พฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยที่มีต่อการพัฒนาการเมืองไทย

ตารางที่ 2 ผลการสัมภาษณ์ด้านพฤติกรรมการเมืองของนักเรียนนายร้อยที่มีต่อการพัฒนาการเมืองไทย

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
1.ความเข้าใจของนักเรียนนายร้อยที่มีต่อการพัฒนาการเมือง	<p>“สำหรับเรื่องพัฒนาการเมืองในความคิดของเรียนนายร้อยก็คือการมีรัฐบาลที่พัฒนาประเทศชาติให้เจริญยิ่งขึ้นไป โดยให้ความสำคัญของการพัฒนาการเมือง คือ 1.คือความเสมอภาคทางการเมือง เพราะความเสมอภาคคือหลักพื้นฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย 2. การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล เพราะถ้าไม่ใช้เหตุผลในการปกครองก็ไม่น่าจะใช้การปกครองในระบอบประชาธิปไตย 3. คือความสามารถในการปรับตัวของรัฐบาล ระบบการเมืองที่ดี ผมว่ารัฐบาลต้องสามารถปรับตัวให้เข้ากับความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศได้ และ 4. คือการแบ่งโครงสร้างทางการเมือง ผมคิดว่าการแบ่งโครงสร้างทางการเมืองยังไม่น่าจะมีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนมากนัก ในภาพรวม นนร.สนับสนุนให้การเมืองมีการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น เราพร้อมที่จะยอมรับแนวทางนั้นๆ บ้านเมืองไม่ใช่ของใครคนใดคนหนึ่ง แต่เป็นของคนทั้งชาติทหารต้องเป็นกลางทางการเมืองและมีหน้าที่ปฏิบัติตามคำสั่ง” (สกุลเทียน เทียนทองศิริ, สัมภาษณ์ มีนาคม 2557)</p> <p>“พัฒนาการเมืองตามความเข้าใจของ นนร. น่าจะเป็นเรื่องของการทำการเมืองให้ดีขึ้น ซึ่งต้องเกี่ยวข้องกับความสามารถในการปรับตัวของรัฐบาลที่มีอำนาจหรือระบบการเมืองไปในทางที่ดีขึ้นกว่าเดิม นำไปสู่การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล เพราะในยุคปัจจุบันจะเน้นการพูดคุยกันแบบมีเหตุผล และเมื่อรัฐบาลหรือระบบการเมืองปรับตัว มีการใช้เหตุผลมากขึ้น ย่อมนำไปสู่ความเสมอภาคในสังคม โดยเริ่มจากพื้นฐานทางการศึกษาให้ความรู้ความเข้าใจกับประชาชนทั่วประเทศในเรื่องสิทธิและเสรีภาพ ควบคู่กับการปฏิรูปทางการเมืองอย่างเหมาะสม เรื่องการแบ่งโครงสร้างทางการเมืองที่สลับซับซ้อนนั้น น่าจะเป็นเรื่องที่ลึกเกินไป นนร. อาจจะคิดไม่ถึง” (วิระวัฒน์ รัตนจ้านง, สัมภาษณ์ มีนาคม 2557)</p>

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
	<p>“เรื่องพัฒนาการทางการเมืองก็จะรู้และเข้าใจเฉพาะบางส่วน เพราะส่วนใหญ่ก็แค่รับรู้ความเป็นไปของเหตุการณ์ทางการเมืองเท่านั้น โดย นนร. จะให้ความสำคัญกับ 1.ความสามารถในการปรับตัวของรัฐบาล เพราะ ถ้ารัฐบาลไม่ปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลง ก็จะทำให้การบริหารงานการเมืองล้มเหลวได้ 2.การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล การเมืองมีอิทธิพลต่อชีวิตประจำวัน การสร้างหรือทำสิ่งใดต้องมีเหตุผล ถ้าไม่มีเหตุผลก็นำไปสู่การต่อต้าน 3.ความเสมอภาค จะเป็นวิธีการที่จะทำให้เกิดปัญหาน้อยลงและ 4.การแบ่งโครงสร้างทางการเมืองที่สลับซับซ้อนนั้น นนร. ยังมีความรู้ในเรื่องนี้น้อย จึงไม่ค่อยให้ความสนใจเท่าไรนัก” (การ์ต สนิทไทย, สัมภาษณ์ เมษายน 2557)</p> <p>“นนร. ส่วนใหญ่ให้ความสนใจ แต่ยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการทางการเมืองมากนัก ในส่วนตัวคิดว่า นนร. ให้ลำดับความสำคัญของพัฒนาการทางการเมืองไทย ดังนี้คือ 1.ความสามารถในการปรับตัวของรัฐบาล เพราะเมื่อรัฐบาลมีความสามารถในการปรับตัวมากก็จะสามารถอยู่รอดมากกว่า 2. การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล 3.ความเสมอภาคในสังคม เป็นสิ่งที่ทุกคนต้องการ และ 4.การแบ่งโครงสร้างของระบบการเมืองที่สลับซับซ้อน เพราะแต่ละส่วนในระบบการเมืองจะมีหน้าที่และเหตุผลในการทำงานของตนเองเป็นส่วนๆ สามารถทำให้ระบบการเมืองทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในภาพรวม นนร. ต้องการให้การเมืองมีการพัฒนา ในรูปแบบที่ให้ทุกฝ่ายหันหน้าเข้าหากัน ใช้เหตุผลร่วมกันแก้ไขปัญหา เกิดความสงบเป็นระเบียบเรียบร้อย” (จิรวิทย์ ศิริอุดม, สัมภาษณ์ เมษายน 2557)</p> <p>“โดยส่วนตัวคิดว่า นนร. จะให้ความสำคัญกับพัฒนาการทางการเมืองในเรื่องความเสมอภาค เพราะ นนร. ถูกปลูกฝังในอุดมการณ์ที่ต้องมีความยุติธรรม ต่อมาคือเรื่องการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล เพราะเมื่อ นนร. มองอะไรก็ตามจะดูว่ามันยุติธรรมหรือเปล่า ถ้ามันยุติธรรมก็แทบไม่ตอบถามเหตุผลอื่นเลย แต่ถ้าไม่ยุติธรรมก็จะถามว่าเพราะอะไร ทำไมถึงเป็นแบบนี้ สำหรับเรื่องการแบ่ง โครงสร้างทางการเมืองที่สลับซับซ้อนและความสามารถในการปรับตัวของรัฐบาลนั้น ในมุมมองของผมคิดว่ามัน</p>

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
	<p>ใกล้เคียงกัน จนยากที่จะแยกแยะว่าจะให้ความสำคัญระดับใด เช่น เรื่องปรับตัวก็ไม่ว่ารัฐบาลปรับตัวอะไรอย่างไร อีกทั้งความรู้สึกที่ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับเรื่องนี้ ทำให้แยกแยะไม่ค่อยออก เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามในภาพรวมคิดว่า นนร.มีความต้องการให้การเมืองมีการพัฒนา โดยควรพัฒนาให้บ้านเมืองมีความเจริญ ประชาชนกินดีอยู่ดี เนื่องจาก นนร.ได้มีโอกาสไปดูงานต่างประเทศ จึงมีการเปรียบเทียบความเจริญของบ้านเมืองแต่ละประเทศ” (นาวพล วรรณายก, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2557)</p> <p>“ในเรื่องพัฒนาการทางการเมืองไทยนั้น นนร.ยังไม่เข้าใจอย่างทอ้งแท้ โดยส่วนตัวคิดว่า นนร.จะให้ระดับความสำคัญของพัฒนาการทางการเมืองในด้านต่างๆ ตามลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ 1) ความเสมอภาค แต่ต้องเกี่ยวกับศีลธรรมด้วยและใช้การพัฒนาแบบค่อยเป็นค่อยไป 2) การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล ก็คือการที่ต่างฝ่ายต่างมีและแสดงความคิดของตนเอง ก็จะช่วยแก้ปัญหาและพัฒนาการเมืองของชาติไทย 3) การแบ่งโครงสร้างทางการเมืองที่สลับซับซ้อน ถ้าเราแบ่งโครงสร้างตามความชำนาญเฉพาะก็เหมือนเรามีคนที่ชำนาญในแต่ละสายงานปฏิบัติหน้าที่ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ 4) ความสามารถในการปรับตัวของรัฐบาล ถือว่าเป็นสิ่งที่ดี แต่ข้อเสียก็คือการที่รัฐบาลทำเพื่อปรับตัวให้เข้ากับกระแสนิยมสังคมมากกว่าที่จะบริหารประเทศชาติอย่างจริงจัง เพียงเพราะมีเป้าหมายได้คะแนนนิยมเท่านั้น นนร. ย่อมต้องการให้การเมืองไทยมีการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น โดยเน้นที่นักการเมืองที่ดี ทำเพื่อผลประโยชน์ชาติมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว” (วรเชษฐ รัตนพันธ์, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2557)</p> <p>“นนร.มีความเข้าใจด้านการพัฒนาทางการเมืองยังไม่มาก มีบางส่วนที่มีความตื่นตัว โดยส่วนตัวคิดว่า นนร.จะให้ระดับความสำคัญเรื่องพัฒนาการเมือง ตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล เรื่องของสปิริตและความคาดหวัง การที่ นนร.ให้ความสนใจทางการเมือง แล้วก็มักจะเกิดคำถามว่าทำไมและอย่างไร ซึ่งเป็นการแสดงความต้องการเหตุผล 2) ความสามารถในการปรับตัวของรัฐบาล นนร.</p>

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
	<p>อาจจะไม่เข้าใจมาก แต่เขาจะเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านว่าประเทศนั้นพัฒนาอย่างไร มีความเจริญอย่างไร นำไปสู่การที่รัฐบาลของเราต้องปรับตัวพัฒนา 3) ด้านการแบ่ง โครงสร้างของระบบการเมืองที่ สลับซับซ้อน ถึงแม้ นร.จะไม่เข้าใจมาก แต่ก็มีการเรียนรู้ที่มากขึ้น และ 4) ความเสมอภาค นร.อาจไม่สนใจมาก และด้วยความเป็นทหารด้วยจึงดูว่าให้ ความสนใจเรื่องนี้้อย ประกอบกับความไม่มีประสบการณ์เท่าที่ควร ยังไม่ ใ้ได้ออกไปทำงาน และเวทีการแสดงออกมีน้อย เนื่องด้วยความสำนึกของ นนร.ต้องยอมรับว่าได้รับการปลูกฝัง เขาก็จะมองว่าเมื่อไรการเมืองไทยจะมี การพัฒนา โดยเฉพาะเมื่อจะเข้าเป็นอาเซียนในปีหน้า เรามีคนเก่ง บ้านเมือง เราอุดมสมบูรณ์ แต่มันติดอยู่ตรงที่การเมือง ทุกคนอย่างเห็นการเมืองน้ำดี มี จริยธรรมคุณธรรม ทุกภาคส่วนทำงานเต็มที่ มีการคอร์ปชั่นน้อยลง เสียสละ เพื่อส่วนร่วมมากขึ้น” (ขวัญสุชา หงษ์ไกรเลิศ, สัมภาษณ์ มกราคม 2557)</p> <p>“ในเรื่องพัฒนาการทางการเมืองนั้น นนร.ที่ศึกษาในกองสั้งคมจะมี ความรู้ความเข้าใจมากกว่าคนที่ศึกษาในสาขาอื่นๆ ในความคิดของ นนร.จะ ให้ความสำคัญกับความเสมอภาค เพราะมันเป็นคือพื้นฐานของการพัฒนาการทาง การเมืองแบบประชาธิปไตย ซึ่งก็คือความเสมอภาคทางโอกาส หลังจากนั้นเขา ก็มองในเรื่องการปรับตัวของรัฐบาลว่าสามารถตอบสนองความต้องการ ของประชาชนได้มากน้อยแค่ไหน ต่อมาเขาก็จะมองว่าการแบ่ง โครงสร้าง ทางการเมือง ว่าสถานการณ์เป็นแบบนี้เพราะอะไร และสุดท้ายก็คือการสร้าง วัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล เพราะการสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง แบบมีเหตุผลนั้นมันเป็นรูปแบบของคนที่เข้าใจและพัฒนาแล้วมันเป็น สิ่ง สุดท้ายเข้าใจและให้ความสำคัญ ดังนั้นในความคิดของ นนร. ต้องการและ อยากให้การเมืองไทยมีการพัฒนาให้ดีขึ้น ต้องบอกว่าอยากให้อยู่บนหลักการ นนร.ก็ยังคงยึดหลักว่าประเทศไทยต้องปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และสนับสนุนให้ระบบนี้คงอยู่ ต่อไป” (ดร.ชนวรรณ เทศธรรม, สัมภาษณ์ มกราคม 2557)</p> <p>“ในด้านพัฒนาการเมือง คิดว่าในตอนนี้นนร. คงรู้ในระดับหนึ่ง แต่ว่า ต่อไปเมื่อเขาเป็นนายทหารก็จะเข้าใจมากขึ้น โดยคิดว่า นนร. จะให้ระดับ</p>

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
	<p>ความสำคัญ ในเรื่องความเสมอภาค เพราะการที่ประชาชนมีสิทธิ มีเสียงอย่างเท่าเทียมกันก็จะทำให้การเมืองมั่นคง การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล พิจารณาได้จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนี้ เพราะความไม่มีเหตุต่างฝ่ายต่างไม่ยอม ทั้งฝ่ายรัฐบาล และฝ่ายต่อต้าน ที่ขัดแย้งกันจนหาทางออกไม่ได้ นำไปสู่ความเสียหายของประเทศ เพราะทั้งสองฝ่ายต่างไม่ยอมใช้เหตุผล นำไปสู่การเกิดคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ ความสามารถในการปรับตัวของรัฐบาล มองว่าถ้ารัฐบาลมีการยอมรับความจริง เรื่องทุจริตคอร์รัปชันหรือการบริหารงานที่ล้มเหลว ถ้าเขาหยุดได้ มีการปรับตัวพัฒนาให้ดีขึ้นก็จะทำให้การเมืองพัฒนาไปได้ และสุดท้ายการแบ่งโครงสร้างเมืองคือมองว่าในปัจจุบันในเรื่องการแบ่งโครงสร้างทางการเมืองนั้นมันซับซ้อนมันลำบากที่จะเข้าใจ จะต้องใช้ผู้ที่มีความรู้ในเรื่องนี้ที่ช่วยทำให้เกิดความเข้าใจและพัฒนาให้ดีขึ้น” (อานาจ รัตนภานพ, สัมภาษณ์ มิถุนายน 2557)</p>
<p>2. ความสนใจทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยที่มีต่อพัฒนาการทางการเมืองไทย</p>	<p>“เมื่อเราสนใจทางการเมืองแล้ว เราก็จะเข้าไปทำการศึกษาโครงสร้างของระบบการเมืองว่าแท้จริงเป็นอย่างไร ปัจจุบันกับอดีตเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร แล้วเอามาพัฒนาโครงสร้างทางการเมืองปัจจุบันให้ดีขึ้น อีกทั้งเมื่อเราสนใจทางการเมือง เราก็ต้องสนใจด้วยว่าเราปกครองระบอบประชาธิปไตยเราจะต้องมีเหตุผล ในการออกความคิดเห็น หรือกฎหมาย ต้องมีเหตุผลเสมอ” (สกุลเทียน เทียนทองศิริ, สัมภาษณ์ มีนาคม 2557)</p> <p>“ถ้า นร.สนใจทางการเมืองเพิ่มขึ้น ก็หมายถึงว่าจะมีการเรียนรู้ว่าการเมืองของประเทศเรานั้นเป็นอย่างไรบ้าง และจะทำให้ได้รู้การทำงานของรัฐบาลหรือส่วนอื่นๆ ว่าดีไม่ใช่อะไร นำไปสู่การปรับตัวของรัฐบาลหรือผู้มีอำนาจทางการเมืองต้องปรับตัวไปในทางที่ดีขึ้นได้ อีกทั้งถ้า นร.เรียนรู้ทางการเมืองก็จะเข้าใจ โครงสร้างทางการเมืองว่ามีการแบ่งโครงสร้างทางการเมืองเป็นส่วนต่างๆ อะไรบ้าง ก็จะทำให้รู้ว่าโครงสร้างมีประโยชน์และควรพัฒนาอย่างไร” (วิระวัฒน์ รัตนจางง, สัมภาษณ์ มีนาคม 2557)</p> <p>“ถ้า นร.มีความสนใจทางการเมืองมากขึ้น เขาก็จะเกิดความรู้ตามมา ทำให้เข้าใจการทำงานของรัฐบาล ตรวจสอบรัฐบาล รัฐบาลจึงต้องมีการปรับตัว เพราะทหารหรือประชาชนมีความรู้มากขึ้น รัฐบาลจึงต้อง</p>

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
	<p>บริหารงานให้ดีขึ้นเสมออีกทั้งความสนใจทางการเมืองจะนำไปสู่การสร้างการหาเหตุผล เกิดความรู้สึกต้องการหาคำตอบว่า เราทำสิ่งนี้เพื่ออะไร ทำไมต้องเป็นอย่างนี้ และแท้จริงแล้วควรเป็นอย่างไร” (การ์ต สนิทไทย, สัมภาษณ์ เมษายน 2557)</p> <p>“มีผลต่อการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล เพราะทุกคนสนใจทางการเมือง แล้วมันก็จะมีความเข้ามาประกอบ ถ้าไม่มีเหตุผลก็ไม่สามารถแก้ปัญหาใดๆ ได้ อีกทั้งเกิดความเสมอภาค ทำให้ผู้คนเข้าใจสิทธิของตนเอง เกิดการเรียกร้อง เป็นผลให้รัฐบาลต้องมีการปรับตัวเพื่อแก้ปัญหาหรือตอบสนองต่อข้อเรียกร้อง” (จิรวิทย์ ศิริอุดม, สัมภาษณ์ เมษายน 2557)</p> <p>“นร.เมื่อมีความสนใจทางการเมือง จะทำให้รู้ว่าประเทศชาตินี้มีความยุติธรรมเสมอภาคกันหรือเปล่า มีความชอบธรรมหรือไม่ โดยยังไม่ค่อยให้ความสำคัญที่เหตุผลอื่น จะเน้นในเรื่องของคุณธรรมและความถูกต้อง” (นวล วรรณายก, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2557)</p> <p>“เมื่อ นร.มีความสนใจทางการเมืองก็จะทำให้เกิดการคิด แล้วมีการประมวลความคิดของตนเอง นำไปสู่การสร้างวัฒนธรรมการคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผล แล้วสามารถนำความคิดนั้นมาพูดคุยกัน หาทางออกของปัญหาต่างๆ ได้” (วรเชษฐ์ รัตนพันธ์, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2557)</p> <p>“เมื่อ นร.มีความสนใจทางการเมืองมากขึ้น ทำให้เขาอยากรู้มากขึ้น เพราะการเมืองไม่ใช่มีรัฐบาลกับประชาชน แต่ยังมีองค์กรหน่วยงานอื่นๆ อีกมาก ที่มีบทบาทแตกต่างกันออกไป นร.จะมีความเข้าใจมากขึ้นมองภาพชัดเจนขึ้นว่าโครงสร้างทางการเมืองเหล่านั้นมีหน้าที่อะไร อย่างไร ต่อมาคือ การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล รวมทั้งการสร้างจริยธรรมทางการเมือง” (ขวัญสุชา หงษ์ไกรเลิศ, สัมภาษณ์ มกราคม 2557)</p> <p>“ก็ต้องเกี่ยวกับความเสมอภาค เขาจะต้องบอกว่าเขามีความเสมอภาคตัวเขาสามารถมีบทบาทในการปรับตัวของรัฐบาล และ โครงสร้างทางการเมืองที่เหมาะสมซึ่งอาจจะน้อยมาก” (ดร.ชนวรรณ เทศธรรม, สัมภาษณ์ มกราคม 2557)</p> <p>“เมื่อมองลักษณะความเป็นอยู่ ของ นร. ที่เคยปกครอง นร.มา จะ</p>

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
	<p>พบว่ารุ่นพี่จะพยายามอบรมปลูกฝังรุ่นน้อง ให้มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ให้เขามีความเป็นผู้นำ ซึ่งบางครั้งรุ่นพี่ต้องให้ความเสมอภาคแก่รุ่นน้อง มีการถ่ายทอดรุ่นน้องอย่างเหมาะสมตามหลักเหตุผล โดยค่อยๆถ่ายทอดให้เขามีความรู้ความคิดที่กว้างขึ้น” (อำนาจ รัตนภานพ, สัมภาษณ์ มิถุนายน 2557)</p>
<p>3. การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยที่มีต่อพัฒนาการทางการเมืองไทย</p>	<p>“เราจะได้รับรู้ข้อมูลทางการเมืองผ่านข่าวสารทางการเมือง ทำให้เราได้ว่ารัฐบาลหรือระบบการเมืองตอบสนองความต้องการของประชาชนได้มากน้อยเพียงใด และโครงสร้างทางการเมืองมีประสิทธิภาพเพียงใด” (สกุลเทียนเทียนทองศิริ, สัมภาษณ์ มีนาคม 2557)</p> <p>“จะส่งผลให้มีความเกี่ยวข้องกับการปรับตัวของรัฐบาล เพราะเมื่อมีการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง จะนำไปสู่การติดตามการทำงานของรัฐบาล ว่าด้วยเรื่องระบบการเมืองที่เป็นไปในปัจจุบัน ทำให้เกิดการปรับตัว และสำหรับการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล เนื่องจากการรับรู้ข่าวสารก็จะทำให้รู้ว่ารัฐบาลหรือระบบการเมืองทำงานด้วยเหตุผลหรือไม่ หรือว่าทำงานได้ไม่ดี ยังใช้เหตุผลน้อยเกินไปหรือไม่ เป็นต้น” (วิระวัฒน์ รัตนจางง, สัมภาษณ์ มีนาคม 2557)</p> <p>“เนื่องจากการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่มากขึ้น จะทำให้เราติดตามตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลได้มากขึ้น ทำให้รัฐบาลต้องคอยพัฒนาการบริหารงานของตนเองอยู่เสมอ อีกทั้งการรับข่าวสารจะทำให้เราเข้าใจโครงสร้างทางการเมืองได้ดีขึ้น นำไปสู่การปรับปรุงโครงสร้างทางการเมืองได้ดีในอนาคต” (การต์ สนิทไทย, สัมภาษณ์ เมษายน 2557)</p> <p>“เมื่อนักเรียนนายร้อยและประชาชนรับรู้ข่าวสารมากขึ้น รัฐบาลก็ต้องคอยปรับตัวมากขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น นำไปสู่ความเสมอภาคทางการเมืองได้” (จิรวิทย์ ศิริอุดม, สัมภาษณ์ เมษายน 2557)</p> <p>“จากความสนใจทางการเมือง ก็จะทำให้รู้อย่างคร่าวๆ แต่การรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ก็จะทำให้เกิดความอยากรู้อยากเห็นว่าการเมืองหรือรัฐบาลเป็นอย่างไร เช่น แต่นักการเมืองคนนี้ให้สัมภาษณ์อย่างไร แต่เมื่อเวลาผ่านไป</p>

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
	<p>ในเรื่องเดียวกันจะให้สัมภาษณ์เป็นอย่างไร เป็นต้น ไปสู่การปรับตัวของรัฐบาลหรือนักการเมืองอยู่เสมอ” (นาวพล วรรณชย, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2557)</p> <p>“โดยปกติการรับรู้ข่าวสารมีมาจากหลายส่วน ท่ามกลางความแตกต่างทางความคิด ทำให้ต่างฝ่ายก็นำเสนอข่าวในรูปแบบและให้เป็นประโยชน์แก่ตนเอง ซึ่งถ้าเกิดมีการรับรู้ข่าวสารหลายทางก็จะเป็นการเสนอข้อมูลหลายๆ ด้าน ก็จะทำให้เกิดการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล” (วรเชษฐ์ รัตนพันธ์, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2557)</p> <p>“น่าจะส่งผลให้เท่าๆ กัน ระหว่างการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผลและความเสมอภาค ทำให้ นนร.รู้ว่าถึงแม้เขาจะเป็น นนร.แต่ก็มีสิทธิเข้าถึงสื่อ มีสิทธิโพสต์แสดงความคิดเห็น มีสิทธิกดไลค์ได้คนละหนึ่งครั้งมีเว็บบอร์ดที่ให้แสดงความคิดเห็น โดยไม่ต้องแสดงตัว การรับรู้ข่าวสารไม่เกี่ยวกับชั้นยศ มันเกี่ยวกับโอกาสเวลา และความสนใจ ทำให้ นนร.มีความรู้มากขึ้น กล้าแสดงออกและถามหาความยุติธรรมมากขึ้น” (ขวัญสุชา หงษ์ไกรเลิศ, สัมภาษณ์ มกราคม 2557)</p> <p>“การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองของ นนร.อาจจะมีผลต่อการปรับตัวของรัฐบาลได้ ยิ่งรับรู้ข่าวสารมาก ก็ยังมีผลต่อการปรับตัวของรัฐบาลได้มากเท่านั้น แต่ทั้งนี้ก็ต้องขึ้นอยู่กับระบบทหารที่ นนร.ต้องยึดถือ” (ดร.ชนวรรณ เทศธรรม, สัมภาษณ์ มกราคม 2557)</p> <p>“ถ้าเขาู้ข่าวสารมากขึ้น ถือว่าเป็นสิ่งที่ดีแต่เราจะต้องอธิบาย ให้เขาู้เหตุผลชัดเจน บางครั้งก็ต้องบอกเขาว่าสิ่งที่เขารู้มัน เหมือนเหรียญ 2 หน้า ดังนั้นต้องพิจารณาให้ถี่ถ้วนทั้งสองด้าน ดังนั้น นนร. จะต้องใช้หลักการของเหตุผลมาใช้” (อำนาจ รัตนกานพ, สัมภาษณ์ มิถุนายน 2557)</p>

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
<p>4. การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยที่มีต่อพัฒนาการทางการเมืองไทย</p>	<p>“ในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองนำไปสู่ความเสมอภาคทางการเมือง เพราะการจะแสดงความคิดเห็นได้ก็ต้องมีความเสมอภาคเสียก่อน และก็ต้องมีเหตุผลในการที่จะแสดงความคิดเห็น หลังจากนั้นรัฐบาลหรือผู้มีอำนาจทางการเมืองก็ต้องรับฟังความคิดเห็นของทุกส่วน มาปรับในการปกครองบ้านเมือง” (สกุลเทียน เทียนทองศิริ, สัมภาษณ์ มีนาคม 2557)</p> <p>“ในเรื่องการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ผมคิดว่าน่าจะทำให้เกิดความเสมอภาค ว่าประชาชนหรือ นนร.แสดงความคิดเห็นกันทุกๆ คน ก็จะทำให้รู้ว่าความต้องการของประชาชนเป็นอย่างไรทำให้เกิดความเสมอภาค และเมื่อมีการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองที่แตกต่างกัน ไปของแต่ละบุคคล ก็จะทำได้การปกครองที่มีเหตุผลมากขึ้น” (จิระวัฒน์ รัตนจันทร์, สัมภาษณ์ มีนาคม 2557)</p> <p>“เมื่อเราหรือประชาชนทั่วไปออกมาแสดงและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองได้มากขึ้น วิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาลและเรียกร้องมากขึ้น รัฐบาลจึงต้องการเคลื่อนไหวปรับตัวหรือประสานผลประโยชน์ของกลุ่มต่างๆมากขึ้น” (การ์ต สนิทไทย, สัมภาษณ์ เมษายน 2557)</p> <p>“เมื่อนักเรียนนายร้อยและประชาชนมีความเสมอภาคในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง สามารถกระทำมากขึ้นจะส่งผลต่อการปรับตัวของรัฐบาล และมีการนำหลักการเหตุผลมาใช้ เพราะจะว่ากันด้วยเหตุผลในการพูดคุย” (จิระวิทย์ ศิริอุดม, สัมภาษณ์ เมษายน 2557)</p> <p>“ในการแสดงทัศนคติทางการเมืองต้องเป็นเช่นนั้น อย่างโน้น อย่างนี้ ก็ต้องมีการสร้างเหตุผลที่ดีประกอบเสมอ เช่น การเมืองของเราก่อนการเลือกตั้งต้องมีการปฏิรูป เหตุผลของการปฏิรูปเป็นอย่างไร” (นพพล วรรณายก, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2557)</p> <p>“เป็นผลสืบเนื่องมาจากการรับรู้ข่าวสาร เพราะเนื่องจาก นนร.มีการรับรู้ข่าวสารก็จะทำให้เกิดการประมวลผลว่าสิ่งที่รับรู้มาถูกต้องหรือไม่ จากการรับรู้ข้อมูลหลายๆ สื่อ ทำให้เกิดข้อมูลหลายๆ ด้าน ก็จะให้มีข้อมูลมาแลกเปลี่ยนกัน หักล้างกัน ก็จะทำให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผลต่อไป” (วราเชษฐ์ รัตนพันธ์, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2557)</p>

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
	<p>“การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองจะมีผลต่อความเสมอภาค การแบ่งโครงสร้างทางการเมือง และการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล เพราะการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองก็จะมี การโต้ตอบกับคนที่เห็นหรือไม่เห็นตรงกับเรา มีการยกเหตุผล ทำให้ นนร.รู้มากขึ้นมีการระดมความคิดเห็นจากหลายๆ ส่วน นำไปสู่การเรียกร้องและการปรับตัวของของรัฐบาล เพราะต้องถูกตรวจสอบจากประชาชน” (ขวัญสุชา หงษ์ไกรเลิศ, สัมภาษณ์ มกราคม 2557)</p> <p>“ยิ่งรับรู้ข่าวสารมาก ก็ยิ่งมีข้อมูลสามารถแสดงและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองได้มากเท่าไร ก็ยิ่งมีผลต่อการปรับตัวของรัฐบาลได้มากเท่านั้น แต่ทั้งนี้ก็ต้องขึ้นอยู่กับระบบทหารที่ นนร.ต้องยึดถือ” (ดรชนนวรรณ เทศธรรม, สัมภาษณ์ มกราคม 2557)</p> <p>“ที่จริงแล้วเราควรจะต้องส่งเสริมให้ นนร.มีการแสดงออกอย่างมีเหตุผลพอสมควร แต่ก็ต้องอยู่ในระดับหนึ่ง ต้องอธิบายให้เข้าใจว่าการแสดงออก ในฐานะทหารแสดงได้ในระดับใด โดยเราให้แสดงพอสมควร เพื่อให้มีทักษะ เพื่อในอนาคตจะต้องออกไปช่วยบ้านเมือง แต่ก็ต้องเชื่อฟังผู้บังคับบัญชาด้วย เพราะผู้บังคับบัญชาจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบทั้งหมด” (อำนาจ รัตนถนพ, สัมภาษณ์ มิถุนายน 2557)</p>
5. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเลือกตั้งของนักเรียนนายร้อยที่มีต่อพัฒนาการทางการเมืองไทย	<p>“การเลือกตั้งก็คือการคัดเลือกตัวแทนเข้ามาทำหน้าที่แทนประชาชน ซึ่งจะส่งผลให้รัฐบาลหรือผู้มีอำนาจทางการเมืองปรับตัวให้เหมาะสมในการเลือกตั้งแต่ละครั้ง” (สกุลเทียน เทียนทองศิริ, สัมภาษณ์ มีนาคม 2557)</p> <p>“เกี่ยวข้องกับความสามารถในการปรับตัวของรัฐบาล เพราะเมื่อ นนร.ไปเลือกตั้งกันทุกๆ คน โดยรู้ว่าตนได้เลือกคนดีเข้าไปทำงานบริหารประเทศ ก็จะทำให้การปรับตัวของรัฐบาลและการเมืองดีขึ้น อีกทั้งจะนำไปสู่ความเสมอภาค คือจะได้รัฐบาลที่มาจากวิธีการประชาธิปไตย ก็จะยึดหลักประชาธิปไตย และเชื่อมโยงไปถึงการปกครองที่เต็มไปด้วยเหตุผล” (วีระวัฒน์ รัตนจาง, สัมภาษณ์ มีนาคม 2557)</p> <p>“ในการเลือกตั้งมีผลต่อโครงสร้างทางการเมืองซึ่งเป็นสิ่งที่เราต้องทำความเข้าใจ และเราต้องมีเหตุผลที่ดีในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งว่าเลือกคน</p>

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
	<p>นี่พรรคนี้เพราะอะไร เลือกไปแล้วจะได้ประโยชน์อะไร เขาจะมีนโยบายออกมาแนวไหน” (การ์ต สนิทไทย, สัมภาษณ์ เมษายน 2557)</p> <p>“ในข้อนี้ผมคิดว่าจะส่งต่อทุกๆ ข้อ เพราะรัฐบาลก็ต้องมีการปรับตัวเพื่อให้ชนะการเลือกตั้ง ถ้ามีการเลือกตั้งส่วนใหญ่ก็จะมีการปรับโครงสร้างทางการเมือง เมื่อฝ่ายต่างๆ เข้ามามีอำนาจเป็นรัฐบาลก็ปรับตามความเหมาะสม อีกทั้งการเลือกตั้งก็แสดงถึงความเสมอภาคในการออกเสียง ซึ่งจะต้องใช้หลักเหตุผลในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง” (จิรวิทย์ ศิริอุดม, สัมภาษณ์ เมษายน 2557)</p> <p>“ก่อนที่เราจะไปเลือกตั้ง ก็จะต้องมีความรู้หรือเหตุผลว่า เลือกคนนี้ทำไม และคนนี้จะพัฒนาความเจริญอย่างไร ก็เลยจะต้องพิจารณาว่าสาเหตุเลือกคนนี้เพราะอะไร ” (นาวพล วรรณายก, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2557)</p> <p>“โดยปกติการเลือกตั้งก็จะมีในส่วนของที่ได้รับเลือกเข้าไปบริหารงานของประเทศหรือหน่วยงานต่างๆ ในการเลือกตั้งแต่ละส่วนนี้เหมือนกับว่าถ้าผู้สมัครรับเลือกตั้งเข้ามาบริหาร ก็ต้องเข้าใจว่าโครงสร้างทางการเมืองแต่ละส่วนนั้นมีหน้าที่อะไร เราก็สามารถเลือกผู้สมัครแต่ละคนให้เหมาะสมกับหน้าที่ในแต่ละส่วน” (วรเชษฐ์ รัตนพันธ์, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2557)</p> <p>“การเลือกตั้งจะมีผลต่อการแบ่งโครงสร้างทางการเมือง การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล และความเสมอภาค เพราะการแบ่งโครงสร้างทางการเมืองทำให้เขารู้จักหน้าที่บทบาทของ กกต. ซึ่งเมื่อก่อนไม่สนใจ แต่ตอนนี้มีบทบาทมากกับการเลือกตั้ง เช่น การออกเป็นพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง และเพิ่งรู้ว่า กกต. ไม่ทำหน้าที่ไม่ได้ซึ่งผิดรัฐธรรมนูญ รวมถึงการแจกใบแดงและใบเหลืองคืออะไร อย่างไร เป็นคั่นถ้านนร. ไม่ได้ออกไปเลือกตั้ง สส. หรือ สว เรื่องแบบนี้ก็ไม่ค่อยได้รับรู้หรอก” (ขวัญสุชา หงษ์ไกรเลิศ, สัมภาษณ์ มกราคม 2557)</p> <p>“ในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งที่มากขึ้น และมีผลต่อความสามารถในการปรับตัวของรัฐบาล” (ดร.ชนนวรรณ เทศธรรม, สัมภาษณ์ มกราคม 2557)</p> <p>“นนร. จะเป็นคนมีความรับผิดชอบ จะรู้หน้าที่เมื่อเขาเติบโตไป สมมติว่า</p>

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
	สามารถลงไปเล่นหรือมีบทบาททางการเมืองโดยตรง เขาก็จะเป็นคนที่มีเหตุผล แล้วก็จะความรู้ที่เพิ่มขึ้น ทั้งในเรื่องโครงการสร้างทางการเมือง ซึ่งจะมีผลต่อการปกครองประเทศ” (อำนาจ รัตนภานพ, สัมภาษณ์ มิถุนายน 2557)
6. กระบวนการปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยที่มีต่อพัฒนาการทางการเมืองไทย	<p>“อุดมการณ์ทางการเมือง นั้นเกี่ยวกับการใช้เหตุผลในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองอย่างเสมอภาค และต้องมีสิทธิในการออกความคิดเห็นเพื่อที่จะได้นำข้อมูลที่แท้จริงไปปรับใช้” (สกุลเทียน เทียนทองศิริ, สัมภาษณ์ มีนาคม 2557)</p> <p>“นร.เรียนรู้และมีอุดมการณ์ทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ก็จะทำให้ทราบว่ารัฐบาลที่ปกครองอยู่ในช่วงเวลาต่างๆ ใช้การปกครองที่เป็นประชาธิปไตยแท้จริงหรือไม่ มีความชอบธรรมหรือไม่ เมื่อทุกคนมีอุดมการณ์ทางการเมืองไปในแนวทางเดียวกันก็ทำให้ความเสมอภาคทางการเมืองอีกด้วย” (วิระวัฒน์ นรัตนจ้านง, สัมภาษณ์ มีนาคม 2557)</p> <p>“ในเรื่องการปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมือง ผมคิดว่าน่าจะส่งผลต่อพัฒนาการทางการเมืองไทยในทุกๆ ข้อ เพราะความรู้ความเข้าใจและความคิดทางการเมืองที่เพิ่มมากขึ้น รัฐบาลก็ต้องพัฒนามากขึ้น เราเข้าใจโครงสร้างทางการเมืองมากขึ้น ความเสมอภาคเป็นพื้นฐานที่สำคัญอยู่แล้ว และในการทำอะไรก็ตามก็ต้องมีเหตุผล” (การต์ สนธิไทย, สัมภาษณ์ เมษายน 2557)</p> <p>“การปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมืองใน นร.ให้มีการยึดมั่นในอุดมการณ์ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และประชาชน จนนำไปสู่การใช้เหตุในการแก้ปัญหาและสร้างความเสมอภาค อุดมการณ์ทางการเมืองก็จะบอกว่าชาติเราต้องการอะไร และเราจะไปทางไหนใช้หลักเหตุผลมาประกอบทุกคนต้องรู้จักหน้าที่ของตนเอง เกิดความเสมอภาคมากขึ้น” (จิรวิทย์ ศิริอุดม, สัมภาษณ์ เมษายน 2557)</p> <p>“ในเรื่องการปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมือง ผมยังไม่แน่ใจและมองไม่ออก เพราะในเรื่องการปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมืองของ นร. นั้นยังไม่แน่ชัด จึงยากที่จะบอกว่าจะส่งผลต่อพัฒนาการทางการเมืองในด้านใด” (นवलวรรณายก, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2557)</p>

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
	<p>“กระบวนการปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมือง ถ้าเกิดเราปลูกฝังให้ใครคนใดคนหนึ่งให้มีอุดมการณ์ทางการเมือง ก็ต้องอาศัยการชักจูงที่อยู่บนหลักพื้นฐานของเหตุผล และความเสมอภาค เพราะสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนว่าอุดมการณ์ทางการเมืองที่ตนยึดถือเป็นอย่างไร” (วรเชษฐ์ รัตนพันธ์, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2557)</p> <p>“มีผลต่อการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีเหตุผล การแบ่งโครงสร้างทางการเมืองที่สลับซับซ้อน รวมทั้งความเสมอภาค คือเมื่อ นนร. ได้รับการปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมืองจะทำให้รู้ว่าหน้าที่ของเขาคืออะไร ไม่ใช่แค่การไปเลือกตั้งแล้วจบ แต่หน้าที่ของเรามีบอกอยู่แล้วในรัฐธรรมนูญ มาตรา 1,3 และ 7 เมื่อรัฐบาลไม่สามารถบริหารประเทศ เรามีสิทธิ์ที่จะแสดงความคิดเห็นและตรวจสอบรัฐบาล ไม่ใช่ปล่อยให้รัฐบาลบริหารงานผิดพลาด โกงกิน ประชาชนจะต้องร่วมตรวจสอบสอดส่องดูแล ทำให้รู้ว่ามันไม่ใช่เรื่องจับต้องไม่ได้ ถ้าทุกคนร่วมมือกันเราต้องปลูกฝังว่าการเลือกตั้งไม่ใช่แค่การกาบัตร แต่รวมถึงความรับผิดชอบ ในด้านความเสมอภาคนั้นเป็นพื้นฐาน ทุกคนมีความเสมอภาคเท่าเทียมกันบนพื้นฐานของกฎหมาย ด้านการแบ่งโครงสร้างทางการเมือง ทำให้ทราบว่ามีความยุติธรรมมากขึ้นในแง่ของระบบ เช่น เมื่อข้าราชการ โคนรั้งแก่ก็มีช่องทางให้หาทางออกในการเรียกร้องความยุติธรรม เป็นต้น อีกทั้งอย่างน้อยก็มีความรู้มากขึ้น” (ขวัญสุชา หงษ์ไกรเลิศ, สัมภาษณ์ มกราคม 2557)</p> <p>“ในการปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมือง ถ้า นนร. สามารถมีมากเท่าใด ก็จะสามารถส่งผลกระทบในพัฒนาการทางการเมืองในทุกๆ ข้อ ยิ่งมีความเข้าใจในเรื่องอุดมการณ์ทางการเมืองมากเท่าใด ก็ยังสามารถพัฒนาการเมืองไปสู่จุดมุ่งหมายความเป็นประชาธิปไตยได้มากเท่านั้น” (ดร.ชนวรรณ เทศธรรม, สัมภาษณ์ มกราคม 2557)</p> <p>“เมื่อเขามีความรู้ทางอุดมการณ์ทางการเมืองนอกจากเขามีความรู้ในส่วนตัวแล้ว เมื่อจบไปเขาก็จะสามารถนำไปถ่ายทอดให้กับผู้ได้บังคับบัญชา แล้วก็จะสามารถนำความรู้ทางการเมืองไปใช้ได้ เมื่อเขาไปร่วมกับองค์กรทางการเมืองต่างๆ” (อำนาจ รัตนภานพ, สัมภาษณ์ มิถุนายน 2557)</p>

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
<p>7. ท่านคิดว่า พฤติกรรมของ นักเรียนนายร้อยมี ผลต่อพัฒนาการ ทางการเมืองไทย หรือไม่ อย่างไร</p>	<p>“มีผล เพราะสังคมภายนอกจะติดตามการเคลื่อนไหวของสถาบันหรือองค์กรทหารเป็นพิเศษ เพราะปัจจัยสำคัญในการกำหนดความเป็นไปของบ้านเมือง” (สกุลเทียน เทียนทองศิริ, สัมภาษณ์ มีนาคม 2557)</p> <p>“คิดว่าตอนนี้ยังไม่มีผล เพราะ นนร.เป็นส่วนเล็กๆ ในสังคมไทย แต่ถ้าเราจบการศึกษาที่คิดว่าน่าจะมีผลมากขึ้นตามลำดับ” (วิระวัฒน์ รัตนจันทร์, สัมภาษณ์ มีนาคม 2557)</p> <p>“ทุกวันนี้ยังไม่มีผลต่อพัฒนาการทางการเมือง เนื่องจากยังเป็นนักเรียนอยู่ยังทำอะไรไม่ได้มาก แต่ถ้า นนร.มีความสนใจ ทางการเมืองมากขึ้น เจาะลึกมากขึ้น เมื่อเขาจบไปทำงานเข้าจะรับรู้ด้านการเมืองได้ดีขึ้น แล้วจะส่งผลให้ตัวเขาต้องปรับตัวทางการเมือง จนไปถึงรัฐบาลหรือผู้มีอำนาจทางการเมือง ทำให้ทหารกับการเมืองอยู่กันได้ในความสัมพันธ์ที่เหมาะสม” (กานต์ สนิทไทย, สัมภาษณ์ เมษายน 2557)</p> <p>“มีผล ถึงแม้ นนร.จะเป็นหน่วยเล็กๆ ของการเมือง แต่ทุกส่วนจะขับเคลื่อนให้การเมืองเดินหน้าต่อไปได้ นนร.ควรจะเป็นตัวอย่างแนะนำประชาชนให้มีความรู้ในการเลือกตั้ง ไม่ให้มีการซื้อสิทธิ์ขายเสียง เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมของสังคมที่ดีในอนาคต” (จิรวิทย์ ศิริอุดม, สัมภาษณ์ เมษายน 2557)</p> <p>“พฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยปัจจุบัน มีผลต่อพัฒนาการทางการเมืองไทยในฐานะประชาชนคนหนึ่ง อาจจะมีผลต่อบุคคลใกล้ชิดเท่านั้น เพราะบางเรื่องคิดได้ในใจแต่เสียงยังไม่ดัง จะมีผลมากขึ้นก็ต่อเมื่อจบไปแล้ว หรือเมื่อเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเมืองโดยตรง เช่น ไปเป็นนักการเมือง หรือเป็นผู้บังคับบัญชาระดับสูง” (นาวพล วรรณายก, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2557)</p> <p>“เฉพาะในส่วนของ นนร.ไม่น่าจะมีผลเท่าไรนัก เพราะส่วนใหญ่ นนร.อยู่แต่ในโรงเรียนไม่ได้ออกไปแสดงหรือมีบทบาททางการเมืองเท่าไรนัก ยกเว้นแต่ว่าเมื่อจบไปเป็นนายทหารแล้ว ซึ่งต้องมีการทำงานกับบุคคลภายนอก ย่อมจะมีผลทางการเมืองมากกว่า” (วรเชษฐ รัตนพันธ์, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2557)</p>

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
	<p>“มีผล ถึงแม้ปัจจุบันจะมีไม่มาก แต่จะมีมากเมื่อจบไปเป็นนายทหารของกองทัพ โดยเฉพาะเมื่อเกิดวิกฤติของประเทศชาติ ดังนั้นทัศนคติหรือความคิดเริ่มแรกของ นนร. เป็นสิ่งสำคัญ เป็นการสะสมตั้งแต่เป็น นนร. ” (ขวัญสุชา หงษ์ไกรเลิศ, สัมภาษณ์ มกราคม 2557)</p> <p>“นนร. สามารถแสดงพฤติกรรมทางการเมืองได้ แต่ไม่เต็มที ดังนั้นผลกระทบที่มีต่อการเมืองในภาพรวมน้อยมาก เขาคือผู้ปฏิบัติ คอยรับคำสั่งและกองทัพเรายังอยู่ในการรอคำสั่งจากผู้บังคับบัญชา ในสังคมประชาธิปไตยทุกคนมีสิทธิเสรีภาพที่จะแสดงออกบนพื้นฐานบนของกฎหมาย แต่ในสังคม นนร. เลือกที่จะแสดงบนพื้นฐานที่ตนทำได้ ยิ่งในปัจจุบันมีเส้นทางการแสดงออกมากเท่าไร เขาก็ยิ่งพร้อมที่จะแสดงออกสำหรับพฤติกรรมทางการเมืองของ นนร. มีผลต่อพัฒนาทางการเมืองไทย กล่าวคือ ในอนาคต นนร. เติบโตในสายทหารและเขาตระหนักว่าเราก็คือกไกของรัฐ ซึ่งขึ้นอยู่กับปลุกฝัง แต่อย่างน้อย นนร. ก็รู้จักกระบวนการคิด ” (ดร.ชนวรรณ เทศธรรม, สัมภาษณ์ มกราคม 2557)</p> <p>“คิดว่ามีเพราะจะเห็นได้เมื่อสังคมการเมือง ผู้บังคับบัญชาในกองทัพก็ต้องลงมาเกี่ยวข้องกับด้านการเมือง ถึงแม้เราจะเรอบอกไม่ให้ยุ่งการเมืองแต่เราจะต้องมีความรู้ทางด้านการเมือง เพราะเมื่อสำเร็จการศึกษาเราจะต้องออกมาแก้ปัญหาทางการเมือง เราต้องเรียนรู้ทางการเมือง เมื่อโตขึ้นมาเรายังมีวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ทำให้เราได้รู้จักคนหลายอาชีพ หลายระบบราชการ ทำให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ” (อำนาจ รัตนภาพ, สัมภาษณ์ มิถุนายน 2557)</p>

ตอนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคในการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย

ตารางที่ 3 ผลการสัมภาษณ์ด้านปัญหาและอุปสรรคในการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
<p>1.ปัญหาและอุปสรรคในการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย</p>	<p>“ข้อจำกัดต่างๆ ของ นนร.เป็นอุปสรรคในการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองของ นนร. เช่น คำพูดที่ว่าทหารต้องเป็นกลางทางการเมือง รวมถึงเวลาที่จะไปแสดงออกทางการเมืองนั้นแทบไม่มีเลย” (สกุลเทียน เทียนทองศิริ, สัมภาษณ์ มีนาคม 2557)</p> <p>“อุปสรรคด้านเวลา เนื่องจาก นนร.ไม่มีเวลาพอที่จะนึกถึงเรื่องการเมือง อีกทั้งยังต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาอย่างเคร่งครัด ทำให้ไม่สามารถแสดงพฤติกรรมทางการเมืองได้อย่างเต็มที่” (วีระวัฒน์ รัตนจันทร์, สัมภาษณ์ มีนาคม 2557)</p> <p>“เนื่องจากกิจกรรมของนักเรียนนายร้อยทุกวันนี้ค่อนข้างมีมาก จึงทำให้นักเรียนนายร้อยรู้สึกที่ไม่มีเวลาที่จะไปสนใจอะไร ได้มาก” (กานต์ สนิทไทย, สัมภาษณ์ เมษายน 2557)</p> <p>“นนร.ให้ความสนใจทางการเมืองค่อนข้างจำกัด ประกอบกับไม่ค่อยมีความรู้ทางด้านการเมือง อีกทั้งกิจกรรมของ นนร.ที่มีมากเกินไป” (จิรวิทย์ ศิริอุดม, สัมภาษณ์ เมษายน 2557)</p> <p>“สังคมของ นนร.มักจะรู้สึกว่าไม่ได้รับหรือมีผลดีผลเสียต่อการเมือง การปฏิบัติขึ้นอยู่กับผู้บังคับบัญชาและแนวนโยบาย อีกทั้งผลประโยชน์ส่วนตัวของ นนร. เองก็มีผลในการแสดงพฤติกรรมทางการเมือง” (นวพล วรรณายก, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2557)</p> <p>“ปัญหาและอุปสรรคที่แท้จริงก็คือเรื่องข้อมูลข่าวสารในปัจจุบันที่ นนร.รับทราบในช่องการสื่อสารต่างๆ ซึ่งเป็นเรื่องของกรมหมิ่นเหม่ไปในทางฝั่งใดฝั่งหนึ่ง ซึ่งบางครั้ง นนร.รับมาบวกกับแนวคิดเดิมทำให้เกิดความรู้สึกไปในทางแตกต่างกัน ด้านกระบวนการศึกษาภายใน รร.จปร.ไม่น่ามีปัญหา เพราะทางผู้บังคับบัญชาและอาจารย์พยายามสนับสนุนให้นักเรียนมีความรู้ในด้านนี้มากขึ้นเท่าที่เป็นไปได้” (วรเชษฐ์ รัตนพันธ์, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2557)</p>

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
	<p>“สายการบังคับบัญชา เวลา และลักษณะสังคมของ นนร.ที่เป็นสังคมทหาร แต่ก็ยังสามารถรับรู้ข่าวสารได้อย่างเสรี บางครั้งอาจมากจนเกินแยกแยะ” (ขวัญสุชา หงษ์ไกรเลิศ, สัมภาษณ์ มกราคม 2557)</p> <p>“ระบบธรรมเนียมทหาร ที่มีข้อจำกัดในการแสดงออก และด้วยในความเป็นทหาร ซึ่งประเทศไทยในอดีตทหารได้เข้ามามีบทบาททางการเมืองมาก่อน ทำให้เมื่อทหารแสดงพฤติกรรมทางการเมืองอย่างไร มักถูกจับตามอง ประกอบกับสภาพสังคมของ นนร.ที่มีแบบแผนการดำรงชีวิตประจำทำให้การแสดงออกจำกัด” (ดร.ชนวรรณ เทชธรรม, สัมภาษณ์ มกราคม 2557)</p> <p>“ในปัจจุบันเราเปิดโอกาสให้ นนร.แสดงออกคิดว่าไม่เป็นปัญหาแต่จุด ๆ หนึ่งเราต้องทำให้เขาเข้าใจในขอบเขตและระบบของการแสดงพฤติกรรมคืออย่าเกินเลยไป นนร.ต้องมีความรู้และรู้จริง จะแสดงพฤติกรรมอะไรก็พอสมควรให้สิทธิ์ที่ฟังจะทำได้” (อำนาจ รัตนานพ, สัมภาษณ์ มิถุนายน 2557)</p>
<p>2. แนวทางการแก้ไขหรือพัฒนาการแสดงผลพฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย</p>	<p>“ควรเปิดโอกาสให้ นนร.ได้แสดงความคิดเห็นทางการเมือง โดยให้เขียนสิ่งที่จะแสดงออกมาลงในแผ่นกระดาษให้ผู้บังคับบัญชา และเปิดโอกาสให้ นนร.ได้ติดตามข่าวสารทางการเมืองมากขึ้น” (สกุลเทียนเทียนทองศิริ, สัมภาษณ์ มีนาคม 2557)</p> <p>“ควรจัดกิจกรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการเมืองที่ดีของคนไทย ให้ นนร. ฝึกการมีส่วนร่วมทางการเมือง การแสดงออกที่สอดคล้องกับประชาธิปไตย” (วิระวัฒน์ รัตนจันง, สัมภาษณ์ มีนาคม 2557)</p> <p>“ควรเปิดโอกาสให้มีการใช้สื่อต่างๆ ได้เพิ่มมากขึ้น เช่น อินเทอร์เน็ต เป็นต้น รวมทั้งการจัดสรรเวลาให้ นนร.มีเวลาว่างมากขึ้น” (กานต์ สนิทไทย, สัมภาษณ์ เมษายน 2557)</p> <p>“การให้ความรู้และทำให้ นนร.ตระหนักถึงความสำคัญของการเมืองมากขึ้น ควบคู่กับการรู้จักใช้สื่อหลากหลาย การมีวิจาณญาณ วุฒิภาวะที่รับรู้เรียนรู้กับสถานการณ์ในสังคม และควรลดกิจกรรมของ นนร.ที่ไม่</p>

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
	<p>จำเป็น” (จิรวิทย์ ศิริอุดม, สัมภาษณ์ เมษายน 2557)</p> <p>“แนวทางการพัฒนาหลักๆ ก็คือการทำผู้บังคับบัญชามีนโยบายหรืออนุญาตให้ นร.แสดงออกมากขึ้น หาแนวทางให้นร.รู้สึกมีส่วนร่วมกับการเมืองและได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน” (นवल วรรณายก, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2557)</p> <p>“การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของ นร.เราไม่สามารถจำกัดได้ แต่สิ่งที่ผู้บังคับบัญชามาถูกทางก็คือการสร้าง ความเข้าใจกับ นร.และอาจารย์ฝ่ายวิชาการควรสอดแทรกเพื่อสร้างระบบการคิดให้ นร.รวมทั้งการเพิ่มวิทยากรหรือบุคคลภายนอกมีการเข้ามาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน” (วรเชษฐ์ รัตนพันธ์, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2557)</p> <p>“พัฒนาได้โดยการเพิ่มวิชาเนื้อหาหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองให้เรียนรู้โดยตัวเอง Learning By Doing หรือ อาจจะเป็นกิจกรรมที่ทำร่วมกับบุคคลภายนอก รร.จปร.” (ขวัญสุชา หงษ์ไกรเลิศ, สัมภาษณ์ มกราคม 2557)</p> <p>“ขึ้นอยู่กับกรอบรูปปลูกฝังแนวคิดทางการเมืองที่ถูกต้องเหมาะสมให้แก่ นร.เกิดความรู้และเข้าใจ” (ดร.ชนนวรรณ เทศธรรม, สัมภาษณ์ มกราคม 2557)</p> <p>“ในการอบรมสั่งสอนเราต้องสอดแทรกสิ่งต่างๆ ให้ นร.มีความเข้าใจ เพราะปัจจุบันมีข่าวสารที่มากมายดังนั้นเราต้องสอนให้ นร.รู้จักคิดแยกแยะข้อเท็จจริงได้อย่างมีเหตุผลให้เท่าทันความคิดฝ่ายต่างๆ” (อำนาจ รัตนกานพ, สัมภาษณ์ มิถุนายน 2557)</p>

ตอนที่ 5 บทสัมภาษณ์เพิ่มเติม

ตารางที่ 4 ผลการสัมภาษณ์เพิ่มเติม

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
<p>1. ความรู้สึกร่วมของนักเรียนนายร้อยที่มีต่อระบบการเมืองเพื่อมุ่งตอบสนองความต้องการของประชาชน</p>	<p>“ นนร.เมื่อจบไปก็ต้องไปเป็นทหาร จะต้องเป็นทหารของประชาชน คอยดูแลประชาชน แต่จะต่างจากการเมืองตรงที่ไม่ได้หวังประโยชน์จากประชาชน” (สกุลเทียน เทียนทองศิริ, สัมภาษณ์ มีนาคม 2557)</p> <p>“นนร.มีอุดมการณ์และเป้าหมายที่ดีเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและต้องการให้การเมืองเป็นไปในแนวทางนี้” (วีระวัฒน์ รัตนจำนง, สัมภาษณ์ มีนาคม 2557)</p> <p>“นนร.ทุกคนอยู่ข้างประชาชนเสมอพร้อมที่จะช่วยทุกอย่าง แต่เรื่องการเมืองไม่สามารถเข้าไปยุ่งได้ ทำให้การแสดงออกใดๆ ต้องวางตัวเป็นกลาง แต่ในเรื่องความรู้สึกในใจนั้นเป็นเรื่องของแต่ละบุคคล” (กานต์ สนิทไทย, สัมภาษณ์ เมษายน 2557)</p> <p>“ระบบการเมืองที่แท้จริงต้องมุ่งตอบสนองความต้องการของประชาชนอยู่แล้ว จึงต้องมีการร่วมมือจากหลายฝ่ายรวมทั้งทหารในการบริหารจัดการ และทุกฝ่ายจะได้รับผลประโยชน์อย่างแท้จริง” (จิรวิทย์ ศิริอุดม, สัมภาษณ์ เมษายน 2557)</p> <p>“ นนร.กับการเมือง บางครั้ง นนร.จะรู้สึกเหมือนอยู่ในสังคมของ รร.จปร. มักไม่ค่อยรู้สึกมีส่วนร่วมได้ส่วนเสียกับการเมือง โดยมีผู้บังคับบัญชา คอยดูแล โดยพื้นฐาน นนร.มีความเป็นประชาธิปไตยในการแก้ปัญหา มากกว่าการใช้ความรุนแรง” (นาวพล วรรณายก, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2557)</p> <p>“นนร.มีความรู้สึกร่วมกับระบบการเมือง เพื่อที่ทำเพื่อประชาชนและประเทศชาติ แต่ก็ขึ้นอยู่กับว่าจะสามารถทำได้ระดับไหน ที่สามารถช่วยได้ แต่ไม่มีผลเสียต่อกองทัพ” (วรเชษฐ์ รัตนพันธ์, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2557)</p> <p>“นนร.ยังไม่ค่อยรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของระบบการเมือง แต่จะรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนแปลกแยกออกมา การเมืองก็ส่วนการเมือง ทหารก็ส่วนทหาร แต่ นนร.จะมีทัศนคติที่ทำเพื่อประชาชนและประเทศชาติ อย่างเช่น ตอนไปช่วยน้ำท่วม นนร.จะมีความกระตือรือร้นมาก เป็นต้น ” (ขวัญสุชา หงษ์ไกรเลิศ, สัมภาษณ์ มกราคม 2557)</p>

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
	<p>“มีความรู้สึกร่วมในฐานะที่เขาอยู่ในกองทัพ และยังมองว่ากองทัพเป็นปัจจัยหนึ่งที่สามารถผลักดันให้ปัญหาต่างๆ หรือกลไกต่างๆ คำนการเมืองในประเทศของเราขับเคลื่อนไปได้ เขาก็ยังเชื่ออย่างนั้น กองทัพเป็นปัจจัยหลักในการผลักดันด้านการเมืองการปกครอง ซึ่งการที่ นนร.เชื่ออย่างนี้ไม่ใช่มาจากโรงเรียนแต่มาจากข่าวสารหรือสื่อที่เขาได้นับ ที่ดึงทหารให้ความสำคัญกับกองทัพมาเกี่ยวกับการเมือง เพราะสื่อและสังคม ไม่ใช่เพราะองค์กร” (ดร.ชนวรรณ เทศธรรม, สัมภาษณ์ มกราคม 2557)</p> <p>“คือในตอนนี้อคิดว่ามีมาก ส่วนหนึ่งก็คือทาง รร.จปร. สนับสนุนให้ นนร.มีพัฒนาการทางด้านจิตอาสา เช่น เมื่อมีภัยพิบัติต่างๆ นนร.ก็จะมีส่วนร่วมด้วย แม้แต่เรื่องการเมืองเขาก็จะเข้าช่วยในเรื่องปรองดอง เพราะตัวเด็กมีความละเอียดอ่อนสามารถเข้าไปเป็นตัวเชื่อมผู้ใหญ่ในแต่ละฝ่าย ได้อย่างน้อยก็ในครอบครัวตัวเอง” (อำนาจ รัตนานพ, สัมภาษณ์ มิถุนายน 2557)</p>
<p>2.พฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยที่มีการปฏิรูปการเมืองไทย</p>	<p>“ควรจะมีการระดมความคิดเห็นทางการเมืองจากทุกภาคส่วน รวมทั้ง นนร.ด้วย เพื่อที่จะได้ทราบถึงมุมมองและแนวคิดในทุกๆ ภาคส่วน” (สกุลเทียน เทียนทองศิริ, สัมภาษณ์ มีนาคม 2557)</p> <p>“นนร.ส่วนใหญ่เห็นด้วย เพราะการปฏิรูปจะมาจากกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งไม่ได้ ต้องมาจากความคิดเห็นของคนทั้งประเทศมีส่วนร่วม เหมือนเช่นรัฐธรรมนูญปี พ.ศ.2540 ที่เป็นประชาธิปไตยมากที่สุด เกิดจากภาคประชาสังคมเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชน” (วิระวัฒน์ รัตนจันทร์, สัมภาษณ์ มีนาคม 2557)</p> <p>“มีการรับรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปต่างๆ แต่ก็ยังไม่มีความเข้าใจ เพราะเนื่องจากเรามีความรู้ด้านนี้น้อยและไม่ค่อยได้สนใจ” (กานต์ สนิทไทย, สัมภาษณ์ เมษายน 2557)</p> <p>“เห็นด้วย เพราะ ทุกคนในสังคมต่างต้องการคำตอบที่เป็นกลางที่สุดให้สังคม มิใช่เอนเอียงเข้าข้างตนเอง เพื่อความสงบของบ้านเมือง ทุกคนต้องยอมถอยกันคนละก้าวเพื่อหาข้อยุติให้กับสังคม การปฏิรูปทางการเมืองจึงต้องระดมความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม” (จิรวิทย์ ศิริอุดม, สัมภาษณ์ เมษายน 2557)</p>

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
	<p>“นร. จะเห็นด้วยกับการปฏิรูป แต่จะยังไม่เข้าไปถึงกับวิธีการว่าจะทำอย่างไรให้ดีขึ้น แต่จะรู้สึกว่ามันต้องปฏิรูปหรือพัฒนาบ้านเมืองไทยให้ดีขึ้น” (นวพล วรรณายก, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2557)</p> <p>“เชื่อว่าส่วนใหญ่ นร. เห็นด้วย แต่อยู่ที่กรอบและวิธีการปฏิรูปที่มีความเหมาะสม ไม่ใช่ผลประโยชน์ฝ่ายใดเท่านั้น ต้องให้ประชาชนสามารถเข้าตรวจสอบได้ เพื่อประโยชน์ส่วนรวม” (วรเชษฐ์ รัตนพันธ์, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2557)</p> <p>“ในเรื่องการปฏิรูปทางการเมืองนั้น นร. อาจยังไม่เข้าใจมากนัก เหมือนเขาอาจจะสื่อความคร่าวๆ ว่าไม่เอาการเมืองแบบเดิมๆ การเมืองจะต้องพัฒนาไปในแนวทางที่ดีขึ้น อีกทั้งปัจจุบัน นร. มีความตื่นตัวทางการเมืองมากขึ้น สนใจมากขึ้น ดูจากคำถามทางการเมือง นับว่าเป็นนิมิตที่ดี นร. ให้ความสนใจเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมของนักการเมือง เขาก็ถามเสมอว่าทำไมเป็นเช่นนั้น เขามีความคาดหวัง เขาเป็นตัวแทนของคนรุ่นใหม่ อย่างน้อยเขาก็รู้ว่าบ้านเมืองควรเดินไปไหนแนวทางไหน” (ขวัญสุชา หงษ์ไกรเลิศ, สัมภาษณ์ มกราคม 2557)</p> <p>“นร. รับรู้การมีอยู่ของการปฏิรูปทางการเมือง แต่ไม่ทราบว่าจะปฏิรูปอะไรบ้าง ซึ่งมีหลายแนวคิด จนสุดท้ายก็นำมาสู่คำถามที่ว่า จะปฏิรูปได้จริงไหม และจะปฏิรูปอย่างไร อีกทั้ง นร. ส่วนหนึ่งก็เห็นว่าไม่เกี่ยวกับตนเอง เพราะเป็นเรื่องไกลตัว เรามีหน้าที่แค่ไปเลือกตั้งและทำการฝึกศึกษา” (ดร.รชนวรรณ เทศธรรม, สัมภาษณ์ มกราคม 2557)</p> <p>“คิดว่าในตอนนี้นักๆ คนยังไม่รู้รายละเอียด ยังไม่ลึกซึ้ง แม้กระทั่งพวกกลุ่มผู้ชุมนุมต่างๆ ก็ยังไม่รู้ว่าปฏิรูปอย่างไร แม้แกนนำก็ยังพูดออกมาไม่ชัดเจน แต่ว่ารออีกสักพัก คสช. ก็จะต้องมีคณะกรรมการปฏิรูปทางการเมืองและนิติบัญญัติออกมา ตรงนี้จะเริ่มชัดเจนว่าจะทำอะไร แล้วจะกลับมาสู่ระบบเลือกตั้งเหมือนเดิม” (อำนาจ รัตนกานพ, สัมภาษณ์ มิถุนายน 2557)</p>

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
<p>3.พฤติกรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยกับการเคลื่อนไหวของกลุ่มทางการเมือง</p>	<p>“มีทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย การเคลื่อนไหวของกลุ่มการเมืองนับเป็นสิ่งที่แสดงออกถึงเสรีภาพทางการเมือง ซึ่งทุกคนล้วนมีสิทธิ์ แต่ส่วนที่ไม่เห็นด้วยก็คือเมื่อมีการเคลื่อนไหวแล้ว จะต้องตามมาด้วยการใช้ความรุนแรงทุกครั้ง ซึ่งเป็นการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง” (สกุลเทียน เทียนทองศิริ, มีนาคม สัมภาษณ์ 2557)</p> <p>“นร.บางส่วนเห็นด้วย เพราะว่าเป็นเสรีภาพทางการเมือง เป็นสิทธิที่ทำให้รัฐบาลบริหารผิดพลาดประชาชนเลยไม่พอใจ นร.บางส่วนไม่เห็นด้วยเนื่องทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน เกิดความไม่สะดวกในการดำเนินชีวิต” (วิระวัฒน์ รัตนจันทร์, สัมภาษณ์ มีนาคม 2557)</p> <p>“ค่อนข้างจะไม่เห็นด้วย เพราะกลุ่มต่างๆ ที่เกิดขึ้นมานี้ไม่ได้สร้างประโยชน์อะไรเลย มรแต่สร้างความเดือดร้อนให้กับผู้อื่น ส่งผลเสียหายต่อเศรษฐกิจ และภาพรวมของประเทศ” (กานต์ สนิทไทย, สัมภาษณ์ เมษายน 2557)</p> <p>“การเมืองควรที่จะจบในสภามากกว่าข้างถนน เพราะต่างฝ่ายต่างอ้างความชอบธรรมของกลุ่มตน ทำให้ผู้เห็นต่างถูกมองว่าเป็นผู้ที่คิดแปลกแตกต่างจากความคิดตน จึงเกิดการทำร้ายร่างกายและจิตใจของผู้อื่นอยู่เสมอ” (จิรวิทย์ ศิริอุดม, สัมภาษณ์ เมษายน 2557)</p> <p>“ความคิดของ นร.แบ่งเป็น 2 ทาง การที่ นร.จะเห็นด้วยหรือไม่ขึ้นอยู่กับคนในกลุ่มหรือคนใกล้ชิดคิดว่าได้รับผลกระทบในลักษณะใด ประกอบกับการบริโภคข่าวสาร ว่าเชื่อฝ่ายใน และส่วนที่เป็นกลาง เพราะไม่แน่ใจสิ่งที่เขาคิดนั้นถูกหรือไม่ ดังนั้น นร.จึงเลือกที่จะรับรู้การเคลื่อนไหวของกลุ่มต่างๆ มากกว่า” (นवल วรรณายก, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2557)</p> <p>“โดยตัว นร.เองถึงแม้จะถูกปลุกฝังโดยสถาบันเดียวกัน แต่ก็มาจากพื้นฐานครอบครัวที่แตกต่างกัน ดังนั้นจึงมีความคิดที่เป็นผลมาจากครอบครัว แต่การแสดงออกจริงๆ ยังไม่สามารถแสดงออกได้มากเพราะเนื่องด้วยความเหมาะสม ที่ได้รับการปลุกฝังจากสถาบัน” (วรเชษฐ์ รัตนพันธ์, สัมภาษณ์ กุมภาพันธ์ 2557)</p>

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ประเด็นสัมภาษณ์	ข้อมูลสัมภาษณ์
	<p>“นร.ส่วนใหญ่รับข่าวสารมาก่อนข้างมากทำให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายยากที่จะแยกแยะ หรือทำความเข้าใจกับกลุ่มการเมืองหรือผู้รับผลกระทบจากการเคลื่อนไหวนั้นๆ ซึ่งเป็นผลจากการขาดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง” (ขวัญสุชา หงษ์ไกรเลิศ, สัมภาษณ์ มกราคม 2557)</p> <p>“ก็มีทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ต้องว่า นร. ในอีกบทบาทหนึ่งก็คือประชาชน คำนึงการที่เขาจะพึงพอใจนโยบายหรือแนวคิดแบบใดนั้นก็เป็นเรื่องส่วนตัวของแต่ละบุคคล การแสดงออกก็เป็นเรื่องของแต่ละบุคคล ซึ่งโดยพื้นฐานเหล่านี้ไม่ได้มาจากโรงเรียนหรือกระบวนการอบรมของนักเรียน นายร้อย แต่มาจากพื้นฐานดั้งเดิมของเขา มาจากครอบครัว ถิ่นที่อยู่อาศัยของเขา ทำให้เขามีความคิดทางการเมืองแตกต่างกัน คำนึงการที่ นร. จะชื่นชอบฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ได้มาจากโรงเรียน แต่มาจากพื้นฐานดั้งเดิมของแต่ละบุคคล” (ดร.รชนวรรณ เทศธรรม, สัมภาษณ์ มกราคม 2557)</p> <p>“เมื่อเราให้ความรู้เขาที่เปิดกว้างแต่เราก็จะช่วยอธิบายสร้างความเข้าใจให้เรา ถ้ามองตามตรงแล้วก็จะเหมือนลักษณะที่กองทัพบกทำในปัจจุบัน เรารู้ว่าทั้งสองฝ่ายทะเลาะกัน แล้วไม่ยอมกันสุดท้ายทหารก็ต้องเข้ามา มิใช่ว่าต้องการอำนาจเพราะคนเข้ามามีแต่เจ็บตัว เมื่อเกิดความสำเร็จประชาชนแล้วถึงจะเข้าใจ ซึ่งคิดว่า นร. จะต้องเข้าใจ เราพูดได้เลยว่าสถาบันต้องการสร้างให้ นร. เป็นคนดี นอกเหนือจากวิชาความรู้ทางวิชาการ ซึ่งมีหลายสถาบันเคยสงสัยแล้วก็ตาม ซึ่งน่าจะเป็นเพราะกระบวนการอบรมและการปลูกฝังนักเรียนนายร้อย” (อำนาจ รัตนถานพ, สัมภาษณ์ มิถุนายน 2557)</p>

ภาคผนวก ง

โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

1. ประวัติ ปรัชญา ปณิธาน วิสัยทัศน์ ภารกิจ และวัตถุประสงค์ของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
2. โครงสร้างการบริหาร
3. หลักสูตรโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า พ.ศ.2544 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2554)
4. การประกันคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาหลักสูตร
5. กระบวนการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลเกล้าที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและวัฒนธรรมทางการเมืองของนักเรียนนายร้อย

1. ประวัติและความเป็นมาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า (จปร.) เป็นสถาบันการศึกษาทางทหาร ในระดับอุดมศึกษาในสังกัดกองทัพบก ตั้งอยู่ที่ อำเภอเมือง จังหวัดนครนายก ผู้ที่ศึกษาในโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า เรียกว่า นักเรียนนายร้อย (นนร.) ต้นไม้สัญลักษณ์ประจำโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า คือ จำปีสิรินธร

1.1 ประวัติ

โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า เป็นนามที่ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาต ขนานนามโรงเรียนนายร้อยทหารบก ในกระทรวงกลาโหมเป็น “โรงเรียนนายร้อย

พระจุลจอมเกล้า” เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 องค์พระผู้พระราชทานกำเนิดสถาบันการศึกษาแห่งนี้ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จขึ้นครองราชย์เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2411 ขณะมีพระชนมายุ 15 พรรษา พระองค์ทรงสนพระทัยในกิจการทหารทุกประเภท ประกอบกับในครั้งนั้นมีบุตรราชตระกูลและข้าราชการที่มีอายุอยู่ในวัยเยาว์เข้าไปอยู่ในพระบรมมหาราชวังชั้นในหลายคนด้วยกัน

พ.ศ.2411 จัดตั้ง “ทหารมหาดเล็กไต่กา” ในชั้นแรกมีจำนวนประมาณ 12 คนทำหน้าที่ไต่กาที่บินมารบกวนข้าวสุกในเวลาทรงบาตร และได้จัดตั้งบอร์ดีการ์ดขึ้น 24 คนโดยทรงเลือกจากทหารมหาดเล็กข้าหลวงเดิม และเรียกกันว่า “ทหาร 2 โหล”

พ.ศ.2413 จัดตั้ง “กองทหารมหาดเล็ก” โดยคัดเลือกบุคคลจากมหาดเล็กหลวงได้จำนวน 72 คน และได้รวมทหาร 2 โหล เข้าสมทบอยู่ในพวกใหม่นี้ด้วย

พ.ศ.2414 เมื่อทรงจัดการทหารมหาดเล็กพ้อมีหลักฐานเรียบร้อยขึ้นแล้วจึงโปรดเกล้าฯ ให้ขนานนามกองทหารมหาดเล็กนี้ว่า “กรมทหารมหาดเล็กราชวัลลภรักษาพระองค์”

พ.ศ.2415 จัดตั้งโรงเรียนขึ้นในกรมทหารมหาดเล็ก เพื่อสอนวิชาภาษาอังกฤษและภาษาไทยเรียกสถานศึกษาว่า “กะเด็ตทหารมหาดเล็ก” ส่วนนักเรียนเรียกว่า “กะเด็ต” ใช้เวลาศึกษา 2 ปี นักเรียนเหล่านี้นอนตามระเบียบวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

พ.ศ.2424 โปรดเกล้าฯ ให้ตั้งโรงเรียนสำหรับทหารหน้าขึ้น จึงกำเนิด “กะเด็ตทหารหน้า” ขึ้นอีกแห่งหนึ่งที่วังสราญรมย์ มีนักเรียนจำนวน 40 คน เรียกนักเรียน เหล่านี้ว่า “กะเด็ตทหารหน้า”

8 เม.ย. 2430 ให้รวมกรมทหารทั้ง 9 กรมได้แก่ กรมทหารบก 7 กรม ทหารเรือ 2 กรม เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เรียกว่า “กรมยุทธนาธิการ”

5 ส.ค. 2430 โปรดเกล้าฯ ให้รวมกะเด็ตทหารมหาดเล็ก กะเด็ตทหารหน้า นักเรียนแผนกที่และส่วนที่เป็นทหารสก็อต (ทหารมหาดเล็กกรุ่นเยาว์สำหรับแห่ โสกันต์) เข้าด้วยกันและใช้ชื่อรวมว่า “กะเด็ตสกุล” โดยใช้พื้นที่บริเวณหลังพระราชวังสราญรมย์และพระราชทานกำเนิดเป็น “โรงเรียนทหารสราญรมย์” เนื่องในวันสำคัญนี้จึงถือเป็นวันพระราชทานกำเนิด แหล่งผลิตนายทหารหลักให้แก่กองทัพก

6 ต.ค. 2440 ได้รวมกองโรงเรียนนายสิบ เข้ามาสมทบอยู่ในโรงเรียนไทหารสราญรมย์ และเรียกชื่อใหม่ว่า “โรงเรียนสอนวิชาทหารบก”

พ.ศ. 2441 จัดตั้งกรมเสนาธิการ ขึ้นตรงกับกรมยุทธนาธิการ และต่อมาได้จัดตั้งกรมยุทธศึกษาขึ้นตรงกับกรมเสนาธิการ โดยให้มีหน้าที่อำนวยความสะดวกแต่อย่างเดียวและตราข้อบังคับใหม่เรียกว่า “ข้อบังคับโรงเรียนทหารบก” และได้เปลี่ยนนามโรงเรียนเป็น “โรงเรียนทหารบก” เมื่อ 27 พ.ย. 2441

พ.ศ. 2445 เนื่องจากโรงเรียนทหารบกที่ตั้งอยู่ริมวังสราญรมย์ ซึ่งให้การศึกษาในระดับประถมศึกษา มีจำนวนนักเรียนมากขึ้นจนสถานที่เดิมแคบลง จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ขยายโรงเรียนมาตั้งที่ถนนราชดำเนินนอก มีพื้นที่ 30 ไร่เศษและขยายการศึกษาเพิ่มเป็นระดับมัธยมศึกษา

11 พ.ย. 2451 โรงเรียนนายร้อยทหารบก ได้รับพระราชทานธงชัยเฉลิมพลประจำกองโรงเรียนนายร้อยทหารบกชั้นมัธยมและโรงเรียนนายร้อยทหารบกชั้นประถม แสดงว่านักเรียนนายร้อยไม่เพียงเรียนได้ดีเท่านั้น ยังเป็นนักเรียนที่สามารถออกศึกสงคราม เช่นเดียวกับทหารบกทั้งปวงและเป็นที่ยอมรับของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวด้วย

26 ธ.ค. 2452 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จเปิดโรงเรียนนายร้อยชั้นมัธยมอย่างเป็นทางการ

พ.ศ.2468 อันเป็นสมัยที่ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก ทำให้ต้องจัดการย้ายโรงเรียนนายร้อยทหารบกชั้นประถม จากบริเวณหลังพระราชวังสราญรมย์ เข้ามารวมกันที่โรงเรียนนายร้อยชั้นมัธยม ถนนราชดำเนินนอก เรียกว่า “โรงเรียนนายร้อยทหารบก” และให้ยกเลิกชั้นประถม และมัธยม

26 มี.ค. 2471 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จพระราชดำเนินพระราชทานกระบี่และรางวัลแก่นักเรียนนายร้อยทหารบกที่สำเร็จการศึกษาชั้นสูงสุดทุกคนเป็นครั้งแรก ตลอดจนถึงรัชกาลปัจจุบัน มีพระมหากรุณาธิคุณเสด็จพระราชทานกระบี่เป็นประจำทุกปี

พ.ศ.2477 กรมยุทธศึกษาได้มีการปรับปรุงและจัดระเบียบใหม่ ทั้งบุคคลและหน่วยงาน จึงได้มีการจัดตั้ง “โรงเรียนเทคนิทหารบก” มีหน้าที่ฝึกอบรมนักเรียนที่จะเป็นนายทหารสัญญาบัตรเหล่าทหารปืนใหญ่ ทหารช่าง ทหารสื่อสาร ทหารช่างแสง และช่างอากาศ

เนื่องจากเล็งเห็นความสำคัญของวิทยาการสมัยใหม่ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับอาหารในเหล่าต่างๆ เป็นอันมาก โดยได้แนวทางมาจากโรงเรียน Poly Technique ของฝรั่งเศส นำมาดัดแปลงให้เหมาะสมกับระบบการศึกษาของไทย จัดการศึกษาเป็น 5 ชั้นปี ต่อจากชั้นมัธยมปีที่ 8 ชั้นปีที่ 1 – 3 ศึกษาารวมกันในวิชาทางเทคนิคทั่วไป ชั้นปีที่ 4 – 5 ศึกษาแยกกันเฉพาะเหล่า สำหรับการฝึกภาคสนาม มีทั้งฝึกภาคสนามระหว่างปี และการฝึกภาคสนามปลายปี แต่ชั้นปีที่ 1 – 2 ไม่ต้องฝึกภาคสนามปลายปี สำหรับ โรงเรียนนายร้อยทหารบก มีหน้าที่ฝึกอบรมนักเรียนที่จะเป็นนายทหารสัญญาบัตรเหล่าทหารราบ ทหารม้า และนายตำรวจ

3 พ.ศ.2489 ยุบ โรงเรียนเทคนิคทหารบก และแผนกตำรวจในกรมยุทธศึกษาทหารบกและเปลี่ยนชื่อกรมยุทธศึกษาทหารบก เป็น “โรงเรียนนายร้อยทหารบก” และให้ขึ้นตรงต่อกองทัพบก

1 ม.ค. 2491 ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตขนานนามโรงเรียนนายร้อยทหารบก ว่า “โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า” เขียนเป็นอักษรโรมันว่า “Chulachomkiao Royal Military Academy” เพื่อเป็นอนุสรณ์และเฉลิมพระเกียรติในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ทรงเป็นผู้ก่อกำเนิด และได้ดำเนินกิจการเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติมาด้วยดี โดยใช้แนวทางตามหลักสูตรของโรงเรียนนายร้อยทหารบกสหรัฐอเมริกา (West Point)

ธ.ค. 2523 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช มีพระราชดำริให้โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ย้ายมาตั้งอยู่ที่บริเวณเขาชะงอก อำเภอเมือง ต่อกับอำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก พื้นที่ประมาณ 21,000 ไร่เศษ และได้เริ่มโครงการก่อสร้าง

30 กรกฎาคม พ.ศ. 2529 ข้าราชการ ลูกจ้าง นักเรียนนายร้อย พร้อมด้วยศิษย์เก่า ได้พร้อมใจกันเดินเท้าออกจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าสถานที่ตั้งเดิมเข้าสู่สถานที่ตั้งแห่งใหม่ โดยมีพลตรีหญิงสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามมราชกุมารี ทรงเป็นองค์ประธานในการนำกำลังพลเข้าสู่สถานที่ตั้งแห่งใหม่ด้วยความเรียบร้อยพร้อมเพรียงกัน

5 สิงหาคม พ.ศ. 2529 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จังหวัดนครนายก ถือเป็นกาเปิดโรงเรียนนายร้อยแห่งใหม่อย่างเป็นทางการ และได้ดำเนินการสอนมาจนถึงปัจจุบัน

โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเป็นแหล่งผลิตนายทหารหลักของกองทัพบก ออกมารับใช้ประเทศชาติ เป็นระยะเวลาอันยาวนานถึง 100 กว่าปี คนแล้วคนเล่า ที่หล่อหลอม ออกมาจากเป่าเดียวกัน ต่างประสบความสำเร็จในชีวิตที่แตกต่างกันออกไป ทั้งนี้สุดแท้แต่วิถีชีวิต ของแต่ละบุคคล

1.2 ปรัชญา

โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้ายอมรับในหลักการและความเชื่อในปรัชญาที่ใช้ เป็น หลักในการปฏิบัติงานร่วมกันของกำลังพล เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์และภารกิจตามที่กำหนด โดยยึดมั่นในพระราชดำริของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้า เจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 พระราชทานในการจัดตั้ง “คณะเต็ท สกูล” เมื่อ 5 สิงหาคม พ.ศ. 2430 และมีพระราชดำริฯ พระราชทานแก่นักเรียนนายร้อย เมื่อ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2452 มีดังนี้

--- ตำแหน่งนายทหารสัญญาบัตร นั้น นับว่าเป็นตำแหน่งที่สำคัญ...

--- การตั้งนายทหารสัญญาบัตร จึงเป็นความสำคัญยิ่งในวงการทหาร...

--- การทหารนั้น ที่จะสำเร็จไปได้ก็โดยที่มีผู้บังคับบัญชาควบคุมให้พอแก่การ

ถึงแม้ว่าเราจะมีพล ทหารมากมายเท่าใดก็ดี แต่ไม่มีผู้ที่จะควบคุมทหารเหล่านั้นเข้าสนามรบ ทหาร เหล่านั้นก็ไม่สามารถจะได้ชัยชนะ แก่ข้าศึกได้เลย ย่อมต้องอาศัยนายทหารที่มีความรู้และมี สติปัญญา สามารถที่จะไปสู่ชัยชนะได้ แลควบคุม บังคับบัญชาในเวลาปกติ ก็นายทหารนั้นจะ ได้มาจากไหนเล่า ก็ต้องได้จากโรงเรียนนายร้อยคือจากพวกเจ้านี้เอง เพราะฉะนั้นเจ้าทั้งหลายจงตั้งใจ อุตสาหะ พยายามในการเล่าเรียนวิชาของตนให้ดีเถิด เตรียมการที่จะทำหน้าที่ซึ่ง สำคัญที่สุด ซึ่งถ้า พุดในทางทำการให้แก่เจ้าแผ่นดินก็เป็นการฉลองพระเดชพระคุณดีที่สุดยิ่งกว่าอย่างอื่น คือ นำที่ ป้องกันความอริศรภาพของบ้านเกิดเมืองนอนของเรา...

1.3 ปณิธาน

โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้ามีปณิธานมุ่งผลิตนายทหารสัญญาบัตรให้มี คุณลักษณะและขีดความสามารถตามที่กองทัพบกต้องการและเป็นที่ยอมรับของสังคม โดยมีความรู้ ความสามารถและ ความชำนาญในการทหาร เพื่อปฏิบัติหน้าที่รับใช้ประเทศชาติ และสร้างสรรค์ ประโยชน์ให้แก่สังคม การสอนและการฝึก มีจุดมุ่งหมายให้นักเรียนนายร้อยทุกคนได้รู้จักคิด รู้จัก ใช้เหตุผล มีอุปนิสัยที่ดี มีอุดมคติในเกียรติ ชื่อสัตย์ มี วินัย และการเป็นผู้นำทหาร มีรากฐานความรู้ ในวิชาต่างๆ อย่างแน่นแฟ้น สามารถนำไปใช้ได้ถูกต้อง นอกจากนี้ ยังให้รู้จักความสำคัญของ วิทยาการต่างๆ ที่ใช้ประโยชน์ในราชการทหาร

1.4 วิสัยทัศน์

โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าเป็นสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาของกองทัพบก ที่ให้การศึกษาและมุ่งสร้างนักเรียนนายร้อยให้มีความจงรักภักดีต่อชาติและราชบัลลังก์ มีเกียรติ มีวินัย มีความกล้าหาญ มีอุดมการณ์ และความเสียสละ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีจิตใจใฝ่รู้ทันโลก ทันเหตุการณ์ ได้คุณภาพ ระหว่างวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ศิลปศาสตร์ คุณธรรมและจริยธรรม มีความสามารถในการเป็นผู้นำทหาร ระดับหมวด มีพื้นฐานการศึกษาในระดับปริญญาตรีพร้อมที่จะพัฒนาตามสถานการณ์ของโลกและสภาพแวดล้อม รู้จัก หน้าที่ และรักเกียรติยศในศักดิ์ศรีของตน นอกจากนี้สถาบันยังส่งเสริมให้การศึกษาแก่บุคคลอื่นเพื่อพัฒนาการศึกษา ให้แก่สังคมและประเทศชาติตามที่ทางราชการต้องการ

1.5 ภารกิจ

โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า มีหน้าที่ให้การศึกษา อบรม และดำเนินการฝึกนักเรียนนายร้อย มีผู้บัญชาการโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาสำหรับนักเรียนนายร้อยให้มีความเหมาะสม ก้าวหน้าทันสมัย และได้มาตรฐาน รวมทั้งสอดคล้องกับความต้องการของกองทัพ สถานการณ์ และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป

1.6 วัตถุประสงค์

โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าผลิตนักเรียนนายร้อยเพื่อให้เป็นนายทหารสัญญาบัตรของกองทัพบกที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้

1.6.1 เป็นแบบฉบับของนายทหารสัญญาบัตร มีลักษณะผู้นำดี มีวินัย รู้แบบธรรมเนียมของ กองทัพ อุทิศตนเพื่อชาติและประชาชน โดยการปลูกฝังวิชาผู้นำและครุฑทหารเป็นหลัก

1.6.2 มีความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐานในการปฏิบัติทางทหารในระดับหมวดของหน่วยกำลังรบ รู้บทบาทของเหล่าต่างๆ และมีพื้นฐานเพียงพอในการช่วยพัฒนาท้องถิ่นและประเทศชาติ

1.6.3 มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาวิชาชีพทหารและช่วยพัฒนากองทัพ ตลอดจนการอุทิศตนเพื่อ เป็นทหารอาชีพ

1.6.4 มีความเข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ เป็นสุภาพบุรุษ มีคุณธรรม สามารถพัฒนาและดำรง ความเข้มแข็งของสมรรถภาพร่างกายทั้งในตนเองและเสริมสร้างให้แก่กำลังพลในหน่วยของตน

1.6.5 มีพื้นฐานความรู้วิทยาการระดับอุดมศึกษาเพียงพอสำหรับเสริมสร้างคุณลักษณะข้างต้นและเป็นผู้ ที่ทัน โลกทันเหตุการณ์

1.6.6 มีความสามารถในการฝึกสอนอบรมผู้ได้บังคับบัญชา

2. โครงสร้างการบริหาร

โครงสร้างการบริหาร โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า เป็นส่วนราชการขึ้นตรง กองทัพบกมีหน้าที่ที่สำคัญในการปกครอง บังคับบัญชานักเรียนนายร้อย ดำเนินการฝึกอบรมและปลูกฝังนิสัย วินัย จิตวิทยาและการนำทหาร พลศึกษา วิชา ทหารเบื้องต้นแก่นักเรียนนายร้อย เพื่อให้มีลักษณะเป็นนายทหารที่ดีของกองทัพ นอกจากนี้ยังอำนวยความสะดวกประสานงาน กับเหล่าต่าง ๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการฝึกสอนวิชาทหารขั้นพื้นฐานทางยุทธวิธีและเทคนิคของเหล่าต่าง ๆ ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่นายทหารสัญญาบัตรในเหล่านั้นๆ ได้ รวมทั้งยังดำเนินการให้การศึกษาศึกษาวิชาการขั้น อุดมศึกษาแก่นักเรียนนายร้อยตามหลักสูตร โครงสร้างการบริหาร โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ประกอบด้วยส่วนบริหารงานหลัก 7 ส่วน ได้แก่

2.1 กองบัญชาการ มีหน้าที่ปกครอง บังคับบัญชา วางแผน อำนวยการ ควบคุม และบริหารกิจการของ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ให้บรรลุภารกิจที่กำหนดไว้

2.2 ส่วนการศึกษา ให้การศึกษาวិทยาการด้านอุดมศึกษา แก่นักเรียนนายร้อย

2.3 ส่วนวิชาทหาร ฝึกสอนวิชาทหารขั้นพื้นฐานทางยุทธวิธี และเทคนิคของเหล่าต่าง ๆ ตลอดจนการฝึก ผสมเหล่าในหน่วยขนาดกองพันทหารราบ ฝึกการรบสะเทินน้ำสะเทินบก ฝึกและดูงานของต่างเหล่าทัพ

2.4 กรมนักเรียนนายร้อยรักษาพระองค์ ปกครองบังคับบัญชานักเรียนนายร้อย ฝึกอบรมนิสิต อุปนิสิต วินัย จิตวิทยาและ การนำทหาร พลศึกษา และวิชาทหาร

2.5 ส่วนบริการ สนับสนุนหน่วยต่าง ๆ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการพลาธิการ การยุทธโยธา การสรรพาวุช การขนส่ง การสวัสดิการ การติดต่อสื่อสาร การผลิตและซ่อมสร้างสิ่งอุปกรณ์ ประจำหน่วย ตลอดจนบริการแรงงานและบริการอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

2.6 โรงพยาบาล ดำเนินการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลแก่นักเรียนนายร้อย ข้าราชการ ลูกจ้าง ตลอดจนครอบครัวและบุคคลพลเรือนทั่วไป รวมถึงงานที่เกี่ยวกับเวชกรรมป้องกัน ควบคุมโรคติดต่อ ป้องกันการระบาดของโรคและการส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนนายร้อย ข้าราชการ ลูกจ้าง คนงานและครอบครัว ตลอดจนบุคคลพลเรือนทั่วไปในบริเวณใกล้เคียง

2.7 กองพันทหารราบ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ปกครองบังคับบัญชาและดำเนินงานทางธุรการ การเลี้ยงดู ตลอดจนการฝึกสอนอบรมทหารใหม่ในส่วนที่รับผิดชอบ จัดกำลังพลเข้าเวร รักษาการณ์ รักษาความสงบเรียบร้อย จัดกองเกียรติยศควบคุมการจราจร ตลอดจน

รักษาความปลอดภัยบุคคล และสถานที่ จัดลูกมือและแรงงานสนับสนุนหน่วย ให้การช่วยเหลือเมื่อเกิดภัยพิบัติต่างๆ

โดยในภาพรวมส่วนงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้และอบรมนักเรียนนายร้อยที่มีบทบาทสำคัญมาก ได้แก่ ส่วนการศึกษา ส่วนวิชาทหาร และกรมนักเรียนนายร้อยรักษาพระองค์

3. หลักสูตร โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า พ.ศ.2544 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2554)

3.1 วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

เพื่อผลิตนายทหารสัญญาบัตรให้เป็นนายทหารหลักของกองทัพบกที่พร้อมด้วยคุณลักษณะดังนี้

3.1.1 เป็นแบบฉบับของนายทหารสัญญาบัตร ผู้มีลักษณะผู้นำดี มีวินัย รู้แบบธรรมเนียมของกองทัพ อุทิศตนเพื่อชาติและประชาชน

3.1.2 มีความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐานในการปฏิบัติการทางทหารในระดับหมวดของหน่วยรบ รัฐบาลเหล่าต่างๆ รู้พื้นฐานการปฏิบัติการร่วมกับเหล่าทัพอื่น และมีพื้นฐานเพียงพอในการช่วยพัฒนาท้องถิ่นและประเทศชาติ

3.1.3 มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาวิชาชีพทหารและช่วยพัฒนากองทัพ

3.1.4 มีความเข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ เป็นสุภาพบุรุษ มีคุณธรรม สามารถพัฒนาและดำรงความเข้มแข็งของสมรรถภาพร่างกายทั้งในตนเองและเสริมสร้างให้แก่กำลังพลในหน่วยของตนได้

3.1.5 มีพื้นฐานความรู้วิทยาการระดับอุดมศึกษาเพียงพอสำหรับเสริมสร้างคุณลักษณะข้างต้น เป็นผู้ที่ก้าวทันโลกทันเหตุการณ์ และผู้ที่เรียนสาขาวิศวกรรมสามารถประกอบวิชาชีพวิศวกรรมได้

3.1.6 มีความสามารถในการฝึก สอน อบรมนายสิบและพลทหาร

3.2 ปรัชญาการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า

โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า ให้การศึกษา อบรม และดำเนินการฝึก นักเรียนนายร้อย เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษามีคุณลักษณะอันจำเป็นและเพียงพอแก่การเป็นนายทหารประจำการในกองทัพบก เป็นแบบฉบับในด้านลักษณะผู้นำ มีสติปัญญารอบรู้ มีพื้นฐานและสามารถเพิ่มพูนความชำนาญในวิชาชีพทหาร มีจริยธรรมและความมุ่งมั่นในการอุทิศตนเพื่อรับใช้ชาติและประชาชน นอกจากจะให้การศึกษามุ่งไปสู่ความมีสติปัญญารอบรู้เช่นเดียวกับการศึกษาระดับอุดมศึกษาแล้ว โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้ายังจะต้องฝึกและอบรม นักเรียนนายร้อยเพื่อ

เป็นนายทหารสัญญาบัตรที่มีบทบาทที่สำคัญยิ่งต่อกองทัพบกและประเทศชาติในอนาคต ดังนั้น การศึกษา ใน โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าจะไม่เพียงแต่ในด้านหลักสูตรหรือความรู้เฉพาะวิชา แต่เพียงอย่างเดียว คำว่า “ศึกษา” จึงหมายถึง “คุณสมบัติและคุณลักษณะทั้งหมด ไม่ว่าจะทางด้าน ร่างกาย สมอง หรือจิตใจผู้ศึกษา ได้รับความรู้ การฝึกสอนหรืออบรม” การเรียนรู้ การ ฝึกสอนและอบรม มุ่งหมายให้ นักเรียนนายร้อยมีคุณสมบัติและคุณลักษณะอันเป็นสมุฏฐาน 4 ประการ คือ

3.2.1 รู้จักคิด รู้จักใช้เหตุผล

3.2.2 อุปราสัย มีอุดมคติในเกียรติ ความซื่อสัตย์ วินัยและการเป็นผู้นำทหาร

3.2.3 มีรากฐานความรู้ในวิชาการต่างๆ อย่างแน่นแฟ้น สามารถนำไปใช้ในทาง ปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

3.2.4 รู้ถึงความสำคัญทางวิชาการสาขาวิชาต่างๆ ที่ใช้ประโยชน์ในการทา สงคราม

3.3 เป้าหมายของการศึกษา

หลักสูตรการศึกษาของ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า กำหนดไว้เพื่อให้ ผู้สำเร็จการศึกษามุ่งถึงคุณลักษณะดังต่อไปนี้

3.3.1 มีความรู้วิชาทหารขั้นพื้นฐานในหลักการทั่วไปทุกเหล่า ทั้งในทางเทคนิค และยุทธวิธี ให้มีความรู้พอที่จะปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งระดับ ผู้บังคับหมวดของเหล่าต่างๆ ได้ สามารถนำหน่วยทหารขนาดเล็กปฏิบัติการได้ โดยมีได้มุ่งหมายที่จะให้เชี่ยวชาญในเหล่าหนึ่งเหล่า ใดโดยเฉพาะ ความรู้ความชำนาญโดยเฉพาะของเหล่าจะต้องศึกษาเพิ่มเติมใน โรงเรียนของเหล่า หรือสายวิชาการต่างๆ ซึ่งเปิดอบรมเพิ่มเติมให้เมื่อได้รับการบรรจุในเหล่านั้นแล้ว

3.3.2 มีพื้นฐานความรู้และความชำนาญในด้านจิตวิทยาและการเป็นผู้นำทหาร อย่างเพียงพอที่จะนำไปปฏิบัติหน้าที่บังคับบัญชาทหาร

3.3.3 มีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง คล่องแคล่วว่องไว มีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้จักการ เป็นผู้แพ้และผู้ชนะ โดยให้มีการฝึกพลศึกษาและเล่นกีฬาต่างๆ ตลอดเวลา 4 ปี

3.3.4 มีความรู้พื้นฐานเพียงพอทั้งทางวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ สังคมศาสตร์ มนุษย์ศาสตร์ และภาษา ในระดับอุดมศึกษา

3.4 ระบบการศึกษา

โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าจัดการศึกษาในระดับปริญญาตรีโดยคำนึงถึง หลักเกณฑ์ของสภาการศึกษาวิชาทหาร หลักเกณฑ์ของทบวงมหาวิทยาลัย และมาตรฐานการศึกษา อื่นๆที่เกี่ยวข้อง โดยจัดการศึกษาโดยใช้ระบบทวิภาค แต่ละภาคมีระยะเวลาการศึกษาไม่น้อยกว่า

15 สัปดาห์ รวม 4 ปีการศึกษา หรือ 8 ภาคการศึกษา เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ถึง เดือนเมษายน ของปีต่อไป สำหรับหลักสูตรการศึกษาโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า นั้น ได้พิจารณาโดยยึดถือ นโยบายของผู้บังคับบัญชา ความต้องการและความคาดหวังของหน่วยผู้ใช้ และความก้าวหน้าของ วิทยาการและเทคโนโลยีของโลกเป็นสำคัญ โดยจัดหลักสูตรตามข้อกำหนดของหลักเกณฑ์และ มาตรฐานการศึกษาต่างๆ ประกอบด้วย ข้อบังคับว่าด้วยเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรของสภาการศึกษา วิชาการทหาร กระทรวงกลาโหม เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรอุดมศึกษาของสำนักงานการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และคำนึงถึงหลักเกณฑ์หลักสูตรการศึกษาของสภาวิชาชีพ เช่น สภาวิศวกร อีกด้วย โดยหลักสูตรนี้จัดการศึกษาระบบทวิภาคและมีการฝึกภาคสนามสำหรับวิชาทหาร โดย โครงสร้างการจัดการศึกษา มีการสนธิผสมผสานอย่างกลมกลืนในองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ

3.4.1 ภาควิชาการ

1) ความรู้พื้นฐานที่สำคัญ สำหรับคุณลักษณะที่ต้องการในด้านต่างๆ

(1) **ด้านภาษา** ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ เพื่อฝึกให้สามารถสื่อ ความหมายได้อย่างชัดเจนทั้งด้วยวาจาหรือเป็นลายลักษณ์อักษร สามารถแสดงความคิดเห็นต่างๆ ได้อย่างเฉลียวฉลาด และสามารถติดต่อสังสรรค์กับบุคคลทั่วไปได้

(2) **ด้านสังคมศาสตร์** ได้แก่ วิชากฎหมาย ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การปกครอง ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ รวมทั้งพื้นฐานอารยธรรมไทย เพื่อให้มีความเข้าใจใน ประชาชน หน้าที่และบทบาทของทหารในสังคมระบอบประชาธิปไตย และรอบรู้ถึงปัญหาที่ ประเทศชาติกำลังเผชิญอยู่

(3) **วิทยาศาสตร์พื้นฐาน** เพื่อฝึกให้นำไปใช้ความคิดและพูดได้อย่าง ถูกต้อง สามารถหาเหตุผลและเข้าใจ สอบสวน วิเคราะห์ และนำไปใช้ประโยชน์ในการศึกษา วิชาการขั้นสูงต่อไป

(4) **พลศึกษา** เพื่อให้รู้หลักการเสริมสร้างสมรรถภาพร่างกาย และการ กีฬา สามารถพัฒนาความแข็งแรงของร่างกายและความสามารถในทางกีฬาให้แก่ตนเอง และ สามารถพัฒนาสมรรถภาพร่างกายและกิจกรรมกีฬาให้แก่กำลังพลในหน่วยของตนได้

2) **วิชาเฉพาะสาขา** ให้นักเรียนนายร้อยมีโอกาสเลือกศึกษา ได้ในสาขาที่ตน ชอบและถนัด เพื่อให้มีความรู้ในด้านวิทยาศาสตร์ประยุกต์หรือวิศวกรรม ให้สามารถพิจารณา ปัญหาธรรมดาสัมัญ และ แก้ไขข้อขัดข้องในเรื่องวิศวกรรมของเหล่าได้ และมีพื้นฐานความรู้ อย่าง เพียงพอสำหรับศึกษาขั้นสูงเพิ่มเติมต่อไปในแขนงต่างๆ โดยเฉพาะเมื่อทางราชการต้องการได้

3) *วิชาเลือกเสรี* เพื่อให้ให้นักเรียนนายร้อยมีโอกาสเลือกศึกษาเพิ่มเติมตามที่สนใจ

3.4.2 ภาควิชาทหาร

ทำการสอนในภาคการศึกษา เกี่ยวกับ ภารกิจ การจัดหน่วยของทุกเหล่าในกองทัพบก หลักพื้นฐานการรบ และการใช้หน่วยทางยุทธวิธี ตลอดจนพื้นฐานของยุทธศาสตร์ และบทเรียนจากการรบในอดีต และทำการฝึกตามลำดับขั้นของหน้าที่ต่างๆ ในแต่ละระดับหน่วยของเหล่าต่างๆ ตั้งแต่ ระดับบุคคล หมู่ และหมวด โดยเน้นเหล่ารบ เป็นหลัก โดยเฉพาะการเป็นผู้นำหน่วยทหารขนาดเล็ก และเพิ่มการฝึกหลักสูตรพิเศษต่างๆ เช่น หลักสูตรส่งทางอากาศ และหลักสูตรการรบแบบจู่โจม ในการฝึกภาคสนาม เป็นต้น

3.4.3 ภาควิชาเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำ

เป็นการฝึกสอน อบรมและปลูกฝังนิสัย อุปราณี วินัย จิตวิทยา และการนำทหาร พลศึกษา วิชาทหารเบื้องต้น ทั้งในระหว่างภาคการศึกษา และภาคฝึก ซึ่งสอดแทรกอยู่ตลอดเวลา ด้วยระเบียบปฏิบัติประจำ ระบบต่าง ๆ เช่น ระบบนักเรียนใหม่ ระบบอาวุโส ระบบเกียรติศักดิ์ เป็นต้น อีกทั้งกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำ เพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้จิตวิทยาในการเป็นผู้นำ และความสามารถในการเป็นครูทหาร มีความรับผิดชอบ มีความคิดที่สร้างสรรค์ สามารถตัดสินใจได้อย่างเด็ดเดี่ยวในภาวะคับขัน มีพื้นฐานของการดำรงความต่อเนื่องในการพัฒนาในฐานะผู้นำองค์กรทางทหาร มีความมุ่งมั่นต่อความรับผิดชอบตามภาวะผู้นำที่สูงขึ้น เป็นผู้มีความรอบรู้ กาลเทศะ มีคุณธรรมและจริยธรรมตระหนักในคุณค่าที่สำคัญของทหารอาชีพ

3.5 โครงสร้างหลักสูตร

3.5.1 การศึกษาภาควิชาการ

ในแต่ละปีการศึกษา จัดการศึกษาเป็น 2 ภาคการศึกษา แต่ละภาคการศึกษาใช้เวลา 16 สัปดาห์ ระยะเวลา 4 ปี รวมเป็น 8 ภาคการศึกษา โดยในชั้นปีที่ 1 จะทำการศึกษาวิชาพื้นฐานทั่วไปเหมือนกันทุกคน และเมื่อขึ้นชั้นปีที่ 2 นักเรียนนายร้อยจะทำการเลือกสาขาวิชาที่จะทำการศึกษาต่อไป โดยใช้เกรดเฉลี่ยสะสมในชั้นปีที่ 1 ซึ่งมีประกอบไปด้วย 3 กลุ่มหลักสูตร ได้แก่

หลักสูตร	สาขาวิชา
หลักสูตรปริญญาวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต	1 สาขาวิชาวิศวกรรมเครื่องกล
	2 สาขาวิชาวิศวกรรมอากาศยาน
	3 สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้ากำลัง
	4 สาขาวิชาวิศวกรรมคอมพิวเตอร์
	5 สาขาวิชาวิศวกรรมไฟฟ้าสื่อสาร
	6 สาขาวิชาวิศวกรรมสรรพาวุธ
	7 สาขาวิชาวิศวกรรมอุตสาหกรรม
	8 สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา
	9 สาขาวิชาวิศวกรรมแผนที่
หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต	1 สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ
	2 สาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์
	3 สาขาวิชาเคมีประยุกต์
	4 สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม
	5 สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป
	6 สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต	1 สาขาวิชาบริหารรัฐกิจ
	2 สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา
	3 สาขาวิชาการบริหารทั่วไป

โดยโครงสร้างหลักสูตรภาควิชาการ จัดหมวดวิชาตามที่กำหนดในข้อบังคับสภา
การศึกษาวิชาการทหาร พ.ศ.2545

หน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตร		156 หน่วยกิต
หมวดวิชาศึกษาทั่วไป	ไม่น้อยกว่า	30 หน่วยกิต
กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์		5 หน่วยกิต*
กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์		4 หน่วยกิต*
กลุ่มวิชาภาษา		12 หน่วยกิต*
กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์บูรณาการ	ไม่น้อยกว่า	3 หน่วยกิต*
กลุ่มวิชาพลศึกษา		8 หน่วยกิต*

กลุ่มวิชาเสริมสร้างลักษณะผู้นำ		6 หน่วยกิต*
หมวดวิชาเฉพาะ	ไม่น้อยกว่า	84 หน่วยกิต
กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์		21 หน่วยกิต**
วิชาแกน	ไม่น้อยกว่า	24 หน่วยกิต**
วิชาเฉพาะด้าน	ไม่น้อยกว่า	24 หน่วยกิต**
วิชาเลือก	ไม่น้อยกว่า	6 หน่วยกิต*
หมวดวิชาเลือกเสรี	ไม่น้อยกว่า	6 หน่วยกิต*
หมวดวิชาทหาร		10 หน่วยกิต

หมายเหตุ : * หน่วยกิตบังคับต่ำสุดในทุกสาขาวิชา

** หน่วยกิตบังคับต่ำสุดเฉพาะในสาขาวิศวกรรมควบคุม

3.5.2 การสอน ฝึก อบรม ภาควิชาทหาร

1) วัตถุประสงค์ของการฝึกศึกษาวิชาทหาร

(1) เพื่อให้ นร. ที่สำเร็จการศึกษาจาก รร. จปร. มีความรู้ในด้านวิชาทหาร สามารถเป็นผู้นำหน่วยทหารระดับหมวดปฏิบัติกรบได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(2) เพื่อให้ นร. มีความรู้พื้นฐานของเหล่าทั้งทางเทคนิคและยุทธวิธี ตลอดจนวิชาการทหาร อย่างกว้าง ๆ ที่จำเป็นต่อการรับราชการในช่วงแรก และมีพื้นฐานเพื่อนำไปศึกษาต่อเพิ่มเติม จาก รร.เหล่าสายวิทยาการต่อไป

2) จัดการสอน อบรม และฝึกปฏิบัติ ในภาคการศึกษาทุกภาคๆ ละ 1-2 วิชา รวมตลอดหลักสูตร 10 วิชา และจัดให้มีวิชาเลือกเสรีในหลักสูตร เพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านการทหาร ที่ทันสมัย และเป็นประโยชน์ในการรับราชการตามสมควร โดยทำการฝึก สอน อบรม ในภาคการฝึก ปีการศึกษาละ ไม่น้อยกว่า 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละไม่น้อยกว่า 40 ชั่วโมง โดยวัดผลการฝึกของนักเรียนนายร้อยทุกคน ในระดับ “ผ่าน” หรือ “ไม่ผ่าน” เท่านั้น (ในกรณี จะเทียบหน่วยกิตในภาคการฝึก สามารถเทียบได้ประมาณ 20 หน่วยกิต เป็นอย่างน้อย)

3) แนวทางการจัดการฝึกศึกษาวิชาทหาร

(1) ภาคการศึกษา

ก. จัดให้มีการศึกษาวิชาทหาร เป็นวิชาพื้นฐานบังคับที่ นร. ทุกคนจะต้องเข้ารับการศึกษา โดยเน้นในส่วนที่จำเป็นต่อการรับราชการ และมีพื้นฐานเพื่อนำไปศึกษาต่อเพิ่มเติม จาก โรงเรียนของเหล่าสายวิทยาการ

ข. กำหนดวิชาเลือกเสรี สำหรับให้ นร. ได้ทำการเลือกศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางทหาร ให้ทัน ยุคสมัย มีความรู้กว้างไกล และเป็นสากล

(2) การฝึกภาคสนาม

ก. จัดให้มีการฝึกและศึกษาวิชาทหาร เป็นวิชาพื้นฐานบังคับที่
นร.ทุกคนจะต้องเข้ารับการฝึกและศึกษา

ข. นร. ชั้นปีที่ 1 ฝึกและศึกษาวิชาทหารเบื้องต้น ในเรื่องยุทธวิธี
พื้นฐานเป็นบุคคล มีความมุ่งหมายเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถของบุคคลทำการรบ โดยเน้นการใช้อาวุธประจำกาย และยุทธวิธีทหารราบ ในระดับหมู่โดยให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ผู้บังคับหมู่เป็น
เล็กได้

ค. นร. ชั้นปีที่ 2 ฝึกและศึกษาวิชาทหารที่จำเป็นสำหรับผู้บังคับ
หมวด มีความมุ่งหมายเพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการนำหน่วยทหารระดับหมวดปฏิบัติการรบ
ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งทหารราบ และทหารม้า การใช้อาวุธประจำหน่วยของทหารราบ และ
เพิ่มพูนทักษะพิเศษด้วย การฝึกหลักสูตรส่งทางอากาศ

ง. นร. ชั้นปีที่ 3 ฝึกและศึกษาวิชาทหารที่จำเป็นสำหรับผู้บังคับ
หมวด มีความมุ่งหมายเพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการนำหน่วยทหารขนาดเล็กปฏิบัติการรบได้
อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้สภาพภูมิประเทศที่ต้องมีความทรหด อุดทน โดยให้ทำการฝึกใน
หลักสูตรการรบแบบจู่โจม

จ. นร. ชั้นปีที่ 4 ฝึกและศึกษาวิชาทหารของเหล่าต่างๆ ที่จำเป็นต่อ
การปฏิบัติงาน มีความมุ่งหมาย เพื่อให้มีความรู้พื้นฐานของเหล่าที่จะไปบรรจุรับราชการ เพื่อให้
สามารถปฏิบัติงาน ในเหล่าได้ทันทีที่รายงานตัว และเพิ่มเติมด้วย การฝึกการเคลื่อนย้ายของขบวน
ยานยนต์ทางยุทธวิธี

3.5.3 การสอน ฝึก อบรม ภาคการเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำ

1) วัตถุประสงค์ของการเสริมสร้างคุณลักษณะผู้นำ เพื่อผลิตนายทหาร
สัญญาบัตร ที่เป็นนายทหารหลักของกองทัพบกที่พร้อมด้วยคุณลักษณะดังนี้

(1) มีคุณลักษณะผู้นำและมีความรู้ทางด้าน การนำทหาร
(2) มีความรู้ และความชำนาญในการเป็นครูทหารสามารถฝึกวิชาทหาร
เบื้องต้นและอบรมทหารได้ พร้อมทั้งมีความรู้ในแบบธรรมเนียมทหาร

(3) มีความรู้ทางด้านจิตวิทยา
(4) มีร่างกายแข็งแรง และมีจิตใจที่แข็งแกร่งสามารถอดทนต่อความ
ยากลำบากได้

(5) มีคุณธรรม จริยธรรมของผู้นำ มีความรับผิดชอบสูง

(6) มีความรู้ทางด้านการศึกษา

2) การจัดจะกำหนดการปฏิบัติสอดแทรกในระหว่างภาคการศึกษา และอาจใช้เวลาบางส่วนในห้วงปิดภาคการศึกษา และวันหยุดราชการ ใช้เวลาเฉลี่ยประมาณสัปดาห์ละ 4 - 8 ชั่วโมง (เว้นการฝึกพิเศษบางกรณี) โดยการฝึกสอนอบรมและกิจกรรมต่างๆ มิได้กำหนดน้ำหนักเป็นหน่วยกิต แต่กำหนดเป็นจำนวนชั่วโมงในแต่ละเรื่อง/กิจกรรม ถ้าจำเป็นต้องเทียบเป็นหน่วยกิต จะเทียบได้ประมาณปีการศึกษาละ 4 หน่วยกิต รวมทั้ง 4 ปีการศึกษาเป็น 16 หน่วยกิต

3) แนวทางการจัดการศึกษา แบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

(1) หมวดวิชาจิตวิทยาและการนำทหาร เป็นวิชาที่ทำการศึกษา - ศึกษา ตามหลักสูตรคิดเป็นหน่วยกิต บัณฑิตศึกษา จำนวน 6 หน่วยกิต และเลือกศึกษา จำนวน 9 หน่วยกิต จัดการศึกษาในภาคการศึกษา โดยกองจิตวิทยาและการนำทหาร กรมนักเรียนนายร้อย รักษาพระองค์

(2) หมวดวิชาพลศึกษา เป็นวิชาที่ทำการศึกษา - ศึกษา ตามหลักสูตร คิดเป็นหน่วยกิต บัณฑิตศึกษา จำนวน 8 หน่วยกิตและ เลือกศึกษา จำนวน 6 หน่วยกิต จัดการศึกษาในภาคการศึกษา โดยกองการพลศึกษา กรมนักเรียนนายร้อย รักษาพระองค์

(3) หมวดวิชาการปกครองบังคับบัญชา เป็นวิชาที่ฝึก - ศึกษาเพิ่มเติม จากหลักสูตร โดยสอดแทรกอยู่ในระหว่างภาคการศึกษา ภาคการฝึก และในห้วงปิดภาคการศึกษา กำหนดเป็นชั่วโมงที่นักเรียนนายร้อยต้องเข้ารับการฝึก - ศึกษา - อบรม ชั้นปีละ 176 ชั่วโมง ในหนึ่งปีการศึกษา หรือคำนวณเป็นหน่วยกิตได้ประมาณชั้นปีละ 4 หน่วยกิต รวม 16 หน่วยกิต จัดการฝึก - ศึกษา โดยกองพันนักเรียนนายร้อย กรมนักเรียนนายร้อยรักษาพระองค์

3.5.4 กำหนดการจัดการภาคการศึกษา และภาคการฝึกประจำปีการศึกษา

1) ปีการศึกษา แต่ละปีเริ่มต้นด้วยภาคการศึกษาที่ 1 อยู่ในห้วงเดือน พ.ค. - ส.ค. (16 สัปดาห์)

2) ภาคการศึกษาที่ 2 เริ่มต้นหลังจากสิ้นภาคการศึกษาที่ 1 ประมาณ 3 สัปดาห์ อยู่ในห้วงกลางเดือน ก.ย. ถึง กลางเดือน ม.ค.ของปี พ.ศ.ถัดไป

3) ภาคการฝึก โดยภาคการฝึกอยู่ในห้วงเดือน ม.ค. - มี.ค. (ไม่น้อยกว่า 8 สัปดาห์)

4) สิ้นเดือน เม.ย. คือวันสิ้นปีการศึกษา นักเรียนนายร้อยได้รับการเลื่อน

ชั้นสูงขึ้น

3.6 การวัดและประเมินผลการศึกษา

3.6.1 การวัดและประเมินผลการศึกษาภาควิชาการ

- 1) ระหว่างภาคการศึกษา อาจารย์ผู้สอนประจำวิชา เป็นผู้ดำเนินการตามวิธีที่เห็นว่าเหมาะสมในแต่ละกระบวนวิชาตามหลักการวัดผลการศึกษา และให้มีการวัดผลในแต่ละภาคการศึกษาไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง
- 2) ปลายภาคการศึกษา เป็นการวัดผลด้วยวิธีการสอบปลายภาคการศึกษา และคิดคะแนนรายบุคคล ดำเนินการโดยคณะกรรมการสอบความรู้ที่โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าแต่งตั้ง
- 3) ผลการฝึกปฏิบัติภาคสนามปลายปีการศึกษา เป็นการประเมินผลการฝึก และคิดคะแนนรายบุคคล
- 4) การประเมินผลการศึกษา ในระบบอักษรแสดงระดับคะแนน โดยมีอักษรระดับคะแนนประกอบระดับคะแนนต่อ 1 หน่วยกิต ดังนี้

อักษรระดับคะแนน	ระดับคะแนนต่อหน่วยกิต	ความเหมาะสม
A	4.0	ดีมาก
B ⁺ , B	3.5, 3.0	ดี
C ⁺ , C	2.5, 2.0	พอใช้
D ⁺ , D	1.5, 1.0	ผ่าน
F	0.0	ไม่ผ่าน
P	-	ผ่านวิชาที่ไม่คิดระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม
N	-	ไม่ผ่านวิชาที่ไม่คิดระดับคะแนนเฉลี่ยสะสม

5) การคำนวณระดับคะแนนเฉลี่ย ระดับคะแนนเฉลี่ยคำนวณได้จากการรวมผลคูณของหน่วยกิต กับระดับคะแนนที่ได้ของแต่ละกระบวนวิชาแล้วหารด้วยจำนวนหน่วยกิตรวม ของกระบวนวิชานั้นๆ โดยคิดละเอียดถึงทศนิยมตำแหน่งที่สามไม่ปัดเศษ ระดับคะแนนเฉลี่ยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

- ระดับคะแนนเฉลี่ยประจำภาค เป็นระดับคะแนนเฉลี่ยของผลการศึกษาในแต่ละภาคเรียน

- ระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมเป็นระดับคะแนนเฉลี่ย สำหรับผลการศึกษาทั้งหมดตั้งแต่เริ่มเข้าศึกษาชั้นปีที่ 1 จนถึงผลการสอบครั้งสุดท้าย

3.6.2 การวัดและประเมินผลการศึกษาภาคปฏิบัติ

การศึกษาภาคปฏิบัติ ให้มีการวัดผลตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาภาคปฏิบัติ โดยกำหนดเป็นการผ่านหรือไม่ผ่าน ซึ่งใช้ประกอบการพิจารณาการเลื่อนชั้นและการสำเร็จการศึกษาของนักเรียนนายร้อยแต่ละคน

3.6.3 การวัดและประเมินผลคุณลักษณะผู้นำทหาร

ให้มีการวัดและประเมินความประพฤติ คุณลักษณะผู้นำทหาร และสมรรถภาพร่างกายตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะผู้นำและคุณธรรมของนายทหาร ซึ่งผลดังกล่าวจะไม่นำมารวมกับผลการศึกษาภาควิชาการ แต่จะใช้ประกอบการพิจารณาการเลื่อนชั้นและการสำเร็จการศึกษาของนักเรียนนายร้อยแต่ละคน

3.7 เกณฑ์การพิจารณาผลการศึกษา

3.7.1 การเลื่อนชั้น นักเรียนนายร้อยที่ได้รับการพิจารณาเลื่อนชั้นการศึกษาจะต้องมีผลการศึกษาดังต่อไปนี้

1) ด้านวิชาการ ระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมภาควิชาการตั้งแต่เริ่มการศึกษาในชั้นปีที่ 1 จนถึงสิ้นภาคปลายปีการศึกษาของชั้นปีนั้นๆตั้งแต่ 2.00 ขึ้นไป

2) ด้านการศึกษาภาคปฏิบัติ คะแนนในการฝึกภาคปฏิบัติ ต้องผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนด

3) ด้านคุณลักษณะผู้นำและคุณธรรม คะแนนจากผลประเมินด้านสมรรถภาพทางกาย ความประพฤติ และความเหมาะสมในการเป็นทหาร ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60

3.7.2 การเรียนซ้ำชั้น นักเรียนนายร้อยที่มีคุณสมบัติไม่ครบถ้วนตามเกณฑ์ในข้อ 3.7.1 จะต้องเรียนซ้ำชั้น

3.7.3 การสำเร็จการศึกษา นักเรียนนายร้อยที่ถือว่าสำเร็จการศึกษานั้น ต้องสอบผ่านเกณฑ์ที่กำหนดในหลักสูตรครบถ้วนทุกด้าน โดยมีระดับคะแนนการศึกษาด้านวิชาการทุกรายวิชาตามที่กำหนดในหลักสูตรตั้งแต่ 1.00 ขึ้นไป ระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่เริ่มการศึกษาในชั้นปีที่ 1 จนถึงสิ้นชั้นปีที่ 4 ตั้งแต่ 2.00 ขึ้นไป รวมทั้งผ่านเกณฑ์การประเมินผลในด้านการศึกษาภาคปฏิบัติและด้านคุณลักษณะผู้นำตามที่กำหนดในข้อ 3.7.1

3.7.4 เกียรตินิยม นักเรียนนายร้อยที่ถือว่าสำเร็จการศึกษาด้วยเกียรตินิยมต้องมีการศึกษาตามหลักเกณฑ์ดังนี้

1) ระดับคะแนนการศึกษาแต่ละวิชาตลอดหลักสูตร ตั้งแต่ 2.00 ขึ้นไป

2) ระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตรตามเกณฑ์ ดังนี้

ก. เกียรตินิยมอันดับ 1 ตั้งแต่ 3.70 ขึ้นไป

ข. เกียรตินิยมอันดับ 2 ตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป

3.7.5 การพ้นจากฐานะนักเรียนนายร้อย นักเรียนนายร้อยจะต้องพ้นจากฐานะนักเรียนนายร้อย ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในระเบียบกองทัพบกกว่าโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า พ.ศ. 2545 และระเบียบโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าว่าด้วยรางวัลการศึกษาและการให้รางวัลการศึกษา พ.ศ.2548

4. การประกันคุณภาพการศึกษาและ การพัฒนาหลักสูตร

โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าให้ความสำคัญในเรื่องคุณภาพการศึกษา และถือว่าการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารหน่วยโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า จึงมีความมุ่งมั่นที่จะบริหารและจัดระบบการศึกษา โดยคำนึงถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องและมีผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษา ได้แก่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ระบบประกันคุณภาพการศึกษาที่มีมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับของสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ รวมทั้งนโยบายด้านการศึกษาของกระทรวงกลาโหมและกองทัพบก ดังนั้น ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาและแนวทางดำเนินงานของโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าจึงมีความสอดคล้องกับหลักการประกันคุณภาพการศึกษาตามที่สถาบันด้านการศึกษาของรัฐกำหนด และตอบสนองคุณลักษณะการศึกษาเฉพาะทางของโรงเรียนทหารได้ ซึ่งหากดำเนินการตามแนวทางและหลักเกณฑ์ต่างๆที่กำหนดไว้ในระบบประกันคุณภาพการศึกษานี้แล้ว จะทำให้มั่นใจได้ว่าโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าจะสามารถผลิตนายทหารสัญญาบัตรที่มีคุณลักษณะตามที่กองทัพบกต้องการ

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	ร้อยเอกอร่าม จอมจิต
วัน เดือน ปีเกิด	22 กันยายน 2528
สถานที่เกิด	อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี
ประวัติการศึกษา	หลักสูตรปริญญาวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิศวกรรมไฟฟ้าสื่อสาร โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า พ.ศ. 2551
สถานที่ทำงาน	กองพันรบพิเศษที่ 1 กรมรบพิเศษที่ 2
ตำแหน่ง	ผู้บังคับชุดปฏิบัติการรบพิเศษ

